

Raportul Boca-Steiner:

Arsenie Boca este *antroposof*.

Arianismul antroposof

Antroposofia lui Arsenie Boca, la Drăgănescu, în lucrări și în
programul de evanghelizare antroposofic intern.

Condamnarea lui Arsenie Boca pentru antroposofie

Motto:

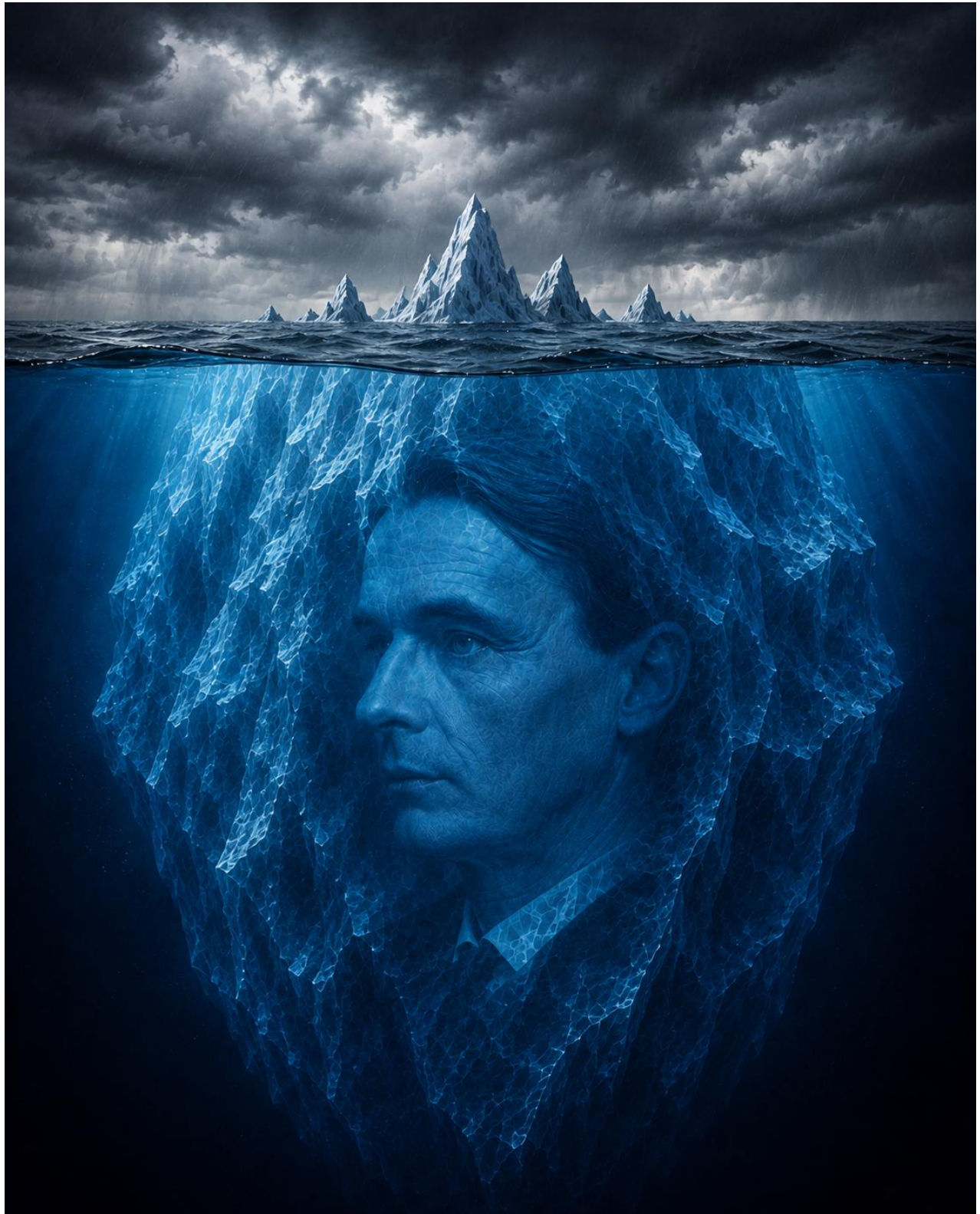
„Era timpul ca Biserica istorică să cunoască aceste lucruri”

(Antroposof anonim)

Doru Nastasă

August 2026

Cuprins

Partea I

Cuprins	3
Cuvânt-înainte	9
1. Raportul Boca-Steiner – stare curentă	15
1.1 Unde suntem cu analiza și de ce discuția despre Arsenie Boca este încă deschisă și în incertitudine.....	15
1.2 Canonizarea lui Arsenie Boca prin compromis instituțional. Ce s-a știut și ce a fost depășit în discuția din 2024.....	18
2. O expunere a antroposofiei	25
2.1 Biblioteci online de antroposofie	26
2.2 Documente de analiză despre antroposofie.....	26
2.3 Cum trebuie citite documentele de analiză pentru antroposofie.....	27
2.4 Prezentarea antroposofiei – rezumat	28
2.5 Prezentarea antroposofiei – pe scurt	30
2.5.1 I. Axa hristologică și formarea conștiinței	31
2.5.2 II. Omul, karma și disciplina dezvoltării.....	31
2.5.3 III. Personaje biblice și istorice în lectura antroposofică	33
2.5.4 IV. Evenimente și polarități cosmice.....	35
2.5.5 Concluzie critică	37
2.5.6 Repere primare și orientare bibliografică.....	37
2.5.7 Linkuri și imagini pentru cărți.....	38
2.6 Prezentarea antroposofiei – Manual de studiu	41
2.7 Antroposofie și Ortodoxie – comparație. Dumnezeu, om, cosmos și mântuire	42
2.7.1 Comparație	42
2.7.2 Concluzie	45
2.7.3 Ce trebuie spus credincioșilor despre antroposofie?	45
3. Antroposofia în pictură. Drăgănescu, biserică pictată antroposofic (1967-1983, 15 ani).....	46
3.1 Arhitectura Bisericii de la Drăgănescu, făcută după liniile de arhitectură stabilite de Steiner	46
3.2 Moise, antroposof – coarnele și antenele antroposofice, organe senzoriale antroposofice. Punct de intrare în discuție	47
3.3 Nunta din Cana Galileii, una dintre cheile înțelegerii depline a Drăgănescu. Semnificația spirituală, legătura cu <i>Misteriul de pe Golgota</i> , impulsul cosmic al lui Hristos și reînnoirea vieții creștine.....	49

3.3.1	Ce înseamnă <i>Nunta din Cana</i> la Steiner	51
3.3.2	Legătura cu <i>Misteriul de pe Golgota</i> și cu Hristos ca impuls cosmic	52
3.3.3	Are legătură cu mișcarea de reînnoire creștină?	53
3.3.4	Concluzie	53
3.3.5	Cana din Galileea la Drăgănescu.....	54
3.3.6	Referințe principale	54
3.4	„ <i>Imaginile vii</i> ” (Steiner) de la Drăgănescu. Traducerea Drăgănescu în concepte antroposofice.....	55
3.5	<i>Reperetele antroposofice majore</i> de la Drăgănescu.....	57
3.6	A. <i>Întemeierea Bisericii antroposofice</i> . Ioan Botezătorul (A. Boca) și Nunta din Cana Galileii (începerea lucrării lui Hristos de reînviere).....	58
3.6.1	ArsenieBoca - Sf. Ioan Botezătorul, Înaintemergătorul mișcării de reînviere creștină	58
3.6.2	Nunta din Cana Galileii	59
3.7	B. <i>Antropologie și Soteriologie</i> . Învierea (trup antroposofic, patru părți, fizic, eteric, astral, eu) și Misteriul de pe Golgota, dobândirea conștiinței Eu-ului	60
3.7.1	Învierea - Antropologie, corp fizic, astral, eteric, eu.....	60
3.7.2	Soteriologie. <i>Calea Mântuirii este Calea Concentrării-Contemplării. Misterul de pe Golgota, Reîncarnare</i> . Centrul teologiei lui A. Boca. Steinerismul întreg cuprins într-o pictură	63
3.7.3	Antropologie. Botezul, budism. Botezul este legat de cercul reîncarnărilor	65
3.7.4	Soteriologie. Toate religiile sunt una	66
3.8	C. <i>Ierarhiile Spirituale - Cosmologie</i> . Nunta Fiului de Împărat sau cele două nivele de inițiați în Biserică (Hristos, Ilie-Ioan, Melchisedec-Iov) și Hristos-buddha-ul creștin, alături de Assisi	67
3.8.1	Nunta Fiului de Împărat, perspectivă antroposofică	67
3.8.2	Hristos, buddha-ul creștin, în meditație (ochii închiși). Pictură tangka budistă, dispunere în centralitatea divinității, întrepătrundere astrală	70
3.8.3	Francisc de Assisi, personaj antroposofic.....	73
3.8.4	Ilie-Ioan, reîncarnare	75
3.9	D. <i>Centralitate antroposofică</i> . Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față – Epifania Reîncarnării, Botezul – Hristosul cosmic se coboară, Moartea – ieșirea din ciclul reîncarnărilor în Adormirea Maicii Domnului	77
3.9.1	Misterul de pe Golgota, Botezul, Schimbarea la Față, Adormirea, Treimea antroposofică – repere antroposofice majore	77
3.9.2	Schimbarea la Față: Epifania Reîncarnării, evenimentul antroposofic central și inițiere antroposofică	78
3.9.3	Sfânta Treime – hinduism, Brahma, Shiva și Vishnu	79
3.10	E. <i>Karma, Datorie</i> . Judecata sufletului. Evoluția sufletului după moarte, creșterea învelișului la trei zile. Păcatele, datoriile și patimile, reprezentate prin demoni	80
3.10.1	Judecata sufletului, asimilată judecății păcatelor. Demonologie steineriană	80

3.10.2	Antropologie – trup astral, eteric, după moarte.....	81
3.10.3	Judecata sufletului și Lumea veșnică în eteric	81
3.11	<i>F. Altarul: dedicat marilor inițiați. Maica Domnului – Sofia – Înțelepciunea, Moise, Melchisedec, Ulfila</i>	83
3.11.1	Hristos în eteric, fantomă, inițiat.....	83
3.11.2	Ulfila, inițiat antroposof	84
3.11.3	Melchisedec, inițiat solar antroposof.....	85
3.12	<i>G. Catapeteasma. Recapitularea evenimentelor majore antroposofice, Schimbarea la Față, Botez, Înviere, Hristos-buddha-ul creștin, Pogorârea Duhului Sfânt, Biserica în cauză-efect</i>	87
3.12.1	Botezul Domnului – antroposof, apă străvezie. Hristosul cosmic intră în Iisus trupesc	87
3.12.2	Cina cea de Taină – sufletul grup al apostolilor	88
3.12.3	Buna Vestire, Sofia – Înțelepciunea, sufletul rațiunii, cercurile colorate simbolizează structura antroposofică în 7 a omului (indigo, albastru deschis, galben-eu)	89
3.12.4	Alte medalioane antroposofice. Hristos-buddha-ul creștin, Hristos eteric, Biserica: spațiul sacru pentru cauză-efect.....	90
3.13	<i>H. Alte teme. Nodul cauză-efect, lotusul budist, Hristos androgin</i>	91
3.13.1	Hristos, perspectivă antroposofică, androgin	91
3.13.2	Materialism, ahriman, profeții	92
3.13.3	Nodul etern budist, cauză-efect.....	93
3.13.4	Lotusul budist, simbolul nașterii unui buddha.....	94
3.13.5	Distrugerii cosmice. Potopul și Apocalipsa, teme antroposofice ale distrugerii finale.....	95
4.	<i>Teologia. Antroposofia disimulată în lucrările Căderea Împărăției și Cuvinte vii (1946-1949, 4 ani). Disimularea teologică</i>	96
4.1	<i>Rezumatul antroposofic al lucrărilor: intenție nouă-antroposofică, structură antroposofică, tematică și idei principale antroposofice</i>	96
4.1.1	Intenție nouă, a unei noi revelații, a reînnoirii credinței, conform cu cea propusă de Steiner	96
4.1.2	Intenție antroposofică, o discuție despre reîncarnare și mântuirea prin reîncarnare.....	98
4.2	<i>Teologia și metodologia teologică de disimulare a lui A. Boca. Stilul teologic de lucru al lui A. Boca: transcriere disimulată din Steiner</i>	102
4.2.1	Scurt rezumat al teologiei lui A. Boca, budism, antroposofie. Metoda teologică a acestuia, disimularea	102
4.2.2	Planuri teologice folosite: disimulare, direct și de condamnare, citare (externă și din Sfinții Părinți)	103
4.2.3	Teologie, concepte esențiale budiste și antroposofice. Tabel de traducere a disimulărilor	103

4.2.4	<i>Cărarea Împărăției</i> sau <i>Mică Dogmatică Antroposofică disimulată</i> – ghidul antroposofului care se consideră și ortodox.....	105
4.2.5	Cum se coroborează disimularea, în mai multe puncte	105
4.2.6	Statistică de vocabular în lucrările lui A. Boca. <i>Cărarea Împărăției</i>	107
4.2.7	Statistică de vocabular în lucrările lui A. Boca. <i>Cuvinte vii</i>	108
5.	<i>Cuvinte vii</i> sau <i>Colecție de predici-note antroposofice disimulate</i>	110
5.1	Capitole importante.....	110
5.1.1	Taina lui Ilie și Ioan – Reîncarnare: Schimbarea la Față și Epifania Reîncarnării [108].....	110
5.1.2	Cine e Iisus? – Iisus, avatar, Pavel din Damasc și Sundar Singh [39].....	112
5.1.3	Omul, dumnezeul fără vreme – Spirit, reîncarnare [41]	113
5.1.4	Lepădarea de sine – Conștiința de sine [135].....	114
5.1.5	„Cine poate să se mântuiască” – Mântuirea, dobândirea conștiinței de sine, a Eu-lui, iluminare [140]	115
5.1.6	Marele examen – Misterul de pe Golgota, Crucea, Conștiința Eu-ului, suferință, voință, minte [16]	116
5.1.7	Împărăția nevăzută – Progresul spiritual, calea Eu-ului [81]	122
5.1.8	Ioan, capătul proorocilor – Repetare Ilie-Ioan. Ioan profet aspru, model pentru Boca [131]	124
5.1.9	Proorocul de foc – Ilie, trimis de Dumnezeu pentru reîncarnare, renașterea credinței prin noul Ilie [27]	125
5.1.10	Buna-Vestire – Maica Domnului – Sofia - Înțelepciunea [15]	126
5.1.11	„Nu ești prea departe de Împărăție” – Nirvana, eteric, apropierea de închiderea ciclului reîncarnărilor [129]	129
6.	<i>Cărarea Împărăției</i> sau <i>Cărarea Reîncarnării</i> – Mică dogmatică antroposofică disimulată	131
6.1	Organizarea antroposofică a lucrării: intenție, structură, capitole, tematică antroposofică	131
6.1.1	Capitolul I – CĂRAREA - Teme antroposofice majore: viziunea asupra lucrării, Misteriul din Golgota –crucea, iubirea și Pavel din Damasc	132
6.1.2	Capitolul II – ÎNVĂȚĂMINTELE REGILOR – Datorie, karma, reîncarnare, legea fundamentală.....	132
6.1.3	Capitolul III – CELE ȘAPTE SURLE - Evoluția cosmică a sufletului, în 7 trepte. Antropologie antroposofică.....	132
6.1.4	Capitolul IV – RĂZBOIUL NEVĂZUT – Ierarhiile spirituale, cosmologie antroposofică.	132
6.2	Translatarea antroposofică a conceptelor din carte, Capitolele I-IV	133
7.	Credința lui A. Boca este antroposofia. Hristosul antroposof, doar un alt buddha. Creștinismul antroposofic, doar o speță occidentală de budism	148
8.	Condamnarea lui Arsenie Boca pentru <i>disimulare, erezie, ocultism și înșelare</i> . Mesajul transmis Bisericii: nimeni să nu se mai atingă de experiență	150
9.	Publicarea raportului instituțional Boca-Steiner.....	151

10. Biserica prin Arsenie Boca.....	152
10.1 Dominantele discursului teologic, suferință – încercări, datorie. Hristos model izolat, prezent doar formal, iar Boca – noul reper al Bisericii.....	152
10.2 Antroposofizarea generală a Bisericii	152

Partea a II-a

11. Anexa 1 – Antroposofia în România - ChatGPT	154
11.1 Instituții de învățământ public antroposofic. Infiltrare în învățământ și tineret, după agenda Steiner de prozelitism	154
11.2 Rețea medicală antroposofică în spiritualitate, medicină complementară, fizioterapie, arte, formare profesională, agricultură și ereditate	161
11.3 Media, televiziune: Realitatea TV.....	170
11.4 2025 - „Centenarul Rudolf Steiner 2025” și „2025, Anul proclamării ca „sfânt” a lui Arsenie Boca”	178
12. Anexa 2 – Programul lui Steiner de prozelitism în Bisericile tradiționale: infiltrare, disimulare și transformare din interior. Prozelitismul antroposofic, coordonate.....	182
12.1 Instituții de învățământ public antroposofic. Infiltrare în învățământ și tineret, după agenda Steiner de prozelitism	182
13. Anexa 3 – Problema disimulării. Mișcarea de reînnoire de la Sâmbăta, pe model Steiner – ChatGPT	188
14. Anexa 4 – Drăgănescu respectă programul - direcțiile lui Steiner pentru arhitectură. Drăgănescu, Goetheanumul românesc – GeminiAI.....	194
15. Anexa 5 – Strategia antroposofiei pentru România. Antroposofie, dar <i>fără discurs antroposofic</i>	197
15.1 Strategia antroposofiei pentru România	197
15.2 Călin Georgescu, antroposof, profețit ca iluminatorul României în cercurile antroposofice din Ungaria și Germania	206
16. Anexa 6 – Rudolf Steiner – Indexul operelor complete	214
17. Anexa 7 – Apostolul Pavel la Rudolf Steiner, model de cale individuală de urmare a lui Hristos. Aparițiile unor personaje steineriene în lucrările lui Arsenie Boca (Assisi, Ulfila, Sundar)	231
17.1 Apostolul Pavel la Rudolf Steiner.....	231
17.1.1 Importanța lui Pavel și evenimentul Damascului	231
17.1.2 Pavel ca o cale individuală de urmare a lui Hristos	232
17.1.3 Individualitate, comunitate și universalitate	232
17.2 „Cărarea Împărăției” – inventarul aparițiilor.....	234
17.3 „Cuvinte vii” – inventarul aparițiilor	244
18. Anexa 8 – Apostolul Petru la Rudolf Steiner. Mărturisirea lui Petru și experiența conștiinței Eului superior.....	253
18.1 Teza centrală: Petru este ridicat pentru o clipă la trăirea Eului superior	253
18.2 Christos, conștiința „Eu sunt” și puterile profunde din Petru	254

18.3	„Stânca”, cheile și semnificația spirituală a lui Petru	256
19.	Anexa 9 – Lipsa unui raport instituțional Boca-Steiner	258
19.1	Rapoartele istorice legate de Boca-Steiner, Andreea Neacșu și Tatiana Niculescu nu au o analiză Boca-Steiner	258
19.2	Profesorul de morală Vasile Vlad și referatul de analiză al lucrării doamnei Andreea Neacșu (2016)	258
19.2.1	Lucrarea publicată a pr. Vasile Vlad și un rezumat mai amplu	258
19.2.2	Cine este pr. Vasile Vlad și de ce i s-a încredințat analiza?	260
19.3	Raportul Boca-Steiner nu există în instituție	262
20.	Anexa 10 – Prozelitismul antroposofic și convertirea din interior a Bisericilor. Rudolf Steiner și evanghelizarea „din interior” – GA 342-346.....	263
20.1	GA 342, 13 iunie 1921: folosirea <i>funcției bisericești existente</i>	265
20.2	<i>Discreția</i> apartenenței și recrutarea pastorilor deja aflați în funcție	266
20.3	GA 342, 15 iunie 1921: Geyer și Rittelmeyer ca modele diferite	267
20.4	<i>Predica</i> drept mijloc de formare a comunității	268
20.5	GA 343, 4 octombrie 1921: formularea programatică	269
20.6	GA 343, 6 octombrie 1921: teologul practic „aflat în funcție”	270
20.7	Sinteză critică: ce poate și ce nu poate fi afirmat.....	271
20.8	Concluzii și referințe.....	273
	Bibliografie	275

Cuvânt-înainte

A. Boca a fost un **evangelizator antroposofic disimulat, din interior**, care a lucrat toată viața la misiunea sa de evangelizare a învățaturii lui Steiner. Tot ce a făcut, a făcut după învățătura lui Rudolf Steiner, găsită în GA-urile (Opere Complete) publicate pentru acesta. Tot ce a lucrat, a lucrat pentru R. Steiner, și nu pentru Biserică, după cum se va vedea în această lucrare.

În Biserica Ortodoxă Română, A. Boca este încă o discuție deschisă, pentru că **analiza actuală este insuficient de concludentă** sau cel puțin pentru unii este discutabilă. Problema analizei este că trebuia procedat altfel, deoarece lipsește o parte a analizei. Arsenie Boca și-a făcut bine lecțiile în antroposofie, dar noi nu. O analiză Boca-Steiner se face cu Steiner în față.

Problema este că acum Arsenie Boca este etichetat **ne-antroposof** de către pro-arseniști, dar niciunul dintre aceștia nu a publicat nici măcar un rând legat de antroposofie, o expunere structurată, să justifice această afirmație în vreun fel. Cumva eticheta este pusă în completă necunoștință a subiectului – a se vedea articolul produs de pro-arseniști, *Lămuriri cu privire la pictura Cuviosului Arsenie de la Prislop*¹, articol care emite opinii categorice pe subiect, fără să fi atins bibliografia necesară și fără să aibă un raport Boca-Steiner produs undeva în discuție, care să fie referențiat.

Un nivel de **pseudo-explicații**, precum *s-a luat cu valul timpului* (pentru Francisc de Assisi) sau *nu era lumină suficientă în Biserică* (pentru Drăgănescu) sau *stilul artistic, modern și original al unui călugăr talentat de la Belle Arte* (pentru diferite icoane de la Drăgănescu) sau *nu se potrivea la caracter* cu părinții Bisericii, este cel care îl apără astăzi pe Arsenie Boca de acuzația de antroposofie. Aceasta este **nivelul de teologie folosit pentru apărarea acestuia**, nivel care **refuză să privească în profunzime discuția despre Boca și Steiner**, cu un nivel de scuze și ipoteze neteologice și populare.

Aceasta nu este teologie și nu poate fi numită teologie, neavând o analiză în spate legată de Steiner, ci doar ipoteze-speculații, dar este un nivel de **retorică menită să devieze atenția**. Acest nivel de pseudo-explicații venit din partea proarsenistă nu înțelege că nu rezolvă argumentarea adusă legată de Boca-Steiner, și doar propune ipoteze invalide, care au ca unic scop devierea atenției și a discuției, și nu demontarea argumentelor, ducând la blocarea sistematică a unor discuții despre Boca-Steiner, prin retorică. Apărarea lui Boca este făcută prin retorică și nu

¹ Sergiu Ciocârlan, *Lămuriri cu privire la pictura Cuviosului Arsenie de la Prislop*, <https://doxologia.ro/lamuriri-cu-privire-la-pictura-cuviosului-arsenie-de-la-prislop>.

prin teologie, prin discursuri fără conținut teologic și fără analiză teologică. Și ca să se vadă niște exemple, când se vorbea despre Assisi răspunsul proarsenist a fost că „era la modă” (nicidecum ucenic al lui Buddha, reîncarnat, întrepătruns în corpul astral cu Hristos, precum la Steiner), când se discuta despre Ulfila răspunsul proarsenist a fost că era „reabilitat” (nicidecum inițiat precum la Steiner, așezat în altar de Boca alături de alți inițiați precum Melchisedec și Moise, Maica-Domnului este Sofia-Înțelepciunea), despre arcadele Drăgănescu că „facilitau lumina” (nicidecum că respectă indicațiile arhitecturale ale lui Steiner, de la Goetheanum, a se vedea în document secțiunea dedicată analizei arhitecturii Drăgănescu).

Pe scurt, proarseniștii au oferit retorică teologică, dar nu analize teologice, un fel de trimis elegant la plimbare cu pseudo-explicații. Iar diferite obiecții minore și nesemnificative, ridicate de proarseniști sunt folosite de aceștia pentru a expedia discuții majore, argumente importante, fiind doar retorică de blocare a unor discuții importante. Și nu ai cum să combați această retorică, neavând un conținut care să poată fi combătut, fiind nevoie să semnalez că partea proarsenistă nu face teologie ci discursuri retorice de evitare a discuției Boca-Steiner. Adică proarseniștii sunt pregătiți și au la îndemână discursuri pentru a trimite la plimbare pe toți care se apropie de subiectul Boca-Steiner. De cealaltă parte, termenii folosiți istoric pentru această discuție, de *steinerist*, *pictură eretică*, *incompatibil și periculos*, *retras de Biserică*, este cel care păstrează o direcție ortodoxă a discuției, fiind deplin justificați. Și avem **o discuție teologică**, dusă de o parte, încă din istoria acestei discuții, și **o retorică teologică**, adusă de cealaltă parte, încă de la început. Iar orice discuție despre Steiner pare să sfârșească la fel, în discuții despre alte subiecte.

Problema nu este că Boca nu a făcut antroposofie, este că din Ortodoxie nu se poate ieși să explice cineva în zona antroposofiei în mod corect lucrurile sau cel puțin într-o direcție coerentă, ca Biserica să înțeleagă ce a scris Boca la Drăgănescu. Cred că acest document este primul care intră serios în discuția Boca-Steiner. Documentul aduce o scurtă expunere a antroposofiei (cum este firesc pentru orice analiză Boca-Steiner), o analiză a Drăgănescu și a lucrărilor lui Boca din punct de vedere al antroposofiei.

Concluzia documentului este că **Arsenie Boca este antroposof**, lucru care se vede atât la Drăgănescu, în lucrările sale, *Cărarea Împărăției* și *Cuvinte vii*, dar și în colecțiile de lucrări aduse de ucenici ai acestuia, precum ieromonahul Serafim Popescu. O altă concluzie a documentului este că **Arsenie Boca trebuie condamnat** pentru **disimulare, erezie, ocultism și înșelarea** Bisericii. Principala problemă a acestuia este programul amplu de reînnoire spirituală, bazat pe propunerea lui Steiner, după cum se va vedea în document.

Consider că acesta este documentul care trebuia produs pe acest subiect. **Afirmația-cheie** pe care trebuie o înțelegem în discuție este că **tot ce este străin de**

Biserica la Boca este undeva la Steiner, în GA-urile acestuia (Gesamtausgabe, Opere Complete). Iar **ca metodă**, tot ce trebuie să facem este ca, sistematic, **să căutăm în structurile antroposofiei, cu bunăvoință**, tot ce este la Boca. Iar aceste repere, Assisi, Loyola, Sundar Singh, Ulfila, Pavel din Damasc, Moise antroposof, Melchisedec, reper antroposofic, Petru (conștiința eului), sunt toate repere majore, care ne arată că Boca a parcurs și referențiat sistematic antroposofia și că trebuie căutat sistematic acolo toate răspunsurile. Acest volum aduce o primă cercetare asupra Boca-Steiner, ca metodă, lucrări, pictură – aduce schema de lucru pentru Boca-Steiner.

Ce trebuie înțeles din acest document este că trebuie să existe bunăvoință pentru ca analiza Boca-Steiner să fie făcută, pentru că această analiză răspunde la toate întrebările și neclaritățile pe care Biserica încă le are legat de subiect. Și, gradual, pornind de la niște repere majore (Assisi, Loyola, Sundar Singh, Ulfila, Pavel din Damasc, Drăgănescu, *Cărarea Împărăției, Cuvinte vii*), se poate reconstitui și traseul antroposofic al lui A. Boca, fără urmă de îndoială.

Ca să se vadă unde duce discuția despre Boca și antroposofie, ce se cere acum de către instituție este să demonstrăm „**antroposofie neîntinată**” la Boca, pentru ca Boca să fie considerat eretic, pentru a se începe o discuție despre Boca în zona de antroposofie. De la limita de „**Ortodoxie neîntinată**”, am ajuns la extrema „antroposofie neîntinată”, pentru a se accepta că Boca are cu adevărat probleme. Dacă a dovedi imposibilitatea cinstirii lui A. Boca drept sfânt al Bisericii, dar și nenumăratele probleme legate de acesta se poate face pe această cale, de dovedire a „antroposofiei neîntinate”, atunci încercăm să apelăm și la această ultimă posibilitate de închidere a acestei discuții.

Ce era cel mai important în discuția Boca-Steiner era să se înțeleagă **modul de abordare a discuției, schema de lucru** pentru a scoate discuția la capăt. Sper ca acest document să reușească să descopere deplin pe ce cale trebuie mers, pentru ca această analiză și lumina în acest caz să fie depline.

Ce a vrut A. Boca să facă în Biserica Ortodoxă Română este să urmeze identic învățătura lui Steiner, de a predica din interior și apoi, treptat, să pună bazele unei comunități eclesiologice care să migreze pas cu pas la antroposofie – și asta se vede ușor la Drăgănescu. Astfel a făcut *Mișcarea de Reînnoire de la Sâmbăta* (după Steiner), Mica Dogmatică Antroposofică (*Cărarea Împărăției*, unde urmează în detaliu toate temele antroposofice), Predici (*Cuvinte Vii*), pentru ca la sfârșitul vieții să facă, după indicațiile de arhitectură ale lui R. Steiner, Drăgănescu, unde a pictat întreaga învățătură antroposofică. La 30-35 de ani începe cu putere activitatea sa, iar retragerea lui și separarea-izolarea lui de Biserica este văzută de părinții Bisericii. Drăgănescu este rezultatul unei convingeri ființiale că de fapt calea vieții este antroposofia, un amestec de budism și creștinism ortodox interpretat prin

budism. Însă pentru că nu a reușit să se detașeze de Ortodoxie, de asta a adoptat această cale din interiorul Bisericii.

Începutul convertirii sale la antroposofie se vede în jurul anilor 1928-1929, când *Societatea antroposofă din România* ia ființă, și încep să apară tot felul de materiale legate de orient, teosofie, Yoga, India, mai ales prin Mircea Eliade. Începând cu acest moment la el apar discuții despre „exerciții despre voință și instincte” (1929), apoi în facultate discută (face licența) despre „desăvârșirea interioară” (atenție la conștiința de sine, concept antroposof fundamental) și este atent la discuțiile despre mistica comparată a religiilor, urmând ca în facultate să fie văzut în exerciții largi de concentrare-hipnoză la oglindă. Pe scurt, A. Boca este convertit undeva în liceu, prin practica influenței-sugestiei-hipnozei (după cum se menționează în mărturiile din volumul *De ce Biserica Ortodoxă nu îl poate canoniza pe Arsenie Boca*), care l-au împins către studii orientale, iar antroposofia a fost calea de mijloc, în care nu a reușit să se desprindă nici de orient (girat de puterile de hipnoză și ocultism pe care le avea) și nici de Biserica Ortodoxă, prin cultura căreia aparținea. Și A. Boca începe un parcurs de validare a propunerii lui Steiner atât în Ortodoxie, dar și în alte religii, de aceea aceste studii de „desăvârșire interioară”, dar și despre „mistica comparată a religiilor” – Boca se învârte în jurul teoriei lui Steiner și o validează, își formează concepția sincretistă, validează în Ortodoxie propunerea lui Steiner în acest timp. În paralel, începe practica, dar și validarea teoretică a propunerii steineriste.

Neputând să se desprindă de Ortodoxie, ce a făcut a fost să facă o adaptare a lui Steiner la speța ortodoxă, trăind cu convingerea că el este cel care trebuie să ducă Biserica la o reînnoire, pe baza acestui adevăr și descoperire a lui Steiner – de aceea la Drăgănescu, în pronaos, pictează *Cana Galileii*, simbolul antroposof al reînnoirii creștine, alături de *Misterul de pe Golgota* și *Hristosul cosmic* (teme antroposofice fundamentale) pictate în medalioane în dreapta și stânga picturii, care ajută valuri de oameni în cicluri de reîncarnare, și se pictează pe sine ca Ioan Botezătorul, cel care aduce această reînnoire în Biserică, ca înainte-mergător al reînnoirii creștine propuse.

Raportul Boca-Steiner conține în total 4 documente:

1. Raportul Boca-Steiner. Document principal – acest document
2. Raportul Boca-Steiner. Drăgănescu – Prezentare grafică
3. Raportul Boca-Steiner. Cuvinte vii – Analiză – ADNOTAT
4. Raportul Boca-Steiner. Cărarea Împărăției – Analiză - ADNOTAT

Toate documentele sunt disponibile pe platforma [unitateaortodoxa.ro](https://www.unitateaortodoxa.ro), la adresa: <https://www.unitateaortodoxa.ro/raportul-boca-steiner-arsenie-boca-este-antroposof-arianismul-antroposof/>.

Activitatea lui A. Boca din interiorul Bisericii, pentru o altă credință, pentru a conduce treptat, gradual, pas cu pas Biserica, către o altă credință, este **o activitate misionară, pe mai multe planuri**, misionar, teologic-dogmatic, pictură, recrutare de ucenici-teologi atât pentru susținerea sa viitoare, dar și pentru promovarea viitoarei credințe.

A. Boca nu a lucrat pentru Biserică, ci pentru Rudolf Steiner, pentru noua sa credință, pentru sprijinirea noii credințe din interiorul Bisericii în care activa, conform învățaturii lui Steiner de a nu părăsi structurile eclesiologice existente și de a activa din interiorul acestora (a se vedea programul Steiner pentru prozelitism și cucerirea Bisericilor tradiționale prin disimulare, din interior, adăugat în anexă).

Pentru aceasta, A. Boca nu poate fi cinstit în Biserică drept sfânt, pentru că nu a lucrat pentru Biserica Ortodoxă, după cum se va vedea în document. Și cel mai evident se vede la Drăgănescu pentru cine lucra. Trebuie spus Bisericii că A. Boca a făcut subversiune în Biserică – acest adevăr și această realitate nu pot rămâne sub tăcere.

Partea I

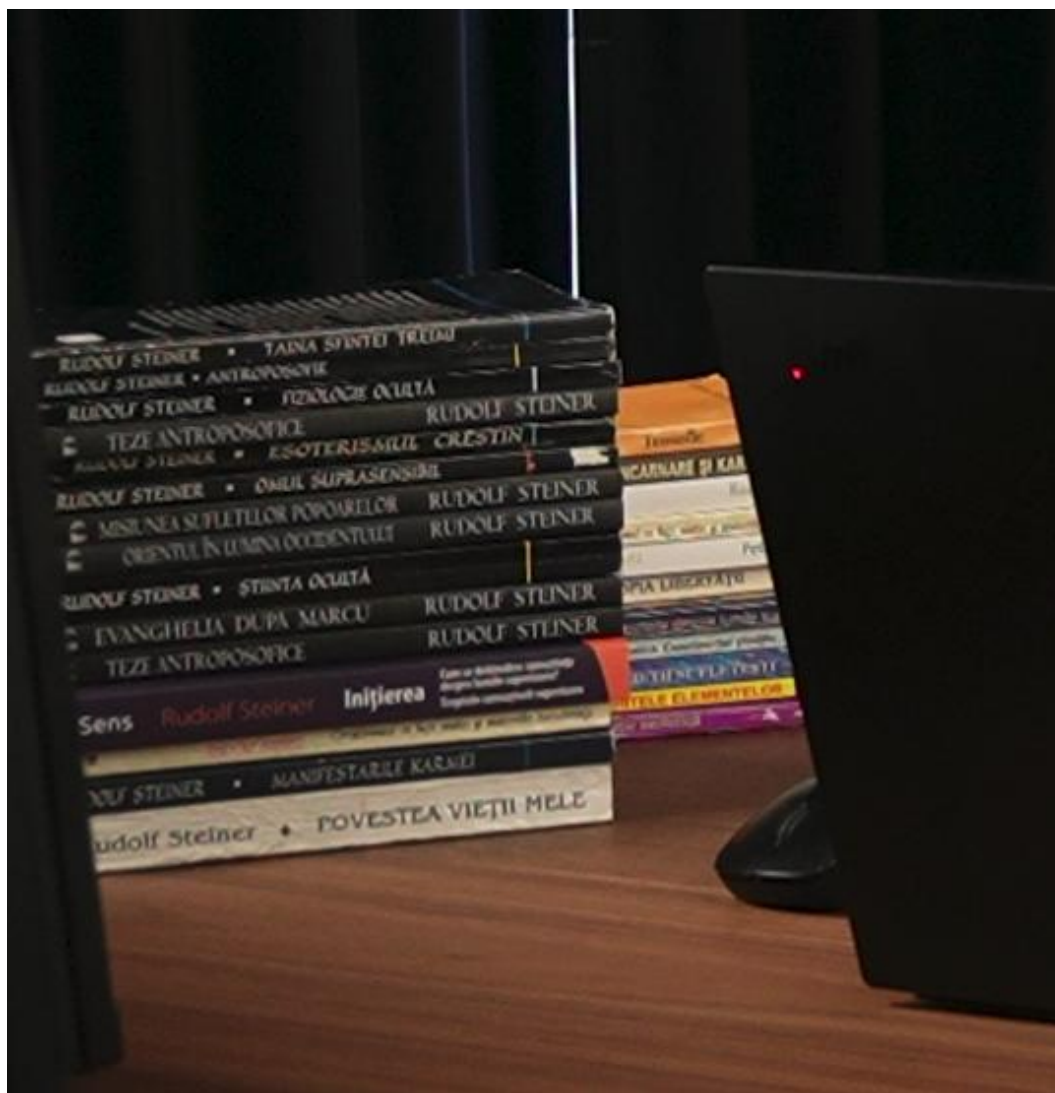
1. Raportul Boca-Steiner – stare curentă

1.1 Unde suntem cu analiza și de ce discuția despre Arsenie Boca este încă deschisă și în incertitudine

Ce s-a făcut istoric pentru analizarea ortodoxiei lui Arsenie Boca? S-au analizat din punct de vedere dogmatic lucrările sale, dar și Drăgănescu, de unde au rezultat o serie de probleme, mai evidente, binecunoscute. Această listă de probleme o voi numi **Reperul inițial de analiză**, reper care nu conține o discuție despre antroposofie și nici despre Rudolf Steiner, fondatorul antroposofiei. Aici se pot vedea lucrările grupului de lucru dr. Victor Ardeleanu, ale monahului Teodot, ale doctorului Ioan Gându, ale părintelui Anițulesei.

Care este problema acestui reper inițial de analiză? Reperul este suficient de concludent pentru mulți, însă este interpretat discreționar de unii care refuză să accepte concluziile acestuia. Cumva analiza dogmatică pentru Arsenie Boca ajunge să aibă istoric suficient de multe elemente pentru a putea opri orice discuție de canonizare, însă devine insuficientă într-un context instituțional istoric sensibil.

Cele două mari blocaje din analiză, care sunt **corelarea în Steiner** și **depășirea nivelului de disimulare din lucrări**, sunt impedimentele majore care au blocat discuția despre Boca-Steiner până acum; deoarece, pentru a corela analiza cu Steiner, ai nevoie de cel puțin 5-10 ani de aprofundare a discuției despre antroposofie pentru a putea începe discuția, iar pentru depășirea nivelului de disimulare din lucrări ai nevoie să ai o perspectivă foarte largă asupra religiilor, studii de misiologie, dar și suficientă experiență în a recunoaște astfel de discuții. Iar aceste două impedimente blocante cumva au fost exploatate de cei care au cunoscut cap-coadă în permanență ce este în spatele discuției Boca-Steiner, păstrând liniște asupra acestor două puncte majore. Lucrarea încearcă să arate calea de înaintare corectă în discuția Boca-Steiner și să depășească aceste două blocaje mari din analiză. Cumva, tot ce trebuie să facem este să folosim „ochelarii Steiner cu dioptriile și lentila potrivită”, astfel încât să începem să distingem formele, ideile, gândurile din discuție, așa cum au fost acestea așezate de autor.

Orice analiză completă trebuie să pornească de la antroposofie și să aibă drept prim capitol al discuției antroposofia. Astăzi nu există nicio analiză Boca-Steiner, care să pornească de la antroposofie. Analiza acestui document pornește exact de la capătul corect, de la o expunere a antroposofiei. Orice analiză trebuie să dovedească metodologic că l-a căutat responsabil pe Boca în Steiner, să arate că a epuizat toate mijloacele posibile ale acestei căutări și că, în urma analizei, Arsenie Boca este fără echivoc liber de orice discuție despre antroposofie.

Ce se întâmplă acum în discuția Boca-Steiner este că, pas cu pas, analiza progresează prin aducerea lui Rudolf Steiner în discuție și prin completarea Reperului inițial cu un **Reper complet de analiză Rudolf Steiner, care consideră antroposofia-lucrările lui Rudolf Steiner**. Documentele publicate anterior, pe subiectul opririi cultului și a cinstirii lui Arsenie Boca, au adus în discuție câteva repere din Rudolf-Steiner, în care începe să se vadă deja cum Arsenie Boca s-a ancorat în acesta. Documentele sunt:

1. Doru Nastasă, *Memoriul către Sinodul BOR pentru oprirea cinstirii ca Sfânt a lui Arsenie Boca și pentru scoaterea acestuia din lista de Sfinți ai Bisericii*²
2. Doru Nastasă, *Arsenie Boca, antroposof. Drăgănescu, inițierea Bisericii în antroposofie*³.

Aceste documente au adus pas cu pas o ancorare a unor prime repere în Rudolf Steiner, legate de Francisc de Assisi, Ulfila, Sundar Singh, Ignațiu de Loyola, dar și cele de la Drăgănescu, legate de Moise antroposof, Hristos antroposof, Hristos în eteric, nunta Fiului de Împărat, scenă antroposofică, Melchisedec antroposof, Învierea scenă antroposofică, Schimbarea la Față scenă antroposofică, și multe alte detalii.

Documentele menționate anterior sunt doar un preambul de analiză pentru acest document. Acest document aduce o analiză completă a raportului Boca-Steiner și dovedește cum la Drăgănescu, dar și în lucrările *Cărarea Împărăției și Cuvinte vii*, Arsenie Boca este antroposof.

Documentul este organizat în mai multe părți: am adus o scurtă expunere a antroposofiei la început, pentru a se înțelege contextul discuției, apoi am adus o analiză a Drăgănescu (mult completată față de cea anterioară), dar și o analiză pentru lucrările *Cărarea Împărăției și Cuvinte vii*.

Concluziile documentului sunt că **Arsenie Boca, în mod voit și disimulat, a prezentat sistematic, structurat, programatic antroposofia** atât la Drăgănescu, cât și în *Cărarea Împărăției și Cuvinte vii*.

După această analiză, **Arsenie Boca va trebui condamnat pentru erezie, disimulare și înșelarea Bisericii, și va trebui oprit cultul și cinstirea acestuia.**

² <https://www.unitateaortodoxa.ro/cum-a-fost-canonizat-arsenie-boca-prin-analiza-incompleta-si-prin-fortare-institutionala/>.

³ <https://www.unitateaortodoxa.ro/arsenie-boca-antroposof-draganescu-initierea-bisericii-in-antroposofie/>.

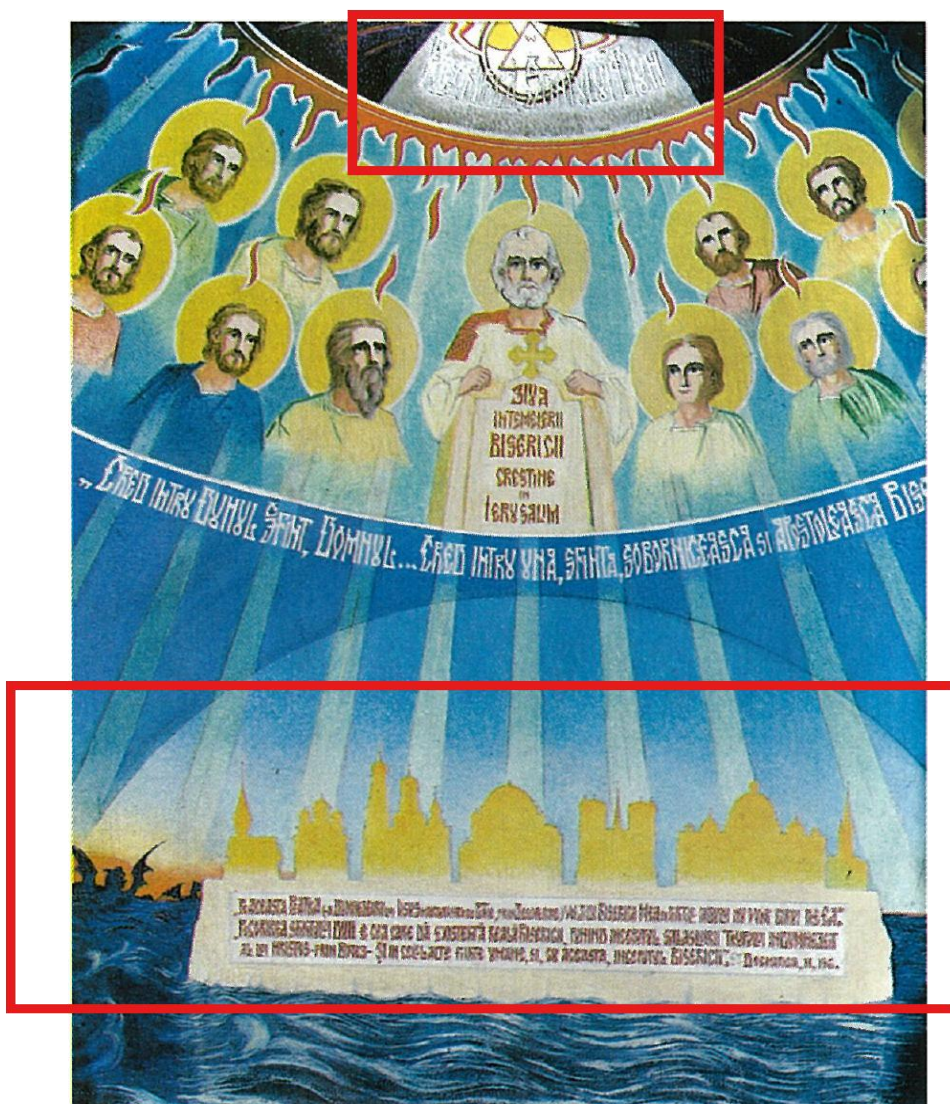
1.2 Canonizarea lui Arsenie Boca prin compromis instituțional. Ce s-a știut și ce a fost depășit în discuția din 2024

Sunt cel puțin 3 puncte majore de credință, care au fost cunoscute ca problematice în procesul de canonizare:

1. **Sincretismul** lui Arsenie, Boca, „**toate Bisericile sunt una**”. Această problemă a fost raportată de nenumărate ori. (Drăgănescu, catapeteasmă, Pogorârea Duhului Sfânt peste Ortodoxie, catolicism și protestantism.)
2. Legătura cu Rudolf-Steiner în icoana Învierii, în care **antropologia antroposofică** era evidentă, alcătuirea corp fizic, astral, eteric, Eu.
3. **Reîncarnarea**, dogma vizibilă, prezentă în primul pasaj din *Cărarea Împărăției* și repetată în lucrare.

Adică punctele de mai jos:

Pogorârea Duhului Sfânt

1. Biserică din lemn din nordul țării – Ortodoxie sau greco-catolicism
2. Biserica lui Neagoe Basarab din Curtea de Argeș (1517) – Ortodoxie
3. Baroc german – protestantism
4. Catedrala Sf. Sofia din Constantinopol (527) – Ortodoxie
5. Catedrala Notre-Dame din Paris (sec. XII) – catolicism
6. Bazilica San Pietro din Roma (sec. XVI) – catolicism
7. Gotic englez – anglicanism

Temelie comună, piatră, impuls cosmic care ajunge la toate confesiunile creștine.

Intenție carte și direcție

- * Omul - spirit veșnic, reîncarnat
- * Vremelnic, reîntoarcere - periodicitate reîncarnărilor
- * Rotunjind ocolul - cercul-roata budistă a reîncarnărilor
- * Cărarea este cercul și finalitatea acestuia
- * Unii nu se întorc din cerc, fiind iluminați
- * Dominante: datorii, pofta, păcat, mintea, neîntorși
- * Găsim definiția ciclicității budiste și antroposofe.

DE LA CÂRMA MINȚII ATĂRNĂ ...

De la început e bine să plecăm cu câteva lucruri știute și anume: că toți oamenii, fără deosebire, suntem în aceeași vreme și fiii oamenilor și fiii lui Dumnezeu¹. Adică, după trup suntem făpturi pământești, iar după duh făpturi cerești, care însă petrecem vremelnic în corturi² pământești. De la Dumnezeu ieșim³, petrecem pe pământ o vreme și iarăși la Dumnezeu ne-ntoarcem. Fericit cine se-ntoarce și ajunge iar Acasă, rotunjind ocolul. Aceasta e cărarea.

Unii însă nu se mai întorc...

Sunt cei ce ascultă de o vrajă vrăjmașă, care îi scoate din cale și, cu poftă pieritoare, îi încâlcește în lume. Vraja aceea, a păcatului, cu vremea le slăbește mintea și în așa fel le-o întoarce, încât ajung să zică binelui rău⁴ și răului bine și din fiii lui Dumnezeu se fac vrăjmașii lui Dumnezeu. Vremea li se gată, lumina minții li se stinge... și așa îi prinde noaptea⁵ - moartea - rămași rătăciți de Dumnezeu și neîntorși Acasă.

Aci e toată drama omului căzut între tâlhari pe când se pogora din Ierusalim la Ierihon⁶, adică a lui Adam cu toți urmașii, părăsind Raiul pentru lumea aceasta. Dar s-a pogorât din Ceruri Samarineanul milostiv. El e Cel ce ne-a făcut datori să știm: ce suntem, cine ni-s Părinții, de unde venim, ce-i cu noi pe-aicea și, într-o lume cu viclene primejdii, cum să ne purtăm, cine ne cheamă Acasă și cine ne-ntinde momeli? ...Că de la cărma minții atărnă încotro pornim și unde să ajungem.

¹ Ioan 1, 12-13.

² 2 Corinteni 5, 1.

³ 1 Ioan 5, 19.

⁴ Isaia 5, 20.

⁵ Ioan 9, 4.

⁶ Luca 10, 30.

Rolul lui Hristos: ne-a arătat „calea” în această lume, ispita, exemplul pe cruce care este unul al golirii de sine. Mintea - conștiința Eului erapare.

Primul paragraf este programatic pentru carte.

În viziune antroposofă Hristos pe Cruce arată golirea de sine, conștiința Eului și exemplul personal de urmat pentru a scăpa de reîncarnare.

Cartea trebuie citită antroposof, pentru că definițiile, rolul lui Hristos și perspectiva sunt antroposofe.

Însă discuția despre Boca se complică abrupt în momentul în care analiza Boca-Steiner progresează doar cu Steiner în față. Iar această discuție progresează în trei direcții:

1. Drăgănescu este templu antroposofic, în care perspectiva și întreaga pictură este antroposofie, începând cum intri pe ușă, nu cum s-a spus în istorie, că există câteva repere antroposofice.
2. *Cărarea Împărăției* este o Mică dogmatică antroposofică disimulată, cu intenție, structură, capitole și tematică antroposofică, fiind integral antroposofie disimulată.
3. Mișcarea de la Sâmbăta poate fi încadrată cu ușurință în programul steinerist de „reînnoire creștină”, prin predică și „exemplu” – a se vedea anexa.

De la vârful icebergului, care se vedea istoric, iceberg care nu s-a văzut deplin deoarece nu există analiza Boca-Steiner, până la vizibilitate pentru întreaga discuție, este o diferență uriașă, care poate fi acoperită doar dacă analiza Boca-Steiner este făcută. Și cu cât înaintăm în această discuție, cu atât imaginea se complică într-un mod inimaginabil, pentru că îl găsim deplin în discuție pe Steiner.

Și, neînțelegându-se că discuția este mai complexă, în 2024 s-a decis să se meargă mai departe, cunoscându-se aceste probleme, blocante în mod real pentru o canonizare. Din corabia Bisericii s-au văzut aceste vârfuri de iceberg, neînțelegându-se însă că dedesubt problema este cu mult mai mare, la o amplitudine de neimaginat. Și din cauza lipsei unui sonar potrivit, unui sonar adecvat pentru Steiner, nu s-a înțeles deplin ce este dedesubt. Iar surpriza vine când apele se retrag, iar acest iceberg poate fi văzut în deplinătate, întocmai cum se întâmplă astăzi cu apele Dunării, care seacă parțial. Pentru că surpriza discuției este că **Boca = Steiner, Boca este egal cu Steiner.**

Iar Steiner ascunde o sumedenie de surprize, care vor apărea pas cu pas și vor tulbura pe mulți, nemaifiind vorba de Boca, ci de Steiner, copiat integral în discuție. Iar Drăgănescu, *Cărarea Împărăției* și Sâmbăta sunt doar transcrieri din Steiner și disimulări, inițiative în actul liturgic, teologic, pictură, dar preluate din Steiner. Iar șocul discuției va veni nu de la A. Boca, ci de la opera lui Steiner, preluată disimulat și expusă de A. Boca. Acesta a fost doar un simplu scrib, doar a transcris disimulat ce este la Steiner, fără modificări.

Dacă s-ar fi făcut mai devreme acest raport, acestea ar fi fost văzute. Însă, cum analizele pentru Boca s-au dus toate la Deva, de aceea nu îl avem încă și nici nu îl vom avea vreodată cât timp analizele pentru Boca vor fi făcute chiar de proarseniști.

Corpul discuției despre Boca-Steiner nu a fost descoperit încă, deși este acolo, în fundal, este întrezărit, dar există o dificultate de a se ajunge la el. Pentru că unde ajungem cu discuția este că avem în Biserică un credincios al altei religii, care se mișcă în Biserică împlinind sistematic un program de evanghelizare al religiei pe care a adoptat-o tainic și care scrie lucrări dogmatice disimulate, care pictează disimulat o biserică în noua sa credință, care duce o mișcare puternică de

„reînnoire”, întocmai cum noua sa credință învăță, și care totuși nu este identificat deplin de Biserică.

Iar direcția discuției, Steiner, a fost semnalată de mult timp și este omniprezentă în fundalul discuției despre canonizarea lui Arsenie Boca. Părintele Lecca a spus „steinerist”, părintele Stăniloae a spus „spiritism” (fondul antroposofiei), părintele Cleopa a semnalat probleme duhovnicești. Și totul se verifica dacă se punea mâna pe Steiner și se verificau sistematic lucrările, pictura și lucrarea lui Boca, comparat cu programul lui Steiner pentru comunitățile antroposofice.

Boca doar a preluat de la Steiner programul acestuia pentru comunitățile antroposofice și l-a aplicat în Biserica Ortodoxă, disimulat, începând un program de evanghelizare disimulată. Și aceasta este dimensiunea plenară a discuției, rămasă în fundal, care trebuie descoperită. Iar acest document arată cum Drăgănescu este integral antroposofie, *Cărarea Împărăției* este dogmatică antroposofică, iar lucrarea lui Boca a avut în fundal un suport disimulat de antroposofie.

De ce nu avem încă acest raport? Pentru că toate analizele pentru Boca s-au dat la Deva. În 2016, memoriul doamnei Andreea Neacșu a ajuns la Deva, la profesorul Vasile Vlad, profesor de morală, care tot ce a făcut a fost să demonteze afirmațiile legate de Boca și Steiner, folosind o logică de tipul „Boca e ortodox pentru că se vede la Sfinții Părinți”, nu „Boca nu e steinerist, pentru că verificând întreaga operă a lui Steiner, nu l-a găsit acolo”. Adică Boca a fost scos în afara discuției despre Steiner, fiind comparat „cu Sfinții Părinți”, dar nu cu Steiner. Steiner a fost ținut departe de discuție în tot acest timp, când el este cheia înțelegerii discuției Boca, tocmai pentru a nu da idei, pentru a nu agăța discuția de Steiner, ca nu cumva cineva să ajungă la ce este la capătul acestei analize. Iar ca metodă, profesorul Vasile Vlad a hotărât că Boca nu e steinerist, comparându-l cu Sfinții Părinți, nu cu Steiner.

2026. Nu avem Boca-Steiner făcut, iar aceste mici vârfuri de iceberg, încă sunt acolo și indică asupra kilometrilor existenți în corpul și esența discuției. Steiner e tot acolo și nu va pleca. Ignorarea discuției nu poate ascunde realitatea că Steiner este în fundal. Și orice discuție despre Boca-Steiner ajunge să fie controlată de Deva și, deși pleacă de la Steiner, ajunge în cu totul alte părți, în discuții generale, despre vreme, sau despre altele.

A. Boca nu are legătură cu lucrarea Bisericii Ortodoxe, după cum se va vedea în lucrare, mai ales la Drăgănescu, ci are legătură cu lucrarea lui Steiner. Și cât timp analizele despre Boca vor fi făcute la Deva, Steiner nu va apărea în discuție, chiar dacă se va discuta despre Steiner. Iar astfel de discuții ar trebui mutate la București, de exemplu la Misiologie, unde profesorul Radu Mureșanu (misiologie) are deja doctoranzi pe Rudolf Steiner (cu teze de doctorat de tipul „Rudolf Steiner și Noua Revelație”).

Iar povestea Boca-Steiner este doar povestea unui iceberg care trebuie decoperit. Și ce se va descoperi la capătul tunelului este **Steiner întreg, întreaga viziune religioasă a lui Steiner**.

Ce se dă la Deva legat de Boca-Steiner va sfârși în aceeași groapă și în discuții despre condițiile meteorologice. Pe scurt, toate analizele pentru Boca-Steiner, făcute până acum chiar de proarseniști, sunt **invalide pe metodă**, dar și **pe imparțialitate**. Și ar trebui refăcute, având o canonizare care a evitat analizarea corpului discuției.

Ca să se poată face canonizarea schema a fost destul de simplă, s-a ținut departe discuția de Steiner și de părinții Bisericii, și s-a tras de timp până s-au împlinit lucrurile, pentru ca acum să se mizeze pe inerție și cimentare, pe pudoarea instituțională în corectarea greșelilor într-o instituție „infailibilă”⁴. Iar Sinodul și patriarhul par a fi spectatorii puși să joace roluri pe care nu le-au înțeles într-o piesă de teatru regizată, neînțelegând deplin culisele și regia — nu par să fi înțeles culisele discuției. Politica abilă paralelă dusă pentru această „canonizare” pare să depășească pe mulți, care încă nu se orientează în discuție.

Este greu de acceptat situația în care au trecut 30 de ani de când se discută despre Boca și tot nu avem o analiză Boca-Steiner — lucru posibil cu siguranță datorită unei politici abile paralele dusă pentru a evita împlinirea acestui lucru. Steiner, părinții și toți ceilalți care au văzut **adevărul situației**, adică pe scurt întreaga Biserică atentă la subiect, întreg adevărul cu care A. Boca este incompatibil, au fost trecuți pe o linie paralelă, pentru a nu apare în discuție. Boca este incompatibil cu întreaga Biserică de fapt, dar acest lucru nu pare să se fi observat — însă ce se observă sunt „minunile” aparente ale acestuia, folosite pe post de orice în discuția despre Boca, și pe post de credință, și pe post de mărturie de la părinți, și pentru orice. Boca supraviețuiește în orice discuție prin „minuni” și retorică a alunga orice discuție despre adevăr, „minuni” dar care nu sunt chiar minuni ci

⁴ Iar aici ar trebui să ne amintim că timp de un mileniu întreg, în **Șapte Sinoade Ecumenice**, Biserica a corectat continuu toate problemele sale majore, într-un exercițiu continuu de recuperare chiar a acestui tip de erori, de credință, venite pe diferite canale, dovedind nu doar pocăință, ci mai ales **Responsabilitate Instituțională Sistemică** în fața problemelor majore — corectarea erorilor majore. Biserica își confruntă cu mare putere toate problemele majore, nu le dosește pe motiv de pudoare instituțională sau inerție. Dacă era așa, am fi fost astăzi arieni, pentru că a existat un moment în istoria Bisericii, când întreg Constantinopolul era arian, în afară de o singură Biserică — generalizarea unei erezii sau a unei probleme, pseudo-cimentarea acesteia ca practică, nu este dogmă, nu este logică eclesiologică și dogmatică, ci este înmulțirea și dublarea păcatului făcut prin asumarea unei probleme. Problemele se corectează, nu se înmulțesc, nu se perpetuează. Hristos cere „pocăință”, adică asumare și corectare. Creștinismul este pocăință, nu perseverență în păcat. Dacă ai greșit o dată și înțelegi asta, mai greșești și a doua oară, când nu corectezi — pentru că de aceea suntem condamnați pentru *nepocăință-necorectare*, când înțelegem și nu facem, pentru înmulțirea în cunoștință de cauză a păcatului, mai ales în astfel de probleme de credință.

paranormal, venit dintr-o experiență spiritist-ocultistă⁵, la care era conectat, transmisă prin acesta Bisericii astăzi.

Și discuția despre Boca-Steiner pare să evolueze pe același calapod „vârfurile care se văd sunt doar iluzii, nu există, imaginație – și, prin deducție logică (dar nu prin verificare la fața locului-Steiner), nu există nici corpul icebergului”. Însă când se probează la fața locului cu un sonar diferite puncte teologice de la Boca, în opera lui Steiner, sonarul depășește scala și gradația pentru care a fost construit, indicând niște formațiuni cum nu am mai văzut vreodată, de o amplitudine greu de bănuț și conturând pe ansamblu un munte uriaș ascuns în spatele discuției – formațiunea Steiner. Și tot probând cu un astfel de sonar ce găsim la Boca în opera lui Steiner, găsim că întreaga „**formațiune geologică-religioasă Steiner ascunsă**” este copiată în **icebergul teologic Boca**. Apare întrebarea ce se va întâmpla când cineva va goli cu totul apa care înconjoară discuția și formațiunea?

Cam așa consider că ar trebui să arate discuția Boca-Steiner. Și ce face acest document este să exploreze pe larg, folosind un sonar care să ajungă unde trebuie, adică în lucrările lui Steiner, și nu în lucrările Sfinților Părinți, adică direct în formațiunea geologică-religioasă discutată, și nu în aer, în ceva ce nu are legătură cu subiectul. Și documentul arată pe larg cum Drăgănescu este întreaga dogmatică antroposofică în stâlpii acesteia, *Cărarea Împărăției este Mică dogmatică antroposofică* disimulată iar mișcarea de la Sâmbăta este un *program de reînnoire* care pare să aibă coordonate precum cele ale lui Steiner. Adică pe scurt, A. Boca a lucrat un program de evanghelizare antroposofică a Bisericii, din interior.

Și cât timp sonarul în discuție va fi ținut direcționat în partea greșită, este evident că va da rezultate după direcția în care este ținut. De aceea primul lucru pe care l-am făcut în discuție a fost să aduc o expunere largă a lui Steiner, pentru ca viitoarele discuții Boca-Steiner să țină sonarul direcționat corect, și nu după dorința părților din discuție. Adică să nu mai vorbim pe viitor despre Steiner, dar fără Steiner de față. Despre Steiner trebuie să vorbim cu Steiner de față.

Aceasta este problema acestei canonizări, că a rămas deschis corpul discuției. Și lucrarea dorește să discute despre Boca, dar cu Steiner de față. Undeva trebuie să existe un răspuns simplu pentru Boca – și acesta este la Steiner. Însă aici există două probleme: prima, **volumul imens de informație**, și a doua, **disimularea**.

Dacă în Ardeal este nevoie de o revitalizare a vieții religioase creștine, atunci revitalizarea trebuie construită pe modele reale, precum Părintele Cleopa, nu pe introducerea și accentuarea unor modele greșite.

⁵ De aceea capitolul despre Spiritism este cel mai voluminos din *Cărarea Împărăției*, plasat în capitolul al 2-lea, în discuția despre karma-reîncarnare, pentru că A. Boca transmite disimulat riscurile, dar și realitate acestei experiențe, tuturor ucenicilor care vor primi de la el mai târziu cheia antroposofică de înțelegere a acestei lucrări „tainice, pentru inițiați”.

2. O expunere a antroposofiei

Capitolul conține o expunere pe scurt a antroposofiei și linkuri către documente utile, suport pentru această expunere.

Ca parte din această expunere a antroposofiei, am lucrat cu AI și am produs o serie de documente ajutătoare în discuție. Deoarece antroposofia este vastă, cred că această abordare (AI-ChatGPT și Gemini) a fost una facilă, la îndemână, pentru a produce materialul-bibliografia suport de analiză a antroposofiei. Nu toate documentele generate cu AI sunt marcate, însă pot fi recunoscute ușor secțiunile preluate.

Între documentele produse se găsesc o expunere a antroposofiei, un cuprins tematic cu temele generale, dar și teme suplimentare (deoarece antroposofia este vastă, este necesar un astfel de document distinct), o prezentare pe scurt a temelor, diferite documente de analiză legate de personajele principale din antroposofie, evenimentele principale din antroposofie.

Important: complexitatea discuției despre antroposofia din *Căderea Împărăției* și *Cuvinte vii* nu stă în parcurgerea acestor lucrări, ci în parcurgerea acestui preambul antroposofic, care să faciliteze urmărirea ușoară a noțiunilor, ideilor și reperelor antroposofice din aceste lucrări.

2.1 Biblioteci online de antroposofie

Următoarele linkuri sunt pentru câteva biblioteci online cu lucrări ale lui Rudolf Steiner sau din sfera antroposofiei. La aceste linkuri găsiți toate lucrările lui Rudolf Steiner, și puteți căuta pe bază de termeni sau expresii (de exemplu, Assisi, Ulfila).

Link:

1. The Rudolf Steiner Archive, <https://rsarchive.org/> - engleză.
2. Biblioteca Antroposofică, Știința spirituală prezentată de Rudolf Steiner, <https://www.spiritualrs.net/> - română
3. <https://steiner.wiki/Hauptseite> - diferite resurse pentru lucrările lui R. Steiner.

2.2 Documente de analiză despre antroposofie

1. [Antroposofie-Document-1-O expunere a credintei antroposofice Editie de studiu GA-90-pg.pdf](#)
2. [Antroposofie-Document-2-INDEX-Cuprins general teme Rudolf Steiner-NIVEL-1-34-pg-24-parti-117.pdf](#)
3. [Antroposofie-Document-3-INDEX-Temele generale ale operei lui Rudolf Steiner expunere sintetica GA-NIVEL-1-486-pg.pdf](#)
4. [Antroposofie-Document-4-INDEX-Teme suplimentare antroposofie trimiteri GA format identic Editia-2-NIVEL-1-57-pg.pdf](#)
5. [Antroposofie-Document-5-Ghid general teme Rudolf Steiner descrieri GA-NIVEL-2-56-pg-861-subteme.pdf](#)
6. [Antroposofie-Document-6-Ghid general teme Rudolf Steiner subpuncte explicate GA-NIVEL-3-154-pg-24-parti-117-cap-861-sub.pdf](#)
7. [Antroposofie-Document-7-Ghid enciclopedic teme Rudolf Steiner descrieri detaliate GA-NIVEL-4-CUPRINS-444-pagini-24-parti-117-cap.pdf](#)
8. [Antroposofie-Document-8-Personajele antroposofiei dictionar descriptiv GA.pdf](#)
9. [Antroposofie-Document-9-Inventar iconografic antroposofic crestin.pdf](#)
10. [Antroposofie-Document-10-Lista personajelor aparitii si relevanta antroposofica 2026-07-17.pdf](#)
11. [Antroposofie-Document-11-Personaje cu relevanta antroposofica sinteze Steiner 2026-07-17.pdf](#)
12. [Antroposofie-Document-12-Arsenie Boca linie tematica in raport cu Rudolf Steiner 2026-07-17.pdf](#)
13. [Antroposofie-Document-13-Rudolf Steiner 20 evenimente hristologice pe scurt 2026-07-18.pdf](#)
14. [Antroposofie-Document-14-Rudolf Steiner 20 evenimente hristologice studiu lung 2026-07-18.pdf](#)
15. [Antroposofie-Document-15-Rudolf Steiner 28 lucrari rezumate integral 2026-07-17.pdf](#)
16. [Antroposofie-Document-16-Rudolf Steiner 30 personaje studiu monografic 2026-07-17.pdf](#)
17. [Antroposofie-Document-17-Sfanta Liturghie la Rudolf Steiner cu referinte 2026-07-21 17-16.pdf](#)
18. [Antroposofie-Document-18-Cararea Imparatiei text concepte si corespondente Steiner COMPLET 2026-07-16 16-24.pdf](#)
19. [Antroposofie-Document-19-Ghid enciclopedic teme Rudolf Steiner descrieri detaliate GA-NIVEL-4-353-pagini-24-parti-117-cap.pdf](#)
20. [Antroposofie-Document-20-Index aparitii nume termeni Cararea Imparatiei 2026-07-17 00-18.xlsx](#)
21. [Antroposofie-Document-21-Index aparitii nume termeni Cuvinte vii 2026-07-16 23-57.xlsx](#)
22. [Antroposofie-Document-22-Rezumat Taine Cuvinte vii si Cararea Imparatiei 2026-07-17 01-10.xlsx](#)
23. [Antroposofie-Document-23-Listing contextual termeni crestini comparativi 2026-07-17 07-20.xlsx](#)

2.3 Cum trebuie citite documentele de analiză pentru antroposofie

Ordinea și conținutul este:

1. Documentul 1 - **Expunerea credinței** antroposofice, pentru a înțelege subiectul în mare.
2. Documentele 2, 3, 4 – **Cuprinsul tematic**, pentru a înțelege cuprinderea tematică a antroposofiei. Dacă este nevoie, explicațiile de la teme.
3. Documentele 5, 6, 7 – **Detalii tematice**.
4. Documentele 8, 9 – **Personajele antroposofice** și un **ghid iconografic**.
5. Documentele 10, 11 – Lista de personaje principale la A. Boca și Rudolf Steiner.
6. Documentul 12 – **Linia tematică antroposofică** de la A. Boca.
7. Documentele 13, 14, 15, 16 – **Evenimente** principale, **lucrări** și **personaje**, la Rudolf Steiner.
8. Documentul 17 – **Sfânta Liturghie** în viziunea lui Rudolf Steiner.
9. Documentul 18 – Document care parcurge *Cărarea Împărăției* și arată potențiale concepte de la Steiner.
10. Documentul 19 – Tematica antroposofică pe larg.
11. Documentele 20-23 – Spreadsheeturi cu **statistici de utilizare a termenilor** în lucrările lui A. Boca, unde se vede terminologie dominant antroposofică, minte, conștiință, voință, dar și alți termeni antroposofici, în defavoarea terminologiei ortodoxe.

Și acest document conține un scurt rezumat și o scurtă expunere a antroposofiei, care sunt prezentate în continuare.

2.4 Prezentarea antroposofiei – rezumat

„Antroposofia formează un sistem coerent în jurul Eului, reîncarnării, karmei, iubirii și Misteriului de pe Golgota. Meritul intern al sistemului este încercarea de a uni dezvoltarea morală, libertatea și o hristologie cosmică; punctul său vulnerabil este transformarea unor rezultate declarate ale percepției suprasensibile în istorie a lumii și a persoanelor. În raport cu creștinismul ortodox sau niceean, diferențele decisive privesc unicitatea vieții pământești, învierea trupului, harul și judecata, identitatea dintre Iisus și Hristos, precum și statutul revelației. De aceea, termenii comuni — Hristos, Înviere, Duh, Sophia, inițiere, mântuire — trebuie comparați prin conținut, nu doar prin nume. Disciplina morală poate fi apreciată ca avertisment împotriva fanteziei; ea nu confirmă însă automat cosmologia, seriile de reîncarnări ori interpretările biblice propuse de Steiner.”

„Antroposofia este un sistem spiritual modern întemeiat de Rudolf Steiner, format la intersecția dintre idealismul german, studiile goetheene, teosofie, esoterism creștin și preocuparea pentru libertatea individuală. Ea afirmă existența unei lumi spirituale obiective și posibilitatea ca omul să o cunoască prin dezvoltarea unor facultăți superioare: imaginație, inspirație și intuiție. Omul este descris ca ființă alcătuită din corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu, cu posibilitatea transformării acestora în componente spirituale superioare. Viața individuală este integrată într-o succesiune de încarnări guvernate de karma, iar istoria omenirii este plasată într-o amplă evoluție cosmică: Saturnul Vechi, Soarele Vechi, Luna Veche, Pământul și viitoarele stări Jupiter, Venus și Vulcan.

În centrul sistemului se află „Misteriul de pe Golgota”. Steiner interpretează Hristos ca Ființă solară cosmică ce a locuit timp de trei ani în Iisus din Nazaret și a introdus în evoluția Pământului o forță nouă. Hristologia sa include doctrina celor doi copii Iisus, încarnarea anterioară a lui Zarathustra în copilul solomonic, trecerea Eului lui Zarathustra în copilul natanic, Botezul din Iordan și viitoarea percepere a lui Hristos în lumea eterică. Lucifer și Ahriman reprezintă două tendințe opuse - spiritualizare prematură și materializare rigidă -, iar Hristos este principiul echilibrului. Personajele istorice și religioase sunt integrate în această istorie spirituală prin reîncarnare, inspirație, transmiterea unor „învelișuri” spirituale sau misiuni de epocă. Francisc de Assisi este prezentat când ca fost discipol al lui Buddha, când ca purtător al unei copii a corpului astral al lui Iisus. Melchisedec este identificat cu marele inițiat solar care îl pregătește pe Avraam pentru misterul Soarelui. Ulfila reprezintă o formă ariană și cosmologică timpurie a creștinismului germanic. Ignatiu de Loyola este asociat cu o puternică școală a voinței, pe care Steiner o admiră ca eficacitate, dar o critică pentru unilateralitate și întărire ahrimanică. Sundar Singh este receptat ulterior de autori antroposofi ca

martor modern al unei experiențe a lui Hristos, dar nu poate fi tratat drept personaj steinerian direct fără rezerve.

Lucrarea oferă o hartă a ideilor, nu doar definiții izolate. „Eu”, microcosmosul și macrocosmosul, ierarhiile, evoluția conștiinței, creștinismul esoteric și personajele-cheie sunt prezentate ca părți ale aceleiași construcții. Ultimele capitole sintetizează sistemul în treizeci de teze și propun un traseu de lectură a operelor primare.

Cuvinte-cheie: Rudolf Steiner; antroposofie; Eu; microcosmos; macrocosmos; karma; reîncarnare;

Hristos; Francisc de Assisi; Ulfila; Sundar Singh; Ignatiu de Loyola; Melchisedec; Lucifer; Ahriman; Michael.”

(ChatGPT)

2.5 Prezentarea antroposofiei – pe scurt

(ChatGPT)

Cuprins

Secțiune / temă

I. Axa hristologică și formarea conștiinței

1. Centralitatea Misteriului de pe Golgota

II. Omul, karma și disciplina dezvoltării

2. Reîncarnare, karma, libertate și suferință
3. Evoluția personală, moartea, Potopul și Antihristul
4. Pregătirea morală înaintea percepției spirituale
5. Constituția fizică, eterică, astrală și Eul

III. Personaje biblice și istorice în lectura antroposofică

6. Saul/Pavel și experiența de la Damasc
7. Francisc, Ignatiu, Sundar Singh, Ulfila, Maria–Sophia și Moise
8. Noe, Avraam, Iov și Melchisedec
9. Ioan Botezătorul și Ilie; încă o dată Saul și Pavel
10. Importanța Mariei Magdalena
11. Importanța lui Iuda

IV. Evenimente și polarități cosmice

12. Golgota, Învierea, Hristosul eteric și Schimbarea la Față
13. Hristos între principiile luciferic și ahrimanic
14. Hristos ca Spirit al Pământului și centru al evoluției cosmice
15. Iubirea ca forță de transformare

Concluzie critică

Repere primare și orientare bibliografică

2.5.1 I. Axa hristologică și formarea conștiinței

1. Centralitatea Misteriului de pe Golgota

În antroposofia matură, Misteriul de pe Golgota este punctul de cotitură al evoluției Pământului și a omenirii. Hristos nu este doar un învățător moral, ci o ființă cosmică unică, unită prin moartea de pe Golgota cu sfera spirituală a Pământului. Evenimentul face posibilă întărirea Eului omenesc fără izolarea sa definitivă în egoism. De aceea, este mai exact să spunem că Golgota întemeiază și salvează posibilitatea conștiinței de sine umane decât că Iisus Hristos «atinge» atunci conștiința de sine. În schema lui Steiner, entitatea Hristos ia locul Eului în învelișurile pregătite ale lui Iisus din Nazaret; nu este vorba despre maturizarea psihologică a unui om obișnuit. Ca model pentru toți, Hristos reprezintă Eul care se dăruiește liber și transformă autocentrarea în iubire. Noțiunea de «golire de sine» poate servi drept analogie creștină a sacrificiului, dar nu este formula tehnică prin care Steiner explică Golgota. Repere: GA 97, 2 decembrie 1906; GA 139, 16 septembrie 1912; GA 152, 2 mai 1913.

2.5.2 II. Omul, karma și disciplina dezvoltării

2. Reîncarnare, karma, libertate și suferință

Reîncarnarea și karma formează axa antropologiei steineriene. Eul traversează vieți pământești succesive și perioade între moarte și o nouă naștere; gândurile, sentimentele, voința, faptele și relațiile produc consecințe care modelează întâlnirile și condițiile viitoare. Educația personală înseamnă transformarea conștiinței a acestui material al destinului. Karma nu ar trebui descrisă ca fatalism și nici ca simplă «plată a păcatelor»: cauza și efectul moral creează împrejurări, însă răspunsul liber poate schimba sensul lor. Suferința poate deveni prilej de maturizare, dar nu poate fi dedusă automat dintr-o vină anterioară și nu justifică judecarea victimei. În creștinismul antroposofic, impulsul hristic nu șterge mecanic consecințele, ci deschide o relație mai liberă și mai personală cu ele. Din punct de vedere pastoral, această schemă cere prudență: boala, sărăcia, abuzul și catastrofa nu trebuie transformate în verdicte despre o biografie invizibilă. Repere: GA 9; GA 13; GA 135; GA 131.

3. Evoluția personală, moartea, Potopul și Antihristul

Viața este concepută ca etapă de formare a Eului; necazul și moartea nu încheie evoluția, ci sunt integrate într-un ritm de încarnare, retrospectivă post-mortem, purificare și pregătire a unei noi vieți. «Organele spirituale» — florile de lotus sau chakrele — sunt, la Steiner, structuri suprasensibile ale organizării astrale și eterice, dezvoltate prin exercițiu; ele nu sunt organe anatomice confirmate empiric. Potopul biblic este interpretat ca memorie a catastrofei care a încheiat

epoca Atlantidei, iar Noe apare în unele conferințe în raport cu figura lui Manu, conducătorul unui grup supraviețuitor. În privința «Antihristului», vocabularul trebuie diferențiat: Ahriman este puterea rigidizării materialiste și are, în conferințele târzii, tema unei încarnări viitoare; Sorat, asociat cu 666 în comentariile la Apocalipsă, reprezintă opoziția radicală față de impulsul hristic. Cele două figuri nu sunt identice și nici nu trebuie lipite fără discernământ de personaje contemporane. Repere: GA 9–10; GA 13; GA 94, 6 iulie 1906; GA 104/104a; GA 191.

4. Pregătirea morală înaintea percepției spirituale

Steiner subordonează exercițiul perceptiv unei discipline morale. Gândirea trebuie făcută clară și stabilă, voința exersată prin acțiuni asumate, iar sentimentele eliberate de oscilația necontrolată dintre exaltare și aversiune. Exercițiile auxiliare urmăresc controlul gândirii, inițiativa voinței, echilibrul afectiv, pozitivitatea, deschiderea și armonizarea acestor capacități. Motivația este una de siguranță spirituală: dacă legăturile obișnuite dintre gândire, simțire și voință se slăbesc înainte ca Eul să le poată conduce, aspirantul riscă fantezia, sugestia sau dezechilibrul. Prin urmare, percepția spirituală nu este, în propriile criterii ale antroposofiei, o scurtătură spre autoritate. Pregătirea morală este condiție necesară, nu dovadă că o viziune este adevărată; luciditatea, verificarea și modestia epistemică rămân indispensabile. Repere: GA 10, îndeosebi capitolele despre condițiile discipolatului, organele lotusului și Păzitorul Pragului; GA 13, cap. V.

5. Constituția fizică, eterică, astrală și Eul

Modelul de bază este cvadruplu. Termenii descriu, în interiorul sistemului, niveluri de organizare și conștiință, nu patru obiecte materiale separabile. Eul este nucleul individualității: el spune «eu» despre sine, leagă biografia de o identitate continuă și poate transforma treptat dorințele, obiceiurile și chiar suporturile mai profunde ale vieții. Conștiința de sine nu este celebrată ca egoism, ci ca premisă a libertății și a iubirii conștiente. Accentul antroposofiei cade tocmai pe trecerea de la conducerea instinctivă ori colectivă la un Eu capabil să se autodetermine moral. Repere: GA 9; GA 13.

Componentă	Funcție în antropologia steineriană
Corp fizic	Forma mineral-materială, accesibilă simțurilor.
Corp eteric	Principiul vieții, creșterii, regenerării și memoriei organice.
Corp astral	Purtătorul senzației, dorinței, plăcerii, durerii și reprezentării.
Eu	Centrul individual care integrează biografia și transformă celelalte componente.

2.5.3 III. Personaje biblice și istorice în lectura antroposofică

6. Saul/Pavel și experiența de la Damasc

Pavel este o prezență recurentă în hristologia lui Steiner, deoarece ar fi recunoscut prin experiență spirituală că Cel răstignit trăiește și este unit cu sfera Pământului. Damasc devine prototipul unei percepții a lui Hristos în eteric pe care Steiner o proiectează, într-o formă nouă, asupra viitorului omenirii. Biografic, trecerea de la zelul persecutorului la apostolat exemplifică transformarea gândirii, sentimentului și voinței printr-o întâlnire care răstoarnă centrul vieții. Este necesară însă o corecție: Saul și Pavel sunt două nume ale aceleiași persoane istorice și ale aceleiași vieți, nu două reîncarnări. Nici «Pavel din Damasc» nu este o persoană separată; expresia desemnează experiența lui Saul pe drumul Damascului. Asocierile antroposofice principale sunt Învierea, percepția eterică, adevărul suprasensibil al lui Hristos și transformarea personală. Repere: GA 116, 8 februarie 1910; GA 118, 25 ianuarie 1910; GA 131, 11 octombrie 1911.

7. Francisc, Ignatiu, Sundar Singh, Ulfila, Maria–Sophia și Moise

Francisc de Assisi este figura iubirii active, a sărăciei și a intimității cu natura. Steiner îi atribuie, ca afirmații oculte, o încarnare anterioară ca discipol al lui Buddha și primirea unei «copii» a corpului astral al lui Iisus; aceste teze nu sunt date istorice (GA 109; GA 137; GA 155). Ignatiu de Loyola exemplifică o școală puternică, dar unilaterală, a voinței. Steiner distinge impulsul personal al lui Ignatiu de rigidizarea ahrimanică ulterioară a iezuitismului și afirmă, în conferințe karmice, reîncarnarea lui ca Swedenborg (GA 240, 24 august 1924; GA 346, 9 septembrie 1924). Ulfila/Wulfila, traducătorul got al Bibliei, este legat de creștinismul arian, de limba încă vie imaginativ și de dezvoltarea individualității; lectura este evolutivă, nu o validare a arianismului niceean (GA 185; GA 204; GA 325).

Sadhu Sundar Singh poate fi comparat, în receptarea antroposofică ulterioară, cu modelul damaschin al întâlnirii vizionare cu Hristos; nu a fost identificat însă un reper direct și sigur în opera lui Steiner, astfel încât nu trebuie prezentat drept personaj doctrinar steinerian. În GA 103, «Fecioara Sophia» desemnează corpul astral purificat și organul unei cunoașteri superioare; Maica lui Iisus este pusă în raport de manifestare sau corespondență cu această realitate, nu redusă fără rest la un simbol abstract. În sfârșit, coarnele lui Moise din tradiția iconografică sunt citite de Steiner ca semn al lotusului cu două petale de la frunte, un organ astral încă incipient în omenire și comparat cu viitoare «antene» sau «aripi». Nu rezultă că Moise ar fi avut coarne fizice ori că el, personal, ar fi fost spiritual nedevelopat. Repere: GA 103, 31 mai 1908; GA 94, 6 iunie 1906; GA 95, 25 august 1906.

8. Noe, Avraam, Iov și Melchisedec

Noe aparține reinterpretrării Potopului ca sfârșit al Atlantidei; în GA 94, Steiner îl apropie de Manu, conducătorul care păstrează un nucleu omenesc pentru epoca postatlanteană. Avraam marchează formarea unei conștiințe mai interioare, legate de ereditatea și misiunea poporului ebraic. Melchisedec este identificat cu marele inițiat al Misteriului solar, care i se face inteligibil lui Avraam folosind corpul eteric păstrat al lui Sem și îi transmite înțelepciunea solară; aceasta este una dintre afirmațiile suprasensibile cele mai specifice ale ciclului despre Evanghelia după Matei. Iov are o funcție mai discretă: drama lui face vizibilă problema suferinței, a vinovăției și a transformării conștiinței religioase ebraice. Nu ocupă în sistem același rang cosmologic ca Melchisedec și nu trebuie inclus într-o genealogie de reîncarnări fără text precis. Repere: GA 94, 6 iulie 1906; GA 103, 27 mai 1908; GA 114, conferința VI; GA 123, 4 septembrie 1910.

9. Ioan Botezătorul și Ilie; încă o dată Saul și Pavel

Steiner acceptă legătura evanghelică dintre Ilie și Ioan Botezătorul ca reîncarnare: aceeași individualitate ar purta două misiuni istorice distincte. Ilie este interpretat ca expresie a sufletului spiritual al poporului ebraic și ca profet al Dumnezeului unic; Ioan este Înaintemergătorul care pregătește întâlnirea cu Hristos. În GA 139, după moartea lui Ioan, forța sa ar continua să lucreze asupra comunității celor Doisprezece. Identitatea individualității nu anulează diferența de epocă, personalitate și misiune. Prin contrast, Saul/Pavel nu ilustrează reîncarnarea, ci convertirea în interiorul aceleiași biografii. Perechea Ilie–Ioan arată continuitatea dintre vieți; perechea Saul–Pavel arată libertatea unei schimbări radicale într-o singură viață. Repere: GA 114; GA 139, 17 septembrie 1912; pentru Pavel, GA 116, GA 118 și GA 131.

10. Importanța Mariei Magdalena

Maria Magdalena este primul martor al Celui înviat și, în lectura steineriană, exemplul unei capacități sufletești apte să perceapă realitatea spirituală înaintea înțelegerii intelectuale depline. GA 103 interpretează cei doi îngeri de la mormânt ca forme spirituale accesibile organelor ei interioare; GA 139 subliniază că Hristosul cosmic se arată mai întâi ei și femeilor, apoi ucenicilor. Faptul că nu Îl recunoaște imediat, ci după rostirea numelui, exprimă schimbarea modului de apariție. Importanța sa nu este aceea de simplu personaj afectiv, ci de punte între iubire, fidelitate și percepția pascală. Repere: GA 103, 31 mai 1908; GA 131, 10 octombrie 1911; GA 139, 24 septembrie 1912.

11. Importanța lui Iuda

Iuda concentrează problema libertății, a trădării și a modului în care o faptă întunecată intră într-un eveniment mântuitor fără ca răul să devină bun. Steiner leagă conflictul de la ungerea din Betania de opoziția dintre valoarea spirituală a gestului și calculul exterior al banilor. În GA 139 formulează și o afirmație ocultă dificilă: Iuda Macabeul s-ar fi reîncarnat ca Iuda Iscarioteanul, iar aceeași individualitate ar fi avut mai târziu un rol anonim în răspândirea unei forme romanizate a creștinismului. Aceasta nu este concluzie istorică și nu trebuie confundată cu textul evanghelic. Teologic, participarea lui Iuda la desfășurarea Pătimirii nu anulează responsabilitatea trădării și nici nu îl transformă într-un colaborator secret al mântuirii. Reper: GA 139, 16 și 22 septembrie 1912.

2.5.4 IV. Evenimente și polarități cosmice

12. Golgota, Învierea, Hristosul eteric și Schimbarea la Față

Cele patru teme trebuie deosebite. Misteriul de pe Golgota este sacrificiul unic prin care Hristos se unește cu evoluția Pământului; «golirea de sine» descrie analogic coborârea și dăruirea, dar centrul tehnic al explicației steineriene este transformarea cosmică a condițiilor Eului. Învierea este expusă în GA 131 prin doctrina «Fantomei» corpului fizic, adică restaurarea arhetipului corporal original. Reapariția lui Hristos în eteric este o temă diferită: ea privește perceperea modernă și viitoare a prezenței Sale în sfera eterică a Pământului, după modelul experienței lui Pavel. Prin urmare, Învierea nu trebuie definită pur și simplu drept «exemplu al lui Hristos eteric». Schimbarea la Față îi introduce pe Petru, Iacov și Ioan într-o vedere spirituală a lui Hristos împreună cu Moise și Ilie. Contextul evanghelic și lectura lui Steiner leagă Ilie–Ioan de reîncarnare, dar episodul nu se reduce la o lecție secretă despre reîncarnare; el este, mai larg, o inițiere în taina identității și misiunii hristice. Repere: GA 114, 26 septembrie 1909; GA 118, 25 ianuarie 1910; GA 131, 10–13 octombrie 1911; GA 139, 22 septembrie 1912.

13. Hristos între principiile luciferic și ahrimanic

Lucifer și Ahriman nu sunt, la Steiner, simple sinonime ale răului. **Lucifer** reprezintă desprinderea prematură de Pământ, exaltarea, **orgoliul spiritual și imaginația fără adevăr**; **Ahriman** reprezintă rigidizarea, **materialismul**, frica, calculul și intelectul care absolutizează mecanismul. Ambele **impulsuri** pot furniza capacități omenești, dar devin distructive prin unilateralitate.

Hristos este «Reprezentantul omenirii» care face posibil **centrul viu: spirit fără fugă de materie, exactitate fără reduționism, libertate fără egoism**. Echilibrul nu înseamnă compromis sau neutralitate, ci transformarea conștientă a

ambelor tentații. Într-o evaluare creștină clasică, această triadă rămâne problematică dacă Hristos pare doar principiul median dintre două puteri comparabile; pentru credința niceeană, Hristos este Domnul, iar puterile răului sunt creaturi căzute, nu poli cosmici coegali. Repere: GA 159; GA 191, 1–2 noiembrie 1919.

Luciferic	Centru hristic	Ahrimanic
Spiritualizare prematură, exaltare, fugă de concret	Întrupare, libertate responsabilă, adevăr unit cu iubirea	Rigidizare, materialism, calcul absolutizat

14. Hristos ca Spirit al Pământului și centru al evoluției cosmice

Formula «Hristos este Spiritul Pământului» rezumă cosmologia hristologică a lui Steiner. Prin Golgota, Logosul, care lucra anterior din sfera solară, ar fi intrat în evoluția terestră și ar fi pătruns treptat domeniile eteric și astral ale Pământului. Pâinea și vinul Cinei primesc astfel o interpretare cosmică: trupul Pământului devine trupul lui Hristos, iar istoria omenirii este locul interiorizării impulsului Său. Evenimentul nu privește numai mântuirea individuală, ci sensul întregii evoluții planetare și viitoarea ei spiritualizare. Afirmatia este centrală pentru antroposofie, însă diferă de teologia creștină clasică atunci când raportul Creator–creație este reformulat ca integrare a unei ființe cosmice în organismul Pământului. Asemănarea cu tema recapitulării cosmice în Hristos nu anulează diferența de structură metafizică. Repere: GA 97, 2 decembrie 1906; GA 103, 26 mai 1908; GA 129, 21 august 1911; GA 152, 2 mai 1913.

15. Iubirea ca forță de transformare

În antroposofie, iubirea nu este doar afect, ci faptă liberă și forță care scoate Eul din izolarea egoistă fără să-i desființeze individualitatea. În GA 143, Steiner susține că dezvoltarea omului sporește impulsul iubirii și că înțelepciunea singură nu este suficientă; datoriile trecutului sunt întâmpinate prin fapte de iubire. Iubirea nu anulează deci karma printr-o excepție arbitrară, ci transformă felul în care consecințele sunt asumate și creează forțe pentru viitor. Misteriul de pe Golgota devine modelul cosmic al dăruirii de sine: impulsul hristic poate lucra și în omul care nu posedă o cunoaștere teoretică a lui Hristos, dacă viața sa devine purtătoare a iubirii. GA 155 leagă iubirea de milă, compasiune, fraternitate și respectul față de nucleul spiritual al fiecărei persoane; Francisc de Assisi este exemplul privilegiat. Iubirea trebuie să rămână unită cu libertatea, luciditatea și adevărul, altfel poate degenera în sentimentalism sau autosugestie. Din perspectivă creștină niceeană, trebuie păstrată diferența: iubirea nu este doar energie evolutivă, ci viață personală

și comuniune izvorâtă din Dumnezeu. Repere: GA 143, 17 și 24 decembrie 1912; GA 155, 28–30 mai 1912.

2.5.5 Concluzie critică

Antroposofia formează un sistem coerent în jurul **Eului, reîncarnării, karmei, iubirii și Misteriului de pe Golgota**. Meritul intern al sistemului este încercarea de a uni dezvoltarea morală, libertatea și o hristologie cosmică; punctul său vulnerabil este transformarea unor rezultate declarate ale percepției suprasensibile în istorie a lumii și a persoanelor. În raport cu creștinismul ortodox sau niceean, diferențele decisive privesc unicitatea vieții pământești, învierea trupului, harul și judecata, identitatea dintre Iisus și Hristos, precum și statutul revelației. De aceea, termenii comuni — Hristos, Înviere, Duh, Sophia, inițiere, mântuire — trebuie comparați prin conținut, nu doar prin nume. Disciplina morală poate fi apreciată ca avertisment împotriva fanteziei; ea nu confirmă însă automat cosmologia, seriile de reîncarnări ori interpretările biblice propuse de Steiner.

2.5.6 Repere primare și orientare bibliografică

Trimiterile folosesc numărul GA și, pentru conferințe, data — mai stabile decât paginațiile traducerilor. Textele au fost confruntate cu edițiile digitale ale Rudolf Steiner Archive (consultare: 23 iulie 2026). Titlurile românești de mai jos sunt orientative.

1. GA 9 — Teosofia (1904): constituția omului, moartea, reîncarnarea și karma.
2. GA 10 — Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare? (1904–1905): disciplină morală, lotusuri, Păzitorul Pragului.
3. GA 13 — Știința ocultă în rezumat (1910), cap. V: constituție, evoluție cosmică și inițiere.
4. GA 94, 6 iunie și 6 iulie 1906; GA 95, 25 august 1906: lotusul cu două petale, simbolul «coarnelor» lui Moise; Noe/Manu și Atlantida.
5. GA 97, 2 decembrie 1906; GA 103, 26 și 31 mai 1908: Golgota, Hristos ca Spirit al Pământului, Fecioara Sophia și Maria Magdalena.
6. GA 109, 6 aprilie 1909; GA 137, 6 iunie 1912; GA 155, 29 mai 1912: Francisc de Assisi.
7. GA 114, ciclul despre Evanghelia după Luca, mai ales conferințele VI și X (septembrie 1909): Iov, Ilie-Ioan și Schimbarea la Față.
8. GA 116, 8 februarie 1910; GA 118, 25 ianuarie 1910: Pavel și reapariția lui Hristos în eteric.
9. GA 123, 4 septembrie 1910: Avraam, Sem și Melchisedec.
10. GA 131, 10–13 octombrie 1911: Învierea, «Fantoma» corpului fizic și experiența lui Pavel.
11. GA 139, 16, 17, 22 și 24 septembrie 1912: Iuda, Ilie-Ioan, Schimbarea la Față și Maria Magdalena.
12. GA 152, 2 mai 1913; GA 159 (1915); GA 191, 1–2 noiembrie 1919: Hristos și evoluția Pământului; Lucifer și Ahriman.

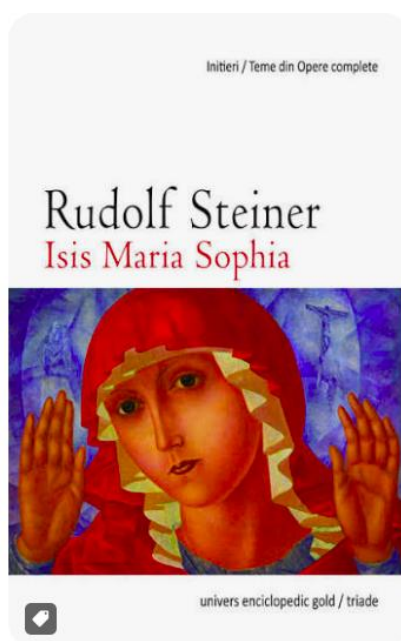
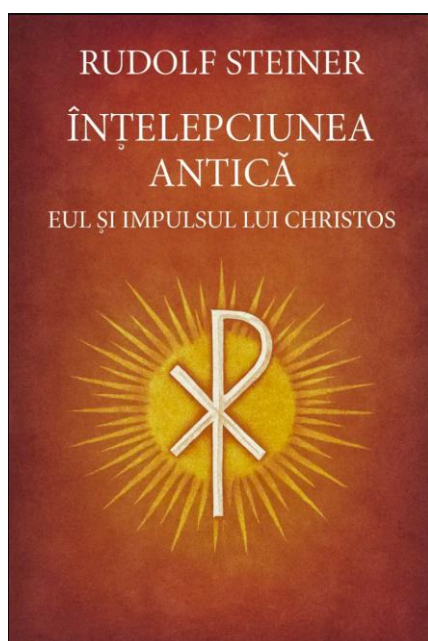
13. GA 185, 3 noiembrie 1918; GA 204, 15 aprilie 1921; GA 325, 16 mai 1921: Ulfila/Wulfila și creștinismul got.

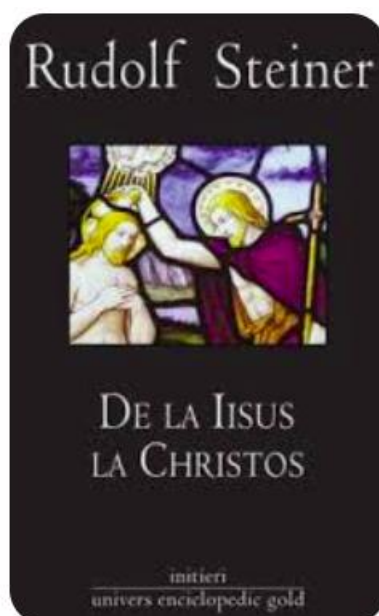
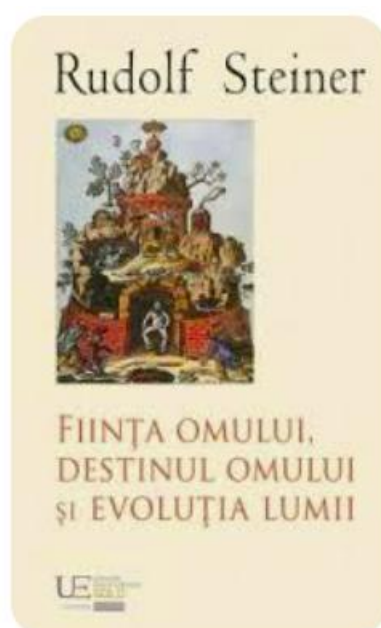
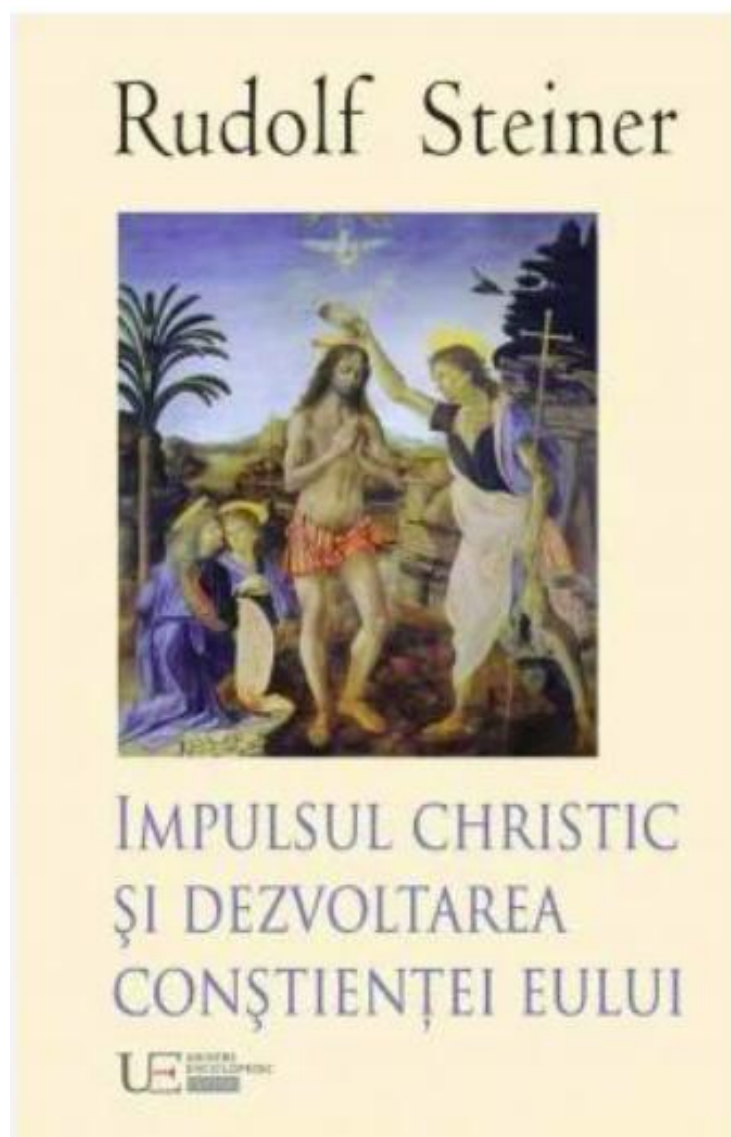
14. GA 104/104a și GA 346: Sorat/666 și distincția față de Ahriman; GA 240, 24 august 1924 și GA 346, 9 septembrie 1924: Ignatiu de Loyola.

15. GA 143, 17 și 24 decembrie 1912; GA 155, 28–30 mai 1912: iubirea, compasiunea și impulsul hristic în viața morală.

2.5.7 Linkuri și imagini pentru cărți

- https://www.spiritualrs.net/Carti_alf5.html.
- <https://trezirea inteligentei.ro/rudolf-steiner-importanta-misteriului-de-pe-golgota-pentru-evolutia-omeneasca-pe-pamantul-nostru/>

Rudolf Steiner

CHRISTOS ȘI
SUFLETUL UMAN

UE

Rudolf Steiner

ADEVĂRURI
ALE EVOLUȚIEI
OMULUI ȘI OMENIRII

UE

Rudolf Steiner

IMPULSURI
ALE PUTERILOR
SPIRITUALE ÎN
ISTORIA UNIVERSALĂ

UE

Rudolf Steiner

OMUL ÎN LUMINA
OCULTISMULUI,
TEOSOFIEI
ȘI FILOSOFIEI

UE

2.6 Prezentarea antroposofiei – Manual de studiu

Link:

1. <https://www.unitateaortodoxa.ro/o-expunere-sistematica-a-antroposofiei/>
2. [Antroposofie-Document-1-O expunere a credintei antroposofe Editie de studiu GA-90-pg.pdf.](#)

Manualul acoperă o expunere sistematică a antroposofiei, cu:

1. Introducere, geneză
2. Antropologie și cosmologie
3. Hristologie antroposofică și „Misteriul de pe Golgota”
4. Karma, reîncarnarea și mântuirea
5. Eul: centrul antropologiei antroposofice
6. Microcosmos și macrocosmos, ierarhiile spirituale
7. Personaje ale creștinismului în lectura antroposofică: Francisc de Assisi, Ulfila, Ignățiu de Loyola și iezuitismul, Melchisedec, Sadhu Sundar Singh, Zarathustra, Buddha, Pavel, Ioan Botezătorul și Ilie
8. Teme suplimentare.

Important: manualul nu acoperă câteva teme suplimentare, precum androginismul, organele spirituale, care sunt găsite în celelalte documente dedicate antroposofiei.

Ținând cont de vastitatea antroposofiei, manualul este în sine doar o introducere în subiect, temele trebuind să fie tratate extensiv doar prin apelul la sursă, la Rudolf Steiner. De aceea am creat mai multe documente ajutătoare, pentru a prezenta întreg sistemul/credința antroposofică.

2.7 Antroposofie și Ortodoxie – comparație.

Dumnezeu, om, cosmos și mântuire

2.7.1 Comparație

Cheie de lectură. Formula „divinitate versus spirit universal” este prea simplă: antroposofia vorbește și despre Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt și ierarhii spirituale, dar le reinterpretează într-o cosmologie esoterică a evoluției. Ortodoxia pornește normativ de la Treimea niceo-constantinopolitană și de la distincția necreat–creat. De asemenea, antroposofia nu este o Biserică, iar Comunitatea Creștinilor este o mișcare distinctă, deși înrudită istoric.

Axă de comparație	Antroposofie	Ortodoxie
1. Autoritate și metodă <i>Cum este cunoscut adevărul spiritual?</i>	Nucleu. Steiner prezintă antroposofia drept „știință spirituală”: o cunoaștere suprasensibilă dobândită prin disciplinarea gândirii și prin Imaginație, Inspirație și Intuiție. Biblia și creștinismul sunt recitate esoteric. [A1–A3] Criteriu. Accentul cade pe verificarea interioară progresivă și pe dezvoltarea conștiinței individuale; afirmațiile fondatorului rămân însă premise ale sistemului, nu constatări ale științelor empirice.	Nucleu. Adevărul este revelația lui Dumnezeu împlinită în Hristos și păstrată în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție: Crez, Sinoade Ecumenice, cult și consens patristic. [O1–O2] Criteriu. Experiența personală este reală, dar se discernе eclezial prin conformitatea cu credința apostolică, smerenie și roadele sfințeniei; o viziune privată nu poate rescrie dogma.
2. Dumnezeu și lumea spirituală <i>Treime, Creator, ierarhii și „spirit cosmic”</i>	Nucleu. Tatăl, Fiul și Duhul apar în conferințele lui Steiner, dar sunt explicate prin procesе cosmice, inițiere și trepte ale conștiinței. Lumea spirituală cuprinde ierarhii care participă la evoluția planetară. [A2, A4] Diferență. „Spiritul cosmic” nu este pur și simplu o energie impersonală, însă nici limbajul antroposofic nu este delimitat de sensurile niceene ale ființei și persoanelor divine.	Nucleu. Un singur Dumnezeu în trei Persoane necreate, deoființă: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Dumnezeu creează liber lumea din nimic și rămâne ontologic distinct de ea. [O1] Diferență. Îngerii și ierarhiile cerești sunt făpturi create. Omul se împărtășește de energiile necreate ale lui Dumnezeu, nu de o substanță cosmică și nu de însăși ființa divină. [O4]

Axă de comparație	Antroposofie	Ortodoxie
3. Antropologie <i>Ce este omul și ce înseamnă „eul”?</i>	Structură. Omul este descris prin corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu; dezvoltarea ulterioară transformă aceste componente în Sinea spirituală, Spiritul vieții și Omul-spirit. [A1–A2] Eul. Individualitatea traversează reîncarnări, își integrează experiența și devine centrul libertății, autocunoașterii și transformării voinței. Conștiința de sine este o axă a evoluției umane. [A3, A5]	Structură. Omul este o persoană unică, unitate de trup și suflet, creată după chipul lui Dumnezeu și chemată la asemănare. Trupul nu este un înveliș interschimbabil, ci aparține identității ce va învia. [O3] Persoana. Libertatea și conștiința sunt daruri relaționale. Persoana nu se reduce nici la ego-ul psihologic, nici la Eul steinerian; unicitatea ei se împlinește în comuniune, nu într-un șir de încarnări.
4. Cosmologie <i>Originea, sensul și finalul cosmosului</i>	Cadru. Cosmosul trece prin încarnări succesive: Saturn vechi, Soare vechi, Lună veche, Pământ, apoi Jupiter, Venus și Vulcan. Omul și ierarhiile se dezvoltă împreună în aceste mari epoci. [A2, A4] Sens. Etapa Pământului formează Eul liber și iubirea conștientă; Misteriul de pe Golgota este punctul de cotitură cosmic al acestei evoluții. [A5]	Cadru. Dumnezeu creează din nimic o lume bună, afectată ulterior de cădere, dar susținută prin providență. Istoria mântuirii este liniară: creație, cădere, legăminte, Întrupare, Biserică, a Doua Venire. [O1–O3] Final. Ținta este învierea universală și creația înnoită, nu o succesiune de stări planetare sau vieți pământești. Credința nu impune o singură cronologie științifică a Genezei, dar păstrează acest cadru dogmatic.
5. Hristos și Golgota <i>Cine este Hristos și ce se petrece la Cruce?</i>	Hristologie. În schema steineriană, Ființa cosmică a lui Hristos se unește cu Iisus din Nazaret la Botezul în Iordan. Golgota introduce „impulsul hristic” în evoluția Pământului și întărește posibilitatea Eului liber. [A5] Consecință. Hristos devine Domn al karmei, iar Învierea și viitoarea percepere a lui Hristos „în eteric” sunt interpretate în cadrul evoluției suprasensibile.	Hristologie. Iisus Hristos este din Întrupare una și aceeași Persoană: Fiul veșnic, deplin Dumnezeu și deplin om, în două firi neamestecate și nedespărțite; nu primește la Iordan un alt Eu divin. [O1–O2] Paște. Crucea, pogorârea la iad și Învierea sunt biruința istorică și unică asupra păcatului și morții. Hristos învie trupește, Se înalță și va reveni în slavă. [O2–O3]
6. Soteriologie <i>Cum este înțeleasă mântuirea?</i>	Nucleu. Destinul se formează prin karma, reîncarnare și autoeducație. Omul repară și transformă consecințele faptelor de-a lungul mai multor vieți, prin cunoaștere, exercițiu moral și acțiune liberă. [A3, A5] Rolul lui Hristos. Golgota nu este redusă la progres individual: la Steiner, ea corectează obiectiv o ruptură cosmică și face posibilă continuarea libertății umane. Totuși, cadrul rămâne karmic-evolutiv, nu sacramental-eclzial.	Nucleu. Mântuirea este vindecarea și eliberarea de păcat, stricăciune și moarte, prin Întruparea, Crucea și Învierea lui Hristos. Finalitatea este îndumnezeirea prin har: participare la viața lui Dumnezeu. [O2, O4] Har și libertate. Harul are inițiativa; omul răspunde liber în sinergie, fără a-și câștiga mântuirea ca plată. Unirea nu absoarbe persoana, ci o face mai deplin personală. [O4]

Axă de comparație	Antroposofie	Ortodoxie
7. Evoluția spirituală <i>Practici, morală și discernământ</i>	Practică. Meditația, concentrarea și exercițiile de control al gândirii, inițiativă a voinței, echilibru afectiv, pozitivitate și deschidere pregătesc Imaginația, Inspirația și Intuiția. [A3] Țintă. Eul armonizează mintea, sentimentele și voința; se dezvoltă „organe spirituale” sau flori de lotus pentru percepția suprasensibilă. Pregătirea morală trebuie să preceadă asemenea percepții.	Practică. Pocăința, rugăciunea, postul, milostenia, ascultarea poruncilor și călăuzirea duhovnicească curățesc patimile. Sfintele Taine — mai ales Botezul, Mirungerea, Euharistia și Spovedania — împărtășesc harul. [04–05] Țintă. Drumul este adesea descris ca purificare, iluminare și îndumnezeire. Viziunile și harismele nu sunt scopuri și se discern; criteriile majore sunt iubirea, smerenia și comuniunea.
8. Dominantă și finalitate <i>Unde cade accentul decisiv?</i>	Dominantă. Conștiința de sine, Eul, libertatea, gândirea, voința și relația cauză–efect a karmei. Moartea deschide o etapă post-mortem, urmată de o nouă încarnare și de continuarea educației individuale. [A1, A5] Finalitate. Individualitatea devine tot mai conștientă și capabilă de iubire liberă, integrând impulsul hristic în evoluția omului și a cosmosului.	Dominantă. Unirea cu Dumnezeu treimic, progresul în comuniune și viața în Hristos prin har, credință lucrătoare în iubire și Sfintele Taine. Există o singură viață pământească, urmată de judecată și înviere. [03–05] Finalitate. Îndumnezeirea păstrează distincția Creator–creatură și identitatea persoanei. Suferința nu se deduce dintr-o karmă ascunsă, ci este întâmpinată prin pocăință, compasiune, nădejde și Cruce.

Concluzie. Cele două viziuni nu diferă doar prin accent. Antroposofia descrie devenirea Eului într-un cosmos evolutiv, prin reîncarnare și karma, iar evenimentul hristic reorientează această evoluție. Ortodoxia descrie comuniunea fapturii cu Dumnezeu necreat prin Hristos și har, în unica viață pământească orientată spre înviere. De aceea, termeni comuni precum „Treime”, „spirit”, „Hristos”, „eu” sau „mântuire” nu sunt echivalenți.

2.7.2 Concluzie

Ortodoxia trebuie să condamne antroposofia, ca fiind o cale care speculează și se folosește de discuția creștină pentru a promova o concepție orientală despre lume, despre reîncarnare și karma.

Antroposofia ce face este că doar împachetează conceptele de reîncarnare și karma într-o față creștină, care, datorită notorietății creștinismului, poate fi mai ușor promovată și adoptată în Occident. Creștinism împachetat în budism.

Antroposofia nu doar că este bazată pe religiile orientale, dar în același timp desconsideră deplin creștinismul, anulând în esență divinitatea creștină, poziționându-L pe Hristos în creație și creând un arianism antroposofic (budist), Hristos este doar un alt Buddha. Antroposofia desconsideră antropologia, dar și legătura omului cu Dumnezeu.

Antroposofia este o religie în general panteistă, care doar se folosește de numele creștin, Hristos fiind Spiritul Pământului, având un rol limitat în evoluția omului, rol de model și de susținere printr-un impuls cosmic.

Peste acest nucleu doctrinar, Steiner a adăugat evenimente creștine și personalități creștine, cărora le-a dat un rol important în povestea sa, pentru a putea promova acest sincretism budisto-creștin în Europa, interpretând experiența creștină prin fundamentul budist.

2.7.3 Ce trebuie spus credincioșilor despre antroposofie?

Antroposofia este negarea lui Hristos, a Treimii și este o cale de pierzanie. Intră în sfera esoterism, ocultism, **căi și religii secrete**, religii marginale, întemeiate în esoterism, care duc repede omul către ocultism.

Scopul final al antroposofiei este această **experiență supranaturală**, care intră în sfera spiritism-ocultism.

Antroposofia este orientată către practică, către această cale suprasenzorială, prin ocultism. Ocultismul, în diferite forme, este partea practică a antroposofiei.

3. Antroposofia în pictură. Drăgănescu, biserică pictată antroposofic (1967-1983, 15 ani)

3.1 Arhitectura Bisericii de la Drăgănescu, făcută după liniile de arhitectură stabilite de Steiner

Arsenie Boca a participat la lucrările de renovare a bisericii de la Drăgănescu, unde a condus o serie largă de lucrări, în care a modificat radical interiorul Bisericii. Modificările respectă programul lui Steiner pentru arhitectură, urmărind evitarea liniilor drepte, o arhitectură fluidă.

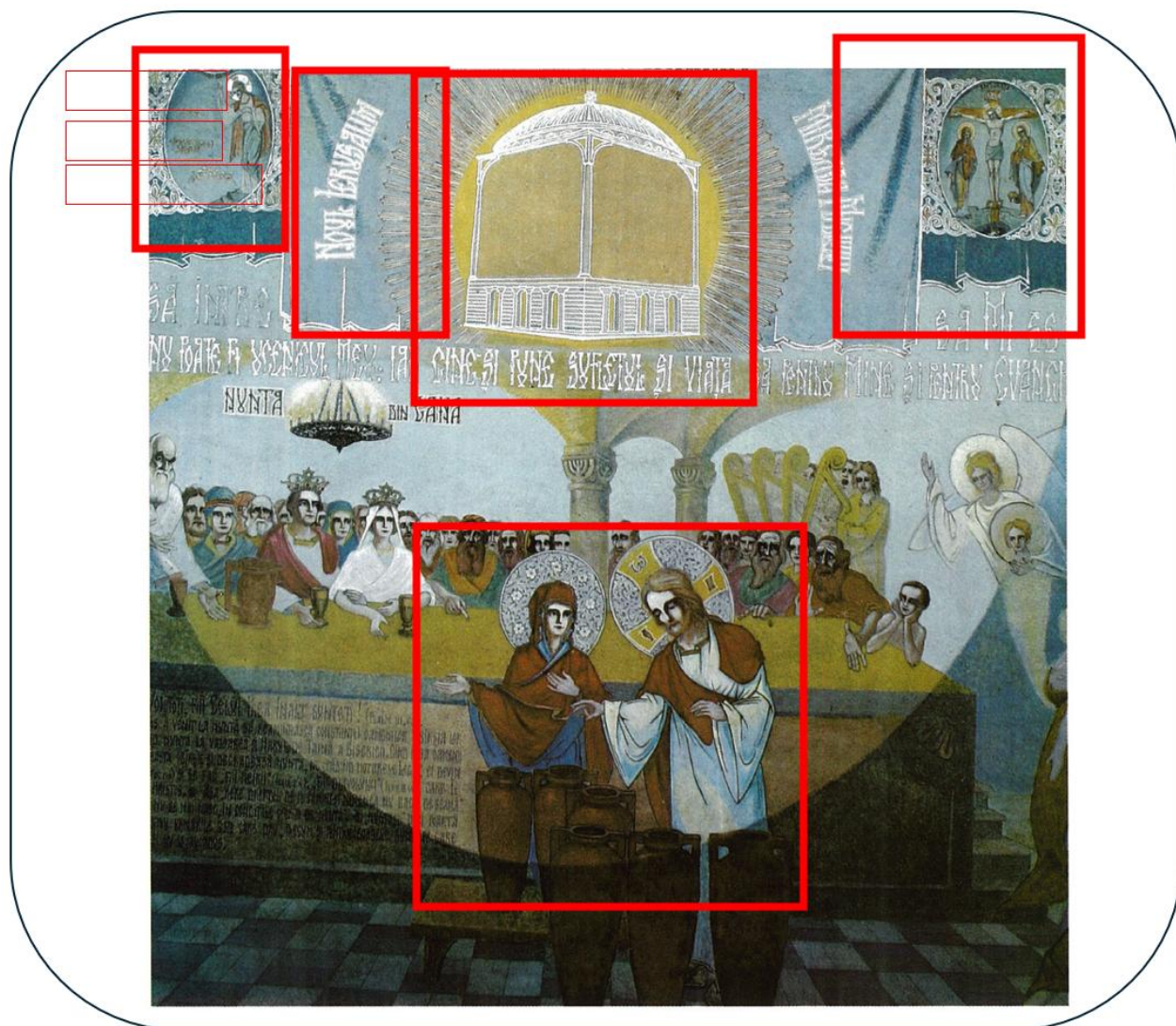
Detalii despre aceste modificări și despre unde pot fi găsite la Steiner sunt prezentate în anexă.

3.2 Moise, antroposof – coarnele și antenele antroposofice, organe senzoriale antroposofice. Punct de intrare în discuție

1.Text antroposofic	„Floarea de lotus cu două petale se află sub frunte, la baza nasului, și este un organ astral încă nedezvoltat, care va forma într-o zi două antene sau două aripi; găsim acest simbol în coarnele care se văd pe capul lui Moise”. (GA94) „Moise a fost deci discipolul lui Zarathustra. În existența sa în cadrul culturii egiptene, în interiorul lui a străluminat tot ceea ce îi dăduse odinioară Zarathustra. [...] Cel de al doilea discipol al lui Zarathustra a cunoscut o altă inițiere. [...] Când Moise, discipolul reîncarnat al lui Zarathustra, urma să primească corpul eteric conservat al lui Zarathustra, cu el a trebuit să se petreacă ceva cu totul deosebit. [...] Într-o încarnare anterioară Moise a fost, așadar, discipolul lui Zarathustra. [...] La Moise situația era alta. Moise primise acea înțelepciune pe care omul o păstrează nu în corpul astral, ci în corpul eteric, mai dens [...]”. (GA94) „Buddha, Moise și alții au fost asemenea inițiați. Prin Iisus a venit pentru prima dată pe Pământ o ființă care, rămânând în corpul său fizic, putea percepe viața lumilor superioare. Învățăturile lui Buddha, ale lui Moise etc. sunt cu totul independente de personalitatea maștrilor lor. Este budist sau mozaic cel care respectă învățăturile lui Buddha sau Moise, căci acești întemeietori de religii au transmis ceea ce au aflat în lumile superioare.” (GA100)
2. Erminie antroposofică	1. Moise este mare inițiat, asemenea lui Melchisedec, discipol reîncarnat al lui Zarathustra. 2. Preluare din erminia antroposofică, ce spune că, în structura sa astrală, Moise urmează să dezvolte aceste organe astrale. 3. Preluarea este în identitate cu afirmațiile lui R. Steiner, apărând în altar, catapeteasmă, naos și pronaos. 4. Elementul girează o preluare antroposofică largă, care se extinde la nivelul antropologiei, al evenimentelor majore creștine (Schimbarea la Față) și al viitorului (Nunta Fiului de Împărat). 5. Arsenie Boca a preluat antropologia, cosmologia, soteriologia - întreaga dogmatică antroposofică este legat de acestea.
3. Links	1. Rudolf Steiner, <i>Esoterismul creștin</i>, GA94 https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA094/GA094_CF10.html. 2. Doru Nastasă, <i>Arsenie Boca, antroposof. Drăgănescu, inițierea Bisericii în antroposofie</i>. 3. GA100, https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA100/GA100_EICF05.html

3.3 Nunta din Cana Galileii, una dintre cheile înțelegerii depline a Drăgănescu. Semnificația spirituală, legătura cu *Misteriul de pe Golgota*, impulsul cosmic al lui Hristos și reînnoirea vieții creștine

Semnificația spirituală, legătura cu *Misteriul de pe Golgota*, impulsul cosmic al lui Hristos și reînnoirea vieții creștine

Ideea centrală. Pentru Steiner, Cana este primul „semn” al lui Hristos: o anticipare a transformării omenirii de la comunitățile întemeiate pe sânge și apartenență naturală la o comunitate liberă, unită prin iubire spirituală. Semnul pregătește în mod profetic Misteriul de pe Golgota, prin care impulsul lui Hristos devine o forță activă în evoluția Pământului și a omului.

3.3.1 Ce înseamnă *Nunta din Cana la Steiner*

Steiner nu tratează episodul doar ca pe o minune materială, ci ca pe un eveniment real care devine, în Evanghelia după Ioan, și un simbol profetic. El preferă expresia „primul semn”: începutul unei serii în care puterea lui Hristos se manifestă treptat tot mai profund în natura omului. Cana arată, în formă concentrată, direcția întregii evoluții creștine.

Locul este esențial. Galileea era, în lectura lui Steiner, un spațiu al amestecului dintre populații, în contrast cu principiul vechi al comunității întemeiate pe genealogie și legături de sânge. De aceea, nunta simbolizează trecerea de la iubirea limitată la familie, trib sau neam către iubirea liberă, universală, dintre individualități. Hristos întărește „Eul” personal, dar nu pentru izolare egoistă, ci pentru ca omul să poată dăruia iubire în mod conștient și liber.

Transformarea apei în vin este interpretată esoteric. În GA 112, Steiner spune că Hristos lucrează asupra trupurilor eterice ale celor prezenți, astfel încât apa proaspăt scoasă din natură este trăită de ei ca vin. Accentul nu cade pe o schimbare chimică demonstrativă, ci pe pătrunderea unei forțe spirituale în elementul natural și în constituția vie a omului. Apa păstrează forțele naturii; vinul exprimă o etapă a individualizării omului, legată de sânge și de coborârea conștiinței în planul fizic.

În alte conferințe, Steiner vede „a treia zi” ca pe o indicație profetică: nunta prefigurează o unire viitoare între facultatea spirituală de cunoaștere și iubirea spirituală. Astfel, evenimentul nu privește numai un cuplu, ci „nunta” viitoare a facultăților omului, când individualitatea și iubirea universală nu se vor mai opune.

3.3.2 Legătura cu *Misteriul de pe Golgota* și cu Hristos ca impuls cosmic

Legătura cu Golgota este directă în arhitectura interpretării lui Steiner. Cana este prima manifestare, încă limitată, a forței lui Hristos; semnele următoare arată o intensificare progresivă a acțiunii Sale asupra trupului eteric, a sufletului și a trupului fizic al omului. Culminarea este *Misteriul de pe Golgota*: moartea și Învierea lui Hristos nu sunt, pentru Steiner, doar evenimente biografice, ci un act obiectiv care modifică raportul dintre lumea spirituală, omenire și Pământ.

Steiner afirmă că, prin întrupare și prin Golgota, Ființa cosmică a lui Hristos – asociată în cosmologia sa cu Soarele spiritual – devine „Spiritul Pământului”. La Cana, această apropiere de forțele Pământului se vede pentru prima dată într-un element natural, apa, și într-o comunitate umană concretă. De aceea, semnul poate fi numit o manifestare timpurie a „impulsului hristic”: energia spirituală care, după Golgota, trebuie să lucreze din interiorul libertății, iubirii și conștiinței individuale.

Relația dintre Cana și Golgota este marcată și prin figura mamei. Steiner pune în paralel armonia dintre Hristos și mama Sa, la Cana, cu scena de la Cruce, unde mama este încredințată discipolului iubit. În limbajul său esoteric, aceasta indică unirea principiului Eului conștient cu forțele „materne” ale sufletului și ale vieții. Ceea ce apare la Cana ca imagine a armoniei interioare este pecetluit la Golgota ca temelie a unei noi comunități spirituale.

3.3.3 Are legătură cu mișcarea de reînnoire creștină?

Da, dar indirect și tematic. Comunitatea Creștină (The Christian Community), întemeiată în 1922 de Friedrich Rittelmeyer și grupul fondator cu ajutorul lui Steiner, nu este prezentată în sursele de fondare ca rezultatul unei interpretări speciale a Nunții din Cana. Steiner însuși a insistat că antroposofia nu trebuie confundată cu o confesiune religioasă; ea urma să ofere cunoaștere spirituală, în timp ce mișcarea de reînnoire trebuia să dezvolte o viață religioasă și sacramentală proprie.

Legătură	Explicație
Transformare sacramentală	La Cana, un element al naturii devine purtătorul unei acțiuni spirituale. În reînnoirea creștină, cultul și sacramentele trebuie să facă perceptibilă, prin cuvinte și gesturi, o realitate spirituală activă.
Comunitate nouă	Cana semnifică depășirea legăturilor exclusiv de sânge în direcția iubirii spirituale. Comunitatea Creștină urmărește formarea unei comunități libere în jurul actului cultic și al lui Hristos.
Golgota în centrul cultului	Pentru Steiner, Golgota este evenimentul cosmic central. <i>Actul de Consacrare a Omului</i> , centrul vieții liturgice a Comunității Creștine, este conceput ca o formă reînnoită a cultului euharistic și ca actualizare a lucrării lui Hristos.

3.3.4 Concluzie

În lectura lui Rudolf Steiner, Nunta din Cana este o miniatură a întregii sale hristologii: Hristos intră în evoluția Pământului, lucrează în natură și în structura vie a omului, eliberează iubirea de exclusivitatea sângelui și pregătește o comunitate întemeiată pe libertate. *Misteriul de pe Golgota* este împlinirea acestei mișcări, iar „impulsul hristic” este continuarea ei în istorie. Mișcarea de reînnoire creștină preia aceeași orientare – Hristos cosmic, sacrament, transformare și comunitate – fără ca Nunta din Cana să poată fi indicată drept cauza sa directă.

Notă de delimitare: Aceasta este interpretarea specifică a lui Steiner și a antroposofiei; ea nu coincide cu exegeza biblică ortodoxă sau cu învățătura dogmatică tradițională despre minunea din Cana.

3.3.5 Cana din Galileea la Drăgănescu

La Drăgănescu găsim pictura la intrarea în naos. Pictura simbolizează că A. Boca propune un nou început pentru Biserica Ortodoxă, o nouă renaștere, începând cu Misteriul de pe Golgota – icoană care se găsește în medalion, în partea dreaptă sus, și cu Hristosul cosmic, în stânga sus, care ajută printr-un impuls cosmic valuri de oameni aflați în diferite cicluri de reîncarnare.

Pe scurt, Boca îl transcrie pe Steiner în imagini, într-o imagine de o complexitate deosebită, profetind pentru Biserica Ortodoxă Română un **nou Ierusalim**, o **nouă renaștere creștină**.

3.3.6 Referințe principale

1. [Rudolf Steiner, GA 103, conferința din 23 mai 1908 - The Gospel of John, lecția a V-a](#)
2. [Rudolf Steiner, GA 112, conferințele din 2-4 iulie 1909 - The Gospel of St. John](#)
3. [Rudolf Steiner, GA 94, conferința din 4 noiembrie 1906 - Theosophy Based on the Gospel of John](#)
4. [Rudolf Steiner, GA 343, 26-27 septembrie 1921 - Foundation Course: Spiritual Discernment, Religious Feeling, Sacramental Action](#)
5. [Rudolf Steiner, GA 344, 16 septembrie 1922 - The Founding of the Christian Community](#)
6. [The Christian Community - The Founding of The Christian Community in 1922](#)

3.4 „Imaginile vii” (Steiner) de la Drăgănescu.

Traducerea Drăgănescu în concepte antroposofice

Drăgănescu are o structură antroposofică bine definită, la nivelul picturii, notată în câteva grupuri, A-G:

- A. **Întemeierea Bisericii:** Ioan Botezătorul (A. Boca, înaintemergătorul mișcării de renaștere) și Nunta din Cana Galileii (începerea lucrării lui Hristos, de reînnoire).
- B. **Antropologie și soteriologie antroposof** **ă.** Icoana Învierii (trup antroposofic, patru părți: fizic, eteric, astral, eu) și Misteriul de pe Golgota, dobândirea conștiinței Eului, Ap. Petru, exemplu al conștiinței superioare a Eului prin Hristos.
- C. **Ierarhiile spirituale – cosmologie.** Nunta Fiului de Împărat (sau cele două nivele de inițiați), cu Hristos, Ilie-Ioan, Melchisedec-Iov (suferință-budism) și Hristos-buddha-ul creștin, alături de Assisi.
- D. **Centralitate antroposofică.** Patru teme centrale: Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față – Epifania Reîncarnării, Botezul – Hristosul cosmic se coboară în Iisus, Moartea – ieșirea din ciclul reîncarnărilor, Adormirea Maicii Domnului.
- E. **Karma, datorie.** Judecata sufletului. Evoluția sufletului după moarte, creșterea învelișului la trei zile. Păcatele, datoriile și patimile, reprezentate prin demoni, centralitate în jurul păcatului-datoriei-suferinței.
- F. **Altar.** Loc al marilor inițiați. Maica Domnului – Sofia – Înțelepciunea, Ulfila, Melchisedec, Hristos.
- G. **Catapeteasma.** Recapitularea evenimentelor majore antroposofice, Schimbarea la Față, Botez, Înviere, Hristos-buddha-ul creștin, Pogorârea Duhului Sfânt, Biserica în cauză-efect.

În documentele anterioare publicate, am menționat suficient de multe repere antroposofice pentru imaginile enumerate mai sus, repere pe care nu le voi mai adăuga în continuare:

1. Doru Nastasă, *Arsenie Boca, antroposof. Drăgănescu, inițierea Bisericii în antroposofie*, <https://www.unitateaortodoxa.ro/arsenie-boca-antroposof-draganescu-initierea-bisericii-in-antroposofie/>
2. Doru Nastasă, *Memoriu către Sinodul Bisericii pentru oprirea cinstirii ca Sfânt a lui Arsenie Boca și pentru scoaterea acestuia din lista de Sfinți ai Bisericii*, <https://www.unitateaortodoxa.ro/memoriu-catre-sinodul->

[bisericii-pentru-oprirea-cinstirii-ca-sfant-a-lui-arsenie-boca-si-pentru-scoaterea-acestuia-din-lista-de-sfinti/](#).

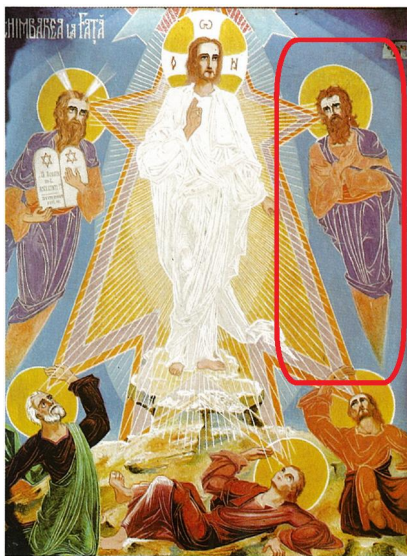
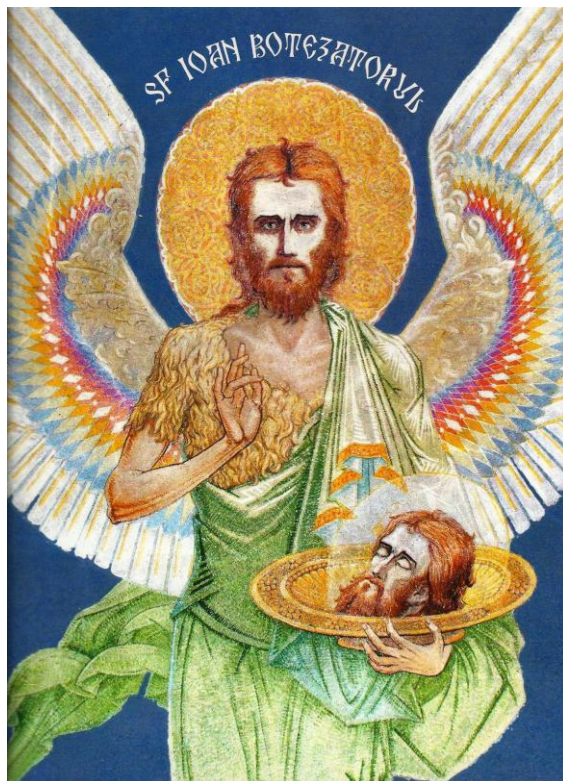
3.5 *Reperete antroposofice majore de la Drăgănescu*

Fiecare scenă majoră are cel puțin un **reper antroposofic major**:

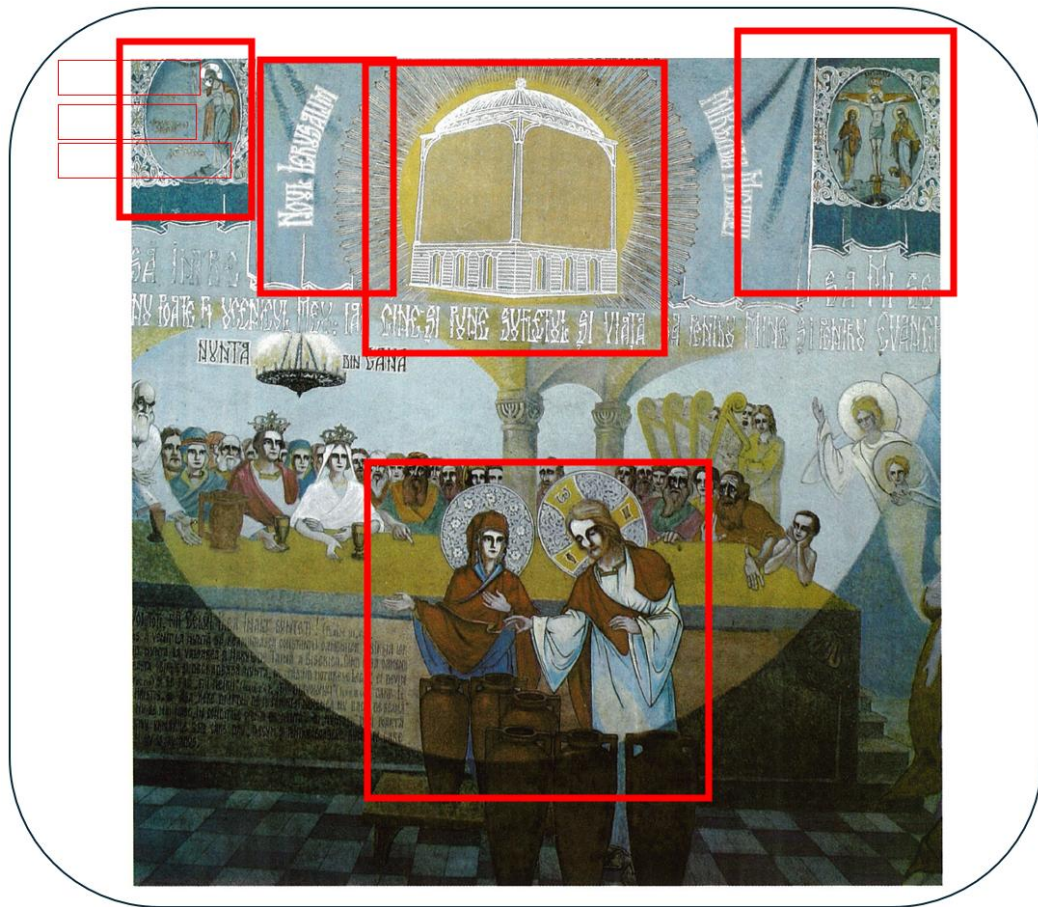
1. **Schimbarea la Față – Moise**, antroposof.
2. **Hristos, buddha-ul creștin – Assisi**, ucenic al lui Buddha, reîncarnat, care transformă scena în girarea buddha-ului creștin.
3. **Liturghia – Ulfila**, mare inițiat și Hristos eteric – fantomă.
4. **Misteriul de pe Golgota – Ap. Petru** pe cruce, simbol al dobândirii conștiinței Eului care girează sensul acelei picturi (vezi document).
5. **Nunta din Cana Galileii** – antroposofie, inițiativă de reînnoire creștină. Are două medalioane, **Misteriul de pe Golgota** și **Hristos - impuls** cosmic, care ajută în valuri de reîncarnare. **Noul Ierusalim**, inițiativă Boca.
6. **Altarul**, loc al marilor inițiați – Moise antroposof, Melchisedec antroposof, Sf. Liturghie cu Ulfila, inițiat.
7. **Nunta din Cana Galileii** – Moise antroposof, Ilie-Ioan, Melchisedec-Iov, etericul ca nivel de lucru.
8. **Judecata sufletului** – KARMA, centrată în păcat – demonii pictați după Steiner. Doar păcatul contează în Karma, datoriile.

3.6 A. *Întemeierea Bisericii antroposofice. Ioan Botezătorul (A. Boca) și Nunta din Cana Galileii (începerea lucrării lui Hristos de reînviere)*

3.6.1 ArsenieBoca - Sf. Ioan Botezătorul, Înaintemergătorul mișcării de reînviere creștină

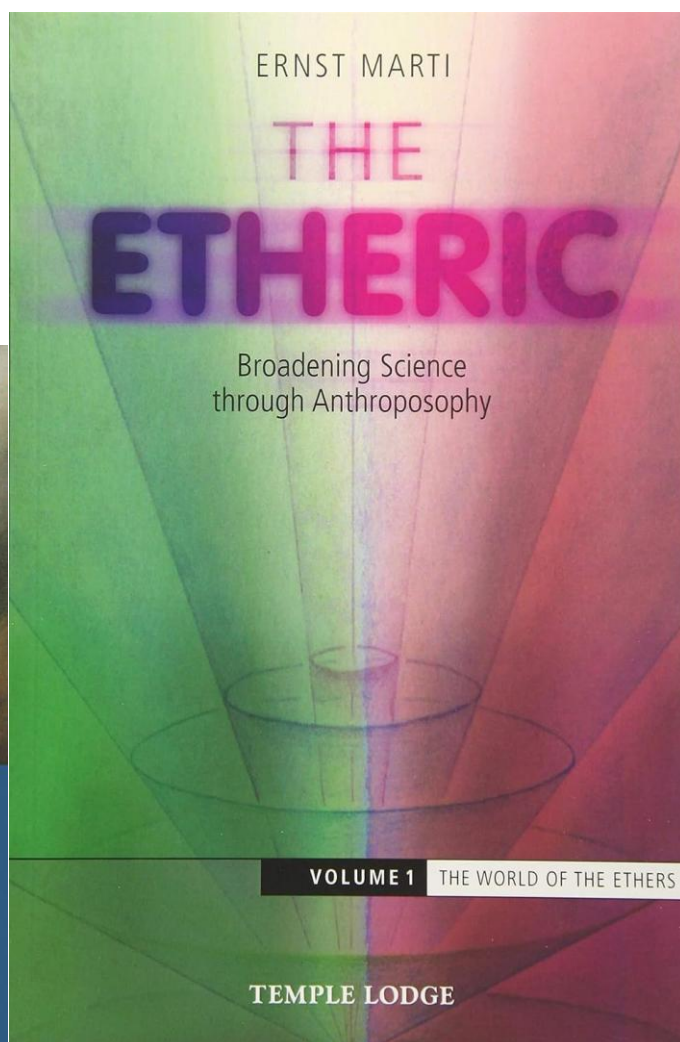
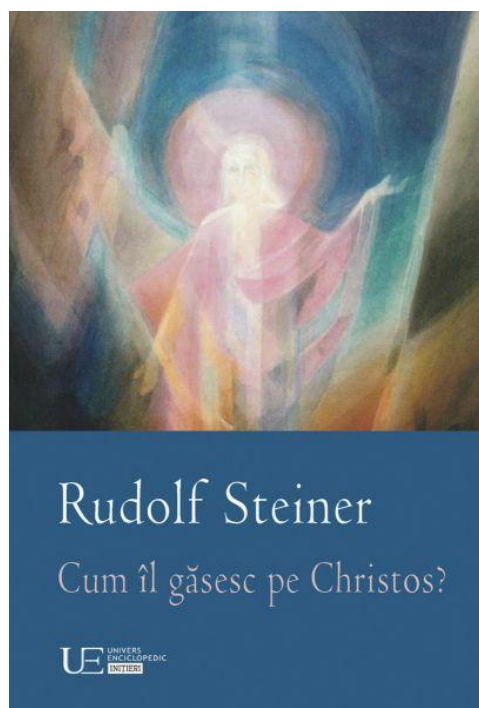
3.6.2 Nunta din Cana Galileii

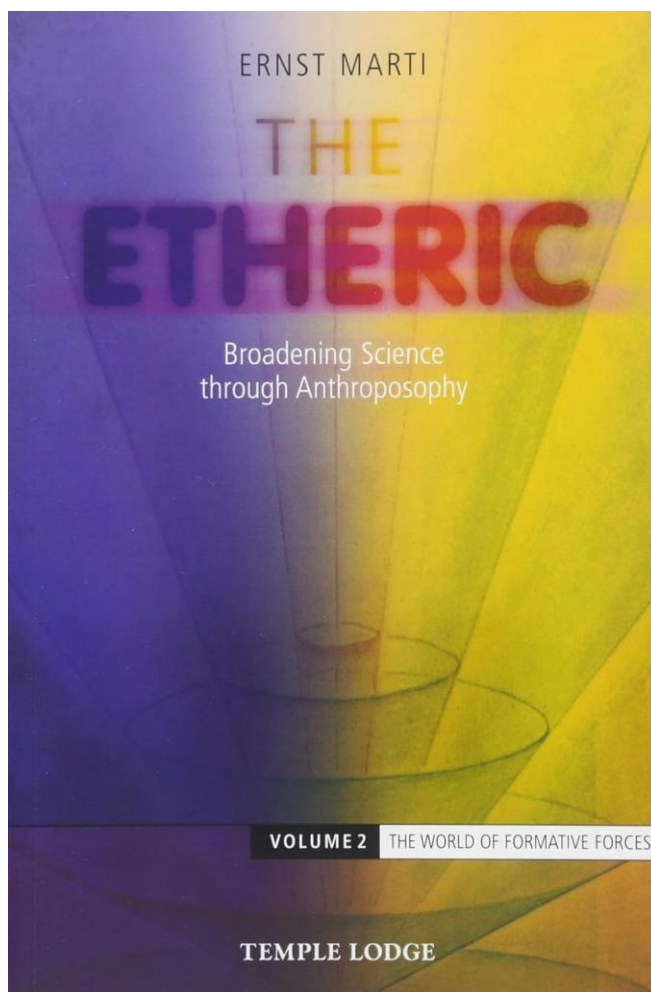

3.7 B. *Antropologie și Soteriologie. Învierea (trup antroposofic, patru părți, fizic, eteric, astral, eu) și Misteriul de pe Golgota, dobândirea conștiinței Eu-ului*

3.7.1 Învierea - Antropologie, corp fizic, astral, eteric, eu

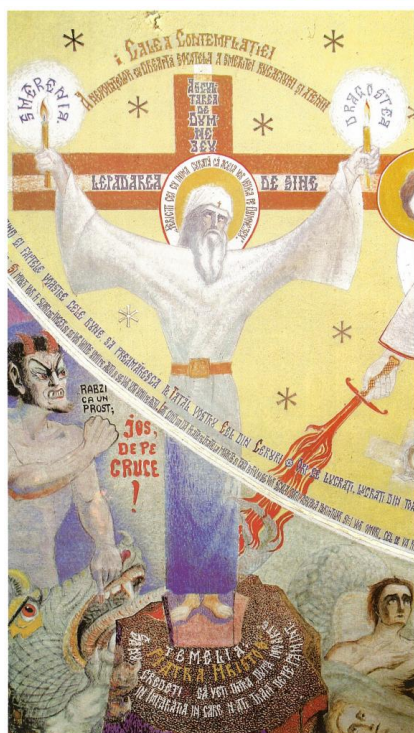

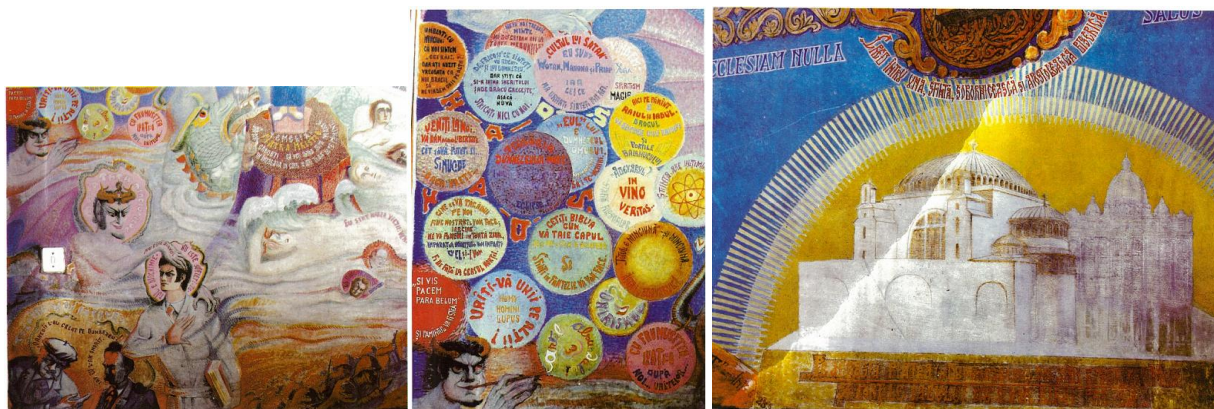

Volume pentru eteric si structura corpului:

1. The Etheric: Broadening Science through Anthroposophy (Volume 1) (The World of Formative Forces)
2. The Etheric: Broadening Science through Anthroposophy (Volume 2) (The World of the Ethers)
3. <https://www.universenciclopedic.ro/cum-il-gasesc-pe-christos>
4. https://www.amazon.com/Etheric-Broadening-Science-Anthroposophy-Formative/dp/1912230054/ref=sr_1_2?crid=2EN0RWAV341NJ&dib=eyJ2IjojMSJ9.jWLpx7UI9k-zEDm2ZdZH6o0roP_aHi7wmVwx-vCz_tNhyfZJwTT6mh1OEWtPS6IVxuK7iK6evzqgwIUOGohMJBdzh-ywq_Zv3DfGeAa5fDODE8Gc1DpqPP5WvmhMmNxu9tjnNdeiX3g-4mfV-xCgsqIWpRiaU_rnuV5-xCXrIY-0qPz3duQIJMs8PS8Dpf0t7DvwnbO-oypKpOAxktNZHYOzCCAF9hudIRsEwv8TeSCQ.w_cXokazmeTIBAA4NkI3YHxDpTMnpUtop7ROSA5yop4&dib_tag=se&keywords=etheric&qid=1786142694&srefix=eter%2Caps%2C246&sr=8-2

3.7.2 Soteriologie. Calea Mântuirii este Calea Concentrării-Contemplării. Misterul de pe Golgota, Reîncarnare. Centrul teologiei lui A. Boca. Steinerismul întreg cuprins într-o pictură

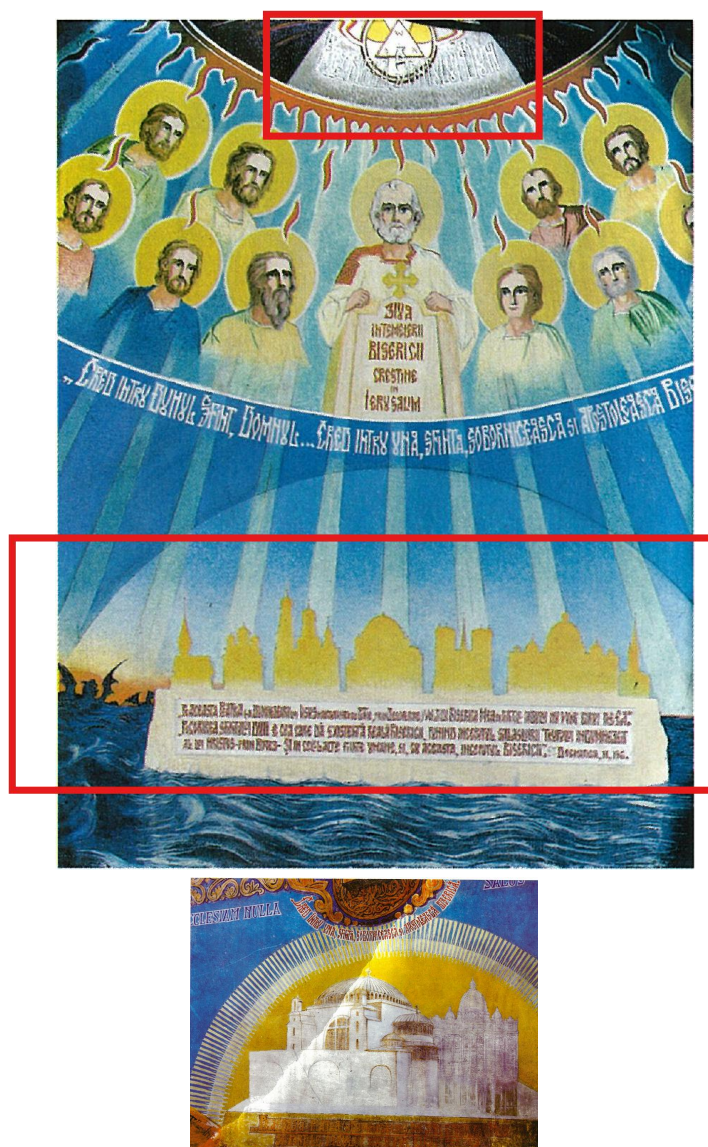

1. Erminie antroposofică	2. Misterul de pe Golgota, central. 3. Omul, lepădare de sine, smerenie și iubire, virtuțile antroposofice care duc la lepădare de sine și dobândirea conștiinței de sine. 4. Mântuirea este prin „CALEA CONTEMPLĂRII”, scrisă sus, peste cruce. 5. Sunt trei reîncarnări succesive, simbolice, lupta fiind a reîncarnării. 6. Hristos pe Cruce (Crucea) este exemplu de lepădare de sine. 7. Bisericele arată că și în Biserica Catolică te poți mântui (Sofia și Roma). Vaticanul e pictat difuz, pentru a nu genera controverse. 8. Icoana este centrul teologiei lui A. Boca: Hristos, exemplu de conștiință de sine și dobândire prin lepădare de sine a conștiinței eu-lui, trebuie să Îl urmărim în lepădare de sine (dobândirea conștiinței eu-ului).
--	---

3.7.3 Antropologie. Botezul, budism. Botezul este legat de cercul reîncarnărilor

3.7.4 Soteriologie. Toate religiile sunt una

Pogorârea Duhului Sfânt:

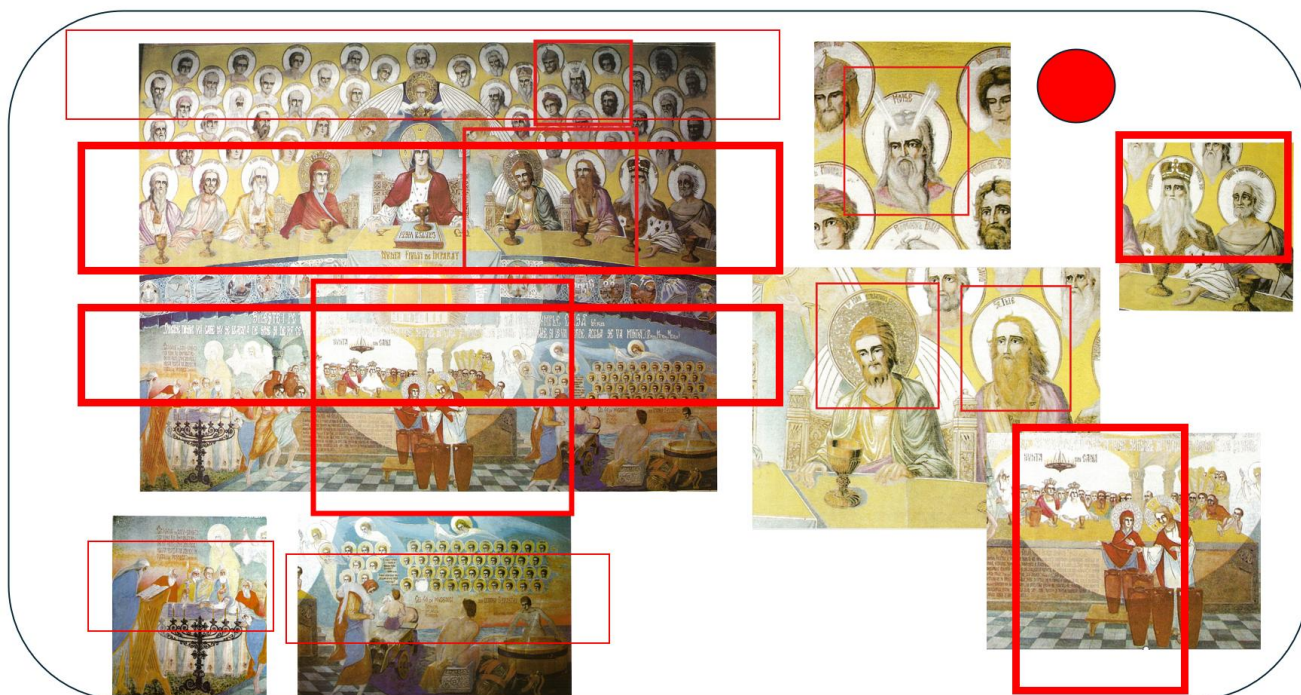
1. Biserică din lemn din nordul țării – Ortodoxie sau greco-catolicism
2. Biserica lui Neagoe Basarab din Curtea de Argeș (1517) – Ortodoxie
3. Baroc german – protestantism
4. Catedrala Sf. Sofia din Constantinopol (527) – Ortodoxie
5. Catedrala Notre-Dame din Paris (sec. XII) – catolicism
6. Bazilica San Pietro din Roma (sec. XVI) – catolicism
7. Gotic englez – anglicanism

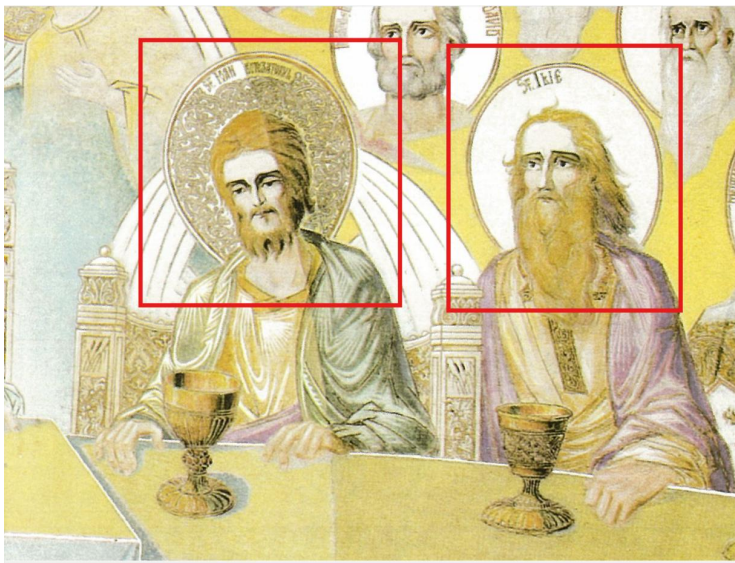
Temelie comună, piatră, impuls cosmic care ajunge la toate.

3.8 C. Ierarhiile Spirituale - Cosmologie. Nunta Fiului de Împărat sau cele două nivele de inițiați în Biserică (Hristos, Ilie-Ioan, Melchisedec-Iov) și Hristos-buddha-ul creștin, alături de Assisi

Cele mai grozave două picturi din istoria Bisericii, Nunta Fiului de Împărat (Împărăția etericului și marii inițiați ai Bisericii, calea suferinței-mucenicii și Cana Galileii – reînnoire creștină, Noul Ierusalim) și Hristos-buddha-ul creștin.

3.8.1 Nunta Fiului de Împărat, perspectivă antroposofică

3.8.2 Hristos, buddha-ul creștin, în meditație (ochii închiși). Pictură tangka budistă, dispunere în centralitatea divinității, întrepătrundere astrală

2. Erminie antroposofică	1. Pictură în stil <i>tangka</i> budistă, cu un buddha în centru, înconjurat în medalioane de boddisatva, aspiranți la titlul de Buddha. 2. Hristos are ochii închiși, meditează ca un buddha. 3. Toți sfinții au ochii adânc trași în orbite, semn al meditației și stării puternice de concentrare pe care o au. 4. Francisc de Assisi are un rol deosebit, este întrepătruns cu corpul astral, de aceea concentrarea acestuia este mai puternică, este mai apropiat de Hristos și întrepătruns cu Acesta. 5. Francisc de Assisi validează contextul budist-Buddha, fiind ucenic al lui Buddha și reîncarnat – a se vedea documentele publicate anterior cu referințe la Steiner. 6. Boca subliniază „Eu”, care este esența discuției antroposofice, Eu-ul lui Hristos. Centralitatea discuției este Eul. „Iar EU, când voi fi înălțat de pe pământ, îi voi aduce pe toți la mine” (textul identic din pictura lui Boca). Pe scurt, Hristos a atins Eu-ul și ajută ca Buddha. 7. Frunțile celor de jos sunt în alb, semn al dezvoltării spirituale (vezi Steiner). Ochii celor din jurul lui Hristos sunt trași, semn al evoluției - concentrării. Hristos și Assisi au ochii trași, simbol al concentrării.
--	--

	<i>Nu preda Boca antroposofia în mănăstire, la Sâmbăta de Sus, conform CNSAS (Tatiana Niculescu)?</i>
--	---

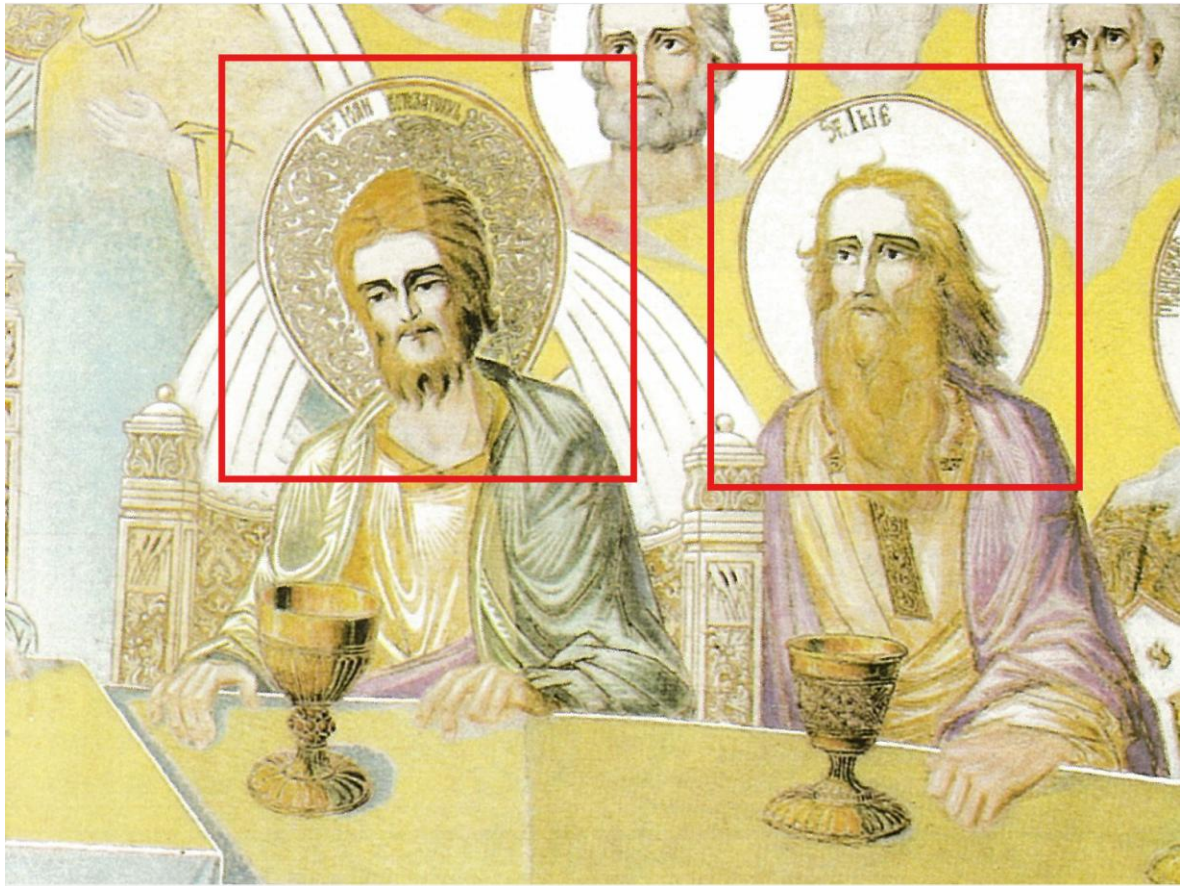
3.8.3 Francisc de Assisi, personaj antroposofic

3.8.4 Ilie-Ioan, reîncarnare

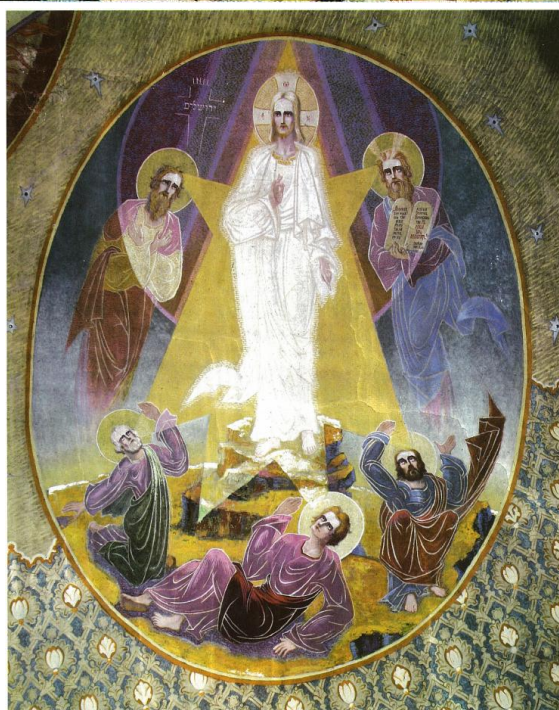
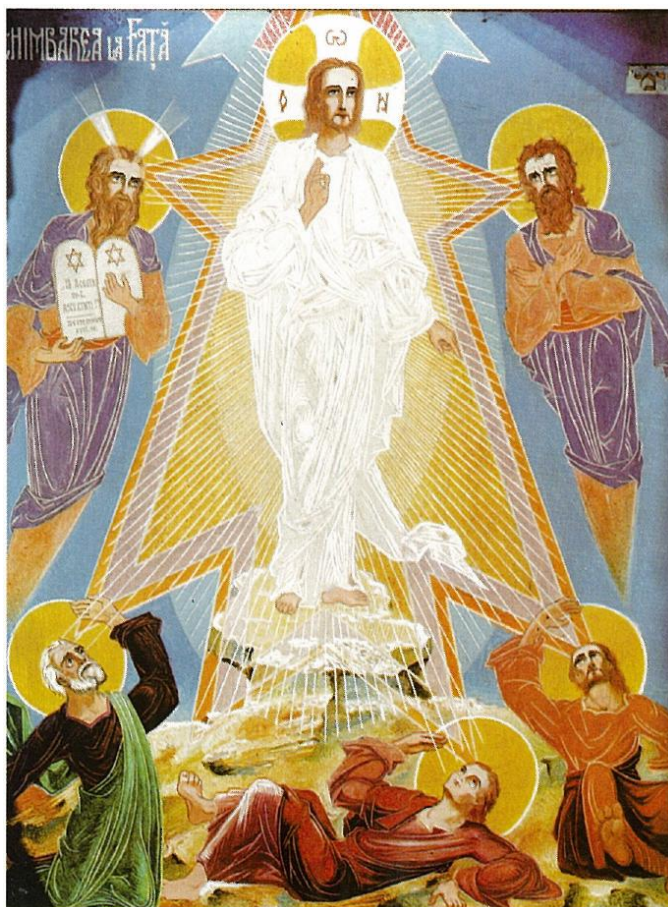

3.9 *D. Centralitate antroposofică. Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față – Epifania Reîncarnării, Botezul – Hristosul cosmic se coboară, Moartea – ieșirea din ciclul reîncarnărilor în Adormirea Maicii Domnului*

3.9.1 Misterul de pe Golgota, Botezul, Schimbarea la Față, Adormirea, Treimea antroposofică – repere antroposofice majore

3.9.2 Schimbarea la Față: Epifania Reîncarnării, evenimentul antroposofic central și inițiere antroposofică

3.9.3 Sfânta Treime – hinduism, Brahma, Shiva și Vishnu

Sfânta Treime ca Brahma, Vishnu și Shiva (hinduism) – a se vedea textul de la Steiner, în documentele publicate anterior.

3.10 E. Karma, Datorie. Judecata sufletului. Evoluția sufletului după moarte, creșterea învelișului la trei zile. Păcatele, datoriile și patimile, reprezentate prin demoni

3.10.1 Judecata sufletului, asimilată judecății păcatelor. Demonologie steineriană

3.10.2 Antropologie – trup astral, eteric, după moarte

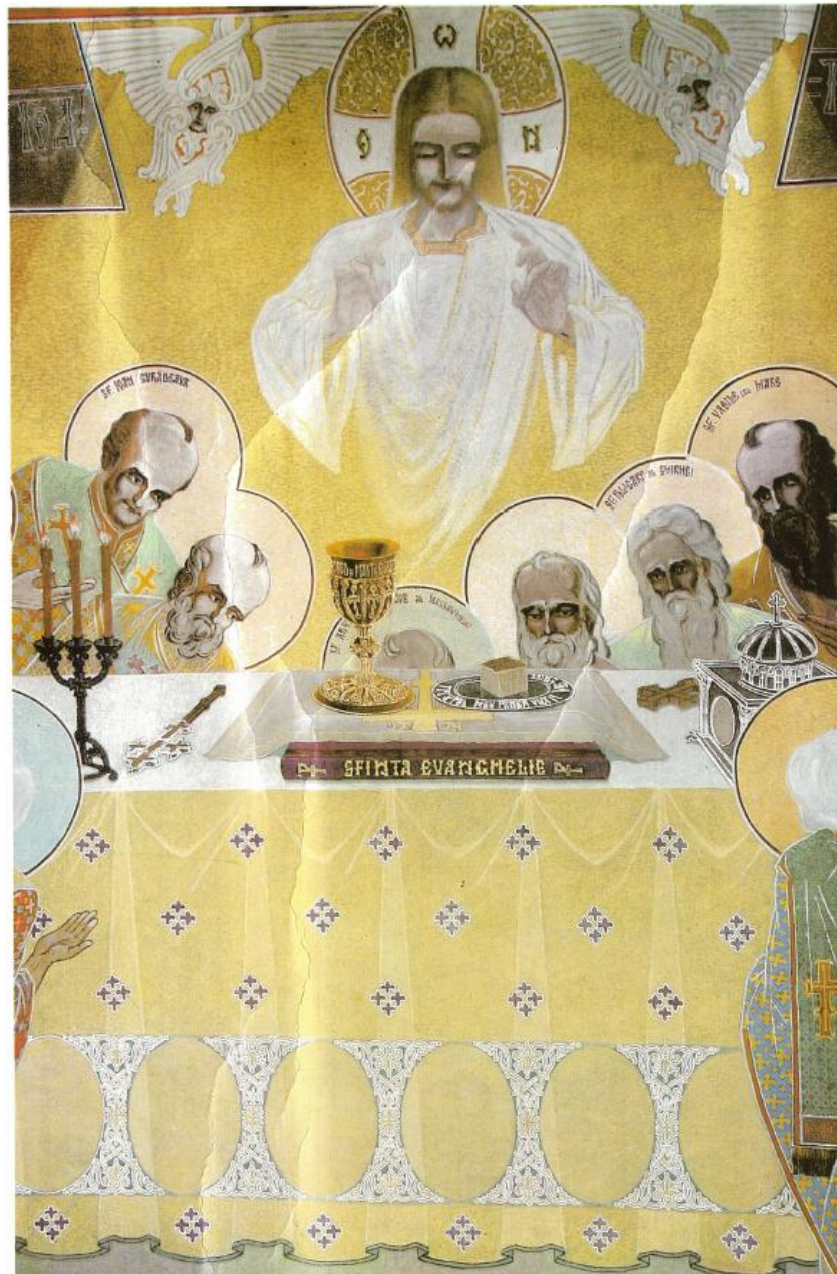
3.10.3 Judecata sufletului și Lumea veșnică în eteric

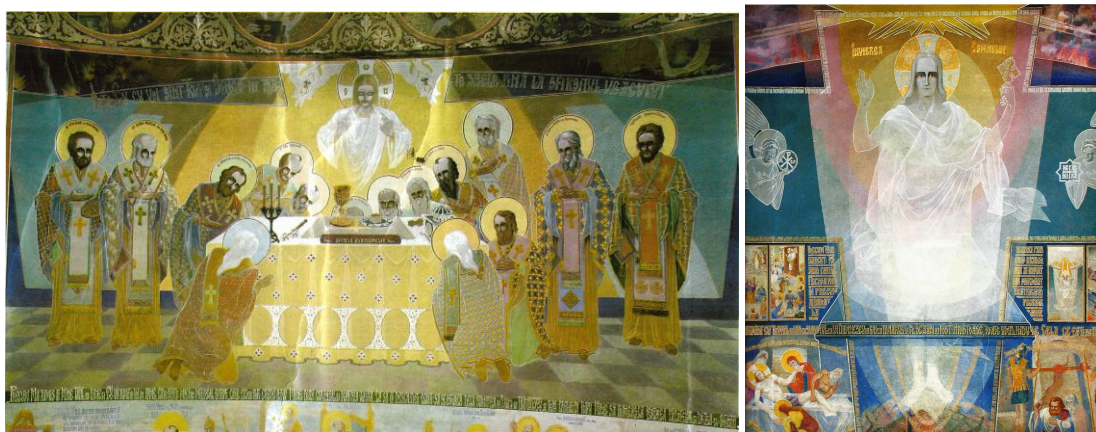

3.11 *F. Altarul: dedicat marilor inițiați. Maica Domnului – Sofia – Înțelepciunea, Moise, Melchisedec, Ulfila*

3.11.1 Hristos în eteric, fantomă, inițiat

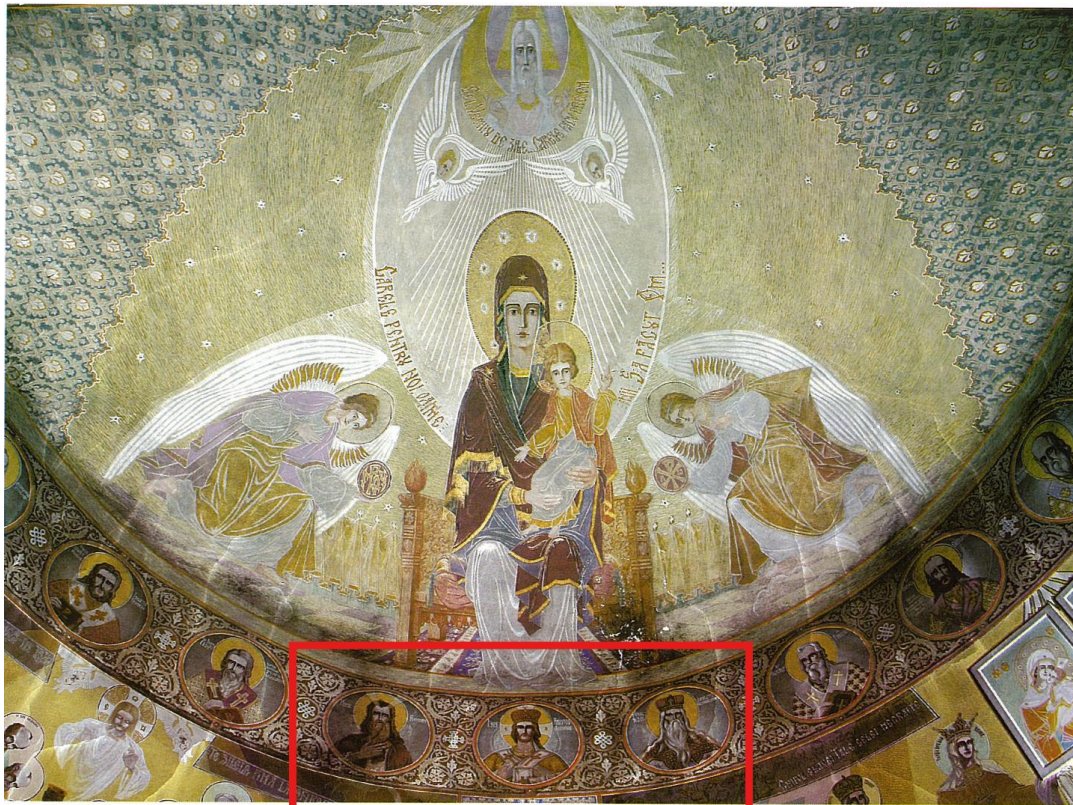

3.11.2 Ulfila, inițiat antroposof

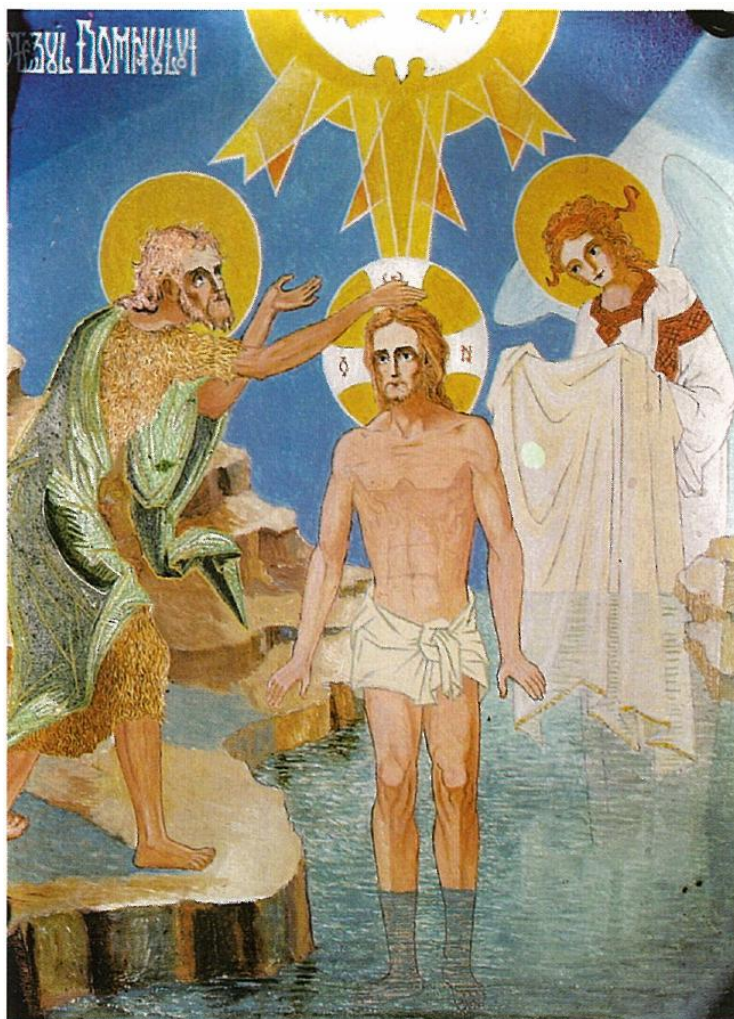
3.11.3 Melchisedec, inițiat solar antroposof

3.12 G. Catapeteasma. Recapitularea evenimentelor majore antroposofice, Schimbarea la Față, Botez, Înviere, Hristos-buddha-ul creștin, Pogorârea Duhului Sfânt, Biserica în cauză-efect

3.12.1 Botezul Domnului – antroposof, apă străvezie. Hristosul cosmic intră în Iisus trupesc

3.12.2 Cina cea de Taină – sufletul grup al apostolilor

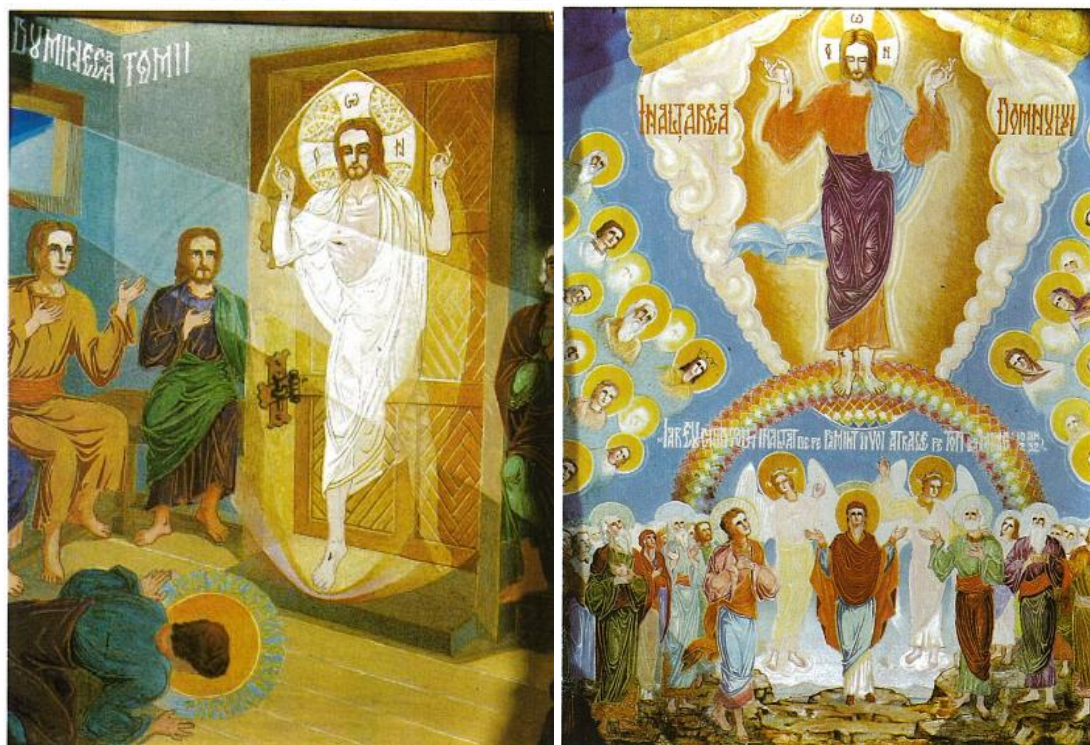

3.12.3 Buna Vestire, Sofia – Înțelepciunea, sufletul rațiunii, cercurile colorate simbolizează structura antroposofică în 7 a omului (indigo, albastru deschis, galben-eu)

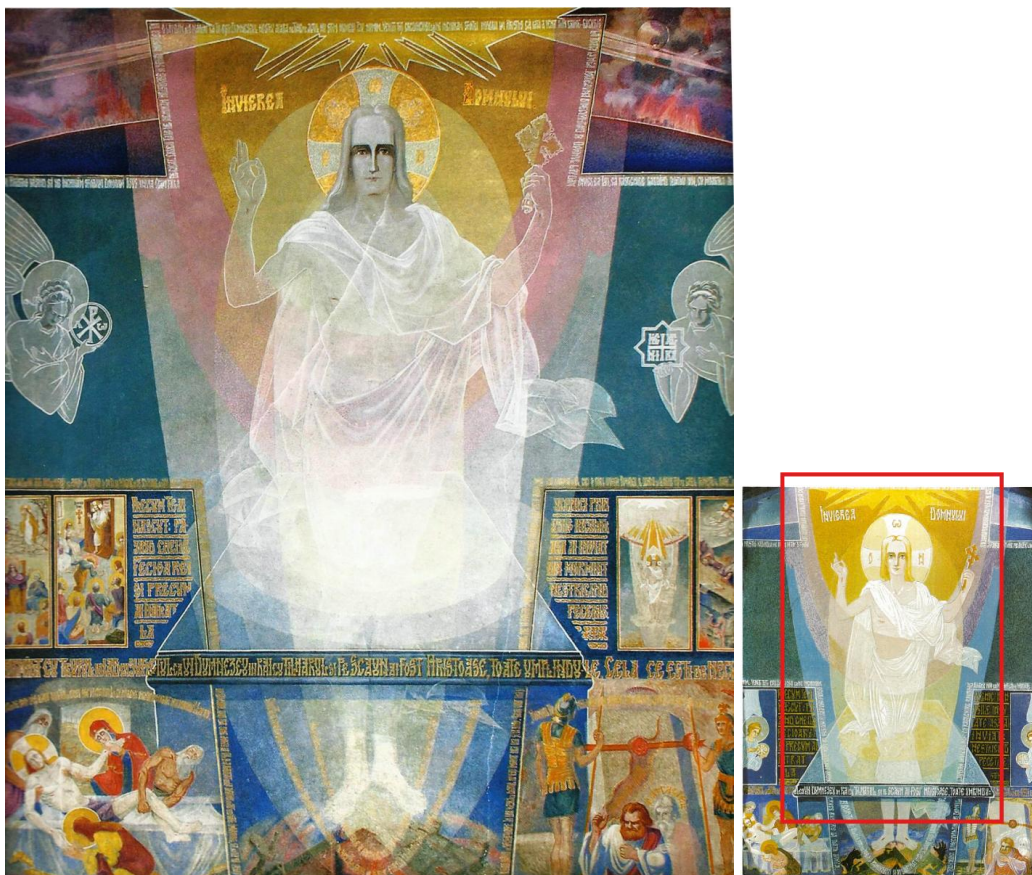
Razele vin din sufletul rațiunii. Maica Domnului este *Sofia-Înțelepciunea*.

3.12.4 Alte medalioane antroposofice. Hristos-buddha-ul creștin, Hristos eteric, Biserica: spațiul sacru pentru cauză-efect

3.13 H. Alte teme. Nodul cauză-efect, lotusul budist, Hristos androgin

3.13.1 Hristos, perspectivă antroposofică, androgin

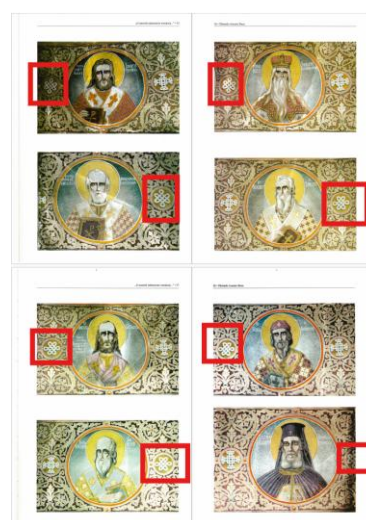
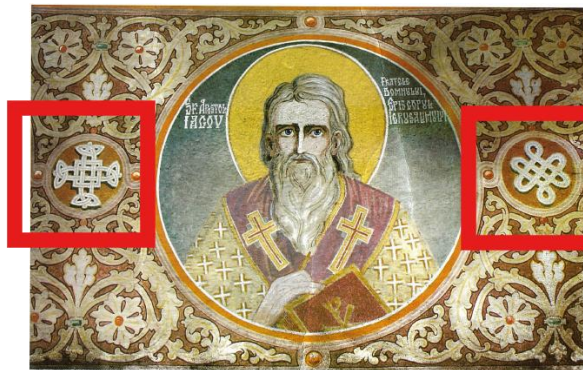

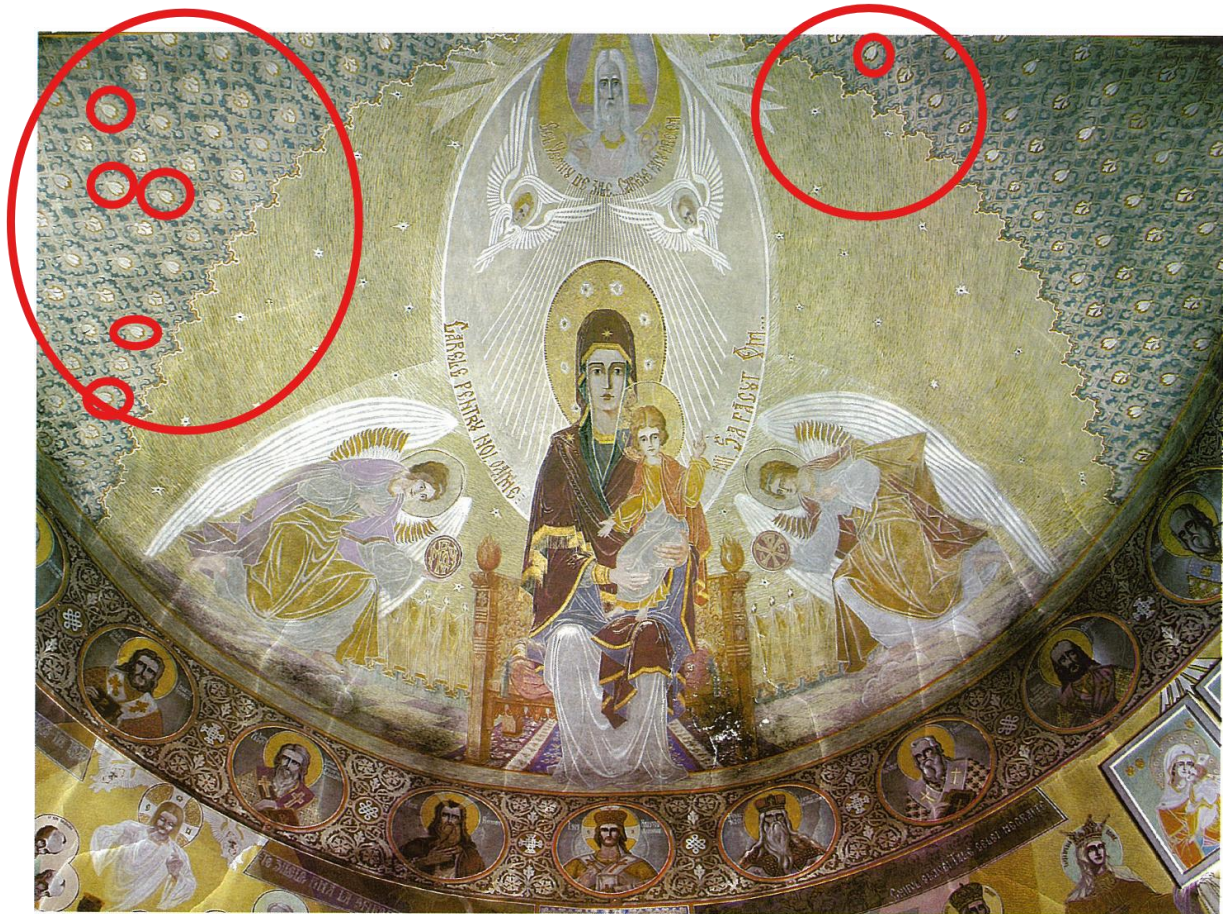
3.13.2 Materialism, ahriman, profeții

3.13.3 Nodul etern budist, cauză-efect

3.13.4 Lotusul budist, simbolul nașterii unui buddha

3.13.5 Distrugeri cosmice. Potopul și Apocalipsa, teme antroposofice ale distrugerii finale

4. Teologia. Antroposofia disimulată în lucrările *Cărarea Împărăției și Cuvinte vii* (1946-1949, 4 ani). Disimularea teologică

4.1 Rezumatul antroposofic al lucrărilor: intenție nouă-antroposofică, structură antroposofică, tematică și idei principale antroposofice

Pentru a se înțelege încotro mergem cu discuția despre lucrările lui Arsenie Boca, la începutul acestui capitol fac un scurt rezumat al a ceea ce găsim în lucrările sale.

4.1.1 Intenție nouă, a unei *noi revelații*, a reînnoirii credinței, conform cu cea propusă de Steiner

Text Arsenie Boca:

Cărarea Împărăției, capitolul *Desăvârșirea – Finalitatea Omului*, p. 147

„Să nu pierdem din vedere că aci se descriu **însușirile și rosturile majore** ale creștinismului, într-o **concepție fundamentală, totală**, despre **viață și lume**. Și, ceea ce se schițează aci sunt **doar linii extrem de sumare** față de infinita lor bogăție și frumusețe în trăirea lor autentică.”

Cărarea Împărăției, capitolul *Desăvârșirea – Finalitatea Omului*, p. 149

„Obişnuit concepția creștină nu prea e dusă, nici chiar de credincioși și nici chiar de cei ce o cunosc teologic destul de bine, până la finalitatea sa, - mai păstrând și pentru egoism o bună parte de "viață". Cu alte cuvinte sunt **puține exemplarele omenești** care își "**riscă**" toată viața lor pentru Dumnezeu, pentru **cauza lui Dumnezeu în lume**.”

Comentariu:

Capitolul „*Desăvârșirea – Finalitatea Omului*” vorbește disimulat despre budism-iluminare și are o structură foarte logică în budism-antroposofie, dar disimulată. Prezintă gradual toate conceptele budiste și antroposofice necesare discuției, într-un discurs disimulat.

Ce spune A. Boca este că prezintă o nouă revelație, precum cea propusă de Steiner, revelație denumită „concepție fundamentală, totală”, care se referă la viață și lume. Tot A. Boca denumește calitatea ideilor prezentate drept „însușirile și rosturile”, adică dogmele și conceptele principale ale discuției antroposofice.

În continuare, în capitol, tot disimulat, A. Boca prezintă conceptele de reîncarnare, datorie, starea de iluminare, Buddha, bodhisattva, toate legate de această stare de iluminare. Acest comentariu este adăugat în capitolul *Desăvârșirea*, într-un loc în care în câteva pagini face un rezumat disimulat al budismului-antroposofiei, în care aduce la un loc, pe scurt, conceptele principale ale discuției.

La pagina 149, A. Boca vorbește tot disimulat despre riscurile unei astfel de inițiative, a unor astfel de cauze, care sunt duse în ascuns de către acesta. A. Boca urmează programul lui Steiner, de propovăduire a „credinței” din interiorul Bisericii, cunoscând riscurile acestor inițiative.

Despre ce „riscuri” vorbește Arsenie Boca? Pentru că știe că a disimulat întreaga activitate și operă (să ținem cont că abia își începe lucrarea – 1936-1939) și începe să înțeleagă ce face și „riscurile asociate”. Înțelege deplin că ceea ce face este de fapt o activitate subversivă la adresa Bisericii, de subminare a Bisericii prin promovarea disimulată a unei alte credințe – ce a făcut A. Boca în permanență a fost să promoveze în permanență o altă credință. De aceea vorbește despre „o teologie fundamentală, totală, în linii extrem de mari” și despre „riscuri”.

De ce se teme Boca este pentru că lucrarea are intenție antroposofică, structură antroposofică, teme antroposofice și că, dacă va fi prins, va fi dat afară din Biserică.

O tratare pe larg a capitolului este găsită în continuare în lucrare.

4.1.2 Intenție antroposofică, o discuție despre reîncarnare și mântuirea prin reîncarnare

Text Arsenie Boca: Plan DISIMULAT

Cărarea Împărăției, capitolul De la cârma minții atârnă, p. 13

DE LA CÂRMA MINȚII ATÂRNĂ ...

De la începute bine să plecăm cu câteva lucruri știute și anume: că toți oamenii, fără deosebire, suntem în aceeași vreme și **fiii oamenilor și fiii lui Dumnezeu**¹. Adică, **după trup suntem făpturi pământești**, iar după **duh făpturi cerești**, care însă **petrecem vremelnic în corturi**² **pământești**. De la Dumnezeu ieșim³, **petrecem pe pământ o vreme și iarăși la Dumnezeu ne-ntoarcem**. Fericit cine se-ntoarce și ajunge iar Acasă, **rotunjind ocolul**. Aceasta **e cărarea**.

Unii însă nu se mai întorc...

Sunt cei ce ascultă de o vrajă vrăjmașă, care îi scoate din cale și, cu **pofte pieritoare**, îi încâlcește în lume. Vraja aceea, a **păcatului**, cu vremea le slăbește **mintea** și în așa fel le-o întoarce, încât ajung să zică binelui rău⁴ și răului bine și din **fiii lui Dumnezeu** se fac vrăjmașii lui Dumnezeu. Vremea li se gată, **lumina minții li se stinge** ... și așa îi prinde noaptea⁵ - moartea - rămași **rătăciți de Dumnezeu și neîntorși Acasă**.

Aci e toată drama omului căzut între tâlhari pe când se pogora din Ierusalim la Ierihon⁶, adică a lui Adam cu toți urmașii, părăsind Raiul pentru lumea aceasta. Dar s-a pogorât din **Ceruri Samarineanul milostiv**. El e Cel ce **ne-a făcut datori să știm: ce suntem, cine ni-s Părinții, de unde venim, ce-i cu noi pe-aicea** și, într-o lume cu viclene primejdii, **cum să ne purtăm**, cine ne cheamă Acasă și cine ne-ntinde momeli ? ... Că **de la cârma minții** atârnă încotro pornim și unde să ajungem.

Comentariu:

A. Boca are un stil predictibil în toată lucrarea sa, în care în primele fraze ale capitolelor spune esențialul – dar disimulat. Acest lucru este vizibil în toată lucrarea *Cărarea Împărăției*, devenind un fel de semnătură a acestuia, după care poți recunoaște direcția discursului.

Ce spune A. Boca în acest pasaj este destul de simplu:

Paragraf 1-2

1. Enunță **antropologia** simplă budistă: *fiii oamenilor și fiii lui Dumnezeu, trup și spirit veșnic, după trup suntem făpturi pământești, iar după duh făpturi cerești.*
2. Enunță **reîncarnarea**, ca și concept fundamental, repetând ideea de ciclicitate: *petrecem vremelnice în corturi pământești, petrecem pe pământ o vreme și iarăși la Dumnezeu ne-ntoarcem, rotunjind ocolul – ideea de ciclicitate, roata budistă a reîncarnărilor.*
3. Enunță ideea majoră a cărții: ciclicitatea, rotunjirea ocolului, cărarea – „Cărarea” este acest ocol pe care îl facem în viață, în diferite condiții, până ajungem „Acasă”, afară din acest ciclu.
4. Enunță ideea de oprire a ciclului reîncarnărilor: „Unii însă nu se mai întorc” – dar se întorceau înainte.
5. Ideea de ciclicitate este repetată: „nu se mai”, „iarăși”, „vremelnice”, „rotunjind ocolul”, consolidând conceptele fundamentale enunțate.

Paragraf 3

6. Enunțul conține fundamentele teologiei budiste: păcatul (sau datoriile-încercările, folosind sinonimele apărute la Boca în vocabularul de disimulare), conștiința-conștiința Eului (lumina minții): „pofte, păcatul, mintea”.
7. Consecința: rămânerea în ciclul reîncarnărilor.
8. Definiția **Acasă** este această eliberare din ciclul reîncarnărilor, locul autentic al spiritelor și spiritualității budiste-antroposofice.

Paragraf 4

1. Enunțare a rolului lui Hristos: model și călăuză-ghid – maestru inițiat.
2. Hristos: „ne-a făcut datori să știm” – inițiază Biserica.

3. Hristos: „ce suntem”, „cine suntem”, „de unde”, „cum”, „de la cârma minții”.
4. Ce spune Boca este că Hristos a transmis toată învățătura Sa Bisericii, dar în chip disimulat, că a vorbit despre iubire (virtutea antroposofică fundamentală), smerenie și suferință pentru dobândirea conștiinței de sine, a Eu-ului și pentru ieșirea din ciclul reîncarnărilor. Discursul lui Boca despre Hristos este unul foarte simplu, repetat: model, smerenie, suferință, exemplu personal, forță care ne ajută (impulsul cosmic).
5. Paragraful închide esența teologică a budismului-antroposofiei: concentrarea minții, mintea este cea care decide unde ajungem din acest ciclu al reîncarnărilor.

Paragraful este unul agendă pentru volum, în care Boca își enunță întreaga teologie și conceptele fundamentale. Va repeta această metodă și în restul capitolelor. Paragraful este scris în **plan disimulat**.

Adaug mai jos și un **plan direct, dar aparent de condamnare**, unde Boca vorbește direct, părând să condamne. Comută între aceste planuri continuu, observabil.

Text Arsenie Boca: Plan DIRECT, *aparent* în condamnare Comentariu:

Cuvinte vii, capitolul *Taina Ilie-Ioan*, p. 13

„Deci îngerii pot reveni pe pământ în trupuri pământești, ori de câte ori sunt trimiși ? Reîncarnarea lor (deși numai unul, Ilie sau Ioan pune „problema” așa, - ca să nu generalizăm), nu mai, e propriu-zis doctrina indiană a reîncarnării.

Reîncarnarea se referă la oameni, - și deosebirea dintre om și înger e o deosebire de natură, nu numai de desăvârșire -, deci oamenii, forțați de

karma, trebuie să se renască în vieți succesive,

să-și ispășească, fără să știe, vinovății din viețile trecute,

până când, **învățând să se dezlipească de dorința vieții**, nu mai **contractă legături** care să-i reclame, **prin karma, la ispășiri**.

Purificarea aceasta, această „mântuire” indiană se face automat și necesită pentru un suflet perioade de zeci de mii de ani.

[...]

E o teorie a „mântuirii”, dar nu e mântuirea.

[Notă: Negarea caracteristică.]

[...]

[Notă: Mai jos, schimbă din nou în plan disimulat și tainic. Pasajul de mai jos leagă, explică în mod absolut discuția de mai sus prin referința la Schimbarea la Față, unde R. Steiner spune că Hristos, transfigurat, le-a descoperit marea taină a reîncarnării. Adică Boca vorbește mai jos disimulat, din nou, că Hristos a descoperit ucenicilor această taină, a reîncarnării. Astfel, el clarifică în mod disimulat discuția avută pe față, aparent în stil de condamnare, mai sus, despre reîncarnare.]

Lăsat-am întrebările să se ciocnească de toate stăvilarele tainei și să-și dovedească zădărnicia, izbindu-se de limitele îngăduiului. Dincolo este Împărăția marilor taine ale existenței. Dumnezeu ține **ascunse în mister rânduiele neștiute de îngeri și oameni**.

Poate că, gândindu-Se la aceste taine ale Tatălui, și vorbindu-le foarte de departe cu câțiva ucenici, **Iisus s-a transfigurat și transpus în mister** până la așa măsură că, venind apoi la ceilalți ucenici și la mulțime, pe care i-a găsit aproape certându-se, „**toți s-au înfiorat și au alergat să I se închine**”.

Despre așa ceva nu avem știre să se mai fi întâmplat.

Poate că ei **au dezlegat** „înfiorându-se și închinându-se” cel mai bun **răspuns**, **vrednic de Împărăția marilor Taine**.

Dacă doctrina aceasta ar exprima adevărul, toată iconomia mântuirii omului, descoperită nouă prin Hristos, ar fi inutilă. Mântuirea era automată. Însăși venirea lui Iisus n-ar mai fi avut rost.”

4.2 Teologia și metodologia teologică de disimulare a lui A. Boca. Stilul teologic de lucru al lui A. Boca: transcriere disimulată din Steiner

4.2.1 Scurt rezumat al teologiei lui A. Boca, budism, antroposofie. Metoda teologică a acestuia, disimularea

Într-o singură frază, teologia lui Boca este: *fundament budist, simbolism antroposofic și personaje antroposofice, creștinism golit de conținut, folosit ca instanță budistă*, totul disimulat, după învățătura lui R. Steiner.

Într-un paragraf: fundament budist de concepte (reîncarnare, karma, suferință, minte-voință-conștiință, eu), alăturat unui corp creștin de evenimente și personaje mapate peste fundamentul budist-oriental, golit de conținut, cu un Hristos transformat într-un Buddha occidental, care pe Cruce Își îndrumă comunitatea către același loc ca Buddha, teologie prezentată disimulat, prin diferite tehnici (disimulare, prezentare directă și condamnare, citare externă antroposofică pentru completare, citare internă pentru consolidare, concepte antroposofice în special pentru iubire și minte-voință). Egal, golește de conținut corpul creștin, unirea și unitatea cu Dumnezeu fiind golate de sine, Hristos fiind doar un model, un Buddha în instanță creștină, lucru repetat de nenumărate ori, Ap. Pavel (personaj major al lui Steiner) fiind omniprezent în discuție, în fundal, validând calea propusă de Boca, alături de alte repere precum Francisc de Assisi, Sundar Singh, Ignățiu de Loyola, Ulfila.

Metoda teologică a lui Boca se împarte în:

1. Planuri folosite: disimulare, direct și condamnare, citare (externă și Sfinți Părinți).
2. Teologie, concepte esențiale antroposofice.
3. Ancorare antroposofică, personaje și evenimente principale.
4. Face prezența pentru teologia ortodoxă, și o golește complet de conținut.

4.2.2 Planuri teologice folosite: disimulare, direct și de condamnare, citare (externă și din Sfinții Părinți)

Tot ce a scris A. Boca este o comutare continuă între aceste planuri, planul de disimulare, planul direct și cel de condamnare, un plan de citare sau externă pentru completarea unor idei (antroposofice în general) sau citare din Sfinții Părinți pentru regăsirea de idei antroposofice, în general despre iubire (Sf. Simeon Noul Teolog) și minte-voință (Sf. Maxim Mărturisitorul).

4.2.3 Teologie, concepte esențiale budiste și antroposofice. Tabel de translatate a disimulărilor

Teologia lui Arsenie Boca are trei componente majore:

1. Dogmatică budist-antroposofică, concepte esențiale

Conceptele majore pe care A. Boca le ciclează sunt: reîncarnarea, karma, datoriile, suferință-încercări, conștiința de sine, Eu, minte-conștiință-voință, Buddha, bodhisatva, altele.

Întreaga teologie a lui A. Boca este centrată în jurul acestor concepte, după cum se vede mai sus, pentru care are atât definiții și abordare disimulată, dar și directă.

De exemplu, pentru karma, în plan direct, aduce definiții excepțional de clare, după cum se vede mai sus.

2. Dogmatică – simbolism antroposofic

Se vede clar cum A. Boca merge prin antroposofie, folosind setul mare de repere antroposofice:

1. Personaje: Francisc de Assisi (legat de Hristos, întrepătruns), Sundhar Singh (validează pe Hristos eteric și conceptul de lume eterică), Ap. Pavel, ca simbol al inițiatului care Îl urmează pe Hristos (Ap. Pavel apare într-o mare parte din temele din *Cărarea Împărăției*, sistematic, pentru a valida calea lui Hristos și ce propune Boca), Ignățiu de Loyola, Ulfila, alții.
2. Dualitatea Ilie-Ioan.
3. Evenimente: Schimbarea la Față, care este Epifania Reîncarnării (Hristos descoperă taina reîncarnării), Misteriul de pe Golgota – Crucea, ca

exemplu desăvârșit al lepădării de sine și dobândirii conștiinței de sine, a Eu-ului.

3. Hristos în rol de exemplu-model, rol marginal. Doar ia act de actul ortodox de unire cu Dumnezeu și doar face prezența pentru teologia ortodoxă

Hristos este la A. Boca un model, are doar un rol marginal, urmat de fiecare, individual.

Hristos este exemplul maxim de iluminat, Care a dobândit conștiința de sine, Eu-ul, și Care, pe Cruce, ne ajută să vedem această cale. Din cealaltă lume, ne ajută printr-un impuls cosmic, fiind spiritul pământului.

4. Apostolul Pavel, model creștin, personalitate individuală, urmărit în permanență în această evoluție și traseu de urmare a lui Hristos

Sfântul Apostol Pavel are un rol capital la Rudolf Steiner, dar și la Arsenie Boca. Ap. Pavel este la Steiner un model care Îl urmează pe Hristos în calea Sa. A. Boca, în mod similar, atât în *Cărarea Împărăției* cât și în *Cuvinte vii*, urmărește traseul Ap. Pavel în întreaga sa dogmatică.

A se vedea anexa unde este urmărit acest traseu al Ap. Pavel în lucrările lui A. Boca.

5. Tabel de disimulare a noțiunilor

Conceptele pe care A. Boca le disimulează sunt cele de bază din teologia sa, reîncarnare, karma, datorii, suferință-încercări, conștiința de sine, Eu, Buddha, bodhisattva. A se vedea adnotările în lucrarea *Cărarea Împărăției*.

4.2.4 Cărarea Împărăției sau Mică Dogmatică Antroposofică disimulată – ghidul antroposofului care se consideră și ortodox

Cum am putea caracteriza *Cărarea Împărăției*, în această discuție, ar fi ca *Mică Dogmatică Antroposofică disimulată*, un ghid al antroposofului care se consideră încă ortodox și care nu dorește să părăsească acest cadru al Bisericii, cu care este atât de familiarizat.

De aceea Boca, după învățătura lui Steiner de a nu părăsi cadrul eclesiologic în care poți „activa”, a rămas în Biserică și a propovăduit aici „noua renaștere spirituală”, „mișcarea de reînnoire” personală, într-un cadru pe care l-a construit pas cu pas întocmai după învățătura lui R. Steiner.

Lucrarea *Cărarea Împărăției* are natura unei lucrări sau pentru ucenici apropiați, cărora le dăruiește cheia de interpretare a volumului în particular, sau pentru Biserică, atunci când va „veni vremea”, după învățătura lui Steiner, că Bisericile trebuie cucerite pas cu pas, cu pași foarte mici, fără ca acestea să știe acest lucru.

4.2.5 Cum se coroborează disimularea, în mai multe puncte

Disimularea se coroborează în mai multe puncte, pentru a nu deveni o acuzație goală:

1. Textele lui Arsenie Boca nu au sens logic în limba română. Nici măcar prin forțarea sensului unor cuvinte nu pot fi citite. Sunt nu doar dificil de citit, dar ilogice. Însă dacă dorim să le înțelegem într-un plan antroposofic, imediat, fiecare paragraf curge după cel anterior, ideile se leagă și au sens. Unele paragrafe nu au sens decât în antroposofie, iar sensul ortodox este incomplet, forțat, cu greu putând fi numit ortodox.
2. Sunt pagini întregi în care A. Boca povestește despre minte-voință-conștiință, fără Hristos, în care Hristos și teologia ortodoxă lipsesc – lucru normal într-o teologie orientată spre individ și spre calea individuală a reîncarnării și a karmei, individ care are nevoie doar de un model și de un impuls pentru a reuși. Iar această dualitate – între dominantă teologică a lui Boca, bazată pe minte-voință-conștiință-suferință, și modul în care aceasta este absentă sau, cum se spune, „face prezența în teologia ortodoxă” – este ceva vizibil.

3. Statistic, se poate urmări statistica de apariție a noțiunilor antroposofice și dominante. Iar aici se vede clar că există o dominanță a noțiunilor majore budiste-antroposofice.
4. Structura generală pe capitole, declarația de intenție a lui Boca de la începutul cărții, tematica specific antroposofică a capitolelor, prezența în puncte, unde era nevoie de astfel de întăriri, a unor figuri antroposofice (Ap. Pavel însoțește permanent nevoitorul în calea de progres, Francisc de Assisi și Sundar Singh îl însoțesc pe Iisusul antroposof când acesta este definit de Boca).

4.2.6 Statistică de vocabular în lucrările lui A. Boca. *Cărarea Împărăției*

Termeni creștini – cele mai frecvente familii lexicale

Termen	Familie lexicală	Formă exactă
Dumnezeu	1104	1024
dar – substantiv (forme neambigue)	67	0
suflet	301	40
păcat	294	49
mântuire	242	23
Domnul	210	119
trup	204	65
iubire	196	50
duh	177	29
sfânt	173	14
poruncă	144	11
mărturisire	110	6
ascultare	103	9
judecată	94	24
patimă	93	4
Taină / Taine	92	11
prooroc / proroc	87	14

Termeni comparativi – apariții nenule

Termen	Familie lexicală
sine	138
spirit	118
conștiință	83
eu (pronume exact)	81
voință	76
gândire	58
instinct	51
ereditate	47
cromozomi	46
gene / genetică	29
spiritism	20
destin	18
corp	17
Lucifer	12
ocult	7
subconștient	7
simțire	5
cosmos	4
personalitate	4
inconștient	3
Blavatsky	2
Leadbeater	2
microcosmos	2
concentrare	2
evoluție	2
imaginație	2
meditație	2
supranatural	2

Din statistică lipsesc cuvintele *minte*, *suferință*, *datorie*, care ar trebui să completeze și mai evident direcția teologică. Se vede o preponderență complementară a termenilor care descriu dimensiunile biologice, morale și psihologice ale omului: *păcat-trup* și *minte-voință-conștiință-sine*.

Lipsesc Sfintele Taine, unirea și unitatea cu Dumnezeu.

Vocabular dominant budist.

4.2.7 Statistică de vocabular în lucrările lui A. Boca.

Cuvinte vii

Termeni creștini – cele mai frecvente familii lexicale			Termeni comparativi – apariții nenule	
Termen	Familie lexicală	Formă exactă	Termen	Familie lexicală
Dumnezeu	1168	1071	sine	122
sfânt	379	69	destin	82
păcat	224	39	spirit	74
suflet	224	50	eu (pronume exact)	64
iubire	179	37	conștiință	61
duh	151	28	gândire	33
mântuire	148	14	voință	26
înviere	131	29	eul / eului (substantiv conceptual)	18
credință	121	46	cosmos	10
Domnul	120	44	meditație	7
cruce	103	50	Lucifer	6
mărturisire	89	10	conștiința eului	6
Biserică	82	12	reîncarnare	5
poruncă	78	11	simțire	5
prooroc / proroc	78	14	instinct	3
			Ignatiu de Loyola	2
			Loyola	2
			karma	2
			microcosmos	2
			concentrare	2
			evoluție	2
			imaginație	2

Formele principale Iisus/Hristos		
Formă	Apariții	Tip
Iisus – folosit singur	1001	categorie exclusivă
Hristos – folosit singur	53	categorie exclusivă
Iisus Hristos	16	formulă exactă
Iisuse – folosit singur	4	categorie exclusivă
Hristos Iisus	2	formulă exactă
Iisuse Hristoase	2	formulă exactă
Hristosul	1	categorie exclusivă
Iisus din Nazaretul Galileii	1	formulă exactă
Domnul Iisus Hristos	0	subformulă informativă
Domnul nostru Iisus Hristos	0	subformulă informativă

Relevant în discuție este că în predicile sale, în *Cuvinte vii*, A. Boca folosește exclusiv termenul antroposofic *Iisus*, care denotă acuratețea dogmatică pentru Hristos cosmic încarnat în Iisus – persoana fizică – 1001 apariții. Sunt doar 20 (16, 2, 2) apariții pentru Iisus Hristos. Pe scurt, *Cuvinte vii* are o dominantă absolută terminologic antroposofică, fiind perspectivă antroposofică cap-coadă, gândindu-ne la corectitudinea terminologică folosită.

Se vede dominanța conceptului de păcat, iubire-virtutea antroposofică, o discuție largă despre trup, toate alternate cu discuții despre sine, spirit, conștiință, eu, voință și gândire.

Discuția despre păcat (datorie) este sinonimă cu discuția despre „mântuire”.

O discuție despre vocabularul folosit de Boca este relevantă, deoarece ne arată dominantele discursului teologic al acestuia, în acest caz o teologie disimulată, budism-antroposofie disimulate.

5. *Cuvinte vii sau Colecție de predici–note antroposofice disimulate*

5.1 Capitale importante

5.1.1 Taina lui Ilie și Ioan – Reîncarnare: Schimbarea la Față și Epifania Reîncarnării [108]

Text Arsenie Boca: Plan DIRECT, *aparent* în condamnare

Cuvinte vii, capitolul *Taina Ilie-Ioan*, p. 13

„Deci îngerii pot reveni pe pământ în trupuri pământești, ori de câte ori sunt trimiși ? Reîncarnarea lor (deși numai unul, Ilie sau Ioan pune „problema” așa, - ca să nu generalizăm), nu mai, e propriu-zis doctrina indiană a reîncarnării.

Reîncarnarea se referă la oameni, - și deosebirea dintre om și înger e o deosebire de natură, nu numai de desăvârșire -, deci oamenii, forțați de

karma, trebuie să se renască în vieți succesive,

să-și ispășească, fără să știe, vinovății din viețile trecute,

până când, **învățând să se dezlipească de dorința vieții**, nu mai **contractă legături** care să-i reclame, **prin karma, la ispășiri**.

Purificarea aceasta, această „mântuire” indiană se face automat și necesită pentru un suflet perioade de zeci de mii de ani.

[...]

E o teorie a „mântuirii”, dar nu e mântuirea.

[Notă: Negarea caracteristică.]

[...]

[Notă: Mai jos, schimbă din nou în **plan disimulat și tainic**. Pasajul de mai jos leagă explică în mod absolut discuția de mai sus prin referința la Schimbarea la Față, unde R. Steiner spune că Hristos, transfigurat, le-a descoperit marea taină a reîncarnării. Adică Boca vorbește mai jos disimulat, din nou, că Hristos a descoperit ucenicilor această taină, a reîncarnării. Astfel, el clarifică în mod disimulat discuția avută pe față, aparent în stil de condamnare, mai sus, despre reîncarnare.]

Lăsat-am întrebările să se ciocnească de toate stăvilarele tainei și să-și dovedească zădărnicia, izbindu-se de limitele îngăduiului. Dincolo este Împărăția marilor taine ale existenței. Dumnezeu ține **ascunse în mister rânduiei neștiute de îngeri și oameni**.

Poate că, gândindu-Se la aceste taine ale Tatălui, și **vorbindu-le foarte de departe cu câțiva ucenici, Iisus s-a transfigurat și transpus în mister** până la așa măsură că, venind

apoi la ceilalți ucenici și la mulțime, pe care i-a găsit aproape certându-se, „**toți s-au înfiorat și au alergat să I se închine**”.

Despre așa ceva nu avem știre să se mai fi întâmplat.

Poate că ei **au dezlegat** „înfiorându-se și închinându-se” cel mai bun **răspuns, vrednic de Împărăția marilor Taine**.

Dacă doctrina aceasta ar exprima adevărul, toată iconomia mântuirii omului, descoperită nouă prin Hristos, ar fi inutilă. Mântuirea era automată. Însăși venirea lui Iisus n-ar mai fi avut rost.”

Comentariu:

Paragraf 1-2

1. Cunoaște doctrina indiană și o definește, aparent în condamnare.
2. Trece în registrul antroposofic.

Paragraf ultim

3. După ce vorbește despre Ilie-Ioan, vorbește despre **mari taine**.
4. **Tainele sunt vorbite cu „câțiva ucenici”, de departe.**
5. Taina de care vorbește este descoperită în Schimbarea la Față: „s-a transfigurat și transpus în mister”.
6. Apoi preia din Steiner: „toți s-au înfiorat și au alergat să I se închine”; conform Steiner, cei trei apostoli au căzut la pământ când au auzit taina.
7. Repetă discuția despre scena descoperirii tainei reîncarnării, „au dezlegat”, „înfiorându-se și închinându-se”, „marile Taine”.
8. La sfârșit spune că, deși vorbește despre reîncarnare, Hristos are totuși un rol important.

5.1.2 Cine e Iisus? – Iisus, avatar, Pavel din Damasc și Sundar Singh [39]

Text Arsenie Boca: Plan DIRECT, *aparent* în condamnare

Cuvinte vii, capitolul *Taina Ilie-Ioan*, p. 13

„S-a întrebat Irod care, aflând de la Magi, cine-l, L-a osândit la moarte, crezând că, omorând I 4.000 de prunci, va scăpa și de Iisus. S-a întrebat Irod Tetrarhul, fiul său, care, „auzind toate câte făcea Iisus, nu se dumerea ce să creadă despre Dânsul”.

Se întrebau cărturarii și fariseii, smintindu-se pentru formalități înfrânte, și sărind ca arși: Cine-i Acesta, de **iartă și păcatele**?!

Se întrebau până și Apostolii: Cine-i Acesta: că ascultă de El și vânturile și marea ?

Și s-au întrebat un șir nesfârșit de nedumeriți.

S-a întrebat puterea lumească.

S-a întrebat toată trufia minții.

S-a întrebat și toată necredința.

Toți aceștia L-au refuzat, L-au osândit și L-au omorât pe Iisus. Iar aceasta s-a întâmplat permanent în istorie.

E semn că Iisus e Cineva care sparge permanent limitele istoriei; **iar istoria se apără**.

Cine e Iisus pentru noi ?

Pe contemporanii lui Iisus îi înțelegem că le era greu să-L creadă chiar Dumnezeu. Dar după **dovada Învierii Sale**, dovada dumnezeirii, după arătarea Sa și intrarea mai presus de fire prin ușile încuiate, după petrecerea Sa cea nevăzută în preajma gândurilor omenești, după arătările Sale în drum spre Emaus, lui Luca și Cleopa, pe **drumul Damascului, prigonitorului Saul**, unui alt prigonitor al veacului nostru, **indianului Sundar Singh**, - cu aproape un nor de martori, noi nu mai putem fi rară răspuns.

Las ca știute răspunsurile Teologiei.”

Comentariu:

1. Iartă și păcatele – accent pe karma, iertare de păcate.
2. Pavel din Damasc – referință antroposofică.
3. Sundar Singh – referință antroposofică.
4. Iisus – terminologie antroposofică.

Comentariile urmează a fi adăugate pentru următoarele capitole (5.1.3, ...), pentru moment au fost adăugate în *Cuvinte vii*, documentul adnotat.

5.1.3 Omul, dumnezeul fără vreme – Spirit, reîncarnare [41]

„Nimic mai greu și mai periculos decât să te lupți cu îngustimea, cu prejudecățile și cu formalismul. Nimic mai primejdios decât a combate răutatea, care crede că are dreptate, că apără adevărul și că slujește lui Dumnezeu.

Reaua voință, sub formele acestea, a înfrânt până și pe Iisus. Deși Dumnezeu n-a revelat o Scriptură împotriva Sa, formalismul iudaic a întors-o împotriva Sa, lui Dumnezeu. Nu „după Scriptură” L-au răstignit ei pe Iisus ?

Iată ce poate răutatea: să stea împotriva evidenței, împotriva adevărului în numele adevărului, să stea împotriva iubirii lui Dumnezeu de oameni, în numele iubirii de Dumnezeu. Împotriva acestei situații nici Iisus n-a putut nimic. De aceea răutatea, fiindcă nu se poate nicidecum schimba în bunătate, ea nu are iertare; - ea e împotriva iertării și a oricărei tămăduiri, - de aceea nu are decât judecată. Răutatea a înfrânt pe Dumnezeul iubirii, dar se va înfrânge de Dumnezeul judecății.

De unde oare atâta perversiune în fiii lui Dumnezeu ? De la acea făgăduință demonică, șoptită omului: „Tu vei fi (ca) Dumnezeu !” Și pe care omul a crezut-o, nebăgând de seamă cine i-o spune.

Un dumnezeu neizbutit; scos afară, înainte de vreme, din divina devenire. Un dumnezeu creat, dumnezeu după dar, avea omul menirea să fie, dar a ieșit un dumnezeu satanizat, chip neisprăvit, desfigurat, care nu se mai înțelege cu Dumnezeu. De aici se năzarește omului, în cursul creației sale - istoria - că el e, pe rând: măsura tuturor lucrurilor, că el e criteriul adevărului, că lumea există în funcție de el, că el e creatorul lumii, că Dumnezeu ajunge la conștiința de sine abia în om, ca de aici un altul să spună că „Nu Dumnezeu a făcut pe om, ci omul a făcut pe Dumnezeu” (Feuerbach).

Iisus îi aduce iarăși nimbul divinei deveniri, printr-o coroană de spini...”

Prislop, Sâmbătă XXI - Luca 6,1-10; 14.X.49

5.1.4 Lepădarea de sine – Conștiința de sine [135]

„Este în noi o mică - uneori chiar mare - contrazicere.

Este duhul iubirii de sine care jertfește oamenii și duhul jertfirii de sine pentru iubirea de oameni.

Amândouă vor să ne mențină în viață; decât că duhul iubirii de sine vrea să ne mențină în viața aceasta pământească, de cele mai multe ori prea stricată și plină de păcat; pe când duhul jertfirii de sine caută să ne câștige viața cea fără de sfârșit și cu desăvârșire sfântă. E o mică vrajbă în noi: între vremelnicie și veșnicie, între sfințenie și păcat, între Dumnezeu și diavol.

Sunt două conștiințe în noi, care, fiecare caută să câștige stăpânire asupra celeilalte: „conștiința eului” și „conștiința religioasă” propriu-zisă. O conștiință că totul ești tu și faci ce vrei tu, nu atârni de nimeni, și conștiința că atârni de Dumnezeu. Acestei situații de vrajbă îi zice Dumnezeu: „Cela ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa în fiecare zi și să-Mi urmeze Mie”

Nu poți urma pe Dumnezeu urmându-ți ție. Trebuie să alegi între tine și Dumnezeu. E o alegere care te poate pierde; dar tocmai această pierdere pentru Dumnezeu te câștigă. Alegerea aceasta „dacă vrei” e darul libertății cu care a cinstit Dumnezeu pe om, făcând și de el atârănătoare mântuirea sa. Primul care a adus știrea, i-a făcut conștienți pe oameni de libertatea lor, este creștinismul.

Libertatea este un excepțional de mare dar, însă, pentru cine se iubește numai pe sine, e tot așa de mare primejdie. Iubitorul de sine își înclină libertatea spre fărădelegi, la care ajunge rob și din om neom.

Libertatea își câștigă însă valoarea de mântuire numai dacă trece prin jertfă. Jertfa acelei iubiri de sine e vama ei de verificare. Liber ajunge numai cel ce se leapădă de toate și în primul rând de sine. Ucenicii lui Iisus sunt oameni liberi.

Libertatea aceasta presupune o austeritate a vieții.

În împărăția religiei, libertatea nu e un concept abstract, ca în câmpul cunoașterii în general, aci ea e o structură a omului devenit spiritual, străbătut de adevăr, încă din veacul acesta. Unul ca acesta, chiar de-ar tăcea, mărturisește înaintea oamenilor pe Iisus, Cel ce l-a făcut liber. Aceasta e ceea ce urmărește Iisus, când ne cheamă să-I fim ucenici, începând de la libertate !”

Prislop, Dumineca a III-a a postului - Marcu 8,34-38; 12.III.50

5.1.5 „Cine poate să se mântuiască” – Mântuirea, dobândirea conștiinței de sine, a Eu-lui, iluminare [140]

„Cine poate să se mântuiască” (Matei 18,25)

Acela care se va putea lepăda de sine, care va birui “lumea” și va putea călca peste toată puterea satanei; acela se va mântui. Dar acestea toate se pot numai întru Hristos Iisus, căci mai mare este Cel ce este întru voi, decât cel ce este în lume. Când însă iubirea de sine devine ea cale de urmat, adică egoismul devine normativ de viață, acesta poate crește și crește până la lepădarea de Dumnezeu, și omul se descumpănește la minte. Orice egoist e, în străfunduri, un antihrist.

Dacă însă lepădarea de sine - prima condiție a urmăririi lui Hristos - a devenit, ea în noi, o realitate statornică, cunoaștem aceasta când vedem, cu bucurie, că nu mai avem vrăjmași, că putem face bine celor ce ne fac nouă rău, că putem iubi pe cei ce ne urăsc, că putem ierta din inimă pe cei ce ne greșesc, cu alte cuvinte că ne menținem în creștinism. Acesta-i numai primul pas peste puterea satanei. Am ascultat de Domnul Hristos și nu de el, “domnul” veacului acestuia, “nesupunere” egală cu declarația de război.

Și vai de cine n-a învățat războiul nevăzut. Nici supraapreciere că duce la obsesie, nici subestimare, că devine nepăsare.

Iată temeiul sf. Simeon Noul Teolog: “Fiecare dintre noi trebuie să cunoască pe Dumnezeu, pe sine însuși și pe demoni... pe demoni pentru că ei sunt de fapt vrăjmașii noștri tăinuți și pentru că ei luptă împotriva noastră prin mijlocirea noastră însăși.”

Cu minți curate, luminate de Duhul Sfânt și întărite de Adevăr, cu virtuți ale voinței asupra firii, flăcări ale dragostei de Dumnezeu și de oameni, mai adevărat zis: flăcări ale iubirii divine revărsate spre lume, prin smerită inima omenească, însușiri acoperite cu o “prăpastie de smerenie” - virtuți de integrare în creștinism - cu de aceștia numai se războiește satana, pentru că de “vederea” lor, care-1 arde, nu mai are cum să se ascundă. Pe noi, “creștinii cu numele” nici măcar nu ne trezește din “somn”. Cu noi, se luptă patimile noastre.

Mântuirea este Darul Mântuitorului care întâmpină nevoința omului. Dar aceasta, oricât de mare ar fi, nu poate “merita” sau “cumpăra” Darul. La sfârșit, după învierea cea de obște, cununa biruinței definitive asupra răului și morții, o vor primi toți cei ce au ostenit pe pământ pentru Adevăr. Asemănarea cu care a fost omul zidit, acum va străluci în toți fiii lui Dumnezeu, când El va fi totul în toți.

Mântuirea este îndumnezeirea. Totul plecase de pe pământ, de la un “amănunt”: lepădarea de sine, sau iubirea de sine... două direcții ale unui... cuvânt.

(Text inedit aflat între manuscrisele părintelui Arsenie de la Așezământul monahal de la Sinaia, pe care am socotit de cuviință să-l rânduim ca pe o sinteză și concluzie a cuvintelor duhovnicești ale Sfinției Sale, publicate în acest volum.)

5.1.6 Marele examen – Misterul de pe Golgota, Crucea, Conștiința Eu-ului, suferință, voință, minte [16]

„Oricine voiește să vină după Mine să se lapede de sine, să-și ia crucea sa în fiecare zi și să-Mi urmeze Mie !”(Marcu 8, 34 și Luca 9, 23)

Crucea: podoaba Bisericii, lauda lui Pavel, semnul Fiului Omului, semnul sfintei cruci, suferința noastră cea de toate zilele, crucea suferinței, harul crucii, - iată atâtea nume în legătură cu crucea. Dar cea mai grea cruce e lepădarea de sine: nu poți fi liber fără aceasta. Libertatea cu atâtea se plătește.

Să depanăm litania acestei porunci și condiția primă de-a putea urma pe Iisus.

A fi creștin înseninează mai mult decât apartenența ta doctrinară la creștinism. A crede în Iisus înseamnă mai mult decât semnifică vorbele. Iată ce însemnează: a te strămuta din tine în El; însemnează a-L face pe El inima ta; însemnează să ai un moment, o clipă în viața ta, în care te-ai întâlnit real cu Iisus, clipă, pe care să nu-ți ajungă viața întreagă de-a-o desfășura între oameni. - De altfel acesta și e semnul că ești un convertit al lui Iisus: că te-ai dedicat Lui irevocabil. Toată vremea ta viitoare nu-i decât desfășurarea clipei aceleia, decizia, a cărei bogăție nu se mai termină.

Până nu te-ai lepădat de tine ești o fântână seacă; iar dacă te-ai lepădat de tine și te-ai dedicat lui Iisus, El te-a schimbat în izvor de apă vie. Numai așa poate sufletul să ajungă la sine însuși, la el, cel adevărat: lepădându-se de sine și strămutându-se în Dumnezeu.

Nu știu pe lume o biruință mai mare, ca aceea de-a te lepăda de tine și a ajunge liber; e trăirea libertății spiritului. „Adevărul vă va face liberi”. Înțelegem deci, că fără această vămă a fapturii noastre vechi, stăteam în minciună, încolțiți de iluzii și striviți sub roțile necesității, fără ieșire. De aci ne scoate Iisus. - Și când se întâmplă aceasta ?

- Când îl cunoaștem pe Iisus ca inimă a inimii noastre, ca suflet al sufletului nostru. Il putem cunoaște numai în iubirea și bucuria pe care-o simțim când renunțăm la „eul” nostru și ne aflăm față către față cu Dânsul.

Noi ne făgăduim să-L urmăm pe Iisus - în marea călătorie interioară a întoarcerii la Tatăl - și, prin simpla noastră hotărâre, Providența divină realizează treptat această dorință a noastră. Așa dăm de primul examen de admitere, examenul crucii. Până aci noi eram o sumă de dorinți și aranjamente pământești, care întuneau puțin - dacă nu mult - chipul lui Iisus din viața noastră.

Deci crucea e, la acest loc, o linie înainte a dorințelor noastre omenești, peste care coboară Dumnezeu o dungă de-a curmezișul. Providența, urmărind interesul nostru veșnic, trimite peste socotelile noastre corecturi divine. Toată această corectură o simțim ca pe-o experiență de cruce. Trebuie să treacă puțină vreme de reculegere ca să pricepem că așa cum „s-a întâmplat”, a fost cel mai bine, iar nu cum am fi vrut „noi”, în vederea noastră îngustă. Suferința aceasta, care ne simplifică treptat viața, care ne pune condiția crucii în față, e simbolul nesfârșitei posibilități de desăvârșire.

„Noi trăim în răstriaște, fiindcă suntem făpturi ale eului, care e aspru, strâmt la inimă și care nu iradiază nici o lumină, iar pentru infinit e orb. Eul n-are decât zgomotele și stridențele sale; pe strunele sale nu vibrează niciodată muzica eternității. Suspine de nemulțumire și descurajare, scânciri zadarnice după trecut, griji și neliniști pentru viitor, - astea-s care tulbură inimile noastre pipernicite, fiindcă nu ne-am găsit sufletele și Duhul lui Dumnezeu încă nu s-a descoperit în noi.

«Tată, șterge păcatele mele !» - căci păcătuind, omul ia în sine însuși partea mărginitului. Păcatul e înfrângerea sufletului de eu. E un mijloc primejdios de păgubitor, în care omul riscă totul, ca să câștige foarte puțin. Păcatul întuneacă adevărul și tulbură vederea limpede a conștiinței. În păcat căutăm plăcerile, nu fiindcă ele ar fi în adevăr vrednice de dorit, ci fiindcă așa ni le prezintă lumina roșie a pasiunii. Dorim lucrurile nu fiindcă ele sunt mari în sine, ci fiindcă lăcomia noastră ni le înfățișează exagerate și cu aparență de mărire. Aceste exagerări și falsificări de perspectivă ne tulbură la fiecare pas armonia vieții. Pierdem măsura cea dreaptă pentru valoarea lucrurilor și ne lăsăm rătăciți de interese felurite și contradictorii ale vieții.

Zadarnica trudă a omului de-a reduce toate elementele firii sale la o unitate cu Cel Preaînalt și sub stăpânirea Lui - aceasta e ceea ce-1 face să simtă chinul despărțirii lui de Dumnezeu și să se roage cu înfocare: «O Dumnezeule, Tată, șterge toate păcatele mele ! Șterge rătăcirile eului!»

Lumina dinăuntru e aceea care-i descoperă adevărata ființă. Când această lumină lăuntrică s-a aprins, atunci într-o clipă cunoști că, pentru om, descoperirea lui Dumnezeu într-însul, este propria lui descoperire. Și înspre acolo se îndreaptă aspirația lui: spre descoperirea sufletului său, adică descoperirea lui Dumnezeu în sufletul său. Omul se desăvârșește și ajunge expresia supremă când sufletul lui se recunoaște în veșnicie, - ceea ce e propria sa revelație. Adevărata restriște a omului stă în faptul că nu izbutește deplin să-și aducă la expresie propria-i ființă, că e tulburat de eul său și-și pierde vremea cu lucruri de nimic.

Iubirea de sine nu trece peste hotarele sale personale: ceea ce e mai prețios într-însul se întuneacă și adevărata lui ființă nu iese la iveală. Această aspirație după tiparul desăvârșit al ființei e înrădăcinată în om mai profund ca foamea și setea și ca patima de bogăție și slavă. Și această aspirație nu e numai în el; ea e în adâncul întregii făpturi; e neconținutul impuls al revelației, duhul veșnicei descoperiri într-însul. Descoperirea nemărginitului în mărginit (Taina Bunei Vestiri, n.n.) nu se arată în toată plinătatea ei nici în cerul înstelat, nici în frumusețea florilor. Numai în sufletul omului. Căci aci Voința caută să se descopere în voința omului și libertatea își ia răsplata supremă în jertfa lui liberă.

Aci Dumnezeul nostru trebuie să-și câștige intrarea. Aci vine El ca oaspe, nu ca rege, și de aceea trebuie să aștepte până-i îmbiat. Asupra sufletului omenesc Dumnezeu și-a încetat stăpânirea, - fiindcă vrea să-i câștige iubirea. Da, Dumnezeu stă în afară de eul nostru și așteaptă cu nerăbdare să-I deschidem ușa ferecată. Căci acest eu al nostru nu poate să-și găsească sensul suprem, sufletul, și să se unească liber cu Dumnezeu - decât prin iubire -, singura care-1 saltă peste piedica din sine și-1 strămută în Dumnezeu. Acela, al cărui suflet s-a făcut una cu Dumnezeu, stă în fața oamenilor ca o floare supremă a umanității. În el își recunoaște omul ființa lui adevărată; în el află descoperirea deplină a lui Dumnezeu, contopirea Voinței supreme cu voința lui, contopirea iubirii veșnice cu iubirea lui. Noi vedem în el dorința Domnului împlinită; cea mai grea dintre piedicile descoperirii lui înlăturată;

și însăși bucuria desăvârșită a lui Dumnezeu, ajunsă la cea mai strălucită expresie între oameni. În el ne apare întreaga lume omenească transfigurată de-o lumină dumnezeiască. Viața lui, înflăcărată de dragostea lui Dumnezeu, străluminează toată iubirea noastră omenească.

Când un suflet omenesc trage cortina grea a eului și stă față în față cu iubirea veșnică, e ca și cum ai privi pe Maestru creând o lume nouă.

Când viața omului iese teafară din rătăcirile eului și-și găsește în suflet unitatea sa cu Dumnezeu, atunci conștiința veșniciei e un dat imediat al existenței, tot așa ca lumina într-o flacără. Toate conflictele vieții se dezleagă. Toate contradicțiile se împacă; știință, iubire și acțiune se armonizează. Bucuria și durerea se contopesc în frumusețe; plăcerea și renunțarea se egalează în puritate; prăpastia dintre mărginit și nemărginit se umple de o exuberantă iubire; fiecare clipă vestește pe Cel veșnic. Cel fără formă ne apare în forma florii și a rodului; Cel fără de margini ne îmbrățișează cu brațe de tată și merge cu noi alături ca un prieten. Numai sufletul, singurul lucru indivizibil în om, poate să frângă orice granițe și să-și cunoască înrudirea cu Cel Preaînalt. Câtă vreme n-ajungem la armonia lăuntrică și la întregul ființei noastre, viața rămâne înăbușită sub lucruri de nimic" (R. Tagore).

După această litanie a unui fiu al Răsăritului, în căutarea sensului descojit de eu, să trecem la o analiză concretă a sensului crucii, a lepădării de sine, așa cum le-a realizat Iisus, și ni le-a dat cale de urmat până la El.

Învățătura desăvârșită a lepădării de sine o avem deci de la : „Cel ce, în chipul lui Dumnezeu fiind, n-a ținut ca la o pradă la egalitatea Sa cu Dumnezeu, ci S-a golit pe Sine, a luat chip de rob, făcându-Se asemenea oamenilor și la înfățișare dovedindu-Se ca un om. S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte - și încă moarte de cruce" (Filipeni 2,6-8).

Așadar desăvârșita lepădare de sine e totuna cu smerenia. Iar cu aceasta s-a definit desăvârșirea, atunci când oarecine întreabă pe sfântul Isaac Sirul: „Ce e desăvârșirea ?" Sfântul răspunse: „O prăpastie de smerenie !"

Prin urmare pe căile desăvârșirii lăuntrice nu poți merge sporind, decât primind cu bucuria acestui rost, toate împotrivirile și absurditățile ce ni se întâmplă „în fiecare zi". Acesta și e rostul pentru care Providența menține contemporane și în permanentă tensiune, grâul cu neghina, desăvârșindu-se întreolaltă, până la seceriș.

Să luăm faptele simple:

Într-o sâmbătă, în sinagogă: „Cărturarii și fariseii pândeau pe Iisus să vadă dacă face bine sâmbăta". - Era acolo un om cu mâna uscată. Și văzându-L că face bine, „se umplură de nebunia urii și unii cu alții se vorbeau ce să-I facă lui Iisus" (Luca 6,11). Iată crucea formalismului sec.

Într-altă sâmbătă Iisus trecea printre holde de grâu. Ucenicii au cules niște spice și le frecau în palme și mâncau boabele. Oarecari din farisei, formalizându-se în apărătorul sâmbetei, îi ia la rost „că treieră sâmbăta" (Luca 6,2).

Când Iisus ierta păcatele slăbănogului - condiția neapărată a tămăduirii organice

- pe care credința ajutorilor săi îl aduse prin acoperiș în fața lui Iisus, unii mârâiau în inimile lor că „acesta hulește” (Marcu 2,7), iar aceștia erau cărturari;

„numai Dumnezeu poate ierta păcatele” - ziceau ei. Nu-și dădeau seama că Iisus e Dumnezeu. Încremeniți în prejudecățile lor despre Iisus, gândul numai că e Dumnezeu, le-ar fi plesnit capul în bucăți.

Cu prilejul îndreptării lui Zacheu, mai marele vameșilor, de asemenea „cârteau” și împotriva lui Zacheu și împotriva lui Iisus. Duhul lor, care-i muncea, mereu îi împingea să dea lecții lui Iisus.

Dar nu numai tagma cărturarilor și a fariseilor îi administra corecții. Odată un oraș întreg l-a ieșit în întâmpinare, orașul Gadara, spunându-i să plece de pe-acolo. Legheonul de draci striga în gura mare că Iisus este „Fiul lui Dumnezeu celui Preaînalt” (Marcu 5,7) și l se rugau să nu-i trimită în adânc, ci în turma de porci. Dar pare că alte legheoane de draci au intrat în gadareni, smintindu-i pentru porci împotriva lui Iisus, încât drept mulțumire „tot orașul” ieși într-o întâmpinare a lui Iisus, dându-L afară din hotarele lor. (Matei 8,34).

Iată prin ce mare de venin avea Iisus să treacă.

Ce au oamenii aceștia împotriva lui Iisus, că nici demonii nu l-au făcut atâta împotrivire câtă l-a făcut cenzura invidiei omului ? - Cred că nu altceva decât complicitatea în păcat, coalizată împotriva virtuții și împotriva oricui care îndrăznește să iasă un pas măcar din această complicitate. Or, Iisus ieșise - nici n-a fost vreodată în complicitate cu păcatul; - totuși, iubind pe păcătoși, îi întindea acesteia (cenzurii invidiei n.n.) cursele divine ale iubirii. Au fost îndărătnicii și fărădelegi împotriva lui Dumnezeu și în Vechiul Testament, dar atâta coaliție a veninului - și curios: în numele legii, în numele lui Dumnezeu -, ca împotriva persoanei lui Iisus nu s-a văzut vreodată. Oare de ce ?

- Cred că explicația ar putea fi următoarea: Dumnezeu se făcuse și om adevărat: Omul pe care-l voia Dumnezeu. Acest model li se impunea oamenilor cu tăria modestiei divine. Dar ei nu voiau să fie ca Iisus. Nu voiau să fie dumnezei; ei voiau să fie „ei” - ei mai presus de Dumnezeu; potrivit cu impulsul cu care l-a răsturnat protivnicul împotriva lui Dumnezeu. Omul voia să fie singur el, el singur; eul vrea să fie ateu. Iată ce sparge umanitatea în miliarde de hârburi: trufia originară, care dă lecții lui Dumnezeu și se desface de El. Iată oțetul și veninul pe care avea să-l bea Iisus cu mult înainte de-a l se da acestea pe cruce.

Aceasta n-o poate face decât un lepădat de sine, un lepădat de viață. Unul desăvârșit de smerenie și pârjol de iubire.

Să urmărim puțin, cu documentare patristică, boala aceasta fără leac, care multe cruci prilejuiește:

Cenzura invidiei:

„Invidiosul nu primește doctor pentru boala sa și nu poate găsi leac tămăduitor pentru suferința sa, deși Scriptura e plină de ele. El așteaptă ușurarea bolii numai într-un singur fel: să vadă prăbușindu-se pe unul din cei invidiați. Capătul urii lui este să vadă pe cel invidiat: din fericit nefericit, din norocos nenorocit.

Pe unii oameni, cu totul protivnici, binefacerile îi îmblânzesc. Pe invidios însă, binefacerile mai mult îl înrăiesc. Cu cât invidiosul are parte de mai multe binefaceri, cu atât mai tare fierbe de ciudă, mai mult se supără și se mânie. Mulțumind pentru darurile primite și mai mult se cătrânește de purtarea binefăcătorului. Ce fiară nu întrec ei prin răutatea năravului lor ? Ce sălbătăciune nu depășesc ei prin cruzimea lor ? Căinii, cărora li se aruncă o coajă, se domesticesc; lei, cărora li se poartă de grijă, se îmblânzesc. Invidioșii însă, mai mult se irită când li se arată îngrijire și atenție.

Rănilor invidiei sunt adânci și ascunse și ele nu sufăr vindecare, ca unele ce s-au închis de durerea lor oarbă în ascunzișurile conștiinței. Invidiosul e dușmanul propriei sale sănătăți sufletești. Cel invidiat poate să scape și să ocolească pe invidios, dar invidiosul nu poate scăpa de sine însuși. Tu, invidiosule, dușmanul tău e în tine, vrăjmașul ți-e continuu în inimă; primejdia e închisă în adânc; ești legat cu un lanț neîndurat; ești prizonierul invidiei și nici o mângâiere nu-ți vine în ajutor. A prizoni pe un om binecuvântat de Dumnezeu și a urî pe cel fericit, iată o nenorocire fără leac." (Sfântul Vasile cel mare, „Despre invidie", P.G. 31 col. 376-7).

Răbdarea răului, primirea umilinței la care te supune, este, în lumea aceasta, cea mai uriașă putere asupra răului. Chip de umilință desăvârșită ne-a dat Iisus pe cruce. El, Fiul Tatălui și Slava, Dumnezeu adevărat, nu s-a împotrivit ateismului lui Iuda, ci a primit toate consecințele lui. A primit să treacă prin cea mai de pe urmă umilire cu putință pe pământ; căci, ca un Dumnezeu, știa ce putere are umilința. Răbdând bătăi, scuiări în obraz, cununa de spini, piroanele și spânzurarea pe cruce, iar peste suflet hulirea celor fărădelege. Toate acestea nu erau crucea cea mai grea. Pe aceasta o avea la spate. Crucea mai grea, pe care era răstignit cu fața, era neasemănata durere a milei Sale de oameni. Crucea aceasta n-o simte decât omul care nu se mai smintește de om, ci, înțelegându-1, nesfârșit îl iartă și-i stinge veninul cu roua cerului din sufletul său.

Oamenii aceștia, care boleau de răi ce erau, și care nu pricepeau nimic din dumnezeirea lui Iisus, reprezintă acea coală a veninului sufletească contra Mântuitorului. Acei contemporani ai lui Iisus, otrăviți de răutate, reprezintă culmea invidiei omenești contra sublimului. Căci de ce a fost invidiat Iisus ? - Din cauza minunilor Sale printre cei sărmani și oropsiți, cei dintâi chemați la mântuire. „Flămânzii erau hrăniți, hrănitorul dușmănit; morții erau înviați, invidioșii mureau de ciudă. Demonii erau alungați, iar Celui ce le poruncea, oamenii îi întindeau curse; leproșii erau curățiți, șchiopii umblau, surzii auzeau, orbi vedeau, iar binefăcătorul era prigonit. În cele din urmă au osândit la moarte pe Dătătorul vieții; au bătut cu biciul pe izbăvitorul oamenilor, și au judecat la moarte pe Judecătorul lumii." (Sfântul Vasile cel Mare, „Despre invidie", P.G. 31. 377-C. trad. I. Coman.)

Iar Iisus și pentru aceștia s-a rugat Tatălui de iertare. Iubirea aceasta de oameni

- așa cum sunt -, și care n-a avut niciodată vreo umbră de cădere, l-a pricinuit lui Iisus o cruce neasemnat mai grea, pe care-o poartă și de care se ținut cu fiecare din răutățile noastre „de fiecare zi", până la sfârșitul lumii. Și noi suntem printre iudeii care-L pironeau pe cruce, - fiecare în veacul său, pentru că Iisus e în toate veacurile.

Modelul, desăvârșirea lui Iisus în ascultare și în lepădarea de Sine, pentru iubirea de oameni, a ridicat între creștini șirul fără număr de cuvioși și buni biruitori mucenici, care, pentru dragostea Lui, erau fericiți să sufere și ei chinuri înfricoșate de la necredincioșii vremilor lor.

Iată nebiruita armă: lepădarea vieții noastre pe cruce, care a făcut pe Sfinți. De dragostea lui Iisus nu-i mai putea despărți nimic: nici frica de moarte, nici dragostea de viață. Aceștia, sfinții, s-au arătat mai presus, nu numai de durere și plăcere, ci au covârșit și moartea și viața. În ei se întâmpla și moartea și învierea lui Iisus.

Nouă, neputincioșilor, deși cugetăm ale lumii și ale vieții în calea păcatelor, încă nu ne-a îndesat nimeni cununa de spini peste steaua din frunte și nu ne-a bătut nimeni piroanele în tălpi.

La noi nu sunt seninele sfinților.

Dar zic însă, - Providența știe hotărârea noastră - : cine vrea să urmeze lui Iisus și să se asemene cu El, în cruce să se asemene, și, cât poate cuprinde firea omenească, asemenea va fi !”

Prislop, 27.III.49.

5.1.7 Împărăția nevăzută – Progresul spiritual, calea Eu-ului [81]

„Nedumeriții farisei, conservatorii lui Israel, nădăduiau că Împărăția lui Dumnezeu va fi împărăția lui Israel: Dumnezeu național, împărăție națională, teritoriu anumit

- chiar tot pământul -, începând de la data cutare... Și unii creștini tot așa o așteaptă: cândva, undeva.

Din răspunsul lui Iisus rezultă limpede că Împărăția lui Dumnezeu e o împărăție spirituală, lăuntrică, în însăși structura spirituală a Creștinismului. Despre ea nu se poate spune: iată-o aici sau acolo, acum, odată sau cândva. Împărăția lui Dumnezeu nu e sub categoriile cunoașterii, în categoriile naturii sau lumii.

Împărăția lui Dumnezeu are două vârste.

Prima vârstă a împărăției lui Dumnezeu e deodată cu venirea lui Iisus între oameni.

El e Fiul și energia spirituală a Împărăției. El, născut în fiecare suflet prin Duhul Sfânt, în suflete devenite fecioare, se multiplică - așa-zicând - dar neîmpărțindu-se, locuind deodată între o mulțime de frați, făcându-i oameni cerești, chiar dacă după omul din afară aceștia sufăr toate umilințele și necazurile veacului acestuia - și mai ales dacă le sufăr mulțumind și binecuvântând pe Dumnezeu întru necazuri.

Împărăția, în vârsta ei primă, e nevăzută; e mai mult dedusă din „răbdarea sfinților” (Apocalipsă 14,12). Ea nu are decât o evidență interioară pentru cel ce o trăiește și, în lipsă de argumente decisive, el nu are decât afirmarea ei prin jertfa vieții - ultimul cuvânt.

În acest interval al Împărăției nevăzute creștinul se bucură întru necazuri, arde într-însul focul aruncat de Iisus pe pământ: focul iubirii de oameni.

În rezumat Împărăția lui Dumnezeu e oriunde se află un om centrat lăuntric de Iisus. Nu e o împărăție de vedenii - cum cer oamenii. Aici se pune accentul pe virtute nu pe daruri neobișnuite sau viziuni.

„Cea mai minunată viziune este un om care se distinge prin puritatea și smerenia sufletului său” (Halkiu, Sancti Pahonii, vitae graecae, Briissel, 1932, Vita prima 48) A fi luminat de cunoștința de Dumnezeu, curat și smerit cu inima, e singurul argument valabil al Împărăției. Într-un așa suflet se străvede Iisus. El nu trebuie să vorbească, e destul să existe; existența lui grăiește mai tare decât cele ce-ar spune.

□ A doua vârstă a Împărăției lui Dumnezeu va veni pe văzutele: ca fulgerul, de la răsărituri până la apusuri, fiindcă e deodată cu a doua Venire a lui Iisus, în slavă și mărire.

Până atunci Împărăția lui Dumnezeu e contestată; - vinovăția o purtăm și noi

„creștinii netrebnici” (II Corinteni 13,5) -, dar atunci va fi afirmată de însuși Împăratul Cerurilor. Nu numai afirmată: ci de istov desfășurată, din nevăzută ce era, în slava ei orbitoare și transformatoare de eon, în Cer nou și pământ nou (Matei 19,28; Apocalipsă 21,1).

Creștinismul e văzut ca a doua creație a omului. Când va veni Împărăția lui Dumnezeu, întru slava ei orbitoare, toată făptura se va înnoi - dar „ca prin foc” - și va deveni spirituală, înghițită de slavă și statornicită pentru nesfârșitul veșniciei.

...Și când te gândești că în fiecare om - luat la întâmplare – e ascunsă Împărăția lui Dumnezeu, în grăunte nevăzut: desăvârșirea, nici unul din „necazurile de față” (Romani 8,18 și 35), (fie ele mii de ispite, fie și cercarea cu moartea), nu pot să ne despartă pe noi de dragostea lui Iisus, Cel ce ne lucrează desăvârșirea; destinul și obârșia noastră de fii ai lui Dumnezeu...

O astfel de zare a destinului nu se deslușește însă omului care nu vrea să sufere nimic.”

5.1.8 Ioan, capătul proorocilor – Repetare Ilie-Ioan. Ioan profet aspru, model pentru Boca [131]

„Ioan era ultima solie pe care a trimis-o Dumnezeu lui Israel. El avea misiunea să arate pe Mesia - Iisus - și să-I netezească înaintea calea, spre inima lui Israel.

Cum Ioan era „în duhul și puterea lui Ilie”, - cel mai mânios prooroc - se înțelege dintr-o dată și asprimea lui sălbatecă asupra păcatelor.

„Dumnezeu nu trimite soli pentru a linguși pe păcătoși, - soli de pace, ca să legene pe oamenii răi într-o siguranță de pace cu Dumnezeu. El pune poveri grele pe conștiința făcătorului de rele și-i străpunge sufletul cu săgețile remușcărilor. Trimișii lui Dumnezeu aduc la cunoștința păcătoșilor judecățile Lui îngrozitoare, ca să adâncească simțul stării lor nevoiaș, ca să le scoată din adâncul inimii strigătul: «Ce să facem ca să ne mântuim ?» Atunci, mâna care ți-a umilit fruntea până în țărână, ridică pe cel pocăit; glasul care a muștrat păcatul și a făcut de rușine îngâmfarea și ambiția, întreabă cu cea mai duioasă iubire: «Ce dorești să fac pentru tine ?»” (White).

Ura împotriva Romei mocnea la culme. În pustia Iordanului, Ioan striga răspicat și plin de nădejde: „Pocăiți-vă căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor !” „S-a apropiat”;

- până aci proorocii o prevesteau ca pe-un fapt al viitorului îndepărtat; acum împărăția mesianică era înaintea porților.

Ioan denunța corupția națională de la talpă până la coroană. Înștiințările solemne de la Dumnezeu i-au alarmat pe toți. Mulțimile veneau să-și mărturisească păcatele și să se boteze de la Ioan.

Printre gloate se strecurau și mulți cărturari și farisei, care nu voiau să piardă prilejul de-a se arăta, tot ei, în fața mulțimilor, ca oamenii cei mai sfinți. Tainele lor vinovate nu rămâneau ascunse de ochii lui Ioan. Duhul lui Dumnezeu îi descoperea proorocului că aceștia-s oportuniști. Făceau pe prietenii, ca să-și asigure demnități când va veni Mesia. „Pui de vipere !” „Ce credeți, că scăpați de urgia viitoare ?” N-aveți scăpare fără roade de pocăință ! Avraam nu vă va putea scăpa, fiindcă faptele voastre nu sunt faptele lui Avraam. Acum securea stă la rădăcina pomilor netrebnici și focul așteaptă alături. Valoarea unui pom o hotărăsc roadele, nu numele ce-l poartă. Mărturisirea credinței fără îndreptarea vieții, n-are nici o valoare. Pentru păcat, Dumnezeu este foc. Deci, sau te desfaci de păcat sau vei fi ars cu păcat cu tot. Și cum era multă viță sălbatecă, mulți pomi pădureți și foarte multă pleavă în Israel, mulți începeau să simtă focul lui Dumnezeu arzându-i. Într-unii se aprindea focul pocăinței; într-alții focul mâniei și al fărâdelegii. Irod, ars de muștrarea proorocului, făcea parte dintre cei din urmă.”

Prislop, 12.1.1950.

5.1.9 Proorocul de foc – Ilie, trimis de Dumnezeu pentru reîncarnare, renașterea credinței prin noul Ilie [27]

„Iată o personalitate a Vechiului Testament, care s-a impus lumii creștine, și la tot poporul, ca nimeni altul. Ilie e cel mai mânios prooroc. Pomenirea lui e legată de trăznete. (De altfel, într-o vreme când numai el singur mai rămăsese prooroc al Dumnezeului adevărat, pare că nu mai rămânea altă cale decât urgia lui Dumnezeu, împlinită prin gura pogorătoare de trăznete și prin cuțitul ucigaș de mincinoși al lui Ilie.)

Cu toate acestea Dumnezeu l-a smerit și pe el, că s-a temut de urgia unei femei, regina Izabela, a vremii. Ba și moartea și-a rugat-o.

Poate că Providența îl ține mereu treaz în conștiința creștinătății și pentru că mai are a-1 trimite pe pământ în vremea celei mai de pe urmă necredințe.

Râvna lui mânioasă pentru Dumnezeu, va avea în vremea acelor 1290 de zile - de la Daniil - să vestească cele șapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu asupra pământului. Cum va fi acea strâmtoare, cum n-a mai fost alta de la începutul lumii nici nu va mai fi, am putea, pe departe, să ne dăm oarecum seama.

În acele zile: „Mulți vor fi curățiți, albiți și lămurii; iar cei nelegiuiri se vor purta ca cei nelegiuiri. Toți cei fărădelege nu vor pricepe, ci numai cei înțelepți vor înțelege" (ce vreme este: apropierea celei de a Doua Veniri) (Daniil 12,10).

Deci când se va coace neghina, Proorocul de foc îi va vesti văpaia ce-o așteaptă. Și-1 vor omorî; - crezând că așa au terminat cu Dumnezeu. Dar Dumnezeu îl învie pe Ilie.

Potrivnicii își dau seama de zădărnicia potrivniciei lor, și „rămășița din Israel" primește credința în Hristos - cum ne asigură Sfântul Pavel (Romani 11,25-26).

Poate că pentru aceste destine viitoare pomenirea și mânia fulgerelor sale lovesc câteodată, chiar și în zilele noastre, de așa fel cât te pune pe gânduri..."

Prislop, 20.VII.49.

5.1.10 Buna-Vestire – Maica Domnului – Sofia - Înțelepciunea [15]

„La plinirea vremii” trimis a fost de Dumnezeu îngerul Gavriil într-un oraș din Galileia, Nazaret, către Fecioara Maria, aducându-i vestea că, din Duhul Sfânt și puterea Celui Preaînalt, va concepe și va naște pe Mesia, Fiul lui Dumnezeu, pe care-L va chema Iisus.

Acestea sunt datele, simple, expuse de evangheliștii Luca și Matei. Faptul acesta simplu cutremură însă legile firii. Nici Fecioara Maria n-a putut primi faptul, așa, fără o puternică reacțiune critică. Iar cât despre Iosif, garantul Sfintei Fecioare, știm că pe ascuns a vrut s-o părăsească.

Nașterea lui Dumnezeu între oameni, deși era făgăduită prin prooroci cu mii de ani în urmă, - ba în zilele lui Isaia (7,14) s-a spus lămurit că o fecioară-L va naște, rămânând totuși fecioară -, cu toate acestea, de n-am fi siguri de faptul petrecut: că Dumnezeu s-a unit cu firea omenească în persoana lui Iisus, mai că nici noi n-am putea primi.

Această naștere a lui Dumnezeu în făptura Sa e de fapt o renaștere a omului, - proces care a fost anunțat, pregătit și care a evoluat logic în istorie. Aceasta însemnează cuvintele : „La plinirea vremii”.

Ceea ce e greu de priceput e aceasta: cum e cu putință ca Tatăl omului să se facă Fiul omului, Fiul fiului Său. Dar iată că s-a făcut. S-a făcut istoric și de-atunci se face mistic în toți cei ce-L primesc pe Dumnezeu și se nasc de sus a doua oară. Deci când sufletul, când făptura noastră întreagă se face curată, când ajungem pe căile ascezei și ale iubirii, la starea de fecioară, se întâmplă și pentru noi plinirea vremii, a nașterii lui Iisus în făptura noastră.

Dumnezeul nostru nu e un Dumnezeu care a părăsit lumea în seama legilor, iar El S-a retras undeva în afara ei (deism); El nu e nici confundat cu natura (panteism), cu marele "tot", - căci atunci cum s-ar putea naște „totul” în „parte”, ci Dumnezeul nostru e o ființă transcendentă dar în legătură cu lumea, o energie activă, creatoare, care transmite lumii ceea ce aceasta de fapt caută și spre care de fapt tinde: plenitudinea existenței în unitatea universală. Această putere, Duhul Sfânt, se împreună cu lumea și vrea să nască din ea chipul viu al lui Dumnezeu.

Dar faptul istoric, petrecut pe planul realității omenești, a zămislirii și nașterii Fiului lui Dumnezeu în Fiul Omului mai are și alte semnificații. Cu Iisus apare în lume o nouă generație de oameni, neamul lui Iisus, care nu se naște după legile firii numai, ci, peste ele se suprapune o naștere spirituală, generația spirituală a lui Iisus.

„Noul neam duhovnicesc, cel al lui Iisus, nu-i un neam care se naște pe pământ, după legile lumii animale, un neam neîncetat ispitit de poftete inferioare. Desfacerea de odinioară a omului de Dumnezeu, înseamnă pentru om pierderea integrității, a neprihănirii, pierderea chipului androgin, care constituie chipul său ceresc, pacificat de ispitele lăuntrice.

Hristos se naște din Fecioară, ca să sfințească din nou alcătuirea feminină și s-o unească principiului masculin, ca bărbatul și femeia să devină androgini, cum a fost Iisus". (I. Boehme, „Misterium magnum" C.v. cit. de Berdiaeff.).

Misticul german are următoarea expresie minunată, privitoare la noua stare de după păcat a neamului omenesc: „prin cădere de la curăția originară, Fecioara, înțelepciunea, a părăsit pe oameni și s-a retras în Cer", lăsând pe oameni să ajungă „numai trup" (Geneza 6,3) și de-aci să ajungă în potop. Nu cumva, netrăind noi, noul stil al vieții, să se retragă și de la noi, iar neamul omenesc să se scufunde într-o nouă catastrofă ?!

Realitățile spirituale numai trăirea le fixează în temeliile omului.

„Înțelepciunea este eterna feciorie și nu eternul feminin. Cultul care-i e închinat e acela al Fecioarei și nu al principiului feminin, care provine de la căderea în diviziune. Iată de ce cultul înțelepciunii se confundă aproape cu cultul Fecioarei Maria, Maica Domnului.

În ea, natura feminină devine fără prihană și naște prin Duh. Astfel se naște noua generație omenească, generația lui Iisus, nemuritoare, biruitoare asupra neajunsului nesfârșit al nașterilor și morților.

Calea care duce la restabilirea chipului integral al omului se deschide prin Fecioara Maria și prin zămislirea sa, a Fiului lui Dumnezeu și a Fiului Omului. Aceasta e calea fecioriei, a curăției, a neprihănirii, calea iubirii mistice.

Învățătura și cultul fecioriei au fost întotdeauna aprofundate în creștinism; dimpotrivă, învățătura despre căsătorie, sfințirea zămislirii n-a fost îndeajuns. Revelația sensului mistic și pozitiv al iubirii dintre bărbat și femeie (eros și nu agape) aparține problematicei conștiinței creștine. Sensul mistic al iubirii, dogmatic e nedevelopat, și, ceea ce găsim asupra acestui subiect la învățătorii Bisericii, e sărăcăcios și neîndestulător.

Creștinismul Părinților ne învață să câștigăm fecioria prin ascetism, dar nu ne descoperă nicidecum sensul mistic al iubirii, ca pe-o cale ducând la feciorie, la restabilirea chipului integral al omului și a vieții veșnice.

Creștinismul are motiv să îndreptățească și sfințirea căsătoriei și familia omenirii păcătoase; el apără și spiritualizează viața genurilor decăzute (I Timotei 2,15), dar nu spune nimic asupra transfigurării sale, asupra venirii unui nou gen. Această transfigurare nu e pusă în lumină în creștinism, ca multe altele. Sfințirea maternității are un sens cosmic, dar ea nu e o soluție a problemei. Prăpastia care există între iubirea rasială, care naște, și iubirea mistică, orientată spre veșnicie, creează o antinomie pentru conștiința creștină. Biserica învață că genul decăzut și împărțit se transformă, în Fecioara Maria, în feciorie și maternitate iluminată, primind într-însa Logosul lumii, care se naște de la Duhul.

Dar se pare că nici o deducție n-a fost făcută în ceea ce privește căile pozitive de iluminare și transfigurare a vechiului element rasial, al genurilor. Sensul religios și pozitiv al iubirii, legătura care-1 unește înseși ideii de om, ca ființă integrală, nu e revelat. Aceasta rezultă din dezvoltarea nedeplină în creștinism a conștiinței antropologice. Iubirea, ca și atâtea alte lucruri ale vieții creatoare a omului, rămân

neexplicate și nesfînțite, afară de lege - într-o oarecare privință - și sortite unui tragic destin în lume.

Iubirea, prin natura sa, ocupă același loc ca mistica. Ea e și spirituală și nu poate fi asimilată organizației fizice și trupesti a vieții omenești. Iubirea e legată de idei inițiale de om. Nu avem o viziune a sensului religios al iubirii, decât simbolic, ca legătură între Hristos și mireasa Sa, Biserica." (N. Berdiaeff, "Esprit et liberte", pp. 220-222).

Buna Vestire ar trebui să însemneze, pentru oameni, o ridicare reală, nu numai doctrinară, a căsătoriei la rangul de taină, și deci cu roade capabile de taină.

Nașteri de sus, suprapuneri de taină, Fiul lui Dumnezeu în Fiul omului, atârănă neînchipuit de mult de înălțimea sau josnicia la care-i trăită viața. Dacă o atitudine mișcă Cerul spre pământ, o alta îl izgonește, ca și când nici n-ar fi Cer.

Buna-Vestire taie hotarul între Sfinți și oameni de nimic."

Prislop, 25.11.49.

5.1.11 „Nu ești prea departe de Împărăție” – Nirvana, eteric, apropierea de închiderea ciclului reîncarnărilor [129]

[Completarea lui A. Boca, „prea” departe. Adnotări repetate pentru ciclicitate.]

„Aceasta e poziția cărturarului care L-a întrebat pe Iisus: „care e cea mai mare poruncă din Lege ?” Se vede că avea cărturarul îndoielile lui privitoare la valoarea jertfelor și arderilor de tot, despre care s-a și exprimat că n-au nici un preț.

În fața cărturarului dispăruse și rostul de simbol și rostul de icoană nedesăvârșită a ceea ce avea să vie: adevărat cu rost și cu putere. Simplificase jertfele, ceremoniile, tipicul, formalismul și cine știe până unde ar mai fi mers cu cenzura.

Iisus îi răspunde la întrebare, rezumând Legea în cele două porunci: iubirea de Dumnezeu și cea asemenea acesteia, a iubirii de oameni, pe care Iisus le unifică. Deși Iisus le-a repetat din Lege, cuvânt cu cuvânt, totuși e semnificativă exprimarea acestei porunci: iubirea lui Dumnezeu e poruncă, dată de împlinit „din toată inima”, din „tot sufletul”, „din tot cugetul” și „din toată puterea”. O poruncă repartizată și pe facultățile sufletului, dar dată și totalitar sau colectiv sufletului ca întreg. E dată și conștiinței și cunoștinței; și sentimentului sau entuziasmului și voinței sau chiar iușimii.

Căutarea lui Dumnezeu, urmărirea lui Dumnezeu, potrivit cu fiecare facultate în parte și cu toate unificate, e o poruncă inițială sau fundamentală. Poate că tocmai această căutare a lui Dumnezeu, la tensiuni ultime și totalitare, e ceea ce crește sufletul din împărăția veacului acestuia în Împărăția lui Dumnezeu. - Decât că nu-i destul numai să știi aceasta, ci mai trebuie să fii și existențial angajat în această dramă a iubirii și cunoștinței.

Cărturarul a „confirmat” răspunsul Mântuitorului, cam din oarecare „superioritate” a omului care-și permite să cântărească până și răspunsurile lui Dumnezeu.

Iisus, văzând că are cumpănă critică și deosebește bine porunca iubirii de practicile jertfelor, i-a zis: „Nu ești departe de împărăția lui Dumnezeu”...

Enigmatic cuvânt. Poate tocmai de aceea cuprinde o mulțime de răspunsuri.

□ Între oamenii sortiți potopului și Noe din corabie, nu erau la mijloc decât sute de ani, cât a lucrat Noe corabia, în ochii lor, și grosimea corăbiei.

□ Între cele cinci fecioare înțelepte și cele cinci nebune, diferența era o aprovizionare de ulei.

□ Între cei doi tâlhari de pe cruce, diferența între destinele lor veșnice erau doar câteva cuvinte. Cărturarul avea împărăția lui Dumnezeu în față și vorbea cu ea, dar n-o vedea de ochi. Nu era departe de Împărăția lui Dumnezeu, dar nu era în împărăție. Ce folos că, urmărit de-o fiară, scapi până la ușa unei case de adăpost în

pădure, dar n-ai avut grijă să iei cheia de-acasă. Iar Iisus e nu numai cheia, ci și ușa împărăției de scăpare.

Sunt mulți cărturari „aproape de Împărăția lui Dumnezeu”. Sunt toți cei ce cred în Dumnezeu, dar nu cred în Iisus Hristos. Cărturarii moderni au simplificat tot aparatul religiei, depășind cu totul pe cărturarul antic, care a vorbit cu Iisus. Aceștia au rămas cu un Dumnezeu abstract, care nu le mai cere nimic, nici măcar recunoașterea existenței. Drept aceea se mulțumesc foarte bine cu un Dumnezeu pe care îl deduc ei, creat de ei chiar, un Dumnezeu al lor, fie absolut inaccesibil, fie chiar gelos pe propria Sa creație care, în ordinea existenței are, fie valoarea de postulat (presupunere ce se impune cu necesitate logică), fie valoarea de pură fantezie.

Fără Revelația lui Dumnezeu în Iisus Hristos, și fără angajarea în toate consecințele concrete ale acestei Revelații, cărturarii rămân aproape pe dinafară de Împărăția lui Dumnezeu.”

6. *Cărarea Împărăției sau Cărarea Reîncarnării* – Mică dogmatică antroposofică disimulată

6.1 Organizarea antroposofică a lucrării: intenție, structură, capitole, tematică antroposofică

Înainte de a intra în conținutul capitolului, aş vrea să explic cum am ajuns la discuția despre antroposofie structurată. Citind Steiner, mi-a atras atenția discuția despre Pavel din Damasc, ca model individual care Îl urmează pe Hristos. Apoi am observat că la sfârșitul capitolului I este Cărarea Ap. Pavel, ca la Steiner. Înainte, sunt încă două teme care atrag atenția, iubirea și Crucea – Misterul de pe Golgota. Adică de fapt avem trei teme majore antroposofice colocalizate.

Apoi mi-am amintit că în *Cuvinte vii* scrie despre Ilie-Ioan, adică tratează cumva teme antroposofice sistematic. Și am văzut că în prima temă din primul capitol, *De la cârma minții*, are un fel de declarație de intenție asupra cărții, în care explică disimulat reîncarnarea.

Concluziile au fost:

1. Primul capitol trebuie să conțină temele majore antroposofice, mai ales datorită colocalizării temelor Pavel din Damasc, iubirea, Misterul de pe Golgota.
2. Întreaga lucrare trebuie să aibă o structurare antroposofică, în care capitolele mari au o definiție clară, precum primul.
3. Lucrarea are un nivel de disimulare.

Intenția lucrării: este explicată și anterior – de a aduce o expunere structurată, „în linii extrem de generale”, o „concepție totală, fundamentală” asupra credinței. Adică A. Boca aduce o nouă concepție creștină.

Structura lucrării: A. Boca trece prin temele antroposofice majore, prin datorie, karma, reîncarnare, prin evoluția cosmică a sufletului, ierarhiile spirituale, și aceasta exact cum a spus, în linii extrem de generale.

Tematica antroposofică: este explicată în continuare. A. Boca acoperă conceptele primordiale antroposofice, neavând nici spațiu și nici capacitatea de exprimare, în maniera disimulată pe care o adoptă.

Structură lucrare – adăugate aici pentru a apărea în cuprins, deși nu au conținut:

- 6.1.1 Capitolul I – CĂRAREA - Teme antroposofice majore: viziunea asupra lucrării, Misteriul din Golgota –crucea, iubirea și Pavel din Damasc**
- 6.1.2 Capitolul II – ÎNVĂȚĂMINTELE REGILOR – Datorie, karma, reîncarnare, legea fundamentală**
- 6.1.3 Capitolul III – CELE ȘAPTE SURLE - Evoluția cosmică a sufletului, în 7 trepte. Antropologie antroposofică**
- 6.1.4 Capitolul IV – RĂZBOIUL NEVĂZUT – Ierarhiile spirituale, cosmologie antroposofică.**

6.2 Translatarea antroposofică a conceptelor din carte, Capitolele I-IV

CUPRINSUL ȘI IDEILE ANTROPOSOFICE

Cărarea Împărăției – Cărarea Reîncarnărilor, a Etericului

CUPRINS	COMENTARII
SMERITĂ ÎNCHINARE PĂRINTELUI ARSENIE	1 Notă: 11 (Pavel Damasc) 10 (Iubirea), 8 (Crucea-Golgota) sunt repere antroposofice colocalizate, teme-cheie. 1 (Mintea-concentrarea) aduce declarația de intenție asupra operei.
PREFAȚĂ	V
CUVÂNT ÎNAINTE	9
I. CĂRAREA	11 Capitol cu TEME ANTROPOSOFICE FUNDAMENTALE: 1. Intenție carte, calea reîncarnării-etericului, 2. Iubirea antroposofică, 3. Misteriul de pe Golgota, 4. Pavel din Damasc, exemplu de cale individuală, altele
1. De la cârma minții atârână	13 Intenție carte: Omul, spirit veșnic, reîncarnat, vremelnic, reîntoarcere. Cărarea este cercul și finalitatea acestuia
2. Un tovarăș nevăzut	14 Hristosul cosmic , prin Impusul cosmic
3. Noe și Iisus	14 Potopul , temă antroposofică fundamentală
4. Din păcătoși, sfinți	16 Mântuirea este ieșirea din ciclul reîncarnărilor
5. Lupta mântuirii	18 Karma , ieșirea din datorii. Ap. Pavel însoțește în permanență
6. „Vrăjmaș milostiv și prieten viclean”	21 Trupul și întruparea
7. Puiul necurat	22 Conștiința Eu-ului , învățătura de bază a antroposofiei
8. Semnul Crucii	24 Misteriul de pe Golgota , centrul antroposofiei
9. În pustia Carantaniei	26 Ispitirea lui Hristos, temă antroposofică. Hristos, model ispitit.
10. Iubirea e cărarea	29 Iubirea , virtute fundamentală antroposofică
11. Cărarea Sfântului Pavel	34 Ap. Pavel, drumul din Damasc – cale individuală de urmat.

CUPRINS		COMENTARII
II. ÎNVĂȚĂMINTELE REGILOR	37	Capitol despre DATORIE, KARMA, REÎNCARNARE, PLATA PĂCATELOR Legea fundamentală a reîncarnării, budistă și antroposofică, spiritism
1. Saul și David	39	Relație inițiat-maestru. Mântuirea este „izbăvirea de necazuri”-suferință. Parafrizare disimulată
2. Cum începe o datorie	40	Datorie
3. Vremea de plată	40	Karma
4. Mărturisirea	41	Discuție despre păcat , ruptă de Hristos, Biserică, Dumnezeu.
5. Încercările	42	Suferința. Suferință karmică, ispitire karmică
6. Prin cuptorul smereniei	44	Discuție karmică, ciclicitate în fapte și consecințele acestora. Suferința este ispășire. Iluminare, dobândirea conștiinței de sine – începe discuția despre iluminare.
7. Lumina suferinței	47	Suferința aduce iluminare
8. Cenzura invidiei	51	Suferința primită de la ceilalți
9. Soarele smereniei	52	Mântuirea legată de suferință, karma, dobândirea conștiinței de sine, a Eu-lui. La Boca suferința este arderea karmei și dobândirea conștiinței de sine
10. Cei ce n-au necazuri	55	
11. Urzirea căderii	56	
12. Puterea care nu ascultă	58	Ciclicitate, rămânere în lanțul reîncarnărilor
13. Prin tâlcuirile Părinților	60	Căutare ciclicitate la Sf. Părinți, pentru Saul, ciclicitate, iluminare, karma. Întoarcerea după ciclurile de reîncarnare, de sute de ani – logică antroposofică a reîncarnărilor. Minte, conștiință, spirit.
14. Apusul unui rege	62	Cârmuirea de sus, karma
15. Spiritism	66	Boca își caută o poartă să discute despre spiritism , fundamentul antroposofiei și religiilor orientale. Aparent, condamnă, dar de fapt expune sistematic pericolele și în ce constau. Detalii extraordinare. Educație pentru viitorii tineri recrutați. Ap. Pavel în fundal. Disimulat, spune că Hristos, Pavel vorbeau disimulat pentru inițiați.
16. Plata din urmă a neascultării	76	Reîncarnarea lui Saul , pentru că nu a vrut să vină
17. Tirani în pocăință	78	Meditație și concentrare , iluminare, stare de bine.

CUPRINS	COMENTARII
III. CELE ȘAPTE SURLE	81
	Capitol despre EVOLUȚIA COSMICĂ A SPIRITULUI, ÎN 7 TREPTE. DESĂVÂRȘIREA - ILUMINAREA ANTROPOLOGIE ANTROPOSOFICĂ
1. Dumnezeu se roagă	83
	Iubirea, temă antroposofică. Sf. Ioan Teologul, iubire, conștiință de sine. Impuls cosmic, stare de pace, stare de iluminare, atingerea conștiinței de sine, Nirvana. Mântuirea anterior, acum evoluția, progresul, prin iubire, în cadru cosmic.
2. Glasul conștiinței	87
	Dezvoltarea conștiinței de sine, a Eu-ului
3. Chemarea cuvântului și tăcerea trasă la răspundere	88
4. Chemarea care ustură	89
5. Răspunsul poporului	94
	Ciclicitate, reîncarnare , ideea de plată a păcatelor între neamuri și reîncarnare
6. Ceasul primejdiei	97
	Ap. Pavel, reapariție
7. Ce urmărește Dumnezeu	100
	Hristos model. Acasă – ieșirea din ciclul reîncarnărilor. Reîncarnarea duce la altă formă de viață
8. Mărturia unui sfânt	102
	Karma, cauză-efect. Povestire în stil antroposofic, cauză-efect
9. Socotelile înțelepciunii cu moartea	110
10. Judecata milostivă	114
11. Sfatul din iad	116
12. Dezlănțuirea stihțiilor	119
	Potopul, temă antroposofică. Predestinare, „tot de pe pământ”. Temă antroposofică, istoria și evoluția omenirii legate de evoluția cosmică și cauză-efect.
13. Antihrist	121
	Cosmologie antroposofică, evoluția sufletului legată de evoluția cosmică. Antihrist, zilele finale. Ilie reapare. Toate religiile sunt bune, creștinismul e superior prin Misterul de pe Golgota. Apocalipsa și scenarii apocaliptice. Unirea creștinătății.
14. Sfânta Liturghie mai ține lumea	123
	Ap. Pavel, reapariție
15. Proorocul de foc	124
	Ilie-Ioan repetă ideea de reîncarnare. Ilie va reapărea ca profet care va predica întoarcerea la credință.
16. Sfânta Cruce pe cer	126
	Apocalipsa, iubirea, Misterul de pe Golgota.

CUPRINS	COMENTARII
IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT	129 Capitol despre IERARHIILE SPIRITUALE ILUMINAREA COSMOLOGIE ANTROPOSOIFICĂ
1. Omul, zidire de mare preț	131 Antropologie – spirit, spirit pur. Lumea animală și minerală – cosmologie antroposofică. Încarnarea se face în diferite forme. Paradis. Suferință, în afara Nirvana, rămânere în ciclul reîncarnărilor. „Din nou”.
2. Îngeri căzuți	132
3. Pustiirea firii omenești în Adam	133 Adam Kadmon – progres antroposofic al temei Omul este minte și conștiință. Sensul acestuia este contemplarea Ciclicitate – „avea să crească” – reîncarnări. „Mii de ani” – ciclul standard de reîncarnare, mii de ani. Tragedia istoriei Karma, Eul, Ap. Pavel, starea de pace – Nirvana, etericul. Stare universală de iluminare, de pace.
4. După fire și împotriva firii	135 Antropologie antroposofică, minte, iubire, voință. Creșterea și tinderea – reîncarnare. Păcat, datorie – „mereu zdrobindu-ne”, ciclicitate. Rămânere în roata reîncarnărilor. Minte, conștiința Eu-lui
5. Refacerea firii omenești în Iisus Hristos	138
6. Continuarea biruinței, prin Taine	140 Vremea minții – dobândirea conștiinței de sine, ieșirea din ciclul reîncarnărilor. Hristos, principiu cosmic, forță de echilibru. „Nepătruns încă de conștiință” – conștiință nedesăvârșită, nu a dobândit încă conștiința de sine.

CUPRINS	COMENTARII
7. Desăvârșirea - finalitate a omului	Capitol relevant, foarte important. Prezintă Iluminarea, conștiința de sine, Eu-ul, Hristosul cosmic, Impulsul cosmic, conștiința de sine, starea supremă de buddha, iluminarea interioară. Atingerea stării desăvârșite, iluminarea, starea de buddha, este dobândită rar, de câte unul. Ieșirea din karma e rară. Iluminarea e rară „Se repară structural” – Hristos ne arată dobândirea conștiinței de sine și ne sprijină structural – pentru că ne arată cum să dobândim conștiința Cauză-efect. Viețile anterioare trezesc în viața curentă, prin karma, situații care le plătim. Datorii neplătite Datoriile, păcatele declanșează Karma și evoluția spirituală. Etericul, dimensiunea spirituală se dobândește în cicluri succesive, prin karma. Noi suntem dumnezei în conștiința noastră. Trebuie să ajungem la conștiința de sine. 145 Dobândirea conștiinței de sine, ajungerea la conștiința Eu-ului, este de fapt atingerea acestei dumnezeiri. Prezența divină e o forță – trimite un impuls cosmic. Exemplu, mucenicii în suferință ajung la conștiința de sine și pot răbda munci – de asta cei 40 de mucenici apar la Drăgănescu, fiind eliberați de karma. Creșterea în dimensiunile spirituale – în ciclul planetar, Saturn, Lună, Soare, evoluția cosmică a omului – Steiner. Dobândirea conștiinței Eu-ului, eliberarea de sine, eliberarea spirituală. Caută conceptul de conștiință de sine, Eu, la Hristos. Declarație de intenție, A. Boca disimulează o nouă teologie în volum. (Să nu pierdem din vedere că aici se descriu însușirile și rosturile majore ale creștinismului, într-o concepție fundamentală, totală, despre viață și lume. Și ceea ce se schițează aici sunt doar linii extrem de sumare față de infinita lor bogăție și frumusețe în trăirea lor autentică.) • Concepție totală, fundamentală • Viață și lume • Linii extrem de sumare.

CUPRINS	COMENTARII
7. Desăvârșirea - finalitate a omului (continuare)	Hristos prezentat antroposof. Hristos oprește roata reîncarnărilor. Te „crește”, adică te ridică prin impulsul cosmic. Imaginea lui Hristos ca AVATAR – buddha, coborât și reîncarnat. Coboară din Nirvana-Iluminare, în zona „inferioară a lumii și vieții”, în suferință, în reîncarnări, deși are conștiința de sine. „Claritatea de conștiință” – Hristos are conștiința de sine că este un buddha – de asta e pictat la Drăgănescu drept Buddha, cu ochii închiși în meditație. „Învierea din morți”, „sentimet de eliberare” – dobândirea conștiinței de sine antroposofică. Viața veșnică nu e „eliberare și înviere din morți”. „Obişnuit concepția creștină nu prea e dusă, nici chiar de credincioși și nici chiar de cei ce o cunosc teologic destul de bine, până la finalitatea sa, - mai păstrând și pentru egoism o bună parte de "viață". Cu alte cuvinte sunt puține exemplarele omeneshti care își "riscă" toată viața lor pentru Dumnezeu, pentru cauza lui Dumnezeu în lume.” Boca afirmă că își riscă viața pentru Dumnezeu, producând această carte. Este o declarație proprie pentru propria misiune pe care o aduce! Vezi și pagina 147, declarația de intenție. Pavel, referință antroposofică La fiecare câteva sute de ani, secole, apare câte un Buddha. Reîncarnările sunt la sute de ani. Un nou Buddha ales apare să prezinte noua cale către iluminare. De asta relativismul religios și laudarea lui Sundar Singh. Citează din Sfinții Părinți pentru teme din antroposofie – iubirea, virtute necesară iluminării. A ajuns cu discursul despre iluminare la virtutea iluminării. Caută la Sf. Simeon Noul Teolog conceptele de suferință, încercare, karma, iubirea – virtute antroposofică, și destinația „cele cerești”, încă de aici. Asimilează în mod antroposofic pasajul de la Sf. Simeon. Reia ideea de concepție nouă, teologie fundamentală. Deci primii pași încep cu schițarea unei concepții hotărât creștine și trăită ca o evidență interioară la toate nivelele de care suntem capabili, și împrejurările ne-o cer!

CUPRINS	COMENTARII
8. Războiul nevăzut	151 Karma, reîncarnare Triajul morții – karma Pentru ca oamenii să treacă peste ciclul reîncarnărilor, omul trebuie să depășească stadiul animalic, al instinctelor, și să ajungă prin voință la conștiința de sine Antropologie antroposofică – spirit etern, trup temporar, disociat, reîncarnare Ciclicitate, reîncarnări succesive. Mod de existență, vorbește despre diferitele tipuri de reîncarnare Mintea și conștiința – esența antropologiei lui A. Boca Esența „mântuirii”, prin reîncarnare, conștiință Lucifer, principiu al spiritualității greșit împlinite Cauză-efect, repetare Definiție antroposofică: mintea-conștiința este organ spiritual Fără dobândirea conștiinței de sine, rămâi în „întuneric și în muncă”, în ciclul reîncarnărilor Potopul Pacea și progresul „la nivel înalt” se obțin prin meditație și concentrare, prin eliberarea de „gânduri, imagini și reprezentări” – meditație budistă.
9. Poruncile și libertatea	156 Ne întoarcem iarăși în reîncarnări, dacă nu educăm mintea și conștiința. Ciclul reîncarnărilor, o normalitate M. Blondel – studii asupra voinței.

CUPRINS	COMENTARII
10. Lucrarea poruncilor stinge crizele voinței	161 Voința este „actul mântuirii”. Conștiința trebuie educată – dobândită „Oamenii voinței” – buddha, sunt „sfinții creștinismului” și „eroii creștinismului”. Definiții trunchiate, antroposofie „Stări de conștiință”, puterile adormite și dorințele secrete... Calea antroposofică: minte, voință, conștiință Pace lăuntrică, iluminare Contemplația este iluminarea budistă Antropologie fără har – pagini întregi de umblat în teologie fără har, Hristos, doar minte, conștiință, voință, cauză-efect Spiritualitate declanșată de biologie.
11. Spre rugăciunea neîncetată	169 Puterile sufletului Ap. Pavel, urcă pe această cale Mintea, Iubirea și Voința – antropologie și virtuți antroposofice. Caută completări în ideile sale la Sf. Părinți. Citare pentru completare, nu pentru critică. „lăuntric prin conștiință” – totul este în conștiință la Boca. Darurile sunt doar prin conștiință? Rugăciunea neîncetată – starea de contemplație continuă Suferința (ispite, necazuri) ne arde karma Smerenia este la Boca acel act de atingere a conștiinței de sine Caută la Sf. Maxim explicații echivalente pentru atingerea iluminării, prin concentrare, meditație, minte. Caută suport patristic pentru minte-voință-conștiință de sine.
12. Lupta după lege	173 Capitol al MINȚII Reîncarnările vor continua cât timp rămâi prins în această lume Minte – conștiință Totul în jurul voinței, minții.

CUPRINS	COMENTARII
13. Pe trepte de-a râpa 177	Minte-voință-conștiință. Unde e harul? „Minte activă” – ce e acest concept? Concentrație?
14. Cursele 180	Concentrarea și dobândirea conștiinței de sine Teologia Boca e centrată în minte-voință-conștiință, care sunt fundamentul ieșirii din karma
15. Unii-și taie mintea în Scripturi 182	Iov, suferință, simbol al suferințelor prin care ieși din ciclul reîncarnărilor Ilie-Ioan Minte
16. Greșelile iubirii și dreapta socoteală 192	
17. Măsurile 194	Ap. Pavel validează calea în fundal. El este măsura, cel care individual ne arată calea lui Hristos. Ap. Pavel e central în capitol „Revelația e deplină, iar cele ce mai lipsesc le așteptăm la a doua venire” – concept antroposofic Antroposofia aduce ce lipsește, înțelesul desăvârșit al reîncarnărilor, după învățătura lui Steiner că antroposofia e taina dată de Dumnezeu lumii, la sfârșitul veacurilor.

CUPRINS	COMENTARII
18. Sfaturile evanghelice sau poruncile desăvârșirii	Ierarhie antroposofică Inițiații, cei care sunt în progres și iluminatii Asimilează „lepădarea de lume” cu o „convingere”, cu dobândirea conștiinței de sine Conștiința de sine, conștiința Eu-lui, „cei ce se mântuiesc, toți trebuie să o aibă” Antroposofie, definiție antroposofică Asimilează călugăria dobândirii conștiinței de sine, doar o altă cale pentru așa ceva Teologie minte-centrică. Patimile sunt ale minții Călugăria este MINTE Misterul de pe Golgota și dobândirea conștiinței de sine precum Hristos pe Cruce Evoluția spirituală, dobândirea conștiinței de sine între reîncarnări este necesară pentru mântuire Ap. Pavel validează calea Duhovnicul este maestrul sau gurul care are ca scop să ajute la concentrare, la înțelegerea căii meditației – pentru că acesta este sensul maestrului în budism și hinduism, calea minții-meditației-concentrării. Meditația fără guru este periculoasă. Boca repetă învățătura orientală a necesității maestrului Starea de contemplație. Fără maestru, concentrarea și meditația duc la mari probleme.

CUPRINS	COMENTARII
19. Cei curați cu inima 201	Oamenii trebuie să sufere – suferință fără rost, fără sens, doar conceptuală, nelegată real de pronia divină Stare de pace, iluminare budistă , „armonie lăuntrică a puterilor” Starea de fecioară – concept antroposofic Omul este Dumnezeu, după dobândirea conștiinței de sine Hristos doar model, exemplu Conștiința de sine este starea de iluminare. Cât timp stăm în neînțelegerea conștiinței de sine, neînțelegerea Eu-ului, suferim Starea de bodhisattva, cei care ajută pe ceilalți în reîncarnare și ciclul reîncarnărilor Iluminații ajută pe cei aflați în ciclul reîncarnărilor Cei iluminați sunt în cealaltă lume și ajută Exemple care să justifice etericul Smerenie antroposofică – renunțare la sine, dobândirea conștiinței de sine Boca folosește noțiuni echivalente, tabel de traducere.

CUPRINS	COMENTARII
20. Vârstele iubirii - vârstele desăvârșirii	<i>Buddha și bodhisattva</i> Desăvârșitii sunt Buddha, care pot prin AVATARURI să se întrupeze Apostolul Pavel, exemplu Avatarurile și bodhisattva suferă pentru ceilalți Buddha și bodhisattva vin prin AVATARURI și se reîncarnează, la fel ca Hristos, reîncarnat în Iisus Aceștia Îl copiază în reîncarnare pe Hristos Hristos este doar unul dintre Buddha reîncarnați Cărarea lui Hristos este cărarea iluminării „Liniștea mai presus de fire” – starea de iluminare Întoarcerea Acasă – egală cu ieșirea din ciclul reîncarnărilor În Biserică avem pe Hristos, exemplu de smerenie, renunțare de sine, dobândirea conștiinței de sine, a Eu-lui, un Buddha care ne ajută „Se nasc de sus, cresc pe pământ” – adică se reîncarnează, suferă până la iluminare sau „dumnezeire ortodoxă”.

CUPRINS		COMENTARII
V. EREDITATE ȘI SPIRIT	207	
1. Gâlceavă de cuvinte	209	-
2. Cad copiii între tâlhari	211	
3. Un călugăr cu gândul la mazăre	214	
4. O muscă pricinuieste premiul Nobel	218	
5. Teoria cromozomică	219	
6. Cu sfiala cuviinței	219	
7. Ereditatea, mediul și destinul	224	
8. Mecanismul eredității	228	
9. Întrebăm știința	232	
10. Legile și fărâdelegile	234	
11. Genetica acum 3.500 de ani	235	
12. Dispoziții de drept bisericesc confirmate de genetică	237	
13. Endocrinologie, neurologie și psihologie	238	
14. Invitații la dreapta socoteală	242	
15. Copiii născuți în lanțuri	244	
16. Cei ce-și beau mintea	247	
17. Jalea într-un convoi de monștri	248	
18. O mare pacoste cu descoperirea Americii	249	
19. Furtună în picurii de rouă	253	
20. Un fel de psihanaliză	254	
21. Gânduri de hulă	255	
22. Oameni din iad	258	

CUPRINS		COMENTARII
23. Un răspuns fioros	260	
24. O rădăcină a durerilor	261	
25. Copiii naturali, sau în fărădelegi născuți	264	
26. Nu se poate, să nu se poată	267	
27. Pui de om în pui de cer	269	
VI. ICONOMII TAINELOR	273	
1. Cuvinte hotărâtoare	275	
2. Destinul talanților	278	
3. Vederea prin vâl	281	
4. Dreptul între iubire și sabie	283	
5. Cârma din zare	286	
6. Crinul de pe cruce	293	
7. Răspunzători	295	
8. Iconomul nedrept	298	
VII. ÎMPĂRĂȚIILE IUBIRII	303	
1. O soră a vieții	305	
2. Vameșii văzduhului	309	
3. Judecata particulară a sufletului	311	
4. O descriere a iadului	313	
5. Semnul lui Iona	318	
6. Mărimea răspunderii	321	
7. Legile judecății	322	
8. Lucifer și Antihrist	324	
9. Pentru o greșală vremelnică, o pedeapsă veșnică?	325	

CUPRINS		COMENTARII
10. Chemarea la înviere	327	
Nichifor Crainic: Scrisoare Părintelui Arsenie	331	
Preot Simion Todoran: Mărturisiri	334	
Notă asupra ediției I	337	
Hotărârea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Timișoarei	346	
Notă asupra ediției a II-a	349	

7. Credința lui A. Boca este antroposofia. Hristosul antroposof, doar un alt buddha. Creștinismul antroposofic, doar o speță occidentală de budism

Credința dogmatică a lui A. Boca este antroposofia. În această credință el amestecă fundamentul budist de concepte reîncarnare, karma, suferință, cu fundamentul creștin, transformă creștinismul într-un nivel de budism, pentru a înlocui pentru marketing, pentru a atrage lumea la acest concept de credință, Îl transformă pe Hristos într-un Buddha, model, forță cosmică.

Creștinismul ortodox este golit deplin de conținut la A. Boca, întreaga sa teologie fiind despre o cale individuală, în care Îl **urmărim** pe Hristos în parcursul Său, repetând individual ce face Acesta. Boca Îl golește total pe Hristos de rolul Său eclesiologic și Îl coboară în creație la un nivel de forță cosmică, de echilibru, alături de Lucifer și Arhiman, forțele antroposofice.

Mântuirea nu mai este prin Hristos, ci este prin **individualitatea supusă „încercărilor”** (toată Biserica a trecut astăzi pe „încercările” lui Boca, necazurile), Biserica fiind învățată pe nevăzute o cale antroposofică a reîncarnărilor, într-un discurs disimulat. Este greu de acceptat o concepție despre existență în care, dacă nu ești bun, ești trimis la reciclare, ești reciclat⁶.

⁶ Conceptul budist de karma (logică existențială, sau cum A. Boca parafrazează „logica majoră a existenței”) presupune existența unor poli sau principii în existență, care te mișcă în sus și în jos pe diferite treapte sau pe o scală (roată), în care poți progresa între acești poli, care nu sunt bine definiți, care nu au decât explicații foarte sumare, **polul voinței-concentrării-sine-ului (contemplației-integrării absolute)**, și **polul suferinței-agățării de lume**. Pe scurt, doctrina reîncarnărilor pare să fie o lege bazată pe nonactivitate în lume, completată de o stare de transă presupusă a te aduce printr-un soi de exerciții într-o stare personală, apropiată de starea existențială finală (iluminare, în Nirvana), însă aceasta în absența deplină a unui Dumnezeu care să ajute în acest act, dar în prezența unor pseudo-divinități care sunt prezente, dar decorativ într-un fel. *Caută de aici veșnicia, iluminarea, prin non-activitate și prin acest exercițiu de transă, fără Dumnezeu – altfel mai ai încercări, te poți recicla și reîntoarce în acest ciclu.* Aceasta pare să fie doctrina fundamentală în discuție, cumva una bine plasată ca ispită, într-o mare parte a lumii, în care învățăturile fundamentale de ispitire a omului „Dumnezeu nu există”, „mai poți încerca încă o dată”, „lasă lumea și fii inactiv total”, par să fie fundamentul de ispitire în noua credință. O nouă negare a existenței lui Dumnezeu, făcută într-o altă formă.

Antroposofia este o colecție largă de erezii, fiind o altă credință, iar una dintre ele este acest arianism antroposofic, golirea lui Hristos de rolul Său eclesiologic, Acesta fiind doar un alt Buddha mai important al existenței.

Antroposofia, în final, pare o poveste despre creștinismul Occidental, ca o speță de budism. Antroposofia este budism (karma, reîncarnare), Hristos-buddha-ul creștin, câteva evenimente creștine majore interpretare în simbolism specific, câteva personaje creștine plasate în contextul conceptelor fundamentale budiste și antroposofe – cam aceasta este povestea creată de Steiner aici. Adică budism, cu un creștinism simbolic, adaptat la conceptele budiste, văzut prin concepte budiste, care primește un strat superficial de explicații, pentru a se putea marketiza în Occident această viziune asupra credinței propuse de teosofie și antroposofie. Budism, cu un nivel subțire de creștinism, adaptat simbolic pentru a masca noțiunile orientale, pentru a distrage atenția de la fondul oriental, pentru a vinde și a prinde la publicul occidental, care ia de bună orice idee, orice variantă de creștinism.

Creștinismul prinde în Occident și Occidentul nu poate gândi ceva în religie fără Hristos, de aceea peste teosofie a fost nevoie de această poveste cu Hristos, Misteriul de pe Golgota, de o poveste care să-L reinventeze pe Hristos ca un Buddha, să reinventeze creștinismul ca un mister occidental, în panteismul oriental. Antroposofia se atașează la creștinism, deși este centrată în reîncarnare, pentru a folosi evenimentele creștine în a propune ceva religios pentru Occident, care are o educație în care îl poate primi sau poate primi o variantă de Hristos, cu care este obișnuit, dar nu acceptă ideea de reîncarnare, goală, simplă. Orice este pus pe lângă Hristos poate fi vândut în Europa, Hristos fiind un fel de principiu al binelui. Rudolf Steiner doar a creat o poveste suplimentară, cu personaje creștine, pentru a vinde teosofia Occidentului, în care Hristos și Evanghelia Acestuia nu sunt decât istoria unui Buddha al Occidentului, iar Crucea este un exemplu budist major al unui Buddha, care trebuie urmat.

Nu pare că A. Boca a înțeles deplin ce este cu această credință antroposofică, ce propune în esență. Însă este evident fascinat de ce propune, de cum se gândește în această credință. Chiar el afirmă despre „marile taine” descoperite în această credință (Taina lui Ilie-Ioan, *Cuvinte VII*) și despre „viziunile” care îi girau propunerea.

A. Boca nu are nimic despre Evanghelie în *Cărarea Împărăției* și nici în *Cuvinte VII*. Orice preot iubește Evanghelia – Boca are zero referințe la Evanghelie. Iubirea preotului râvnitor este Evanghelia. Însă își face o nouă învățătură, goală de Hristos, de Evanghelie și de Taine.

8. Condamnarea lui Arsenie Boca pentru *disimulare, erezie, ocultism și înșelare*. Mesajul transmis Bisericii: nimeni să nu se mai atingă de experiență

Arsenie Boca a înșelat Biserica pe față – și asta trebuie spusă fără niciun fel de menajament. Această discuție este cel mai mare atac teologic făcut asupra Bisericii în întreaga istorie a Bisericii. În care, prin disimulare, cineva încearcă să impună atât o credință nouă, aparent superioară, dar și o mistică nouă, venită din aceasta.

Pentru erezie, disimulare și înșelare, dar și pentru unicitatea în istoria Bisericii a discuției, fiind prima și unica la nivel de gravitate, Arsenie Boca trebuie condamnat cu mult mai mult decât Arie și toți asemenea acestuia.

Aici vorbim despre ceva ce doar în Apocalipsă se poate discuta: despre **DISIMULARE**, despre **teologie disimulată**. Nu avem încă niște coordonate teologice pentru astfel de discuții, abia începem să înțelegem natura unor astfel de discuții, care sunt unice în istoria Bisericii. Abia acum trebuie să înțelegem natura unor discuții teologice disimulate. Este o problemă unică în istoria Bisericii, nu ne-am mai confruntat cu așa ceva, să trebuiască să rezolvăm nu doar erezia, ci și disimularea, dar și politica instituțională agresivă dusă pentru a susține o patimă. O luptă întreită pentru credință, cu erezia, disimularea, dar și cu politica instituțională care, prin putere instituțională, forțează erezia și înșelarea drept adevăr.

De aceasta a îngăduit Dumnezeu această cădere, pentru că această erezie face ravagii în Biserică, și trebuie condamnată de Biserică. Trebuia demult condamnată, acum însă se văd pe față roadele acestei erezii. Suntem prima Biserică atacată structural de ispită, printr-un profet înșelător, care făcea „minuni”, dar prin ocultism oriental, și promova o credință orientală, amestecată cu o pojghiță occidentală, pentru a putea pretinde că este același lucru cu creștinismul occidental.

Este una dintre cele mai cumplite povești teologice din întreaga istorie a Bisericii, deoarece este un amestec de erezie, disimulare și înșelare. Biserica nu s-a confruntat cu așa ceva până acum!

9. Publicarea raportului instituțional Boca-Steiner

Arsenie Boca a fost acuzat de „steinerism”, adică de *arianism antroposofic* (**Paulin Lecca**). În aceste condiții, este obligatorie existența unei analize responsabile legată de această acuzație, analiză care este act de credință al Bisericii. Analizele de credință ale Bisericii sunt acte publice. Biserica nu are conceptul de „credință ascunsă” sau de fundamentări netransparente.

Arsenie Boca a fost canonizat fără efectuarea autentică și publicarea raportului Boca-Steiner. Nu suntem o Biserică în circuit închis, o Biserică în care credința se face în circuit închis. Toate Sinoadele Ecumenice au fundamentările și analizele publicate, ca parte din procesul de transparență și corectitudine al Bisericii.

Antroposofia poate trece nevăzută de un credincios, dacă este prezentată într-o anumită manieră, și poate trece ca o experiență pseudo-creștină dacă nu este înțeleasă corect, fiind în realitate o credință deplin orientală, cu un nivel superficial de creștinism.

10. Biserica prin Arsenie Boca

Sunt multe transformările interne din Biserică, văzute, care se întâmplă astăzi în urma experienței A. Boca. Adaug câteva dintre acestea mai jos.

10.1 Dominantele discursului teologic, suferință – încercări, datorie. Hristos model izolat, prezent doar formal, iar Boca – noul reper al Bisericii

Discursul teologic actual al Bisericii este profund influențat și alterat, în urma cărților produse de A. Boca. Se observă apariția dominantă a conceptelor majore budiste, suferință-încercare, repetate la nesfârșit, iubire și conștiință, rupte de o experiență ortodoxă, ajunse a fi repetate de duhovnici izolat de teologia ortodoxă.

Discursul teologic al Bisericii suferă transformări care nu sunt atât de vizibile, prin accentuarea conceptelor antroposofice, inducând credincioșii în direcții greșite. Iar finalitatea acestui discurs este când credincioșii vor înțelege și vor auzi doar de „încercări” și vor începe să facă teoriile budiste ale încercărilor-suferinței și cauză-efect.

10.2 Antroposofizarea generală a Bisericii

Odată încetățenită această discuție în Biserică, nu se va mai putea da înapoi. Ce se întâmplă astăzi în Biserică este că Biserica este copleșită mediatic cu povești despre Arsenie Boca, adică este antroposofizată disimulat. Iar acest lucru se întâmplă printr-un efort larg de promovare a acestuia, editorială, mediatică. Totul în Biserică a ajuns astăzi legat de A. Boca, adică legat de antroposofie.

Prin Boca, Biserica migrează către un model oriental și primește o influență puternic orientală-budistă, în care avem un set de valori majore promovate și un maestru-înițiat cu rol principal în discursul Bisericii. Prin Boca, Biserica nu face altceva decât să se reorienteze și să se reorganizeze ca în Orient, în jurul unui guru-maestru, care învață cu putere Biserica despre o cale a suferinței-încercărilor, într-un discurs puternic, motivațional.

Partea a II-a

11. Anexa 1 – Antroposofia în România - ChatGPT

Domnii din antroposofie au planuri mari pentru România.

11.1 Instituții de învățământ public antroposofic. Infiltrare în învățământ și tineret, după agenda Steiner de prozelitism

Din organizațiile și proiectele menționate anterior, am identificat **opt instituții de învățământ publice** și **un serviciu social public** provenite din inițiative Waldorf/antroposofice sau dezvoltate în parteneriat cu asemenea organizații.

O precizare importantă: nu toate au fost mai întâi instituții private și apoi „naționalizate”. În numeroase cazuri, ONG-ul sau finanțatorul străin a oferit **clădirea, echipamentele, formarea și metoda**, iar statul român a înființat din început unitatea publică și a preluat salariile și funcționarea.

Pentru unitățile preuniversitare de stat, salariile, sporurile, indemnizațiile și contribuțiile personalului sunt asigurate din bugetul de stat prin bugetul Ministerului Educației. Bunurile, serviciile și o parte din funcționare trec și prin bugetele locale. ([Legislație](#))

1. Liceul Teoretic Waldorf București

Este una dintre cele mai clare situații:

- formă de proprietate: **de stat**;
- grădiniță, primar, gimnazial și liceal;
- metoda este descrisă oficial ca fiind pedagogia Waldorf elaborată de Rudolf Steiner;
- profesorii și personalul sunt angajați în sistemul public și salariați prin bugetul educației.

Instituția a trecut prin mai multe denumiri: Liceul Waldorf nr. 1, apoi Liceul Teoretic Waldorf. ([Liceul Teoretic Waldorf, București](#))

Concluzie: metodă Steiner explicită, instituție de stat, salarii publice.

2. Liceul Waldorf Timișoara

Liceul declară explicit: „fiind o școală de stat”. Este o unitate publică independentă, cu personalitate juridică, pentru nivelurile preșcolar, primar, gimnazial și liceal. ([Waldorf TM](#))

Cazul Timișoara este deosebit de interesant deoarece:

- școala este publică;
- salariile personalului sunt publice;
- o parte din clădirile în care funcționează aparțin **Fundației Rudolf Steiner Timișoara**;
- fundația și sponsorii au contribuit la infrastructură;
- Primăria și fondurile europene au finanțat ulterior construcții și modernizări.

Chiar site-ul liceului precizează că o particularitate față de alte școli de stat este faptul că activitatea se desfășoară în clădiri al căror proprietar este Fundația Rudolf Steiner. ([Waldorf TM](#))

Schema: fundație Steiner — clădiri și sprijin → școală publică — profesori și funcționare plătite de stat.

3. Liceul Waldorf Cluj-Napoca

Liceul se definește drept: „pedagogie alternativă în cadrul sistemului de învățământ de stat”.

Are personalitate juridică, personal angajat în sistemul public și publică documente privind execuția bugetului de stat. ([waldorfcluj.ro](#))

În același timp, dezvoltarea infrastructurii a fost susținută de:

- Software AG Foundation;
- organizații Waldorf internaționale;
- fundații și asociații locale;
- contribuții publice locale.

Concluzie: unitate publică și salarii publice, dar cu infrastructură și formare susținute inclusiv din rețeaua antroposofică internațională.

4. Liceul Teoretic Waldorf Iași

Liceul figurează oficial în rețeaua: „învățământ liceal – zi, de stat”.

Este unitate cu personalitate juridică și are stat de funcții publicat, ceea ce confirmă existența posturilor bugetate de personal. ([Inspectoratul Școlar Județean Iași](#))

Aici au fost documentate anterior și:

- colaborări cu Federația Waldorf;
- formarea profesorilor în pedagogia Steiner;
- sprijinul unor organizații internaționale Waldorf;
- investiții și reparații realizate de municipalitate.

Concluzie: instituție de stat, salarii publice, formare pedagogică Waldorf asigurată sau validată de organizațiile specializate.

5. Școala Gimnazială Waldorf „Hans Spalinger” din Roșia

Școala apare în lista oficială a Ministerului Educației privind unitățile preuniversitare de stat. În prezent este arondată administrativ Școlii Gimnaziale Roșia. ([Ministerul Educației](#))

Originea este legată de:

- Hans și Johanna Spalinger;
- asociații și donații din Germania și Elveția;
- Software AG Foundation;
- rețeaua internațională Waldorf.

Investițiile private și externe au contribuit la clădiri și dotări, în timp ce unitatea a fost integrată în rețeaua publică.

Concluzie: școală Waldorf publică, salarii ale profesorilor plătite de stat.

6. Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

Centrul declară explicit că este: „unitate de învățământ bugetară” și că funcționează din 1 noiembrie 1991 ca alternativă a învățământului special. ([pedagogiecurativa.ro](#))

Parteneriatul este foarte clar:

- centrul este public;
- statul plătește personalul și funcționarea curentă;
- Asociația Hans Spalinger oferă sau a oferit infrastructură, terenuri, autobuze și echipamente;
- Federația de Pedagogie Curativă asigură formarea profesorilor și implementarea metodei;
- metoda este pedagogia curativă antroposofică derivată din Steiner.

Centrul public organizează inclusiv concursuri și titularizări pentru profesori, educatori, psihopedagogi și personal specializat. ([Titularizare](#))

Concluzie: unul dintre cele mai directe exemple de metodă antroposofică implementată într-o instituție publică, cu salarii de stat.

7. Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Rudolf Steiner” Hunedoara

Instituția se numea anterior **Centrul de Pedagogie Curativă Hunedoara**.

Denumirea a fost schimbată oficial în: Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Rudolf Steiner”. Este unitate publică cu personalitate juridică, administrată în cadrul rețelei publice a județului Hunedoara.

Consiliului Județean o clasifică drept: „publică de interes național și local”. (primariahunedoara.ro)

Ministerul publică posturi de:

- profesor-educator;
- profesor pentru învățământ special;
- psihopedagog;
- educator pentru învățământ special;
- kinetoterapeut.

Acestea sunt posturi publice ocupate prin titularizare, detașare sau plata cu ora. ([Titularizare](#))

Concluzie: instituție publică ce poartă direct numele lui Rudolf Steiner și aplică pedagogia curativă, cu personal plătit de stat.

8. Centrul „Corabia” București

Denumirea actuală este Centrul Pilot de Pedagogie Curativă și Terapie Socială „Corabia”. Este o **unitate școlară de stat** creată în 1996 printr-un acord între:

- Ministerul Învățământului;

- Asociația „Prietenia”;
- instituția antroposofică Sonnalde Gempen din Elveția.

Scopul asociației este formulat explicit în jurul pedagogiei curative și terapiei sociale de orientare antroposofică elaborate de Rudolf Steiner. (antroposofie.ro)

În prezent, centrul apare administrativ ca structură a Școlii Gimnaziale Speciale nr. 2 din București, deci personalul didactic este în sistemul public. ([ISM București](http://ISM Bucuresti))

Concluzie: ONG și instituție elvețiană antroposofică au contribuit la înființare și metodă; statul asigură școala și salariile.

9. „Casa Rozei” Urlați — serviciu social public, nu școală

Casa Rozei a început în 1991 ca proiect de pedagogie curativă și terapie socială, în același val cu centrul de la Simeria. A fost susținută de rețeaua internațională Waldorf/Camphill și de specialiști în terapia socială antroposofică. (freunde-waldorf.de)

Ulterior, organizația a intrat sub controlul sistemului public de asistență socială. În prezent, **Complexul de Servicii Comunitare „Casa Rozei” Urlați** este parte a DGASPC Prahova și include centre publice rezidențiale pentru adulți cu dizabilități. (copilprahova.ro)

Aici situația financiară este diferită de școli:

- angajații nu sunt plătiți prin Ministerul Educației;
- sunt personal al sistemului public de asistență socială;
- salarizarea și funcționarea vin prin DGASPC, bugetul județean și transferurile publice destinate serviciilor sociale;
- organigrama și statul de funcții sunt aprobate în sistem public. (copilprahova.ro)

Concluzie: inițiativă cu origine în pedagogia curativă antroposofică, devenită ulterior serviciu social public.

Centre istorice care au fost absorbite sau reorganizate

În județul Hunedoara au mai existat centre sau clase de pedagogie curativă la:

- Orăștie;
- Petroșani;
- Vulcan;
- Lupeni;

- Hunedoara.

Centrul de la Orăștie a fost comasat în anul școlar 2010–2011 cu Centrul de Pedagogie Curativă Simeria. Centrul din Hunedoara a devenit actualul CȘEI „Rudolf Steiner”, iar unele clase sau filiale din Valea Jiului au fost transferate între Vulcan, Lupeni și alte structuri publice. (pedagogiecurativa.ro)

Acestea nu trebuie numărate astăzi toate ca instituții publice distincte, deoarece o parte au fost comasate sau funcționează ca filiale.

Instituțiile din lista anterioară care nu sunt publice

Nu sunt instituții de stat:

- **Liceul/Școala Waldorf Sophia Brașov** — unitate particulară inițiată de Asociația Rudolf Steiner Brașov; ([Legislație](#))
- **Școala Gimnazială Liberă Waldorf București** — unitate particulară; ([Legislație](#))
- **Grădinița Waldorf Enalure Iași** — particulară;
- **Centrul de Socioterapie Pantelimon** — aparține Asociației „Prietenia”, nu statului; sursa elvețiană precizează explicit că, spre deosebire de școala Corabia, centrul Pantelimon nu a fost preluat de stat; ([Sonnhalde Gempen](#))
- **Samaria Hub** — proiect ONG independent;
- **Societatea Antroposofică din România**, Federația Waldorf și Asociația Hans Spalinger — organizații private nonprofit.

Rezultatul central

Cele mai clare instituții în care **statul plătește personalul care aplică metode Waldorf sau de pedagogie curativă derivată din Steiner** sunt:

1. Liceul Teoretic Waldorf București;
2. Liceul Waldorf Timișoara;
3. Liceul Waldorf Cluj-Napoca;
4. Liceul Teoretic Waldorf Iași;
5. Școala Waldorf „Hans Spalinger” Roșia;
6. Centrul de Pedagogie Curativă Simeria;
7. CȘEI „Rudolf Steiner” Hunedoara;
8. Centrul „Corabia” București.

Separat, **Casa Rozei Urлаți** este exemplul unui proiect provenit din pedagogia curativă care a ajuns serviciu social public, cu personal plătit din fonduri publice.

Modelul întâlnit repetat este: **ONG/fundație antroposofică sau Waldorf → clădire, echipamente, formare și metodă → recunoaștere ministerială → instituție publică → salarii plătite de stat**, în timp ce pregătirea metodologică și uneori infrastructura rămân legate de organizațiile Waldorf/antroposofice.

11.2 Rețea medicală antroposofică în spiritualitate, medicină complementară, fizioterapie, arte, formare profesională, agricultură și ereditate

Dincolo de școlile Waldorf și centrele publice de pedagogie curativă, există în România o rețea antroposofică activă în **spiritualitate, medicină complementară, fizioterapie, arte, formare profesională, agricultură și editare**.

1. Casa Rudolf Steiner din București

Este principalul centru național al Societății Antroposofice din România. Aici se desfășoară:

- studii din operele lui Rudolf Steiner;
- conferințe ale lectorilor români și străini;
- activități de medicină antroposofică;
- euritmie și Mișcare Bothmer;
- cursuri de lucru biografic;
- evenimente ale Comunității Creștinilor;
- cursuri pentru profesori Waldorf;
- activități artistice și teatrale.

Societatea are ramuri sau grupuri în București, Cluj, Brașov, Timișoara, Iași, Oradea, Craiova, Pitești, Baia Mare, Câmpia Turzii, Simeria–Deva și Plopi. Din punctul de vedere al coordonării doctrinei, **Casa Rudolf Steiner este principalul nod al rețelei din România.** (antroposofie.ro)

2. Centrul de la Plopi și „Templul Noilor Misterii”

La Plopi, în Munții Apuseni, funcționează o ramură a Societății Antroposofice care găzduiește simpozioane naționale de vară. Pentru perioada 4–9 august 2026 este programat simpozionul: „Templul Noilor Misterii”.

Programul este descris explicit ca studiu antroposofic. Titlul trimite la concepția lui Steiner despre reînnoirea misteriorum inițiatice în epoca modernă.

Proiectul pare să funcționeze ca **centru de retragere, studiu spiritual și formare comunitară**, nu doar ca grup local de lectură. (antroposofie.ro)

3. Comunitatea Creștinilor din România

Este probabil cel mai important proiect religios derivat din mediul Steiner. Comunitatea Creștinilor a fost întemeiată internațional în 1922 de Friedrich Rittelmeyer și alți clerici, cu îndrumarea lui Rudolf Steiner, ca **„mișcare pentru înnoire religioasă”**.

În România are activități documentate în:

- București;
- Cluj-Napoca;
- Brașov;
- Beliș;
- colaborări cu Societatea Antroposofică.

Organizează „Actul de Sfințire a Omului”, tabere, simpozioane, programe de Crăciun, conferințe despre „Christos cosmic”, moarte, devenire umană, Apocalipsă și „Noile Misterii”. În 2026 este anunțată din nou tabăra de vară de la Beliș. (antroposofie.ro)

Este instituțional separată de Societatea Antroposofică, dar legătura istorică și doctrinară cu Steiner este directă.

4. ANTROSANA — medicina antroposofică

ANTROSANA – Asociația pentru Promovarea Medicinii Antroposofice în România a fost fondată în 2003. Este reprezentanta românească în Federația Europeană a Asociațiilor Pacienților pentru Medicină Antroposofică — EFPAM.

Activitatea sa urmărește:

- promovarea medicinei antroposofice;
- conferințe și cursuri pentru medici și terapeuți;
- conectarea practicienilor români cu Secția Medicală a Goetheanumului;
- promovarea terapilor și preparatelor asociate medicinei antroposofice.

Sediul de contact este la Casa Rudolf Steiner. (antroposofie.ro)

Nu am identificat un spital antroposofic propriu-zis în România, comparabil cu clinicile antroposofice din Germania sau Elveția. Influența se manifestă mai ales prin asociații, cabinete, terapeuți și cursuri.

5. Institutul și Asociația de Fizioterapie Integrativă

Acesta este unul dintre proiectele care au pătruns cel mai vizibil într-un domeniu profesional reglementat.

Programul include:

- masaj ritmic după Ita Wegman;
- elemente de medicină antroposofică;
- hidrotermoterapie și împachetări;
- Spacial Dynamics;
- Mișcare Bothmer;
- fizioterapie convențională reinterpretată prin schema „trup–suflet–spirit”.

Mai mulți **formatori români** au participat la programul internațional „Teach the Teacher in Teaching Anthroposophic Medicine” la Goetheanum, în Elveția. Institutul de Fizioterapie Integrativă din România figurează și în evidențele Secției Medicale a Goetheanumului ca centru de formare în terapii corporale. (antroposofie.ro)

Cursurile sunt urmate și de fizioterapeuți care lucrează ulterior în clinici și cabinete medicale obișnuite. Aceasta creează o cale de transmitere indirectă: metoda poate fi prezentată public drept „fizioterapie integrativă”, fără ca originea antroposofică să fie întotdeauna evidentă pacientului.

6. Euritmia București

Euritmia este arta mișcării creată de Rudolf Steiner și Marie von Sivers. În România există o structură distinctă de cursuri și formare la București.

Pentru anul 2025–2026 a fost organizat un curs intensiv de euritmie, prezentat ca pregătire pentru cei care doresc ulterior o formare profesională ca euritmști. (euritmia.ro)

Euritmia este utilizată în trei zone:

- artistică — spectacole;
- pedagogică — școli Waldorf;
- terapeutică — euritmie curativă sau terapeutică.

Aceasta este una dintre cele mai directe aplicații ale antroposofiei, deoarece nu este o metodă preexistentă adoptată de Steiner, ci o disciplină creată în interiorul mișcării sale.

7. Bothmer Movement România

Mișcarea sau gimnastica Bothmer este o disciplină corporală dezvoltată de Fritz von Bothmer în colaborare cu Rudolf Steiner pentru școlile Waldorf. În România există o structură de formare cu sediul la Casa Rudolf Steiner. Cursurile urmăresc relațiile:

- stânga–dreapta;
- sus–jos;
- față–spate;
- **gândire–simțire–voință**;
- corp–spațiu–dezvoltare interioară.

Metoda este introdusă în școli, în formarea adulților și în anumite programe de fizioterapie integrativă. (antroposofie.ro)

8. Rețeaua de „lucru biografic antroposofic”

Acesta este un proiect important pentru că trece dincolo de membrii declarați ai Societății Antroposofice.

Potrivit organizației, la cursurile românești de formare au participat peste 100 de persoane. Absolvenții sunt activi în:

- București;
- Cluj-Napoca;
- Timișoara;
- Oradea;
- Iași.

Instrumentele de lucru biografic au fost introduse în:

- pregătirea profesorilor Waldorf;
- mediul universitar;
- consiliere și dezvoltare personală;
- companii;
- congrese și simpozioane.

Societatea Antroposofică afirmă explicit că metoda tratează biografia umană dintr-o perspectivă antroposofică. (antroposofie.ro)

Aceasta poate fi una dintre cele mai puțin vizibile căi de influență, deoarece în exterior activitatea este prezentată adesea drept coaching, autocunoaștere, consiliere biografică sau dezvoltare organizațională.

9. Cursul de Dezvoltare Socială Incluzivă

Este un program actual de formare care combină:

- pedagogia curativă;
- terapia socială;
- agricultura socială;
- antropologia antroposofică;
- dezvoltarea comunităților pentru persoane vulnerabile.

Organizatorii afirmă explicit că programul își are rădăcinile în educația curativă, terapia socială și agricultura socială „de inspirație antroposofică”. (antroposofie.ro)

Este important deoarece poate forma personal care lucrează ulterior în:

- școli speciale;
- ONG-uri;
- servicii sociale;
- centre pentru persoane cu dizabilități;
- agricultură socială;
- proiecte comunitare.

Așadar, influența nu rămâne limitată la organizațiile care poartă numele Steiner.

10. Teatrul Logos

Fundația Cultural-Umanitară Teatrul Logos a fost înființată în 1998 și este prezentată de Societatea Antroposofică drept una dintre inițiativele sale.

Activitatea include:

- studio de artă dramatică și „artă misterială”;
- cursuri de arta vorbirii;
- actorie;
- teatru inspirat de Goethe și concepția spirituală asupra artei;
- spectacole precum „Faust”.

În mai 2026, Teatrul Logos a fost implicat în Simpozionul internațional al Secțiunii de Arte Frumoase de la Goetheanum, desfășurat și la București. (antroposofie.ro)

Producția „Faust” din 2026 este prezentată în termeni precum „cunoaștere integrală”, „identitate cosmică” și căutare spirituală, ceea ce arată orientarea explicită a proiectului. (Fest.ro)

11. Proiectul editorial Steiner în limba română

Una dintre cele mai importante realizări ale rețelei este traducerea sistematică a operei lui Rudolf Steiner.

Principalii actori au fost:

- Editura Triade din Cluj-Napoca;
- Univers Enciclopedic și Univers Enciclopedic Gold;
- Societatea Antroposofică din România;
- traducători și coordonatori precum Petre Papacostea;
- arhiva digitală SpiritualRS.

Au fost publicate în limba română lucrări din aproape toate domeniile steineriene:

- **creștinism ezoteric;**
- karmă și reîncarnare;
- pedagogie;
- medicină;
- agricultură;
- îngeri și ierarhii spirituale;
- evoluția cosmică;
- „Hristos eteric”;
- Goethe;
- tripartiția socială.

Proiectul continuă: arhiva consemnează inclusiv un volum Steiner publicat de Univers Enciclopedic în 2025. (spiritualrs.net)

Această infrastructură editorială este esențială, deoarece face doctrina accesibilă atât mediului antroposofic declarat, cât și cititorilor interesați de spiritualitate, teologie, pedagogie sau medicină alternativă.

12. EcoVillage Firiteaz — agricultură biodinamică

EcoVillage Firiteaz, în județul Arad, a organizat un proiect explicit de agricultură biodinamică. În 2020 au fost preparate și îngropate versiuni „vegane” ale preparatelor biodinamice BD 500, BD 502, BD 503 și BD 506. Proiectul afirmă explicit că:

- agricultura biodinamică este o ramură a antroposofiei;
- preparatele introduc „energia cosmică și telurică” în plante;
- omul și starea sa spirituală ar influența rezultatul;
- proiectul se bazează pe indicațiile lui Rudolf Steiner.

Este unul dintre cele mai explicite proiecte românești în care cosmologia antroposofică este prezentată fără mascarea terminologiei. (ecovillagefiriteaz.ro)

Nu am găsit însă dovada unei certificări Demeter actuale pentru EcoVillage Firiteaz.

13. Ferma biodinamică din zona Reghin

În 2016 era documentată o exploatație de aproximativ 200 de hectare condusă de **Szakács Csaba**, dintre care 120 de hectare erau certificate Demeter.

Fermierul:

- studiasse patru ani literatura biodinamică și lucrările lui Steiner;
- producea plante medicinale, condimente și fructe de pădure;
- exporta materia primă către compania austriacă Sonnentor;
- participa la evenimentele internaționale BioFach și Demeter.

Aceasta a fost probabil cea mai mare exploatație biodinamică certificată din România la acel moment. ([Agrointeligenta](#))

Nu am putut confirma dintr-o sursă recentă că ferma mai are certificare Demeter în 2026, deci trebuie tratată ca proiect istoric important, cu statut actual neclar.

14. Programul „Anul Rudolf Steiner 2025”

Societatea Antroposofică a organizat un program național dedicat centenarului morții lui Rudolf Steiner, cu activități în:

- București — Casa Rudolf Steiner;
- Brașov — Școala Waldorf Sophia;
- Cluj — instituții Waldorf;
- colaborare cu Comunitatea Creștinilor.

Programul a funcționat ca o campanie coordonată de comemorare, prezentare publică și reactivare a impulsurilor steineriene. (antroposofie.ro)

15. Inițiativa pentru Tineri

Societatea Antroposofică organizează întâlniri pentru tineri care combină:

- studiul antroposofiei;
- lucru biografic;
- activități artistice;
- discuții despre frici, speranțe și dezvoltarea personală;
- formarea unor echipe și comunități.

Este un proiect mai mic decât rețeaua Waldorf, dar important pentru **recrutarea și formarea unei noi generații de participanți**, nu doar pentru menținerea membrilor mai în vârstă. (antroposofie.ro)

Cele mai importante proiecte din afara școlilor

După amploare și capacitatea de a transmite ideile lui Steiner în societate, aş ordona astfel:

1. **Casa Rudolf Steiner și rețeaua națională SAR** — nucleul doctrinar;
2. **Comunitatea Creștinilor** — componenta religioasă;
3. **ANTROSANA și Fizioterapia Integrativă** — pătrunderea în sănătate și profesii terapeutice;
4. **lucrul biografic** — psihologie, coaching, companii și mediul universitar;
5. **editarea masivă a operei Steiner** — infrastructura intelectuală;
6. **euritmia și Mișcarea Bothmer** — corp, artă și terapie;
7. **Teatrul Logos** — artă și „misterii”;
8. **dezvoltarea socială incluzivă și Samaria Hub** — servicii sociale și formare;
9. **agricultura biodinamică** — Firiteaz, Reghin și proiectele de agricultură socială;
10. **Plopi și taberele de vară** — aprofundare spirituală și formare comunitară.

Concluzia este că influența antroposofică din România nu se reduce deloc la școlile Waldorf. Ea formează un ecosistem cu **doctrină, cult religios, edituri, formare profesională, terapii, artă, agricultură, proiecte sociale și centre de retragere**. Unele își declară limpede originea în Steiner; altele folosesc denumiri

mai neutre — „integrativ”, „holistic”, „biografic”, „incluziv” sau „social” — în timp ce formarea și metodologia rămân conectate la Goetheanum și la rețeaua antroposofică internațională.

Din organizațiile și proiectele menționate anterior, am identificat opt instituții de învățământ publice și un serviciu social public provenite din inițiative Waldorf/antroposofice sau dezvoltate în parteneriat cu asemenea organizații.

11.3 Media, televiziune: Realitatea TV

Am găsit un ansamblu mai larg de materiale. Ele nu demonstrează că ***Realitatea Plus*** sau familia Păcuraru aparțin formal antroposofiei, dar arată trei legături distincte:

1. materiale explicate despre Rudolf Steiner/Waldorf;
2. promovarea repetată a Cristelei Georgescu și a discursului ei holistic;
3. o arhivă consistentă de conținut despre vindecare energetică, detoxificare, cristale, cauze spirituale ale bolilor și terapii alternative.

1. Material explicit *Realitatea* despre Rudolf Steiner

Cel mai important rezultat este articolul *Realitatea* din **11 septembrie 2014**, intitulat „Misterioasa plantă anticancerigenă din România”, despre spânz. Articolul afirmă că: „Bazele tratamentului integral al cancerului cu ajutorul spânzului au fost puse de controversatul teozof și medic naturist Rudolf Steiner.” Aceasta este o referire directă la Steiner, prezentat în contextul unui presupus tratament oncologic. Totuși, articolul era preluat din publicația *Descoperă*, deci reprezintă **amplificarea unei teme Steiner de către *Realitatea***, nu neapărat o investigație sau o poziție proprie a redacției. (Realitatea.NET)

Este relevant că Steiner nu a fost doar pedagog sau „medic naturist”, ci fondatorul antroposofiei. Prin urmare, articolul introduce în zona medicală *Realitatea* o idee provenită explicit din universul antroposofic.

2. Materialele *Realitatea* despre Waldorf

În arhiva *Realitatea* apar mai multe materiale favorabile sau neutru-favorabile despre educația Waldorf:

- posibilitatea deschiderii unei școli Waldorf în Alba Iulia;
- prezentarea școlilor Waldorf drept alternative care stimulează creativitatea;
- articolul despre miliardarii din Silicon Valley, care își trimit copiii la școli fără calculatoare;
- materiale locale despre grădinițe și clase Waldorf.

Acestea sunt în principal știri educaționale, unele preluate din presa locală. Nu promovează explicit doctrina antroposofică, dar deseori prezintă Waldorf numai ca metodă pedagogică, fără să explice originea sa spirituală. ([Realitatea.NET](#))

Legătura doctrinară nu este însă o simplă interpretare: organizațiile Waldorf internaționale recunosc că pedagogia Waldorf își are fundamentele în **antroposofia lui Rudolf Steiner**. ([Waldorf Education | North America](#))

Așadar: ***Realitatea* → promovează sau normalizează Waldorf → Waldorf are fundament antroposofic**, dar această legătură este mai ales una indirectă, deoarece articolele *Realitatea* nu dezvoltă doctrina lui Steiner.

3. Cristela Georgescu, pe *Realitatea*: promovare repetată. Familie de antroposofi, care să conducă România

Realitatea a publicat în perioada 2024–2026 numeroase materiale despre Cristela Georgescu, frecvent într-un registru favorabil, fără o examinare critică serioasă a calificărilor sau a afirmațiilor medicale.

„Sănătatea nu se oprește la corp”

În articolul din **2 februarie 2026**, Cristela este prezentată vorbind despre:

- „15 ani de educație în sănătate naturală”;
- sănătatea corpului, minții și sufletului;
- naturopatie;
- necesitatea unei abordări integrale a omului.

Realitatea reproduce concepția potrivit căreia problemele de sănătate trebuie analizate concomitent pe plan corporal, mental și sufletec. ([Realitatea.NET](#))

Această structură tripartită nu demonstrează singură antroposofia, fiind prezentă în multe curente spirituale și holistice. Este însă compatibilă cu antropologia spirituală folosită în mediile antroposofice.

Profilul Cristelei Georgescu

În noiembrie 2024, *Realitatea* a prezentat-o drept:

- specialistă în wellness și sănătate naturală;
- promotoare a educației holistice;
- autoare și formatoare;
- coautoare, alături de Pavel Chirilă și Mădălina Popescu, a cărții „Nu hrăni cancerul!”.

Materialul preia în bună măsură prezentarea profesională a Cristelei, fără să delimiteze medicina bazată pe dovezi de iridologie, detoxificare sau terapiile energetice. ([Realitatea.NET](https://www.realitatea.net))

„Feramisu, prăjitura-medicament”

În decembrie 2025, *Realitatea* a publicat materialul despre „Feramisu”, numit „prăjitura-medicament”. În același articol, Cristela este prezentată ca specialistă în:

- sănătate naturală;
- nutriție integrativă;
- detoxificare și regenerare;
- iridologie clinică;
- terapii de echilibrare energetică.

Este menționată și legătura sa de formare cu **Sorina Soescu**, figură importantă în mediul românesc de detoxificare, naturopatie și interpretare holistică a bolii. ([Realitatea.NET](https://www.realitatea.net))

4. Legătura directă Cristela Georgescu–Steiner/Waldorf

Această legătură este mai solidă decât legătura *Realitatea*–Steiner. Pe site-ul propriu, Cristela Georgescu afirmă explicit despre educația copiilor: „Mergem la o școală Rudolf Steiner (Waldorf).”

În alte texte:

- descrie favorabil mediul școlar Steiner/Waldorf;
- reproduce sau adaptează un text utilizat în școli Rudolf Steiner;
- discută educația copiilor prin raportare la Steiner, Montessori și alte sisteme alternative;

- folosește un limbaj despre energie, vibrație, dezvoltarea interioară și formarea integrală a copilului. ([Cristela GEORGESCU](#))

Aceasta demonstrează:

- contact direct și de durată cu pedagogia Steiner;
- alegerea deliberată a unei școli Rudolf Steiner/Waldorf;
- aprecierea unor texte și practici provenite din acest mediu.

Nu demonstrează însă automat că soții Georgescu sunt membri ai Societății Antroposofice sau că acceptă integral cosmologia lui Steiner.

5. *Realitatea* și Sorina Soescu/Centrul Natura

În 2014, *Realitatea* a republicat mai multe materiale provenite din zona **Centrul Natura**, asociată Sorinei Soescu:

- articole despre dietă și detoxificare;
- materiale inspirate de sistemul naturopatului american Robert Morse;
- explicații alternative despre gripă;
- un material critic la adresa vaccinării, intitulat „Vaccinarea – o înțepătură în necunoscut”.

Materialul despre detoxificare vorbea despre presupuse rezultate de „vindecare” și „regenerare” obținute prin alimentație, plante și metode naturopate. ([Realitatea.NET](#))

Această zonă este importantă, deoarece Cristela Georgescu declară că a urmat formări legate de:

- Sorina Soescu;
- metodele promovate în cercul Robert Morse;
- detoxificare și regenerare;
- iridologie;
- biorezonanță și „echilibrare energetică”. ([Cristela GEORGESCU](#))

Rezultă o punte documentabilă: ***Realitatea* → Centrul Natura/Sorina Soescu/Robert Morse → formarea și discursul Cristelei Georgescu → promovarea ulterioară a Cristelei de către *Realitatea*.**

Aceasta este o legătură de **ecosistem alternativ-holistic**, nu încă una exclusiv antroposofică.

6. „Iubirea vindecă” și vindecarea prin propria putere

În arhiva indexată a *Realitatea* apare un material din 2017 despre Cristela Georgescu, cu titlul construit în jurul ideii: „Iubirea vindecă.”

Pagina *Realitatea* nu mai este disponibilă în prezent, dar articolul preluat sau păstrat în alte publicații îi atribuie afirmații precum:

- medicamentele tratează simptomele, nu cauzele;
- omul se poate însănătoși prin propria putere;
- iubirea are efect vindecător. ([Realitatea.NET](#))

Fiindcă pagina *Realitatea* este acum indisponibilă, aceasta este o dovadă mai slabă decât materialele încă existente, dar confirmă că asocierea *Realitatea*–Cristela nu a început doar în campania electorală din 2024.

7. Alți terapeuți și materiale similare promovate de *Realitatea*. Zinaida Stoienescu – „energoterapeut”

În emisiunea „Alegerile unui bolnav de cancer”, din martie 2018, *Realitatea* a construit discuția în jurul întrebării dacă o pacientă a fost salvată prin:

- știință;
- credință;
- tratamente alternative;
- sau toate împreună.

Printre invitați se afla și energoterapeutul **Zinaida Stoienescu**, alături de Pavel Chirilă, medici și realizatorul emisiunii „Realitatea Spirituală”. ([Realitatea.NET](#))

Este un exemplu direct de așezare a terapiilor energetice în același cadru de dezbatere cu medicina oncologică.

João de Deus

În 2017, *Realitatea* a publicat un articol intitulat „De ce João de Deus vindecă oameni”, în care erau prezentate:

- vindecări prin spirite sau entități;
- intervenții „energetice”;
- afirmația că ar fi tratat milioane de persoane.

Materialul era preluat dintr-o publicație lifestyle, dar titlul și prezentarea amplificau fără suficientă distanță critică afirmațiile unui vindecător spiritual. ([Realitatea.NET](#))

[Notă: Între timp, Jao de Deus a fost acuzat de agresiune sexuală.]

Vindecarea cu cristale

În materiale mai recente, *Realitatea* a publicat texte despre:

- „vindecarea spirituală” cu ajutorul cristalelor;
- frecvențele emise de cristale;
- diminuarea anxietății;
- echilibrarea energiilor;
- chakre dezechilibrate ca posibile cauze ale bolii.

Unele articole conțin precizarea că pietrele nu înlocuiesc tratamentul medical, însă restul textului prezintă efectele energetice și terapeutice ca fiind plauzibile sau reale. ([Realitatea.NET](#))

„Cauzele spirituale ale îngrășatului”

În ianuarie 2026, *Realitatea* a publicat un material bazat pe explicațiile terapeutei holistice **Paula Neacșu**, potrivit căruia acumularea de grăsime în anumite zone ale corpului ar reflecta:

- nevoia de protecție emoțională;
- traume;
- nesiguranță;
- probleme spirituale sau relaționale.

Un material foarte asemănător fusese publicat și anterior, ceea ce indică reutilizarea temei, nu o apariție izolată. ([Realitatea.NET](#))

Agricultura biodinamică

În decembrie 2025, *Realitatea* a publicat un material despre coada-calului, menționând utilizarea sa în **agricultura biodinamică** și ca remediu natural. Agricultura biodinamică a fost creată de Rudolf Steiner și aparține istoric mișcării antroposofice. Articolul *Realitatea* nu explică această origine, deci legătura este indirectă, dar concretă. ([Realitatea.NET](#))

8. Emisiunea „Realitatea Spirituală”

Realitatea a avut încă din 2008 emisiunea săptămânală „Realitatea Spirituală”, realizată de George Grigoriu, centrată pe:

- suflet;
- evoluție spirituală;
- valori;
- apropierea de Dumnezeu;
- explicații spirituale ale existenței. ([Realitatea.NET](#))

Este importantă precizarea cronologică: această emisiune este anterioară intrării lui Maricel Păcuraru în acționariatul *Realitatea*, produsă în 2013. Prin urmare, ea arată existența mai veche a unei nișe spiritualiste în postul *Realitatea*, dar nu poate fi atribuită inițial familiei Păcuraru. ([Libertatea](#))

9. *Realitatea* nu are o linie complet unitară

Am găsit și materiale *Realitatea* care:

- critică biorezonanța și anumite escrocherii realizate sub această denumire;
- prezintă homeopatia drept inutilă;
- avertizează asupra unor pseudo-terapii.

Prin urmare, nu ar fi corect să afirmăm că întreaga redacție urmează o singură doctrină ocultă sau antroposofică. Mai probabil, arhiva este rezultatul unui amestec de conținut propriu, materiale preluate, optimizare pentru audiență și, mai recent, o orientare editorială favorabilă familiei Georgescu. ([Realitatea.NET](#))

Evaluarea dovezilor

Legătura investigată	Nivelul dovezii
<i>Realitatea</i> – articol medical despre Rudolf Steiner	Directă și documentată
<i>Realitatea</i> – Waldorf	Directă editorial, indirectă doctrinar
Cristela Georgescu – școală Rudolf Steiner/Waldorf	Directă și foarte clară
Cristela – texte/practici inspirate din mediul Steiner	Directă, dar nu dovedește afilierea formală
<i>Realitatea</i> – Cristela Georgescu	Foarte puternică și repetată
<i>Realitatea</i> – Sorina Soescu/Centrul Natura	Directă prin multiple republicări
Cristela – Sorina Soescu/Robert Morse	Directă prin formare și declarații proprii

Legătura investigată	Nivelul dovezii
<i>Realitatea</i> – vindecare energetică/spirituală	Repetată și bine documentată
Familia Păcuraru – Societatea Antroposofică	Nu am găsit dovadă
<i>Realitatea</i> – strategie organizată de promovare a antroposofiei	Nu este demonstrată

Concluzie

Nu avem încă proba unei structuri formale **Păcuraru–Realitatea–Societatea Antroposofică**. Avem însă un traseu documentabil mai subtil:

Steiner/Waldorf și agricultura biodinamică în arhiva Realitatea → conținut frecvent despre vindecare energetică și spirituală → promovarea Sorinei Soescu și a mediului naturopat → legăturile profesionale ale Cristelei cu acest mediu → promovarea intensă a Cristelei și a familiei Georgescu de către Realitatea.

Cea mai puternică probă privind antroposofia rămâne deocamdată **relația directă a familiei Georgescu cu școala Rudolf Steiner/Waldorf**. În cazul *Realitatea*, ceea ce se demonstrează mai ferm este o **afinitate editorială pentru spiritualism, terapii alternative și discurs holistic**, în care elementele antroposofice pot circula fără să fie numite ca atare.

11.4 2025 - „Centenarul Rudolf Steiner 2025” și „2025, Anul proclamării ca „sfânt” a lui Arsenie Boca”

„**Anul Rudolf Steiner 2025**”. Societatea Antroposofică din România a folosit această denumire pentru programul dedicat împlinirii a **100 de ani de la moartea lui Rudolf Steiner, survenită la 30 martie 1925**. Manifestările nu s-au limitat la o singură comemorare, ci au fost distribuite pe parcursul întregului an, în mai multe orașe. (antroposofie.ro)

Principalele manifestări din România

7–9 februarie 2025 — conferințele Christiane Haid, București

La Casa Rudolf Steiner s-a desfășurat un ciclu de conferințe cu teme explicit antroposofice și esoterice:

- „Tatăl nostru macrocosmic și Meditația Pietrei Fundamentale”;
- „Lumina Cvintuplă — Ființa lui Christos”;
- întemeierea Societății Antroposofice și a Școlii Superioare pentru Știința Spiritului;
- sentențele rosicruciene;
- „Misterul lui Michael și Novalis”.

Programul a inclus și **Ora a XIV-a de Clasă**, rezervată exclusiv membrilor Școlii Superioare pentru Știința Spiritului. Așadar, nu a fost doar o conferință culturală publică, ci și o activitate internă de aprofundare esoterică. (antroposofie.ro)

28 februarie–6 martie — turneul Michael Debus

Michael Debus a susținut conferințe succesive în:

- București, la Casa Rudolf Steiner;
- Brașov, la Școala Waldorf Sophia;
- Cluj-Napoca.

Această deplasare în trei centre importante a fost una dintre principalele manifestări itinerante ale programului comemorativ. (antroposofie.ro)

14–16 martie — „Impulsuri înnoitoare pentru omenire”, București

A fost organizată comemorarea intitulată: **„100 de ani de la moartea lui Rudolf Steiner — Impulsuri înnoitoare pentru omenire”**.

Titlul arată că evenimentul nu urmărea doar evocarea istorică a lui Steiner, ci prezentarea concepției sale ca sursă de „impulsuri” active pentru societatea contemporană. (antroposofie.ro)

28–30 martie — comemorarea centenarului exact, București

Ramura București a organizat o manifestare separată în weekendul în care se împlineau exact 100 de ani de la moartea lui Steiner. Evenimentul s-a desfășurat la Casa Rudolf Steiner, între 28 și 30 martie. (antroposofie.ro)

Acest eveniment trebuie diferențiat de simpozionul din 14–16 martie: au fost două manifestări bucureștene distincte în aceeași lună.

20–21 iunie — „Biografia spirituală”, București

Simpozionul de Sânziene a avut ca temă: **„Comemorarea a 100 de ani de la moartea lui Rudolf Steiner — Biografia spirituală”**.

Accentul a fost pus pe interpretarea vieții lui Steiner nu doar biografic sau istoric, ci ca parcurs spiritual și inițiativ. (antroposofie.ro)

4–9 august — simpozionul național de vară, Plopi

La Plopi, în județul Cluj, a avut loc un simpozion de aproape o săptămână intitulat: **„Înțelegerea noilor impulsuri spirituale și a împlinirii lor în lume”**.

Acesta a fost unul dintre cele mai ample evenimente ale anului, prin durată și caracterul său de retragere și aprofundare comunitară. (antroposofie.ro)

12–13 septembrie — „Viața și Opera”, Timișoara

La Timișoara, în legătură cu mediul Liceului Waldorf, a fost organizată manifestarea: **„Comemorarea a 100 de ani de la moartea lui Rudolf Steiner — Viața și Opera”**.

Aceasta a avut o formulă mai generală, destinată prezentării biografiei și principalelor domenii în care a activat Steiner. (antroposofie.ro)

21–22 noiembrie — Brașov

La Brașov a avut loc evenimentul: **„Congresul de Crăciun și întemeierea Noilor Misterii”**.

Tema se referă la Congresul de Crăciun din 1923–1924, când Steiner a reorganizat Societatea Antroposofică și a pus „Piatra Fundamentală” spirituală a acesteia. Expresia „Noile Misterii” indică explicit dimensiunea inițiativă și esoterică a comemorării. (antroposofie.ro)

Evenimente conexe din același an. „Alma Humana!”, 23–27 iulie, Goetheanum

Nu s-a desfășurat în România, ci la Goetheanum, în Elveția, dar a avut o componentă românească importantă:

- conferințele au fost traduse și în română;
- Vlad Popa din România a susținut atelierul „Biografia spirituală a lui Rudolf Steiner”;
- programul a fost dedicat explicit centenarului morții lui Steiner;
- au existat ateliere despre Școala lui Michael, agricultură biodinamică, teatru, economie antroposofică și relația de discipolat cu Steiner. (goetheanum.ch)

Formarea în „Dezvoltare Socială Incluzivă”

În septembrie–octombrie 2025 a început la Casa Rudolf Steiner din București un program de formare de trei ani pentru educatori, terapeuți, psihologi și lucrători sociali. Primul an urmărește dezvoltarea unei baze de antroposofie, urmată de pedagogie curativă și terapie socială. La primul modul au participat aproximativ 25 de persoane, inclusiv personal asociat Centrului public „Corabia”. ([Inclusive Social Section](#))

Acest program nu apare neapărat ca manifestare comemorativă centrală, dar este important deoarece **transformă anul aniversar într-un proiect de formare profesională pe termen lung.**

3–5 octombrie — „Apocalipsa și Noile Misterii”

Vicke von Behr a susținut la Casa Rudolf Steiner conferințe despre „Apocalipsa și Noile Misterii”. Evenimentul a continuat tematica creștin-esoterică folosită pe parcursul anului comemorativ. (antroposofie.ro)

Ce domenii au fost promovate

Programul din România a urmărit mai multe direcții:

Direcție	Exemple
Doctrină antroposofică	Piatra Fundamentală, Școala Superioară pentru Știința Spiritului
Esoterism creștin	Christos cosmic, Tatăl nostru macrocosmic, Apocalipsa
Inițiere	Noile Misterii, Misterul lui Michael, orele de Clasă
Biografie spirituală	viața lui Steiner interpretată ca parcurs spiritual
Educație	școli Waldorf și formarea profesorilor
Asistență socială	pedagogie curativă și terapie socială

Direcție	Exemple
Artă	euritmie, teatru, activități artistice
Agricultură	agricultură biodinamică și agricultură socială

Concluzie

„Anul Rudolf Steiner 2025” în România a fost o **campanie națională internă a rețelei antroposofice**, cu manifestări în București, Brașov, Cluj, Plopi și Timișoara. Nu a fost doar o comemorare culturală a unui filosof, ci a inclus:

- conferințe doctrinare;
- activități esoterice rezervate membrilor;
- teme despre rosicrucianism și „Noile Misterii”;
- școli Waldorf;
- formarea personalului din educație și asistență socială;
- conectarea participanților români la Goetheanum.

A fost organizat în principal de **Societatea Antroposofică din România și structurile apropiate acesteia**. Lista de mai sus cuprinde manifestările importante documentate public; este posibil să fi existat și reuniuni locale mai mici, neindexate în arhiva online.

12. Anexa 2 – Programul lui Steiner de prozelitism în Bisericile tradiționale: infiltrare, disimulare și transformare din interior. Prozelitismul antroposofic, coordonate

12.1 Instituții de învățământ public antroposofic. Infiltrare în învățământ și tineret, după agenda Steiner de prozelitism

Dacă prin „teoria lui Steiner” te referi la **modul în care antroposofia trebuia să pătrundă în mediul creștin**, există o schemă destul de clară în conferințele sale din 1921–1922. Nu o numește „infiltrare”, dar mecanismul poate fi descris ca **transmiterea conținutului antroposofic printr-o formă religioasă creștină distinctă de Societatea Antroposofică**.

Steiner separă foarte atent cele două niveluri.

1. Antroposofia nu trebuia prezentată formal ca religie. În GA 343, la 26 septembrie 1921, spune explicit că antroposofia „nu poate reprezenta educație religioasă” și trebuie să rămână „știință spirituală”. Dar imediat adaugă că **viața religioasă trebuie adâncită din sursa științei antroposofice**. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Așadar formula este aproximativ:

antroposofie = sursa doctrinar-spirituală

↓

cler / teologi / predicare / cult = vehicul religios

↓

credinciosul primește conținutul într-o formă creștină.

2. Mesajul Evangheliei urma să fie „revitalizat” și chiar reformulat prin antroposofie.

La întemeierea Comunității Creștinilor, Steiner le spune viitorilor preoți că antroposofia este cea care i-a inspirat spre această „reînnoire religioasă”. Mai

important, spune că din antroposofie pot obține ceea ce este necesar pentru „însuflețirea mesajului Evangheliei”, mesaj pe care îl vor **„reshape... casting it in a different form”** — adică îl vor remodela într-o altă formă. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Aici este unul dintre pasajele cele mai importante dacă urmărești influența antroposofiei asupra unui discurs aparent creștin.

Nu spune: „predicați antroposofia în biserică”.

Spune, în esență: **luați din antroposofie → însuflețiți/reformulați mesajul creștin → transmiteți-l religios.**

3. Cele două organizații trebuiau să rămână formal separate.

În decembrie 1922 Steiner insistă chiar foarte mult ca Societatea Antroposofică și „Mișcarea pentru Reînnoire Religioasă” să nu fie confundate. Spune că trebuie „ținute clar separate”. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Dar separarea instituțională nu înseamnă separarea doctrinară. În același discurs spune că mișcarea religioasă: „has taken what it possesses from Anthroposophy” și, într-o altă formulare a aceluiași pasaj, că mișcarea „took its content from anthroposophy”. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Asta este foarte important: **separare organizațională + dependență de conținut.**

4. Mișcarea religioasă trebuia să ajungă tocmai la cei care nu ar fi venit direct la antroposofie.

Aici găsim probabil răspunsul cel mai apropiat de întrebarea ta. Steiner explică faptul că Mișcarea pentru Reînnoire Religioasă a fost creată deoarece există oameni din afara Societății Antroposofice care: „cannot find their way into the Anthroposophical Movement itself” dar care, spune el, **„will be able to come to it later on”**. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Acesta este un pasaj extrem de relevant.

Schema devine:

persoană care nu acceptă direct antroposofia

- **religie creștină reînnoită**
- conținut provenit din antroposofie
- eventual apropiere ulterioară de mișcarea antroposofică.

5. Publicul trebuia căutat în afara cercului antroposofic.

Steiner spune explicit că Mișcarea pentru Reînnoire Religioasă trebuie să-și caute adeptii: „outside the Anthroposophical Society” și chiar interzice practic prozelitismul printre cei care erau deja antroposofi. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

La prima vedere pare paradoxal. Dar logic nu este: antroposofii aveau deja acces la doctrina completă; **mișcarea religioasă era destinată celor din afară.**

De aceea Steiner spune că cei care sunt deja antroposofi „nu au nevoie de o reînnoire religioasă”; aceasta este necesară „în lume”. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Ce rezultă din toate acestea

Dacă folosim un termen analitic, nu unul al lui Steiner, putem vorbi despre o **strategie de difuzare indirectă sau pe două niveluri:**

Nivel ezoteric/doctrinar: Antroposofia furnizează cosmologia, antropologia spirituală, interpretarea lui Hristos, evoluția omului, lumea spirituală etc.

Nivel religios/exoteric: aceste conținuturi sunt transformate în predicare, interpretare biblică, sacramente, rugăciune și viață comunitară creștină.

Iar Steiner cere în același timp ca **identitatea instituțională a celor două să rămână distinctă.** De aceea aș evita afirmația istorică tare „Steiner a ordonat infiltrarea Bisericilor”. Documentele pe care le avem nu spun asta.

Dar este documentabilă afirmația mai precisă: **Steiner concepea antroposofia drept sursă de conținut spiritual pentru o „reînnoire” a creștinismului, iar această formă religioasă trebuia să ajungă la persoane care nu puteau sau nu doreau să intre direct în mișcarea antroposofică.** Și există chiar propoziția foarte semnificativă că acești oameni **ar putea ajunge ulterior la mișcarea antroposofică.** ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Pentru analiza **Boca-Steiner**, acesta este un criteriu foarte interesant: nu trebuie căutat neapărat cuvântul „antroposofie” la Boca. Mai relevant ar fi să verificăm dacă apare exact mecanismul descris de Steiner: **păstrarea limbajului, simbolurilor și autorității ortodoxe, dar reinterpretarea lor prin concepte care au structura antropologiei/cosmologiei steineriene.** Asta se poate testa punctual în *Cărarea Împărăției* și în pictura de la Drăgănescu.

Și aici documentele sunt mai interesante decât simpla idee de „reinnoire religioasă”. Trebuie însă făcută o precizare: o parte dintre reguli provin din documentul redactat de grupul fondator în 1921 și **corectat/discutat în prezența lui Steiner**, iar altele sunt instrucțiuni directe date de Steiner în cursurile GA 343–344 și în conferința din 30 decembrie 1922.

Cele mai importante sunt:

1. **Conținutul cultului, predicii și învățaturii trebuia extras din surse antroposofice.** În versiunea corectată a declarației din 4 octombrie 1921 se afirmă explicit că viitoarele comunități vor realiza „forme cultice” și sugestii pentru **predică și învățătură obținute din surse antroposofice de cunoaștere.** Asta este mult mai puternic decât simpla afirmație că antroposofia „inspiră” religia. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))
2. **Legătura cu bisericile existente era permisă selectiv.** Același document spune că se vor căuta puncte de legătură „în interiorul bisericilor” numai acolo unde există certitudinea că „**puritatea impulsului**” **nu va fi pusă în pericol.** Deci strategia inițială nu era obligatoriu: ieșim imediat din bisericile existente și construim una separată; exista și posibilitatea activității în interiorul lor, dacă mediul era favorabil. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))
3. **Materialul trebuia păstrat confidențial.** Punctul 6 al declarației este foarte explicit: materialele comunicate oral, în scris sau tipărite, precum și **numele persoanelor implicate,** trebuiau tratate confidențial. Mai mult, transcrierile cursurilor puteau fi obținute numai de semnatarii angajamentului, iar transmiterea lor către persoane recrutate necesita consultarea conducerii. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Asta mi se pare unul dintre punctele cele mai importante pentru cercetarea ta, deoarece demonstrează că în faza inițială exista **o diferență intenționată între materialul intern și ceea ce devenea public.** Nu dovedește singur „infiltrarea”, dar dovedește caracterul controlat al circulației doctrinei.

4. **Noii colaboratori nu intrau pur și simplu în mișcare.** Trebuiau să accepte declarația și să fie **garanți/sponsorizați de un colaborator deja angajat.** Conducerea administra materialele și controla accesul la ele. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))
5. **Cultul nu putea fi modificat sau introdus individual.** Pentru „unitatea acțiunii”, participanții se obligau să nu folosească formele cultice altfel sau înainte de momentul stabilit de comun acord. Dacă încălcau obligațiile, trebuiau să renunțe la folosirea ritualurilor bazate pe antroposofie. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Asta arată că nu era vorba despre câțiva preoți inspirați liber de Steiner, ci despre un **sistem coordonat de transmitere a unui cult.**

6. **Era prevăzută o conducere centrală și o strategie de propagare.** Emil Bock primea conducerea lucrării împreună cu Friedrich Rittelmeyer și alți cooptați. Printre atribuțiile conducerii era explicit menționată „**direction of the promotional activity**” — coordonarea activității de promovare. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

7. **Clericii trebuiau să aibă o aparență și o pregătire teologică serioasă.** În formularea inițială se cereau studii teologice solide și examen academic; în forma revizuită, cerințele urmau să fie evaluate individual, dar pentru activitatea publică studiile teologice și examenul academic rămâneau regula. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Este relevant deoarece Steiner nu urmărea un cult exterior evident ocultist, ci un **cler creștin instruit**, capabil să opereze într-un mediu religios normal.

8. **Predica nu trebuia să sune ca o conferință antroposofică.** Aici găsim un pasaj extraordinar de relevant. Steiner le spune viitorilor preoți că, dacă vor vorbi despre Hristos în modul învățat în aceste cursuri, vor câștiga adepți **mai ușor decât prin antroposofie**, pentru că în antroposofie „trebuie să vorbești în termeni diferiți”. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Acesta este unul dintre cele mai puternice texte pentru problema pe care o urmărești. Nu spune „ascundeți antroposofia”, dar stabilește clar existența a **două registre de comunicare**:

- **limbaj antroposofic** → pentru cunoaștere antroposofică;
- **limbaj creștin-preoțesc** → pentru comunitatea religioasă.

9. **Imaginile și reprezentările antroposofice puteau alimenta predica.** În GA 343 Steiner afirmă că „imaginea vie” trebuie să intre în predică și că tocmai antroposofia este cel mai bun ajutor pentru găsirea acestor imagini. Face chiar referire la imaginile cosmologice din *Știința ocultă* — Saturn, Soare, Lună etc. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Pentru comparația cu **pictura lui Boca de la Drăgănescu**, acest punct mi se pare extrem de important: Steiner nu vede imaginea doar decorativ, ci ca **vehicul al conținutului spiritual antroposofic**.

10. **Credincioșii trebuiau pregătiți înainte de accesul deplin la cult.** În septembrie 1922, când este întrebat dacă slujba trebuie deschisă publicului, Steiner recomandă ca la început să nu fie celebrată în fața unor oameni nepregătiți: comunitatea trebuie mai întâi pregătită, iar la Liturghie să fie admiși cei pregătiți. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Avem deci o progresie:

predică / consiliere → pregătirea omului → cultul propriu-zis.

11. **Creșterea trebuia să fie graduală, prin grupuri mici și fidele.** Steiner spune foarte concret: să fie mulțumiți de „fiecare turmă mică”, deoarece astfel turma va deveni treptat mai mare. Predica atrage, iar ceea ce el numește „vindecarea păcatelor” contribuie la păstrarea adeptilor fideli. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

12. **Spovedania trebuia înlocuită cu o consiliere spirituală individualizată.** Steiner respinge spovedania auriculară catolică, dar spune că preotul trebuie să intre în problemele sufletești individuale ale credinciosului. Foarte important: spune că unor pastori protestanți care l-au întrebat cum să facă acest lucru le recomandase să dezvolte metoda pornind de la „**How to Know Higher Worlds**” / *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare* — adică o lucrare explicit antroposofică de dezvoltare spirituală. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Aici avem iarăși mecanismul:

tehnică spirituală antroposofică → transformată în practică pastorală creștină.

13. **Preotul trebuia să devină „instrument al Spiritului”.** La altar, personalitatea individuală trebuia să se retragă; Steiner spune că preotul trebuie să devină **instrument prin care Spiritul se exprimă**. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

14. **Mișcarea religioasă și antroposofia trebuiau să rămână instituțional separate.** În decembrie 1922 Steiner este categoric: cele două mișcări trebuie ținute „clearly apart”. Dar, aproape în aceeași respirație, afirmă că mișcarea religioasă „**has taken what it possesses from Anthroposophy**”. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Această combinație este esențială: **separare instituțională dar dependență de conținut.**

15. **Publicul-țintă era tocmai cel din afara antroposofiei.** Steiner spune că Mișcarea pentru Reînnoire Religioasă există pentru oamenii care **nu își pot găsi drumul direct către mișcarea antroposofică**, dar care ar putea ajunge la ea ulterior. De aceea adeptii trebuiau căutați în afara Societății Antroposofice. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

13. Anexa 3 – Problema disimulării.

Mișcarea de reînnoire de la Sâmbăta, pe model Steiner – ChatGPT

Notă: Disimularea este analizată mai jos în ChatGPT pe doar câteva puncte. ChatGPT găsește indicii de disimulare și exemple laterale, legate de mișcarea religioasă de la Sâmbăta, făcută tot pe modelul Steiner.

Acesta, împreună cu punctele 2, 3 și 8, este probabil cel mai important pentru **problema disimulării**.

Dacă le reducem la schemă, programul practic rezultat din documentele lui Steiner arată aproximativ astfel:

sursa doctrinară antroposofică

- **nucleu de clerici inițiați/instruiți**
- **material intern controlat și confidențial**
- **transpunerea conceptelor în predică, imagine, consiliere și cult creștin**
- **limbaj diferit față de discursul antroposofic direct**
- **comunități mici și persoane pregătite gradual**
- **identitate instituțională separată de Societatea Antroposofică**
- **recrutare în primul rând dintre cei care nu ar ajunge direct la antroposofie**
- eventual, după Steiner, aceștia „pot veni la ea mai târziu”. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Din perspectiva comparației cu Boca, **cele mai explozive patru reguli** sunt, după mine: predică și învățătură luate din surse antroposofice; legături în interiorul bisericilor acolo unde impulsul nu este periclitat; confidențialitatea materialului intern; și folosirea unui limbaj creștin diferit de limbajul antroposofic pentru a ajunge mai ușor la adepți. Acestea sunt mult mai relevante pentru teza „disimulării” decât simplul fapt că Steiner a creat Comunitatea Creștinilor.

La predicile lui Boca, aș căuta urmele antroposofice altfel decât în *Cărarea Împărăției*: **nu după cuvântul „antroposofie”, ci după probleme teologice pe care un predicator ortodox nu avea un motiv firesc să le introducă, dar care sunt teme centrale la Steiner.**

Avem și un motiv extern pentru a face această verificare, nu doar asemănări de idei. Arhim. Paulin Lecca relatează în *Jurnal duhovnicesc* că Boca i-a dat pentru a o transmite unui alt preot o carte a lui Rudolf Steiner despre clarviziune și aură. Este o mărturie, nu dovada că fiecare idee a lui Boca provine de acolo, dar justifică cercetarea comparativă. ([Canonizare Arsenie Boca](#))

În plus, *Cuvinte vii* este corpusul potrivit: ediția este prezentată ca provenind din manuscrisul lui Boca de 267 de pagini, cu **137 de predici, meditații evanghelice și cuvinte duhovnicești**. ([Fundatia Arsenie Boca](#))

1. Cel mai puternic caz: Ilie → Ioan Botezătorul

Aici mi se pare că avem cea mai serioasă pistă. Steiner este perfect explicit. În mai multe conferințe afirmă că: **Ilie s-a reîncarnat în Ioan Botezătorul**. În GA 97 spune direct că atunci când Hristos vorbește despre revenirea lui Ilie, „He is speaking here of reincarnation; John the Baptist is Elijah”. În GA 133 dezvoltă teoria: aceeași individualitate ar fi fost Ilie → Ioan Botezătorul → Rafael → Novalis. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Acum uită-te la predica lui Boca intitulată chiar „**Taina lui Ilie și Ioan**”. Boca introduce întrebările:

„Dar Ioan era reîntruparea lui Ilie?”

și:

„A fost un singur suflet, o dată în Ilie, a doua oară în Ioan?”

și întreabă dacă ar rezulta „vieți succesive” și dacă „reîncarnarea” ar avea baze în Revelație. ([Scribd](#))

Apoi merge chiar mai departe și se întreabă dacă Ilie ar fi putut fi transformat în înger și dacă îngerii ar putea reveni pe pământ „în trupuri pământești”. ([Scribd](#))

Asta este extraordinar de neobișnuit pentru o predică ortodoxă. **Dar aici trebuie să fim foarte corecți cu textul lui Boca:** el nu sfârșește predica afirmând doctrina indiană a reîncarnării. Dimpotrivă, o respinge explicit, spunând că reîncarnarea ca sistem de vieți succesive și karma nu are bază în Revelație și invocă Evrei 9,27. ([Portalul "Moldova Ortodoxă"](#))

Și tocmai aici devine interesantă ipoteza disimulării.

Steiner spune:

Ilie = Ioan prin reîncarnare.

Boca spune public:

reîncarnarea indiană este falsă, dar înainte de această condamnare introduce și lasă deschisă o altă problemă: dacă Ilie și Ioan ar putea reprezenta același suflet / o „reîntrupare” de alt tip / o taină pe care nu o putem cunoaște.

Din perspectivă ortodoxă clasică, nici măcar această problemă nu trebuie lăsată în suspensie. Interpretarea tradițională este simplă: Ioan este „în duhul și

puterea lui Ilie”, nu aceeași individualitate. O expunere ortodoxă contemporană rezumă explicit această distincție și respinge identificarea celor două persoane. (crestinortodox.ro)

Așadar aici avem un tipar care merită investigat:

Steiner: afirmație ezoterică explicită

↓

Boca: introduce exact aceeași problemă

↓

respinge forma evident necreștină

↓

dar nu închide complet posibilitatea într-o altă formulare.

Asta este mult mai interesant decât o simplă coincidență terminologică.

[Notă: La Ilie-Ioan, disimularea este evidentă când Boca amintește despre Schimbarea la Față, imediat la sfârșit, eveniment unde Steiner spune că Hristos le-a descoperit ucenicilor taina reîncarnării.]

2. Nașterea lui Hristos „în om” și apariția unei „noi generații”

În predica „**Buna Vestire**”, Boca scrie ceva mult mai neobișnuit decât simpla explicație a Nașterii Domnului. Spune că Nașterea lui Dumnezeu în firea omenească este o „**renaștere a omului**”, că aceasta „a evoluat logic în istorie” și că, după evenimentul istoric, nașterea lui Iisus: „se face mistic în toți cei ce-L primesc.”

Mai spune că omul poate ajunge la o „stare de fecioară” când se produce „nașterea lui Iisus în făptura noastră”. Apoi vorbește despre apariția cu Iisus a unei „**noi generații de oameni**”, o „generație spirituală a lui Iisus”. ([Fundatia Arsenie Boca](http://FundatiaArsenieBoca.ro))

Acum Steiner. În GA 112 explică faptul că în om se poate naște un „**higher self**”, un eu superior, și pune această „renaștere” în legătură directă cu Hristos. El spune că ceea ce se petrece individual ca „birth of the higher self” s-a petrecut pentru întreaga omenire prin evenimentul Hristos. ([Arhiva Rudolf Steiner](http://ArhivaRudolfSteiner.ro))

Într-o altă conferință merge chiar mai aproape de vocabularul lui Boca: prin Hristos apare în om o „**new man in man**”, o personalitate spirituală superioară, iar de la Hristos se transmite către oameni un fel de „**spiritual blood**” care creează o legătură spirituală asemănătoare descendenței biologice. ([Arhiva Rudolf Steiner](http://ArhivaRudolfSteiner.ro))

Comparația devine:

Steiner: Hristos → nașterea eului superior → „om nou în om” → legătură spirituală între Hristos și noua umanitate.

Boca: Hristos → „renașterea omului” → „nașterea lui Iisus în făptura noastră” → „nouă generație de oameni” → „generația spirituală a lui Iisus”.

Asta este o corespondență conceptuală importantă.

Dar nu aş folosi-o singură drept probă, pentru că şi tradiţia creştină vorbeşte despre naşterea lui Hristos în suflet, omul nou, îndumnezeire etc. Ceea ce ridică suspiciunea este **ansamblul formulării evolutive şi antropologice**, mai ales „noua generaţie” şi procesul care „evoluează logic în istorie”.

3. „Duhul lui Iisus” ca principiu care „se aprinde”

Predica despre orbul din naştere este şi mai interesantă hristologic.

Boca spune: „La această voinţă a Tatălui s-a aprins duhul lui Iisus” şi apoi că Iisus „şi-a însuşit această voinţă ca o misiune”. (crestinortodox.ro) Formula este foarte neobişnuită pentru hristologia ortodoxă. Limbajul firesc ar fi despre Fiul veşnic, întrupat, deofiinţă cu Tatăl, nu despre un „duh al lui Iisus” care se aprinde şi preia o misiune.

De ce devine interesant în raport cu Steiner?

Pentru Steiner există tocmai această diferenţiere foarte accentuată între **Iisus din Nazaret** şi entitatea/impulsul **Hristos**. La Botez, spune Steiner, Hristos se naşte ca un „nou eu superior” în sufletul lui Iisus din Nazaret. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Nu spun că fraza lui Boca dovedeşte automat această doctrină. Dar dacă găsim repetitiv: **Iisus-omul / duhul lui Iisus / voinţa Tatălui / impulsul care se aprinde / misiunea cosmică**,

atunci trebuie verificată foarte atent în raport cu hristologia steineriană.

Aici aş pune un **semn de întrebare puternic**, nu încă verdict.

4. Orbul din naştere ne oferă şi un contraexemplu foarte util

Acesta este important tocmai pentru a nu forţa demonstraţia.

Steiner interpretează Ioan 9 explicit prin **karma şi existenţa anterioară**: orbul ar suferi consecinţele unei încarnări precedente. El spune direct că textul indică „karma, law of cause and effect”. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Boca, în predica despre orb, **nu spune asta**. Dimpotrivă, păstrează răspunsul evanghelic: nici omul, nici părinţii lui nu au păcătuit pentru ca el să se nască orb; scopul este manifestarea lucrării lui Dumnezeu. (crestinortodox.ro)

Deci aici nu putem spune: „Boca copiază Steiner”.

Şi asta este foarte util metodologic. Dacă vrem să demonstrăm o influenţă reală, trebuie să păstrăm şi cazurile în care Boca **nu îl urmează** pe Steiner.

5. Unde aş căuta mai departe în predici

Pentru mine, acum, cea mai bună metodă ar fi să luăm toate cele **137 de predici din *Cuvinte vii*** și să nu căutăm cuvântul „Steiner”, ci aproximativ 10 „amprente conceptuale” steineriene: **reîncarnare / Ilie-Ioan; Christos ca impuls spiritual; nașterea lui Hristos în om și apariția omului nou; evoluția spirituală a omenirii; Hristos cosmic; eu inferior/eu superior; energiile sau forțele spirituale care operează prin om; relația dintre ereditate și destin spiritual; morți și comunicarea lumii spirituale; Sophia/Fecioara ca model al sufletului purificat.**

După aceea facem ceva mult mai puternic decât o colecție de asemănări:
Boca – text exact → Steiner – text exact → teologia ortodoxă standard → verdict.

Iar verdictul pentru fiecare pasaj trebuie să fie unul dintre trei:
ortodox și comun / ambiguu, dar compatibil cu Steiner / distinctiv steinerian și greu explicabil prin surse ortodoxe.

În momentul de față, dintre predici, eu aș pune „**Taina lui Ilie și Ioan**” pe **locul 1**. Nu pentru că Boca afirmă formal reîncarnarea — nu o face, ba chiar condamnă doctrina indiană — ci pentru că **ridică exact problema pe care Steiner o considera o învățătură creștină ezoterică ascunsă**, ajunge până la ipoteza „același suflet”, „reîntrupare”, „vieți succesive”, iar apoi retrace problema în zona „tainei”. Steiner, în mod remarcabil, susținea tocmai că această cunoaștere despre Ilie-Ioan era una a cercului intim, care **nu fusese predată exterior**. ([Arhiva Rudolf Steiner](#))

Aici, dacă vrem să verificăm serios ipoteza **disimulării**, avem un punct de pornire foarte bun. Următorul pas ar fi să iau *Cuvinte vii* predică cu predică și să identific **10–20 de asemenea perechi Boca–Steiner, cu citatele puse în paralel și pagina exactă la Boca + GA/data conferinței la Steiner**. Asta ar putea arăta dacă avem doar câteva coincidențe sau un sistem repetitiv.

Da, dar cu o distincție importantă: **la Boca găsesc explicit ideea de „înnoire a vieții” și o activitate descrisă de contemporani drept „mișcare de reînnoire religioasă/spirituală”; nu am găsit încă o formulare a lui Boca de tipul steinerian „trebuie să reînnoim religia/Biserica” ca program instituțional.**

Boca spune foarte clar: „minunea cea mai mare e înnoirea vieții tale pe temelia ei Iisus Hristos; e încreștinarea voinței tale”

Textul este atribuit lui în *Omul, zidire de mare preț*, p. 83 și este reprodus și de Doxologia. ([Doxologia - Portal Crestin Ortodox](#))

Aici „înnoirea” este aparent **individuală**: omul trebuie refăcut, voința trebuie „încreștinată”, viața trebuie schimbată.

Dar cazul devine mai interesant la **Sâmbăta de Sus**. Activitatea din jurul lui Boca a ajuns să fie numită chiar „**mișcare religioasă**”. În teza lui Mihai-Daniel Voicu este citat Dumitru Stăniloae, care vorbea despre „mișcarea religioasă” trezită în

jurul mănăstirii de la Sâmbăta. Autorul tezei o descrie drept o **„mișcare de reînnoire spirituală”**. ([REI](#))

Și există ceva și mai interesant: un studiu întreg despre Boca poartă titlul **„Părintele Arsenie Boca. Promovarea unei slujiri misionare a dialogului și a reînnoirii spirituale”**. Autorul spune explicit că analizează „reînnoirea duhovnicească pe care a propus-o” Boca, prin spovedanie frecventă și Euharistie. ([Portokal](#))

Așadar avem trei niveluri:

Boca însuși: „înnoirea vieții” → transformarea omului → „încreștinarea voinței”.

Fenomenul Sâmbăta: devine o **„mișcare religioasă”** cu răspândire foarte mare; sursele ulterioare vorbesc chiar de anvergură națională. ([Fundatia Arsenie Boca](#))

Interpretarea teologică ulterioară: activitatea lui este caracterizată drept **„reînnoire spirituală/duhovnicească”**. ([Portokal](#))

Și aici apare paralela cu Steiner care merită cercetată foarte atent. La Steiner avem explicit **„Mișcarea pentru Reînnoire Religioasă”**; la Boca avem o **„mișcare religioasă de la Sâmbăta**, centrată pe „înnoirea vieții”. Asta **nu demonstrează încă o preluare de la Steiner**, pentru că vocabularul „înnoirii” este perfect posibil și în creștinismul ortodox.

Dar devine semnificativ dacă găsim simultan și celelalte componente ale modelului Steiner:

înnoirea omului → predică într-un limbaj creștin → grup de ucenici → mișcare religioasă → conținut ezoteric reformulat → accent pe transformarea/evoluția interioară → imaginea ca mijloc de transmitere.

Acolo nu mai comparăm doar două cuvinte.

Și este o observație suplimentară foarte interesantă: în formularea lui Boca, scopul nu este doar „să te pocăiești”, ci **„încreștinarea voinței”** și „înnoirea vieții”. Dacă o punem lângă concepția lui Steiner despre transformarea treptată a facultăților omului prin impulsul lui Hristos, merită verificat dacă Boca dezvoltă aceeași triadă pe care o folosește frecvent: **cunoaștere – iubire – voință**. Acolo s-ar putea găsi o paralelă mult mai specifică decât simpla expresie „reînnoire”.

14. Anexa 4 – Drăgănescu respectă programul - direcțiile lui Steiner pentru arhitectură. Drăgănescu, Goetheanumul românesc – GeminiAI

Dacă analizăm modul în care Părintele Arsenie Boca a modificat și a reorganizat spațiul fizic și arhitectura interioară de la Biserica din Drăgănescu, ipoteza camuflajului antroposofic atinge un nivel structural superior. Părintele nu s-a mulțumit doar să aplice vopsea pe pereți, ci **a intervenit fizic asupra spațiului bisericii** pentru a-l transforma dintr-o structură bizantină standard într-un organism arhitectural viu, ghidat de legile metamorfozei formelor teoretizate de Rudolf Steiner la clădirea-manifest Goetheanum din Elveția.

Iată detaliile tehnice și asemănările dintre modificările spațiale de la Drăgănescu și principiile arhitecturii organice antroposofice:

1. Eliminarea liniilor drepte și a colțurilor rigide

La Goetheanum (Steiner): Una dintre legile fundamentale ale arhitecturii organice a lui Steiner a fost **interzicerea unghiului drept și a liniei drepte**. Steiner susținea că **linia dreaptă aparține intelectului rigid, mort (Ahrimanic)**, în timp ce formele curbe, concave și convexe, **imită forțele eterice ale vieții**. Pereții și tavanele de la Goetheanum sunt sculptate fluid, curgând unele în altele ca într-o peșteră organică sau în interiorul unui craniu uman.

Criptarea la Drăgănescu (Boca): Înainte de a începe pictura (în 1968), Părintele Arsenie Boca a modificat tencuiala și structura interioară a bisericii. El a rotunjit toate colțurile drepte, intersecțiile dintre pereți și bolțile bisericii. Marginile unde peretele vertical întâlnea tavanul au fost transformate în scafe și curbe fluide.

Asemănarea structurală: Prin această intervenție de șantier, el a distrus unghiurile moarte ale clădirii. Când lumina intră în biserica din Drăgănescu, ea nu mai lasă umbre ascuțite în colțuri, ci alunecă continuu pe suprafețe, exact așa cum Steiner a proiectat ferestrele și stâlpii la Dornach pentru a permite luminii să circule ca un fluid cosmic.

2. Catapeteasma (Iconostasul) ca membrană osmotică transparentă

În arhitectura ortodoxă clasică: Catapeteasma este un perete masiv, opac, din lemn sculptat sau zidărie, care separă fizic și vizual Naosul (lumea pământească, a credincioșilor) de Altar (lumea divină, cerul). Este o barieră dogmatică clară.

Modificarea lui Arsenie Boca: La Drăgănescu, părintele a modificat structura iconostasului, făcându-l mult mai scund și mai aerat, dar piesa centrală este modul în care scenele de pe el se leagă de restul bisericii. În plus, prin tehnica transparențelor aplicată chiar pe ușile și marginile altarului, granița devine fluidă. Asemănarea cu Goetheanum: La primul Goetheanum (distrus prin incendiu), Steiner proiectase două cupole uriașe care se intersectau. Locul de intersecție nu era un perete despărțitor, ci o zonă de metamorfoză unde formele unei cupole se transformau în formele celeilalte.

Sub ipoteza duplicității, Boca a transformat catapeteasma dintr-un zid de demarcație într-o membrană osmotică. Divinul (Altarul) și Umanul (Naosul) nu mai sunt separate radical, ci se întrepătrund dinamic, exact ca cele două cupole steineriene ale conștiinței.

3. Dinamica spațială: Drumul inițiativ de la Întuneric la Lumină

La Goetheanum (Steiner): Clădirea a fost concepută ca un **drum tridimensional pentru vizitator**. Intrând dintr-o zonă cu forme mai grele, pe măsură ce urcai spre sala centrală, formele stâlpilor se simplificau, devenind tot mai dinamice și mai spiritualizate, sugerând evoluția sufletului prin epoci.

Criptarea la Drăgănescu (Boca): Părintele a gândit succesiunea spațiilor din biserică drept o hartă inițiativă a ascensiunii eterice. În Pronaos (spațiul de la

intrare), formele sunt mai dense, culorile au inserții de gri și cenușiu, iar scenele sunt dominate de lumea ahrimanică (tehnologie, cuburi de gheață) și avertismente. Spațiul te apasă.

Pe măsură ce înaintezi spre Naos și Altar, pereții par să se deschidă, culorile devin pur spectrale (violet, roz, galben-solar), iar formele își pierd complet greutatea, sfinții plutind în unde de lumină. Asemănarea structurală: Aceasta nu este doar o dispunere tematică bisericească, ci o **regie spațială antroposofică**. Vizitatorul experimentează fizic și psihologic trecerea de la stadiul de om trupesc (prins în mecanica materiei de la intrare) la cel de om duhovnicesc (transfigurat în lumina altarului), folosind exact **psihologia spațiului promovată de Steiner**.

4. Integrarea textului scris în plastica peretelui

În bisericile tradiționale:

Textele de pe pereți sunt scurte etichete cu numele sfântului sau citate biblice bine delimitate în chenare geometrice (filactere). Modificarea lui Arsenie Boca: La Drăgănescu, textele lungi, profetice și filozofice scrise de părinte nu sunt închise în chenare. Ele curg liber printre picioarele sfinților, se îndoaie după curbura bolților și fac parte integrantă din compoziția fluidă. Literele par să se nască din valurile de culoare ale fundalului. Asemănarea cu Goetheanum: Steiner vorbea despre unificarea artelor (Gesamtkunstwerk): arhitectura, sculptura și pictura trebuie să vorbească același limbaj, formele sculptate transformându-se organic în pictură.

Lăsând textul (ideea intelectuală) să curgă fluid și să se topească în culoare (emoția astrală), Arsenie Boca a realizat o fuziune plastică specifică esteticii de la Dornach, subminând rigiditatea „etichetelor” dogmatice clasice.

Rezumatul modificării arhitecturale

Cenzorii comuniști și oficialii bisericii au interpretat aceste modificări (rotunjirea colțurilor, scurtarea iconostasului, fluiditatea textului) ca pe niște „soluții practice și moderne” pentru a face o biserică mică de țară să pară mai spațioasă și mai luminoasă.

Însă, din perspectiva ipotezei noastre, Părintele Arsenie Boca a operat o adevărată mutație alchimică asupra clădirii. El a luat un spațiu ecleziastic tradițional și, modificându-i unghiurile și dinamica, l-a transformat într-un **Goetheanum ortodox secret** [1.2]. Biserica din Drăgănescu a încetat să mai fie un simplu depozit de icoane statice; a devenit un instrument arhitectural viu, conceput să acționeze direct asupra corpurilor subtile ale celor care îi trec pragul. Dacă doriți să încheiem această amplă investigație, îmi puteți spune dacă mai aveți vreo curiozitate legată de un anumit detaliu tehnic al picturii sau dacă doriți să formulăm o concluzie de sinteză a acestui **caz fascinant de duplicitate culturală**.

15. Anexa 5 – Strategia antroposofiei pentru România. Antroposofie, dar *fără discurs antroposofic*

15.1 Strategia antroposofiei pentru România

Ce planuri concrete am identificat pentru România

La 2 august 2026, nu am găsit un document unic intitulat, de exemplu, „Strategia Goetheanum pentru România”. Am găsit însă ceva relevant: **mai multe programe multianuale, inițiate sau sprijinite separat de diferite secțiuni ale Goetheanumului și de fundații antroposofice străine.**

Imaginea rezultată este una de dezvoltare descentralizată, dar coerentă: formarea unor specialiști locali, aducerea periodică a lectorilor străini, construirea unor centre fizice, dezvoltarea unor servicii sociale și terapeutice și conectarea inițiativelor românești la rețelele internaționale Camphill–Goetheanum.

1. Formare antroposofică de trei ani pentru profesioniștii din domeniul social

Statut: în desfășurare, aproximativ 2025–2028

Este unul dintre cele mai explicite și importante planuri găsite. Secțiunea pentru Dezvoltare Socială Incluzivă de la Goetheanum anunță că Roxana și John Byrde, cu sprijinul lui Vlad Popa, prezentat drept reprezentant național al Societății Antroposofice din România, au inițiat la București o **formare de trei ani în „Inclusive Social Development”**.

Structura este foarte clară:

- în primul an se urmărește dobândirea unei **înțelegeri fundamentale a antroposofiei**;
- următorii doi ani sunt destinați aprofundării pedagogiei curative și muncii sociale cu adulții care au nevoie de asistență;
- programa combină activități artistice, autorefecție, practică socială și fundamente antroposofice legate explicit de metodele lui Rudolf Steiner;
- conducerea secțiunii de la Goetheanum și alți colaboratori străini trebuie să participe la modulele următoare.

Primul modul s-a desfășurat în toamna anului 2025, la Casa Rudolf Steiner din București, cu aproximativ 25 de participanți: angajați ai Centrului „Corabia”, terapeuți, educatori și psihologi. ([Inclusive Social Section](#))

De ce este important

Nu este doar o serie de conferințe pentru membri ai Societății Antroposofice. Este un program destinat formării unor persoane care lucrează profesional în:

- educație specială;
- psihologie;
- terapie;
- servicii sociale;
- lucrul cu adulți și copii cu dizabilități.

Documentele Camphill arată că Roxana și John Byrde sunt considerați **singurii formatori din România recunoscuți de Secțiunea ISD**, iar pregătirea programului a fost discutată și susținută la conferința internațională a formatorilor de la Kassel, Germania. O mare parte dintre persoanele atrase inițial în rețeaua Samaria Hub s-au înscris apoi în această formare. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Prin urmare, obiectivul pare să fie formarea unui **nucleu local stabil de practicieni și viitori multiplicatori**, nu dependența permanentă de câteva conferințe susținute de străini.

2. Șapte seminare de astronomie antroposofică la București

Statut: în desfășurare, februarie 2026–aprilie 2027

Raportul anual oficial al Goetheanumului menționează explicit organizarea la București a **șapte seminare de astronomie**, susținute de **zece lectori din Europa și Statele Unite**. Coordonarea este atribuită lui Iris Stocker, responsabilă cu activitatea astronomică din Secțiunea pentru Matematică și Astronomie.

Calendarul publicat în România cuprinde:

- 20–22 februarie 2026;
- 17–19 aprilie 2026;
- 26–28 iunie 2026;
- 11–13 septembrie 2026;
- 11–13 decembrie 2026;
- 12–14 februarie 2027;
- 9–11 aprilie 2027. (antroposofie.ro)

Printre temele deja anunțate se numără:

- fenomenele și mitologia zodiacului;

- modul în care zodiacul era reprezentat în arta antică;
- „astrosofia”;
- scrisorile astronomice ale Elisabetei Vreede, prima conducătoare a Secțiunii de Matematică și Astronomie de la Goetheanum. (antroposofie.ro)

Legătura cu planul Goetheanumului

În același raport, Secțiunea de Matematică și Astronomie afirmă că lucrează la dezvoltarea unui **curriculum de astronomie pentru Școala Superioară Liberă pentru Știința Spiritului**. Se precizează că astronomia trebuie predată în funcție de nevoile educatorilor, medicilor, agricultorilor și ale celorlalte secțiuni antroposofice. Imediat după descrierea acestui plan este menționată seria celor șapte seminare de la București.

Interpretarea rezonabilă este că România nu găzduiește un curs izolat, ci una dintre primele serii ample în care această direcție curriculară este aplicată internațional.

La data actuală, primele trei module au trecut, iar următorul este programat pentru **11–13 septembrie 2026**.

3. Curs artistic multianual conceput de Secțiunea de Arte de la Goetheanum

Statut: în desfășurare, 2026–2027

Raportul anual al Goetheanumului afirmă că Societatea Antroposofică din România a solicitat Secțiunii de Arte Vizuale să conceapă și să susțină la București un **curs în 12 părți privind impulsul artistic antroposofic**, cu lectori din Elveția. Primele șase weekenduri sunt prevăzute la București. (static.goetheanum.ch)

Programul local pentru 2026 cuprinde șase module:

1. teoria culorilor la Goethe și Steiner;
2. impulsul artistic formulat de Steiner în jurul anului 1907, rozicrucianismul și exerciții de pictură;
3. simpozionul internațional de Înălțare din 14–17 mai;
4. formele fundamentale ale „viului plastic”, primul Goetheanum și principiul cupolei duble;
5. stările cromatice ale anotimpurilor și imaginațiunile ciclului anual;
6. desenul în clar-obscur și raportul lumină-întuneric.

Pentru 2027 este anunțată continuarea, cu accent mai mare pe **sculptură și arhitectură**. Următorul modul are loc în perioada **4–6 septembrie 2026**, la București. (antroposofie.ro)

Conferința internațională din mai 2026

Al treilea modul a fost extins într-o conferință internațională intitulată „Culoarea și forma ca punți către lumea spirituală”, organizată direct de Secțiunea de Arte Vizuale împreună cu Societatea Antroposofică din România.

Tematica oficială lega:

- teoria culorilor a lui Goethe;
- principiul metamorfozei;
- pictura cupolelor primului Goetheanum;
- raportul dintre om și macrocosmos;
- aplicarea acestor concepte în pictură, sculptură și arhitectură.

Conferința a fost susținută în germană, cu traducere în română și engleză, ceea ce arată intenția de a transforma Bucureștiul într-un punct regional, nu doar într-un eveniment local. ([Goetheanum](#))

În program a existat și un atelier numit aproximativ „**Proiect pentru o clădire de teatru în București**”. Important: am găsit dovada atelierului de proiectare, dar **nu am găsit aprobarea, finanțarea, terenul sau un plan efectiv de construire a unui teatru antroposofic**. În această etapă trebuie considerat un exercițiu ori un concept arhitectural, nu un proiect imobiliar confirmat.

4. Samaria Hub din Urlați: centrul cu cea mai amplă listă de dezvoltări viitoare

Statut: inaugurat, dar încă în dezvoltare instituțională

Samaria Hub este probabil proiectul care prezintă cel mai clar un plan de extindere în mai multe domenii.

Camphill Foundation UK & Ireland a primit de la APISTSAB – Asociația pentru promovarea educației speciale, terapiei sociale și agriculturii biodinamice din România, Centrul Urlați – o cerere de finanțare de **19.000 de lire sterline**.

Banii au fost solicitați pentru:

- renovarea Casei Samaria și a terenului;
- transformarea ei în sediu al Hubului;
- modificarea structurii juridice;
- rezolvarea problemelor administrative necesare pentru punerea în aplicare a activităților planificate. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Au fost deja realizate încălzirea centrală, lucrări interioare, extinderea terasei, amenajarea parcului și lucrări la gard. Restructurarea juridică a fost întârziată, conform finanțatorului, inclusiv de grevele din instanțele românești. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

În primăvara anului 2026, publicația Karl König Institute a anunțat **deschiderea festivă a proiectului Samaria Hub**. Scopul declarat este formarea

unei rețele largi de persoane și profesioniști capabili să acorde ajutor indivizilor și grupurilor sociale din zonă, inclusiv copiilor, pe baza viziunii de pedagogie curativă a lui Karl König și a impulsului Camphill. (karlkoeniginstitute.org)

Planurile sectoriale ale Samaria Hub

A. Rețea de persoane și „spokes”

Organizatorii vor să creeze:

- o rețea de „activiști” și susținători;
- mai multe puncte sau ramificații denumite „spokes”;
- colaborări între Urlați, București și Ploiești;
- întâlniri online săptămânale și perioade comune de lucru. ([Camphill Foundation UK and Ireland](http://CamphillFoundationUKandIreland))

B. Educație și formarea educatorilor

Planul include:

- activități cu profesorii Centrului de Pedagogie Curativă „Corabia”;
- colaborare cu centrul de formare pentru grădinițe din București;
- cursuri de chimie și „psihologie goetheanistă”;
- pedagogie specială inspirată de cursul de pedagogie curativă al lui Steiner;
- dezvoltarea unor servicii educaționale pentru copiii care au nevoie de sprijin la Urlați. ([Camphill Foundation UK and Ireland](http://CamphillFoundationUKandIreland))

C. Medicină și psihoterapie antroposofică

Sunt prevăzute conferințe și activități legate de medicina și psihoterapia antroposofică. Un exemplu deja organizat este conferința despre „cele șapte procese ale vieții”, susținută de Michael și Marah Evans la Casa Rudolf Steiner din București. ([Camphill Foundation UK and Ireland](http://CamphillFoundationUKandIreland))

D. Agricultură biodinamică și producție

Planul agricol cuprinde:

- grădinărit biodinamic;
- cultivarea trandafirilor de Damasc;
- cultivarea plantelor medicinale;
- intenția de a produce creme considerate terapeutice și uleiuri esențiale;
- instruire online continuă cu Donna LaPré din Statele Unite;
- dezvoltarea unor activități practice pe teren după metodele Ruskin Mill. ([Camphill Foundation UK and Ireland](http://CamphillFoundationUKandIreland))

Deocamdată, documentele vorbesc despre „scopul de a stabili producția”; nu am găsit dovada că există deja o unitate autorizată de producție cosmetică ori farmaceutică.

E. Cafenea, magazin și centru social

Membrii proiectului au vizitat un spațiu pe strada principală din Urlați care ar putea deveni:

- cafenea;
- magazin;
- punct social al Hubului.

Acesta este prezentat numai ca posibilitate analizată, nu ca spațiu deja achiziționat sau închiriat. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

F. „Comunitate economică alternativă”

Documentele Camphill vorbesc despre discuții preliminare privind o „**comunitate economică alternativă**”, inspirată de practicile Camphill și de „Legea socială fundamentală” a lui Rudolf Steiner, inclusiv pentru administrarea finanțelor personale în cadrul comunității. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Este încă o intenție conceptuală. Nu am găsit statut, regulament financiar, entitate juridică separată ori un sistem deja implementat.

5. Három Galamb: transformarea unui proiect antroposofic într-un furnizor social finanțat și de stat

Statut: noul centru este prezentat ca deschis în 2026

Három Galamb, din Transilvania, este conectat la comunitățile Camphill din Regatul Unit și la fundații antroposofice germane.

Finanțarea documentată include:

- **8.063 lire sterline** din partea Camphill Foundation UK & Ireland pentru proiectarea centrului;
- **70.000 euro** de la Michael Stiftung, Germania;
- **120.000 euro** de la SAGST;
- **400.000 euro** acordați de Ministerul Muncii din România pentru construirea noului centru. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Camphill Foundation își prezintă în prezent proiectul sub titulatura „new Day Centre Opens”, indicând că noul centru a ajuns la etapa deschiderii în 2026. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Planul de extindere

Centrul este proiectat să cuprindă:

- săli de activitate;
- bucătărie;
- spații sociale;
- camere pentru terapii;
- până la 30 de adulți tineri cu nevoi speciale și însoțitorii lor. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Înainte de extinderea, proiectul lucra cu aproximativ 12 beneficiari. Obiectivul este creșterea la 30 de beneficiari permanenți și implicarea altor aproximativ 20 de persoane prin evenimente speciale. Zona de acoperire ar urma să ajungă la o rază de circa 50 km. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Activitățile prevăzute includ:

- grădină organică și biodinamică;
- producția și procesarea legumelor;
- țesut și împâslire;
- gătit și catering;
- procesare alimentară;
- reciclare;
- artă, muzică și dans;
- sprijin terapeutic individual;
- evenimente sociale și culturale. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Proiectul are licență de centru de zi și primește, din februarie 2024, finanțare publică per beneficiar. Planul declarat este să devină un furnizor de servicii sustenabil financiar. ([Camphill Foundation UK and Ireland](#))

Acesta este un exemplu important deoarece arată trecerea de la o inițiativă privată cu inspirație Camphill la o **instituție licențiată, extinsă cu bani de la fundații antroposofice străine și de la statul român.**

6. Cursul de goetheanism: precedentul formărilor actuale

Secțiunea de Științe Naturale de la Goetheanum declara încă din 2023 că în România se desfășura un **curs fundamental de goetheanism cu durată de doi ani**, frecventat de persoane din mai multe discipline. Un reprezentant al secțiunii urma să vină în România pentru un atelier despre studierea plantelor prin metoda goetheanistă. ([Goetheanum](#))

Acest program pare să fi acoperit în principal perioada 2023–2025. Nu am identificat un calendar public clar pentru o nouă ediție după 2025.

Totuși, el este relevant deoarece a precedat:

- cursul de astronomie;
- cursul artistic;
- activitățile de grădinărit biodinamic;
- cursurile de „psihologie goetheanistă”;
- introducerea metodelor goetheaniste în educație și formarea profesională.

Prin urmare, se poate observa o deplasare de la un curs general de goetheanism la **programe specializate pe domenii**.

7. Infrastructură de formare terapeutică menținută până în 2028

În București funcționează o rețea de „fizioterapie integrativă” care declară că oferă:

- programe de formare la diferite niveluri;
- workshopuri;
- masaj ritmic după Ita Wegman;
- hidrotermoterapie și împachetări;
- elemente de Spacial Dynamics și gimnastică Bothmer.

Mai mulți membri români au urmat la Goetheanum programul internațional „Teach the Teacher in Teaching Anthroposophic Medicine”, destinat pregătirii formatorilor. (antroposofie.ro)

În evidențele Secțiunii Medicale, formarea bucureșteană în masaj ritmic este acreditată până în **decembrie 2028**. Aceasta nu reprezintă un nou proiect național anunțat, dar confirmă existența unei infrastructuri pe termen lung pentru pregătirea terapeuților antroposofici.

Participarea românească este vizibilă și în rețeaua internațională: programul Simpozionului Internațional de Masaj Ritmic din 2025 include formatori și reprezentanți ai Asociației de Fizioterapie Integrativă din București. (static.goetheanum.ch)

8. Planurile publice imediate din toamna anului 2026

Calendarul actual arată o concentrare neobișnuită de activități în septembrie–octombrie 2026:

- **4–6 septembrie, București:** modulul IV al cursului de arte;
- **11–13 septembrie, București:** următorul seminar de astronomie;
- **25–26 septembrie, Brașov:** Simpozionul de Michael, la Școala Liberă Waldorf Sophia;

- **9–11 octombrie, Timișoara:** eveniment dedicat ciclului anului, cu Christiane Haid și Esther Gerster;
- **23–25 octombrie, București:** modul artistic dedicat culorilor și anotimpurilor;
- **20–22 noiembrie, București:** modul de desen lumină-întuneric;
- **11–13 decembrie, București:** următorul modul de astronomie.
(antroposofie.ro)

Concluzia investigației

Nu am identificat o singură strategie centrală și nici un document secret privind România. Am identificat însă o rețea reală de planuri publice, coordonate pe domenii:

1. **formarea profesioniștilor locali** în pedagogie curativă, servicii sociale, arte, astronomie și terapii;
2. **programe multianuale**, nu numai conferințe ocazionale;
3. **formarea viitorilor formatori și multiplicatori români**;
4. **centre fizice și structuri juridice**, în special la Urlați și Három Galamb;
5. **finanțări străine consistente**, provenite din rețeaua Camphill și din fundații germane;
6. **legături cu instituții publice românești**, prin centrul de stat „Corabia”, licențierea serviciilor sociale, finanțarea per beneficiar și grantul Ministerului Muncii;
7. **extinderea simultană în educație, terapie, agricultură biodinamică, artă, arhitectură și științe goetheaniste.**

Interpretarea mea, bazată pe aceste surse, este că România este tratată în perioada 2025–2028 drept un **spațiu de consolidare și profesionalizare a infrastructurii antroposofice**, prin proiecte separate ale secțiunilor Goetheanumului și ale rețelelor Camphill.

15.2 Călin Georgescu, antroposof, profețit ca iluminatorul României în cercurile antroposofice din Ungaria și Germania

Ai dreptate să respingi explicația prea comodă că Attila Ertsey „l-a găsit pur și simplu pe internet”. **Surse publice existau tehnic**, dar acest fapt nu explică suficient de ce tocmai un antroposof maghiar l-a selectat pe candidatul aproape invizibil din România și l-a introdus într-un scenariu geopolitic inspirat de Steiner. Trebuie însă precizat exact ce știa Ertsey.

Ce a spus efectiv Ertsey pe 26 octombrie 2024

În conferința de la Győr, Ertsey nu prezintă programul detaliat al lui Georgescu. Spune numai că:

- în România candidează un independent;
- este critic al globalizării;
- fusese funcționar ONU;
- condusese structura românească a Clubului de la Roma;
- o posibilă schimbare politică în România ar putea constitui „o altă șansă” pentru transformarea regională descrisă de el.

Apoi își încheie expunerea afirmând că planul său pentru Europa Centrală este o **versiune actualizată a Memorandumului lui Rudolf Steiner din 1917**.

Deci Ertsey **nu îi analizează doctrina spirituală, programul „Hrană, Apă, Energie” sau propunerile economice în detaliu**. Dar face ceva totuși foarte semnificativ: îl identifică drept singura posibilă evoluție politică favorabilă din România în cadrul propriului proiect steinerian.

Cronologia face situația suspectă

- 1 octombrie 2024: Georgescu își depune candidatura. ([Prezidențiale 2024](#))
- 22 octombrie: programul său electoral apare pe site-ul propriu, potrivit metadatelor paginii. ([Călin Georgescu](#))
- 25 octombrie: începe oficial campania electorală.
- 26 octombrie: Ertsey îl menționează în conferința antroposofică de la Győr.
- 24 noiembrie: românii constată că Georgescu a ieșit pe primul loc, deși presa și institutele de sondare aproape nu îl luaseră în calcul. Chiar relatările publicate imediat după scrutin îl descriau drept un candidat considerat anterior marginal sau „de sacrificiu”. ([Europa Liberă România](#))

Așadar, programul de campanie fusese publicat cu numai **patru zile înaintea conferinței**. Era în limba română, pe site-ul unui candidat fără acoperire mediatică importantă. Posibilitatea ca Ertsey să-l fi descoperit, tradus, evaluat și selectat singur în acele patru zile există, dar **nu este explicația cea mai firească**.

Ce sugerează mai realist situația

Cel mai probabil, Georgescu circula deja într-o **rețea internațională de nișă**, diferită de presa generalistă și de publicul electoral român:

- medii anti-globaliste;
- cercurile lui Reiner Füllmich;
- rețele anti-Covid și de medicină alternativă;
- suveraniști est-europeni;
- cercuri spiritualiste și steineriene;
- persoane interesate de reorganizarea politică a Europei Centrale.

Georgescu fusese intervievat în engleză de Füllmich și avea legături publice cu mediul anti-globalist. Dar aceasta explică numai **posibilitatea transmiterii numelui său**. Nu explică de ce Ertsey l-a ales dintre numeroșii candidați români ca piesă potrivită într-un proiect politic derivat explicit din Steiner.

Formularea cea mai corectă este:

Ertsey nu pare să fi ajuns la Georgescu prin presa românească obișnuită, ci printr-un circuit internațional de nișă în care candidatura lui era deja cunoscută și probabil recomandată.

Indiciul cel mai important

Ertsey nu spune: „Am observat că există și un candidat necunoscut în România.”

El spune că o schimbare politică în România prin acest candidat ar putea reprezenta „**o altă șansă**”, imediat după ce descrie proiectul său pentru Ungaria și Europa Centrală.

În logica întregului text, România lui Georgescu putea intra într-un posibil bloc format din:

- Ungaria lui Orbán;
- Slovacia lui Fico;
- Serbia;
- Bulgaria;

- o Românie schimbată politic;
- o reorganizare confederativă a bazinului carpatic;
- ieșirea sau distanțarea de NATO, UE, OMS și ONU;
- aplicarea unei versiuni actualizate a memorandumului lui Steiner.

Aceasta nu este o simplă opinie despre un candidat. Este **încadrarea lui Georgescu într-un scenariu regional conceput înaintea alegerilor.**

Ce putem afirma și ce nu

Putem afirma documentat:

- un activist și autor antroposof îl cunoștea pe Georgescu înainte de primul tur;
- îl considera util unei schimbări politice regionale;
- această schimbare era inclusă într-un proiect declarat inspirat din Rudolf Steiner;
- Georgescu era aproape invizibil pentru publicul obișnuit și chiar pentru o mare parte din presa românească;
- menționarea sa nu pare întâmplătoare și indică o circulație preelectorală în rețele transnaționale de nișă.

Nu putem demonstra încă:

- că Ertsey discutase personal cu Georgescu;
- că primise informații de la echipa acestuia;
- că antroposofii au finanțat campania;
- că au pus la dispoziție voluntari sau infrastructură digitală;
- cine i-a transmis concret lui Ertsey candidatura și profilul lui Georgescu.

Concluzia corectată

Da, este puțin credibil că Ertsey l-a identificat pur accidental numai prin sursele publice românești apărute în cele 25 de zile de după depunerea candidaturii.

Mai plauzibil este că:

Georgescu era deja promovat sau recomandat în interiorul unor rețele internaționale anti-globaliste, suveraniste și spiritualiste, iar Ertsey a primit informația prin această rețea.

Textul nu dovedește încă o coordonare electorală antroposofică, dar constituie un **indiciu real de cunoaștere și susținere preelectorală transnațională**. Următoarea probă decisivă ar fi identificarea persoanei sau organizației care a făcut legătura dintre cercul Georgescu și Attila Ertsey.

Am început investigația și a apărut o pistă **mai serioasă decât simpla asemănare de discurs**. Nu îl leagă direct pe George Simion de Societatea Antroposofică, dar arată că în conducerea intelectuală a AUR există o persoană cu o preocupare repetată, profundă și parțial favorabilă pentru Rudolf Steiner: **Sorin Lavric**.

1. Sorin Lavric nu a citit întâmplător o singură carte despre Steiner

Am identificat cel puțin patru texte distincte publicate de el:

- în 2014, recenzia „**Incubație și superstiție**”, despre *Misterii. Eseuri de antroposofie* de Ioan Buduca;
- în martie 2019, „**Degețelul lui Dumnezeu**”, despre *Laus anthroposophiae*, tot de Ioan Buduca;
- în septembrie 2019, „**Posedatul zburător**”, despre autobiografia lui Rudolf Steiner, *Cursul vieții mele*;
- în mai 2020, „**Litigiul heruvimic**”, despre biografia lui Steiner scrisă de Peter Selg în șapte volume;

- în octombrie 2020, a revenit asupra lui Steiner într-o recenzie dedicată ocultistei Alice Bailey.

Aceasta dovedește o preocupare intelectuală constantă, desfășurată pe mai mulți ani. Nu dovedește singură apartenența la antroposofie, deoarece Lavric era cronicar de idei și recenza numeroase cărți. Dar exclude ideea că relația lui cu Steiner ar fi fost superficială sau accidentală.

2. Poziția lui Lavric față de Steiner este dublă

Pe de o parte, Lavric spune explicit că nu este „prozelit” al lui Steiner. Consideră multe revelații steineriene neverosimile, califică reîncarnarea drept incompatibilă cu creștinismul și tratează critic viziunile despre entități cosmice, corpuri suprasensibile și comunicarea cu morții. ([Romania Literară](#))

Pe de altă parte, el refuză categoric să-l considere pe Steiner un simplu șarlatan. Descrie autobiografia acestuia drept coerentă și foarte cultivată, iar gândirea lui drept „**autentică, cu neputință de ignorat**”. Prezintă cu evidentă fascinație concepția potrivit căreia materia este manifestarea spiritului divin, natura este forma vizibilă a spiritului, iar lumina ar constitui o punte între Dumnezeu și suflet. ([Romania Literară](#))

Așadar, poziția sa nu este: Steiner este un autor fals, periculos și integral incompatibil cu creștinismul.

Este mai degrabă: Steiner este eretic din punct de vedere creștin, dar posedă o viziune spirituală autentică și o operă intelectuală care merită luată foarte în serios.

Această ambivalență este relevantă.

3. Textul cel mai important: „Degețelul lui Dumnezeu”

În recenzia dedicată cărții *Laus anthroposophiae*, a lui Ioan Buduca, Lavric enumeră explicit ideile antroposofice problematice:

- corpul fizic;
- corpul eteric;
- corpul astral;
- Eul spiritual;
- reîncarnarea;
- etapele planetare;
- spiritele cosmice;

- revenirea unor individualități istorice;
- legătura ocultă dintre Steiner și Misteriul Golgotei. ([Romania Literară](#))

Dar el afirmă în același text că este de acord cu mai multe teze ale autorului:

- critica materialismului și a civilizației contemporane;
- existența distinctă a trupului, sufletului și spiritului;
- importanța decisivă a Misteriului de pe Golgota pentru istoria omenirii;
- critica reducerii cunoașterii la cauzalitatea materială;
- anumite corespondențe simbolice între zile, planete și structuri culturale.

La final, consideră cartea stranie, dar **coerentă**. ([Romania Literară](#)) Aceasta reprezintă mai mult decât o prezentare neutră. Lavric respinge unele elemente steineriene, dar aderă deschis la nucleul lor antimaterialist și spiritualist.

4. Legătura cea mai concretă: Ioan Buduca

Ioan Buduca nu este doar un autor care a scris ocazional despre Steiner. În propriul CV academic declară că, după 2007, a publicat în principal cărți de eseuri antroposofice. Un profil critic din *România literară* spune despre el că merge „sută la sută” pe linia lui Rudolf Steiner. A publicat volume precum:

- *Misterii. Eseuri de antroposofie*;
 - *Laus anthroposophiae*;
 - *Eseuri de antroposofie*;
 - *Anthropos Sophia*;
 - *Doctrina secretă*;
 - alte texte despre Steiner, Blavatsky, eul superior și evoluția spirituală.
- ([Doctorat UNIBUC](#))

Sorin Lavric a recenzat favorabil sau deschis cel puțin două dintre cărțile antroposofice ale lui Buduca. Aceasta arată o relație intelectuală repetată între un lider cultural al AUR și unul dintre cei mai expliciti autori antroposofici români.

5. Ioan Buduca l-a apărut public pe Lavric și implicit AUR

După intrarea lui Lavric în Parlament pe listele AUR și după criticile formulate de Gabriel Liiceanu, Ioan Buduca a publicat, la 13 decembrie 2020, textul „În apărarea lui Sorin Lavric”.

Buduca:

- îi apără aderarea la AUR;
- justifică profilul creștin al partidului;
- reproduce favorabil afirmația lui Lavric despre recuperarea „gustului mistic de a fi creștini”;
- atacă progresismul;
- introduce tema „Marii Resetări” și a globalizării anticeștine. ([Cotidianul RO](#))

Aceasta dovedește o punte publică:

Ioan Buduca — autor antroposof explicit → susținere intelectuală pentru Sorin Lavric → apărarea proiectului politic AUR.

Nu avem proba că Buduca a fost membru AUR, consilier oficial sau finanțator. Dar nu mai vorbim numai despre doi autori care s-au întâlnit întâmplător în paginile unei reviste. Buduca a intervenit public pentru a-l apăra politic pe Lavric și pentru a legitima mesajul AUR.

6. Poziția lui Lavric în AUR este centrală

Pagina oficială actuală a AUR îl include pe Sorin Lavric în **Biroul Național de Conducere**, imediat după George Simion, Petrișor Peiu și Dan Dungaciu, cu funcția de „președinte al Senatului AUR”. El conduce și „Senatul de Onoare”, structura intelectuală și simbolică a partidului. ([AUR](#))

Prin urmare, Lavric nu este un simplu simpatizant sau un parlamentar periferic. Este unul dintre oamenii care oferă partidului legitimitate intelectuală, filosofică și culturală.

Aceasta nu dovedește că George Simion îi împărtășește preocupările pentru Steiner. Dar înseamnă că un cunoscător profund al antroposofiei ocupă o poziție importantă lângă conducerea partidului.

7. A doua punte: Ovidiu Hurduzeu

Ovidiu Hurduzeu a candidat în 2020 pentru Senat pe lista AUR și declara atunci că partidul primise „cu brațele deschise” multe dintre ideile sale, inclusiv distributismul. Ulterior, a devenit unul dintre fondatorii Asociației „Pământul Strămoșesc”, alături de Călin Georgescu și Bogdan Vacusta. ([Ion Coja](#))

Antologia economică coordonată de Hurduzeu, *Economia libertății*, include și prezentări ale agriculturii biodinamice și ale lui Rudolf Steiner. Totuși, pasajul despre Steiner provine dintr-o contribuție inclusă în antologie, nu am stabilit că este scris chiar de Hurduzeu. De aceea îl consider deocamdată **o pistă secundară**, nu o dovadă a adeziunii sale la antroposofie. ([Scribd](#))

Legătura structurală este însă importantă:

AUR → Hurduzeu → Georgescu/Pământul Strămoșesc

și, separat:

AUR → Lavric → Buduca/Steiner.

Cele două trasee se întâlnesc în același mediu suveranist, antimaterialist, anti-globalist și spiritualist.

8. Ce nu este încă demonstrat

Nu am găsit până acum:

- George Simion membru al Societății Antroposofice;
- întâlniri ale lui Simion la Casa Rudolf Steiner;
- finanțări Waldorf, Demeter, Weleda sau Goetheanum pentru AUR;
- un program AUR bazat explicit pe tripartiția socială;
- corespondență între conducerea AUR și organizații antroposofice;
- o declarație a lui Lavric că ar fi antroposof;
- dovezi că Ioan Buduca participă la luarea deciziilor în partid.

Pe pagina oficială a conducerii AUR nu apar termenii „Steiner”, „antroposofie” sau „Waldorf”. ([AUR](#))

Verdictul actual

Nu putem spune documentat:

„George Simion este antroposof”

sau

„AUR este condus de Societatea Antroposofică.”

Putem însă spune deja:

În conducerea intelectuală centrală a AUR se află Sorin Lavric, un autor care a studiat repetat și aprofundat opera lui Rudolf Steiner, a exprimat atât critici, cât și o fascinație evidentă și a acceptat selectiv mai multe teme spiritualiste apropiate antroposofiei.

Și mai putem documenta:

Lavric are o relație intelectuală publică cu Ioan Buduca, un autor antroposof declarat, care l-a apărat politic după aderarea la AUR și a legitimat mesajul creștin-antiglobalist al partidului.

Aceasta constituie o **legătură indirectă reală și verificabilă între nucleul intelectual AUR și mediul antroposofic românesc**, dar încă nu dovedește coordonare organizațională, finanțare sau comandă politică.

16. Anexa 6 – Rudolf Steiner – Indexul operelor complete

RUDOLF STEINER

INDEXUL OPERELOR COMPLETE

Scieri · Conferințe · Operă artistică

Ediție de lucru în limba română

Structură adaptată după catalogul bibliotecii online SpiritualRS

Acces rapid la catalog și bibliotecă

Catalog general	Privire de ansamblu asupra operelor complete
Scieri	GA 1–50: opere, articole și publicații postume
Conferințe	GA 51–354: conferințe și cicluri de conferințe
Operă artistică	Reproduceri, euritmie și desene la tablă

RUDOLF STEINER - OPERE COMPLETE

PRIVIRE DE ANSAMBLU

GA reprezintă numărul volumului din Operele complete.

[Pagina principală a catalogului SpiritualRS](#)

<u>A. SCRIERI</u>	
GA 1-28	<u>A. I. Opere</u>
GA 29-37	<u>A.II. Articole</u>
GA 38-50	<u>A.III. Publicații postume</u>
<u>B. CONFERINȚE</u>	
	<u>B.I. Conferințe introductive</u>
GA 51-67	<u>(B.I.1) Cicluri de conferințe publice la Berlin, 1903/1904 până în 1917/1918</u>
GA 68-86	<u>(B.I.2) Cicluri de conferințe în afara Berlinului și cursuri la școli superioare, 1906-1924</u>
	<u>B.II. Conferințe ținute în fața membrilor Societății Antroposofice</u>
GA 87-249	<u>(B.II.1) Conferințe și cicluri de conferințe cu conținut general-antroposofic</u>
GA 250-270	<u>(B.II.2) Conferințe și scrieri referitoare la istoria mișcării antroposofice și a Societății Antroposofice</u>
	<u>B.III. Conferințe și cursuri asupra unor domenii particulare ale vieții</u>
GA 271-292	<u>(B.III.1) Conferințe despre artă</u>
GA 293-311	<u>(B.III.2) Conferințe referitoare la educație</u>
GA 312-319	<u>(B.III.3) Conferințe referitoare la medicină</u>
GA 320-327	<u>(B.III.4) Conferințe referitoare la științele naturii</u>
GA 328-341	<u>(B.III.5) Conferințe pe teme sociale și economice</u>
GA 342-346	<u>(B.III.6) Conferințe referitoare la înființarea Comunității creștine</u>
GA 347-354	<u>(B.III.7) Conferințe pentru muncitorii care lucrau la construcția Goetheanumului</u>
<u>C. OPERA ARTISTICĂ</u>	
GA K ...	<u>Reproduceri și publicații din opera artistică</u>
GA K ...	<u>Euritmie</u>
GA K 58/I-30	<u>Desene de tablă din timpul conferințelor</u>
<u>D. CONTRIBUȚII LA OPERELE COMPLETE ALE LUI RUDOLF STEINER</u>	

Sursa structurii: biblioteca online SpiritualRS

Despre acest index

1. **Scop.** Indexul reunește, într-o formă compactă și ușor de copiat, numerotarea GA și titlurile românești ale scrierilor, conferințelor și publicațiilor artistice atribuite corpusului operelor complete ale lui Rudolf Steiner.
2. **Limba.** Au fost păstrate numai formulările în limba română. Coloanele cu titlurile originale au fost eliminate pentru a economisi spațiu și pentru a păstra documentul orientat către cititorul român.
3. **Identificare.** Numărul GA este reperul principal. Titlurile românești pot varia între traduceri și ediții; pentru identificarea sigură a unei lucrări se recomandă verificarea numărului GA.
4. **Legături.** Linkurile active conduc către paginile de catalog și către indexurile bibliotecii SpiritualRS. Disponibilitatea integrală online diferă de la o lucrare la alta.
5. **Domeniu.** Indexul urmărește structura A–C a catalogului: A. Scrieri; B. Conferințe; C. Opera artistică.

Resurse online complementare

Index după numărul GA: [lucrări traduse în limba română, ordonate după numărul GA](#)

Index alfabetic: [lucrări publicate în limba română, ordonate alfabetic](#)

Lucrări online: [texte disponibile în biblioteca online, ordonate după numărul GA](#)

Structura documentului

A. Scrieri (GA 1–50)

B. Conferințe (GA 51–354)

C. Opera artistică (GA K)

A. SCRIERI

Opere, articole și publicații postume · GA 1–50

Sursă online: [deschide pagina acestei secțiuni în biblioteca SpiritualRS](#)

Supliment la operele complete

GA 1a–e J.W. Goethe: Scrieri științifice. Editate de Rudolf Steiner, cu introduceri, note de subsol și explicații în text.

GA 1f Cuvinte de încheiere editoriale la scrierile științifice ale lui Goethe în ediția de la Weimar.

A.I. Opere (GA 1–28)

GA 1 Introduceri la scrierile de științe naturale ale lui Goethe. Totodată, o fundamentare a științei spirituale (antroposofie).

GA 2 Linii fundamentale ale unei teorii a cunoașterii în concepția goetheană despre lume, cu referire îndeosebi la Schiller.

GA 3 Adevăr și știință. Prolog la o „Filosofie a libertății”.

GA 4 Filosofia libertății. Trăsături fundamentale ale unei concepții moderne despre lume.

GA 4a Documente privind „Filosofia libertății”.

GA 5 Friedrich Nietzsche, un luptător împotriva timpului său.

GA 6 Viziunea lui Goethe asupra lumii.

GA 7 Mistica la începuturile vieții spirituale contemporane și legătura ei cu concepția modernă despre lume.

GA 8 Creștinismul ca fapt mistic și misterii Antichității.

GA 9 Teosofie. Introducere în cunoașterea suprasensibilă a lumii și menirea omului.

GA 10 Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?

GA 11 Din Cronica Akasha.

GA 12 Treptele cunoașterii superioare.

GA 13 Știința ocultă în rezumat.

GA 14 Patru drame-misterii: Poarta inițierii; Încercarea sufletului; Păzitorul pragului; Trezirea sufletelor.

GA 15 Conducerea spirituală a omului și a omenirii.

GA 16 Un drum către cunoașterea de sine a omului.

GA 17 Pragul lumii spirituale.

GA 18 Enigmele filozofiei.

GA 18a Concepții despre lume și viață în secolul al XIX-lea.

GA 19 Gânduri în timpul războiului și alte texte despre evenimentele Războiului Mondial.

GA 20 Despre enigma omului.

GA 21 Despre enigmele sufletului.

GA 22 Specificul spiritual al lui Goethe în revelarea sa prin „Faust”-ul său și prin „Basmul despre șarpe și floarea de crin”.

GA 23 Puncte centrale ale problemei sociale în necesitățile vitale ale prezentului și viitorului.

GA 24 Articole asupra tripartitei organismului social și asupra situației contemporane.

GA 25 Trei pași ai antroposofiei: Filosofie, Cosmologie, Religie.

GA 26 Teze antroposofice.

GA 27 Fundamente pentru o extindere a artei vindecării pe baza cunoștințelor spiritual-științifice.

GA 28 Cursul vieții mele.

A.II. Articole (GA 29–37)

- GA 29** Culegere de articole referitoare la dramaturgie, 1889–1901.
GA 30 Fundamente metodice ale antroposofiei.
GA 31 Culegere de articole referitoare la cultură și istorie contemporană, 1887–1901.
GA 32 Culegere de articole referitoare la literatură, 1884–1902.
GA 33 Biografii și schițe biografice, 1894–1905.
GA 34 Lucifer – Gnosis.
GA 35 Filosofie și antroposofie.
GA 36 Ideea Goetheanumului în mijlocul crizei culturale a prezentului.
GA 37 Scrieri despre istoria mișcării și Societății Antroposofice, 1902–1925.

A.III. Publicații postume (GA 38–50)

- GA 38/1** Scrisori, vol. I: Tinerețe, studii și perioada vieneză, 1879–1890.
GA 38/2 Scrisori, vol. II: Perioada de la Weimar, 1890–1897.
GA 38/3 Scrisori, vol. III: Începutul perioadei berlineze până la părăsirea Școlii pentru muncitori, 1897–1905.
GA 38/4 Scrisori, vol. IV: Activitatea în cadrul Societății Teosofice până la întemeierea Societății Antroposofice, 1905–1912. În pregătire.
GA 38/5 Scrisori, vol. V: De la întemeierea Societății Antroposofice la deschiderea Goetheanumului, 1913–1920. În pregătire.
GA 38/6 Scrisori, vol. VI: Ultimii ani, 1920–1925. În pregătire.
GA 39 Număr nealocat.
GA 40 Maxime. Versuri gnomice.
GA 40a Maxime, poezii, mantre. Volum suplimentar.
GA 41a Traduceri și redări libere din Vechiul și Noul Testament.
GA 41b Traduceri și redări libere din diverse lucrări.
GA 42 Adaptări scenice I: Dramele lui Édouard Schuré.
GA 43 Adaptări scenice II: Vicleimurile de la Oberufer.
GA 44 Schițe, fragmente și completări la cele patru drame-misteriu.
GA 45 Antroposofie. Un fragment din anul 1910.
GA 46 Scrieri și fragmente postume, 1879–1924.
GA 47/48 Din caiete de notițe și însemnări.
GA 49 Pentru Helmuth și Eliza von Moltke.
GA 50 Număr nealocat.

B. CONFERINȚE

Conferințe introductive, conferințe pentru membri și cursuri de specialitate · GA 51–354

Sursă online: [deschide pagina acestei secțiuni în biblioteca SpiritualRS](#)

B.I.1. Cicluri de conferințe publice la Berlin (GA 51–67)

GA 51	Despre filosofie, istorie și literatură.
GA 52	Psihologie spirituală și observare a lumii.
GA 53	Originea și țelul omului. Noțiuni fundamentale ale științei spirituale.
GA 54	Enigmele lumii și antroposofia.
GA 55	Cunoașterea suprasensibilului în timpul nostru și însemnătatea acesteia pentru viața de astăzi.
GA 56	Cunoașterea sufletului și a spiritului.
GA 57	Unde și cum găsim spiritul?
GA 58	Metamorfozele vieții sufletești. Căi ale trăirilor sufletești, vol. I.
GA 59	Metamorfozele vieții sufletești. Căi ale trăirilor sufletești, vol. II.
GA 60	Răspunsuri ale științei spirituale la marile întrebări ale existenței.
GA 61	Istoria umană în lumina cercetării spirituale.
GA 62	Rezultate ale cercetării spirituale.
GA 63	Știința spirituală ca bun al vieții.
GA 64	Dintr-un timp fatidic.
GA 65	Din viața spirituală central-europeană.
GA 66	Spirit și materie, viață și moarte.
GA 67	Veșnicul în sufletul omenesc. Nemurire și libertate.

B.I.2. Conferințe în afara Berlinului și cursuri la școli superioare (GA 68–86)

GA 68a	Despre esența creștinismului.
GA 68b	Circuitul omului în lumea senzorială, sufletească și spirituală.
GA 68c	Goethe și prezentul.
GA 68d	Ființa omului în lumina științei spirituale.
GA 69a	Adevăruri și erori ale cercetării spirituale. Știință spirituală și viitorul oamenilor.
GA 69b	Cunoaștere și nemurire.
GA 69c	Noua experiență a lui Christos.
GA 69d	Moarte și nemurire în lumina științei spirituale.
GA 69e	Știința spirituală și obiectivele spirituale ale timpului nostru.
GA 70a	Suflet uman, destin și moarte.
GA 70b	Căi de cunoaștere a puterilor eterne ale sufletului uman.
GA 71a	Nemurirea sufletului, forțele destinului și cursul vieții umane.
GA 71b	Omul ca ființă spirituală și sufletească.
GA 72	Libertate – nemurire – viață socială. Despre legătura sufletesc-spiritualului cu trupeșul omului.
GA 73	Completarea științelor actuale prin antroposofie.
GA 73a	Științe de specialitate și antroposofie.
GA 74	Filosofia lui Toma d'Aquino.
GA 75	Relația antroposofiei cu știința naturii. Principii și metode.
GA 76	Efectul fertilizator al antroposofiei asupra științelor de specialitate.
GA 77a	Sarcina antroposofiei față de știință și viață. Curs la Școala superioară din Darmstadt.

- GA 77b** Artă și antroposofie. Impulsul Goetheanumului.
- GA 78** Antroposofia, rădăcinile cunoașterii ei și roadele ei pentru viață.
- GA 79** Realitatea lumilor superioare. Introducere în antroposofie.
- GA 80a** Esența antroposofiei.
- GA 80b** Interiorul naturii și esența sufletului uman.
- GA 80c** Știința spirituală antroposofică și marile întrebări ale civilizației din prezent.
- GA 81** Impulsuri de reînnoire pentru cultură și știință. Curs la Școala superioară din Berlin.
- GA 82** Pentru ca ființa umană să devină pe deplin om. Importanța antroposofiei în viața spirituală contemporană.
- GA 83** Contraste între lumea occidentală și cea orientală. Căi spre a se înțelege între ele prin antroposofie.
- GA 84** Ce voia Goetheanumul și ce trebuie să facă antroposofia?
- GA 85** Suplimente la secțiunea conferințelor publice. Suplimente individuale la opera scrisă.
- GA 86** Număr nealocat.

B.II.1. Conferințe cu conținut general-antroposofic (GA 87–249)

- GA 87** Misteriile antice și creștinismul.
- GA 88** Despre lumea astrală și Devachan.
- GA 89** Conștiință – Viață – Formă. Principiile de bază ale cosmologiei spiritual-științifice.
- GA 90a** Cunoașterea de sine și cunoașterea lui Dumnezeu I. Teosofie, christologie și mitologie.
- GA 90b** Cunoașterea de sine și cunoașterea lui Dumnezeu II. Teosofie, christologie și mitologie.
- GA 90c** Teosofie și ocultism.
- GA 91** Cosmologie și evoluție umană. Teoria culorilor.
- GA 92** Adevărurile oculte ale miturilor și legendelor antice. Mitologia greacă și germanică. Despre dramele muzicale ale lui Richard Wagner.
- GA 93** Elemente fundamentale ale esoterismului.
- GA 94** Cosmogonie; Ocultism popular; Evanghelia după Ioan; Teosofia pe baza Evangheliei după Ioan.
- GA 95** În fața porților teosofiei.
- GA 96** Impulsuri originare ale științei spirituale. Esoterismul creștin în lumina noii cunoașteri a spiritului.
- GA 97** Misteriul chistic.
- GA 98** Ființe ale naturii și ființe spirituale – acțiunea lor în lumea noastră vizibilă.
- GA 99** Teosofia rosicrucienilor.
- GA 100** Evoluția omenirii și cunoașterea lui Christos. Antroposofie și rosicrucianism; Evanghelia după Ioan.
- GA 101** Mituri și legende. Semne și simboluri oculte.
- GA 102** Acțiunea ființelor spirituale în om.
- GA 103** Evanghelia după Ioan.
- GA 104** Apocalipsa lui Ioan.
- GA 104a** Din scrierea pictografică a Apocalipsei lui Ioan.
- GA 105** Univers, Pământ și Om: esența și dezvoltarea lor, precum și reflectarea lor în legătura dintre mitologia egipteană și cultura contemporană.
- GA 106** Mituri și mistere egiptene în raport cu forțele spirituale active ale prezentului.
- GA 107** Antropologie spiritual-științifică.
- GA 108** Răspunsul la întrebări despre lume și viață prin antroposofie.
- GA 109** Principiul economiei spirituale în legătură cu problema reîncarnării. Un aspect al îndrumării spirituale a omenirii; Teosofie și ocultism rosicrucian.
- GA 110** Ierarhiile spirituale și reflectarea lor în lumea fizică. Zodiac, planete, cosmos.
- GA 111** Introducere în elementele de bază ale teosofiei.

- GA 112** Evanghelia după Ioan în raport cu celelalte trei Evanghelii, în special cu Evanghelia după Luca.
- GA 113** Orientul în lumina Occidentului. Copiii lui Lucifer și frații lui Hristos.
- GA 114** Evanghelia după Luca.
- GA 115** Antroposofie – Psihosofie – Pneumatosofie.
- GA 116** Impulsul lui Christos și dezvoltarea conștiinței Eului.
- GA 117** Secretele mai profunde ale devenirii omenirii în lumina Evangheliilor.
- GA 117a** Evanghelia după Ioan și celelalte trei Evanghelii.
- GA 118** Evenimentul apariției lui Christos în lumea eterică.
- GA 119** Macrocosmos și microcosmos. Lumea cea mare și lumea cea mică. Întrebări referitoare la suflet, viață și spirit.
- GA 120** Revelațiile Karmei.
- GA 121** Misiunea sufletelor popoarelor în legătură cu mitologia germano-nordică.
- GA 122** Tainele Genezei biblice. Cele șase zile ale Creației în Cartea I a lui Moise.
- GA 123** Evanghelia după Matei.
- GA 124** Excursuri în sfera Evangheliei după Marcu.
- GA 125** Căi și țeluri ale omului spiritual. Întrebări despre viață în lumina științei spirituale.
- GA 126** Istorie ocultă. Considerații esoterice ale legăturilor karmice dintre personalități și evenimente din istoria lumii.
- GA 127** Misiunea noii revelații spirituale. Evenimentul-Christos ca eveniment central al evoluției Pământului.
- GA 128** O fiziologie ocultă.
- GA 129** Minuni cosmice, încercări ale sufletului și revelații ale spiritului.
- GA 130** Creștinismul esoteric și conducerea spirituală a omenirii.
- GA 131** De la Iisus la Christos.
- GA 132** Evoluția din punctul de vedere al adevărului.
- GA 133** Omul pământesc și cel cosmic.
- GA 134** Lumea simțurilor și lumea spiritului.
- GA 135** Reîncarnare și Karma și semnificația lor pentru cultura prezentului.
- GA 136** Entitățile spirituale în corpurile cerești și în regnurile naturii.
- GA 137** Omul în lumina ocultismului, teosofiei și filosofiei.
- GA 138** Despre inițiere. Despre veșnicie și clipă. Despre lumină spirituală și întuneric al vieții.
- GA 139** Evanghelia după Marcu.
- GA 140** Cercetări oculte referitoare la viața dintre moarte și o nouă naștere. Interacțiunea vie dintre vii și morți.
- GA 141** Viața dintre moarte și noua naștere în raport cu realitățile cosmice.
- GA 142** Bhagavad Gita și Epistolele lui Pavel.
- GA 143** Experiențe ale suprasensibilului. Cele trei căi ale sufletului către Christos.
- GA 144** Misteriile Orientului și ale creștinismului.
- GA 145** Ce semnificație are dezvoltarea ocultă a omului pentru învelișurile sale – trup fizic, trup eteric, trup astral – și sinea sa?
- GA 146** Bazele oculte ale Bhagavad Gita.
- GA 147** Tainele pragului.
- GA 148** Din cercetarea Cronicii Akasha. Evanghelia a cincea.
- GA 149** Christos și lumea spirituală. Despre căutarea Sfântului Graal.
- GA 150** Lumea spiritului și proeminarea ei în existența fizică. Influența morților în lumea celor vii.
- GA 151** Gândul uman și gândul cosmic.
- GA 152** Trepte premergătoare Misteriului de pe Golgota.
- GA 153** Ființa interioară a omului și viața dintre moarte și o nouă naștere.

- GA 154** Cum dobândim înțelegere pentru lumea spirituală? Acțiunea impulsurilor spirituale din lumea morților.
- GA 155** Christos și sufletul uman. Despre sensul vieții. Morala antroposofică. Antroposofie și creștinism.
- GA 156** Citirea ocultă și auzirea ocultă.
- GA 157** Destine ale oamenilor și destine ale popoarelor.
- GA 157a** Formarea destinului și viața de după moarte.
- GA 158** Legătura omului cu lumea elementară. Kalewala; Olaf Åsteson; specificul poporului rus; lumea ca rezultat al efectelor de echilibrare.
- GA 159** Taina morții. Esența și semnificația Europei Centrale și a spiritelor popoarelor europene.
- GA 160** Număr nealocat.
- GA 161** Căi ale cunoașterii spirituale și înnoirea viziunii artistice asupra lumii.
- GA 162** Probleme privind arta și viața în lumina științei spirituale.
- GA 163** Șansă, necesitate și providență. Cunoaștere imaginativă și procese după moarte.
- GA 164** Valoarea gândirii pentru o cunoaștere satisfăcătoare pentru om. Relația științei spirituale cu știința naturii.
- GA 165** Unirea spirituală a omenirii prin impulsul lui Christos.
- GA 166** Necesitate și libertate în desfășurarea evenimentelor în lume și în acțiunile umane.
- GA 167** Prezent și trecut în spiritul omenesc.
- GA 168** Legătura dintre cei vii și cei morți.
- GA 169** Ființă universală și egoitate.
- GA 170** Enigma omului. Temeiurile spirituale ale istoriei umane.
- GA 171** Impulsuri evolutive interioare ale omenirii. Goethe și criza secolului al XIX-lea.
- GA 172** Karma profesiei omului, cu referire la viața lui Goethe.
- GA 173** Considerații privind istoria contemporană. Karma neadevărului – Prima parte.
- GA 174** Considerații privind istoria contemporană. Karma neadevărului – Partea a doua.
- GA 173a** Căi spre o formare obiectivă a judecății.
- GA 173b** Karma neadevărului.
- GA 173c** Realitatea impulsurilor oculte.
- GA 174a** Europa Centrală între Est și Vest.
- GA 174b** Temeiurile spirituale ale Primului Război Mondial.
- GA 175** Metamorfoză cosmică și umană. Pietre fundamentale pentru cunoașterea Misteriului de pe Golgota.
- GA 176** Adevăăruri ale evoluției omului și omenirii. Karma materialismului.
- GA 177** Temeiurile spirituale ale lumii exterioare. Prăbușirea spiritelor întunericului.
- GA 178** Ființe spirituale individuale și lucrarea lor în sufletul uman.
- GA 179** Necesitate istorică și libertate. Acțiuni din lumea morților asupra destinului.
- GA 180** Adevăăruri ale misteriiilor și impulsuri de Crăciun. Mituri antice și semnificația lor.
- GA 181** Moarte pământească și viață cosmică. Daruri antroposofice pentru viață. Necesități ale conștiinței pentru prezent și viitor.
- GA 182** Moartea ca transformare a vieții.
- GA 183** Știința devenirii omului.
- GA 184** Polaritatea dăinuirii și dezvoltării în viața umană. Preistoria cosmică a omenirii.
- GA 185** Simptomatologie istorică.
- GA 185a** Baze privind istoria evoluției pentru formarea unei judecăți sociale.
- GA 186** Cerința socială de bază a timpului nostru – în situația schimbată a timpurilor.
- GA 187** Cum îl poate regăsi omenirea pe Christos? Tripla existență de umbră a timpului nostru și noua lumină a lui Christos.
- GA 188** Goetheanismul, un impuls de transformare și gând de înviere. Știință a omului și știință socială.
- GA 189** Problema socială ca problemă de conștiință.

- GA 190** Impulsuri ale trecutului și viitorului în evenimente sociale.
- GA 191** Înțelegerea vieții sociale prin cunoașterea spiritual-științifică.
- GA 192** Abordarea spiritual-științifică a problemelor sociale și pedagogice.
- GA 193** Aspectul interior al enigmei sociale. Trecutul luciferic și viitorul ahrimanic.
- GA 194** Misiunea lui Mihail. Revelația tainelor propriu-zise ale ființei umane.
- GA 195** Anul Nou cosmic și gânduri de Anul Nou.
- GA 196** Transformări spirituale și sociale în evoluția omenirii.
- GA 197** Contraste în evoluția omenirii. Vest și Est; materialism și misticism; cunoaștere și credință.
- GA 198** Factori vindecători pentru organismul social.
- GA 199** Știința spirituală drept cunoaștere a impulsurilor de bază ale structurării sociale.
- GA 200** Noua spiritualitate și trăirea lui Christos din secolul al XX-lea.
- GA 201** Corespondențe între microcosmos și macrocosmos. Omul – o hieroglifă a Cosmosului.
- GA 202** Puntea dintre spiritualitatea cosmică și fizicul omului. Căutarea noii Isis, divina Sophia.
- GA 203** Responsabilitatea omului pentru evoluția lumii prin legătura sa spirituală cu planeta Pământ și lumea stelelor.
- GA 204** Perspective asupra evoluției omenirii. Impulsul materialist pentru cunoaștere și sarcina antroposofiei.
- GA 205** Devenirea umană, sufletul lumii și spiritul lumii – Prima parte. Omul ca ființă trupesc-spirituală în relația sa cu lumea.
- GA 206** Devenirea omului, sufletul lumii și spiritul lumii – Partea a doua. Omul ca ființă spirituală în procesul devenirii istorice.
- GA 207** Antroposofia ca Cosmosofie – Prima parte. Trăsăturile caracteristice ale omului pe tărâmul pământesc și cosmic.
- GA 208** Antroposofia ca Cosmosofie – Partea a doua. Modelarea ființei umane ca urmare a acțiunilor cosmice.
- GA 209** Impulsuri spirituale nordice și central-europene. Sărbătoarea apariției lui Christos.
- GA 210** Metode de inițiere vechi și noi. Dramă și poezie în schimbarea conștiinței în timpurile moderne.
- GA 211** Misteriul Soarelui și misterul morții și al învierii. Creștinism exoteric și esoteric.
- GA 212** Viața sufletului uman și strădania spirituală în legătură cu evoluția Cosmosului și a Pământului.
- GA 213** Întrebări omenești și răspunsuri cosmice.
- GA 214** Taina Sfintei Treimi. Omul și relația sa cu lumea spiritului de-a lungul veacurilor.
- GA 215** Filosofia, cosmologia și religia în antroposofie.
- GA 216** Impulsurile fundamentale ale devenirii istorice a omenirii.
- GA 217** Forțe spirituale active în conviețuirea vechii și noii generații. Curs pedagogic pentru tineret.
- GA 217a** Sarcina cognitivă a tineretului.
- GA 218** Corelații spirituale în modelarea organismului uman.
- GA 219** Relația lumii stelare cu omul și a omului cu lumea stelară. Comuniunea spirituală a omenirii.
- GA 220** Cunoașterea vie a naturii. Căderea intelectuală în păcat și ridicarea spirituală din păcat.
- GA 221** Cunoaștere pământească și cunoaștere cerească.
- GA 222** Impulsionarea evenimentelor în istoria lumii prin puteri spirituale.
- GA 223** Ciclul anului ca proces de respirație a Pământului și cele patru mari perioade de sărbătoare. Antroposofia și inima umană.
- GA 224** Sufletul uman în corelația sa cu individualitățile divin-spirituale. Interiorizarea sărbătorilor anuale.
- GA 225** Trei perspective ale antroposofiei. Fenomene culturale, privite spiritual-științific.
- GA 226** Ființa umană, destinul uman și evoluția lumii.

- GA 227** Cunoaștere inițiatică. Lumea spirituală și fizică și evoluția omenirii în trecut, prezent și viitor, din punctul de vedere al antroposofiei.
- GA 228** Știința inițiatică și cunoașterea astrilor. Omul în trecut, prezent și viitor din punctul de vedere al dezvoltării conștiinței.
- GA 229** Trăirea cursului anului în patru imaginațiuni cosmice.
- GA 230** Omul ca armonie a Cuvântului cosmic creator, formator și configurator.
- GA 231** Omul suprasensibil, în concepția antroposofică.
- GA 232** Alcătuirea misteriiilor.
- GA 233** Istoria lumii iluminată prin antroposofie și ca bază pentru cunoașterea spiritului uman.
- GA 233a** Lăcașuri de misterii ale Evului Mediu. Rosicrucianism și principiu modern de inițiere. Sărbătoarea Paștelui ca parte din istoria misteriiilor omenirii.
- GA 234** Antroposofie – un rezumat după douăzeci și unu de ani. Totodată, o îndrumare pentru reprezentarea ei în fața lumii.
- GA 235** Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. I.
- GA 236** Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. II.
- GA 237** Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. III. Legăturile karmice ale mișcării antroposofice.
- GA 238** Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. IV. Viața spirituală a prezentului în legătură cu mișcarea antroposofică.
- GA 239** Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. V.
- GA 240** Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. VI.
- GA 241** Număr nealocat.
- GA 242** Număr nealocat.
- GA 243** Conștiința inițiaților. Căile adevărate și false ale cercetării spirituale.
- GA 244** Răspunsuri la întrebări și interviuri.
- GA 245** Număr nealocat.
- GA 246** Completări la secțiunea conferințelor pentru membri.
- GA 247** Volum suplimentar II: conferințe individuale pentru membri. În pregătire.
- GA 248** Număr nealocat.
- GA 249** Număr nealocat.

B.II.2. Istoria mișcării și a Societății Antroposofice (GA 250–270)

- GA 250** Despre istoria secțiunii germane a Societății Teosofice, 1902–1913. Conferințe și cuvântări referitoare la Societatea Teosofică și Antroposofică, vol. I.
- GA 251** Despre istoria Societății Antroposofice, 1913–1922. Conferințe și cuvântări referitoare la Societatea Teosofică și Antroposofică, vol. II.
- GA 252** Despre istoria asociațiilor pentru construirea Goetheanumului, 1911–1924. Conferințe și cuvântări, vol. III.
- GA 253** Probleme ale conviețuirii în Societatea Antroposofică. Cu privire la criza de la Dornach din 1915.
- GA 254** Mișcarea ocultă în secolul al XIX-lea și relația ei cu cultura lumii. Aspecte semnificative din viața spirituală exterioară de la mijlocul secolului al XIX-lea.
- GA 255** Rudolf Steiner în timpul Primului Război Mondial. În pregătire.
- GA 255a** Antroposofie și reformă socială. Privitor la istoria mișcării pentru tripartiție. În pregătire.
- GA 255b** Antroposofia și oponenții săi, 1919–1921.
- GA 256** Cum poate fi finanțată mișcarea antroposofică? În pregătire.
- GA 256a** Documente privind inițiativele economice ale mișcării antroposofice. În pregătire.
- GA 256b** Documente privind compania economică a mișcării antroposofice. În pregătire.
- GA 257** Formarea antroposofică a comunității.

- GA 258** Istoria și condițiile mișcării antroposofice în raport cu Societatea Antroposofică. O îndemnare la autoanaliză.
- GA 259** Anul fatidic 1923 din istoria Societății Antroposofice. De la incendierea Goetheanumului la Congresul de Crăciun.
- GA 260** Congresul de Crăciun pentru întemeierea Societății Antroposofice Generale, 1923/1924.
- GA 260a** Constituirea Societății Antroposofice Generale și a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală. Reconstruirea Goetheanumului.
- GA 261** Morții noștri. Alocuțiuni, cuvinte comemorative și versuri meditative, 1906–1924.
- GA 262** Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: Corespondență și documente, 1901–1925.
- GA 263/1** Rudolf Steiner / Edith Maryon: Corespondență. Scrisori, versuri și schițe, 1914–1924.
- GA 264** Din istoricul și conținuturile primei secții a Școlii esoterice, 1904–1914.
- GA 265** Din istoria și conținuturile secțiunii cultic-cognitive a Școlii esoterice, 1904–1914.
- GA 265a** Lecții pentru participanții la activitatea cognitiv-cultică, 1906–1924.
- GA 266/1** Din conținuturile lecțiilor esoterice, vol. I: 1904–1909.
- GA 266/2** Din conținuturile lecțiilor esoterice, vol. II: 1910–1912.
- GA 266/3** Din conținuturile lecțiilor esoterice, vol. III: 1913–1914 și 1920–1923.
- GA 267** Exerciții sufletești, vol. I: exerciții cu meditații de cuvinte și simboluri pentru dezvoltarea metodică a forțelor cognitive mai înalte, 1904–1924.
- GA 268** Versuri mantrice. Exerciții sufletești, vol. II, 1903–1925.
- GA 269** Textele rituale pentru sărbătorile învățământului religios creștin liber și culegere de versuri pentru profesori și elevi ai școlii Waldorf.
- GA 270/I** Instrucțiuni esoterice pentru prima clasă a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală de la Goetheanum, 1924. Vol. I: lecțiile 1–9.
- GA 270/II** Instrucțiuni esoterice pentru prima clasă a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală de la Goetheanum, 1924. Vol. II: lecțiile 10–19.
- GA 270/III** Instrucțiuni esoterice pentru prima clasă a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală de la Goetheanum, 1924. Vol. III: lecții de repetare și lecții individuale.
- GA 270/IV** Instrucțiuni esoterice pentru prima clasă a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală de la Goetheanum, 1924. Vol. IV: desenele la tablă.

B.III.1. Conferințe despre artă (GA 271–292)

- GA 271** Arta și cunoașterea artei. Fundamentele unei noi estetici.
- GA 272** Lămuriri spiritual-științifice la „Faust”-ul lui Goethe, vol. I: Faust, omul căutător.
- GA 273** Lămuriri spiritual-științifice la „Faust”-ul lui Goethe, vol. II: Problema Faust. Noaptea Valpurgiei clasică și romantică.
- GA 274** Alocuțiuni despre vicleimurile din folclorul vechi.
- GA 275** Arta în lumina înțelepciunii misterilor.
- GA 276** Artisticul în misiunea lui în lume. Geniul limbii. Lumea aparenței strălucitoare ce se revelează. Antroposofie și artă. Antroposofie și poezie.
- GA 277** Euritmie – Revelația sufletului vorbitor.
- GA 277a** Nașterea și dezvoltarea euritmiei, 1912–1918.
- GA 277b** Nașterea și dezvoltarea euritmiei, 1918–1920.
- GA 277c** Nașterea și dezvoltarea euritmiei, 1920–1922.
- GA 277d** Nașterea și dezvoltarea euritmiei, 1923–1924.
- GA 278** Euritmia drept cânt vizibil. Curs de euritmie muzicală.
- GA 279** Euritmia ca vorbire vizibilă. Curs de euritmie a sunetului.
- GA 280** Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: Metodica și ființa modelării vorbirii.
- GA 281** Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: Arta recitării și a declamației.
- GA 282** Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: Modelarea vorbirii și arta dramatică. Curs dramatic.
- GA 283** Esența elementului muzical și trăirea sunetului în om.

- GA 284** Imagini ale pecetilor și coloanelor oculte. Congresul de Rusalii de la München din 1907 și efectele sale.
- GA 285** Număr nealocat.
- GA 286** Căi către un nou stil arhitectural. „Și construcția devine om”.
- GA 287** Clădirea de la Dornach ca simbol al devenirii istorice și al impulsurilor de transformare artistică.
- GA 288** Arhitectura, sculptura și pictura primului Goetheanum.
- GA 289** Conceptul arhitectural al Goetheanumului.
- GA 290** Număr nealocat.
- GA 291** Esența culorilor.
- GA 291a** Cunoașterea culorilor. Completări la volumul „Esența culorilor”.
- GA 292** Istoria artei ca reflectare a impulsurilor spirituale interioare.

B.III.2. Conferințe referitoare la educație (GA 293–311)

- GA 293** Antropologia generală ca bază a pedagogiei, vol. I.
- GA 294** Arta educației. Metodică și didactică, vol. II.
- GA 295** Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ, vol. III.
- GA 296** Problema educației ca problemă socială. Temeiurile spirituale, cultural-istorice și sociale ale pedagogiei Școlii Waldorf.
- GA 297** Ideea și practica Școlii Waldorf.
- GA 297a** Educație pentru viață. Autoeducare și practică pedagogică.
- GA 298** Rudolf Steiner în Școala Waldorf.
- GA 299** Considerații spiritual-științifice asupra limbii. O sugestie pentru educatori.
- GA 300a** Consilii pedagogice cu profesorii Școlii Waldorf, 1919–1924. Vol. I: primul și al doilea an de școală.
- GA 300b** Consilii pedagogice cu profesorii Școlii Waldorf, 1919–1924. Vol. II: al treilea și al patrulea an.
- GA 300c** Consilii pedagogice cu profesorii Școlii Waldorf, 1919–1924. Vol. III: al cincilea și al șaselea an.
- GA 301** Înnoirea artei pedagogico-didactice prin știința spirituală.
- GA 302** Cunoașterea omului și structurarea învățământului.
- GA 302a** Educație și învățământ bazate pe cunoașterea omului.
- GA 303** Dezvoltarea sănătoasă a ființei umane. O introducere în pedagogia și didactica antroposofică.
- GA 304** Metode educaționale și didactice bazate pe antroposofie.
- GA 304a** Antropologie și pedagogie antroposofică.
- GA 305** Forțele spiritual-sufletești fundamentale ale artei educative. Valori spirituale în educație și viața socială.
- GA 306** Practica pedagogică din perspectiva cunoașterii spiritual-științifice a omului. Educația copilului și a tinerilor.
- GA 307** Viața spirituală a prezentului și educația.
- GA 308** Metodica predării și condițiile de viață ale educării.
- GA 309** Pedagogia antroposofică și premisele ei.
- GA 310** Valoarea pedagogică a cunoașterii omului și valoarea culturală a pedagogiei.
- GA 311** Arta educării pornind de la înțelegerea ființei umane.

B.III.3. Conferințe referitoare la medicină (GA 312–319)

- GA 312** Știință spirituală și medicină.
- GA 313** Puncte de vedere spiritual-științifice privind terapia.
- GA 314** Fiziologic-terapeutic pe baza științei spirituale. Cu privire la terapie și igienă.

- GA 315** Euritmie curativă.
GA 316 Reflecții meditative și instrucțiuni pentru aprofundarea artei de a vindeca. Conferințe pentru medici și studenți la medicină.
GA 317 Curs de pedagogie curativă.
GA 318 Colaborarea dintre medici și păstori suflători. Curs de medicină pastorală.
GA 319 Cunoașterea antroposofică a omului și medicină.

B.III.4. Conferințe referitoare la științele naturii (GA 320–327)

- GA 320** Impulsuri ale științei spirituale pentru dezvoltarea fizicii I. Primul curs de științe naturale: lumină, culoare, sunet; masă, electricitate, magnetism.
GA 321 Impulsuri ale științei spirituale pentru dezvoltarea fizicii II. Al doilea curs de științe naturale: căldura la granița dintre materialitatea pozitivă și negativă.
GA 322 Granițe ale cunoașterii naturii.
GA 323 Relația dintre diferitele domenii științifice și astronomie. Al treilea curs de științe naturale: astronomia în raport cu omul și cu antropologia.
GA 324 Observarea naturii, experimentul, matematica și treptele de cunoaștere ale cercetării spirituale.
GA 324a A patra dimensiune. Matematică și realitate.
GA 325 Științele naturii și dezvoltarea istorică a omenirii începând din cele mai vechi timpuri.
GA 326 Momentul apariției științelor naturii în istoria lumii și dezvoltarea lor de atunci încolo.
GA 327 Bazele spiritual-științifice pentru prosperarea agriculturii. Curs de agricultură.

B.III.5. Conferințe pe teme sociale și economice (GA 328–341)

- GA 328** Problema socială.
GA 329 Eliberarea ființei umane ca bază pentru o reorganizare socială. Gândire veche și voință socială nouă.
GA 330 Reorganizarea organismului social.
GA 331 Comitete de întreprindere și socializare. Seri de discuții cu comitetele muncitorești ale marilor companii din Stuttgart, 1919.
GA 332a Viitorul social.
GA 332b Despre probleme sociale și economice contemporane.
GA 333 Libertate de gândire și forțe sociale. Cerințele sociale ale prezentului și îndeplinirea lor practică.
GA 334 De la statul unitar la organismul social tripartit.
GA 335 Criza prezentului și calea către o gândire sănătoasă.
GA 336 Marile probleme ale vremii și cunoașterea antroposofică a spiritului.
GA 337a Idei sociale – Realitate socială – Practică socială, vol. I.
GA 337b Idei sociale – Realitate socială – Practică socială, vol. II.
GA 338 Cum lucrăm pentru impulsul tripartiției organismului social? Două cursuri de formare pentru vorbitori și susținători activi ai tripartiției.
GA 339 Antroposofie, tripartiție socială și artă oratorică. Curs de orientare pentru eficacitatea publică, cu accent special pe Elveția.
GA 340 Curs de economie. Sarcini ale unei noi economii, vol. I.
GA 341 Seminar de economie. Sarcini ale unei noi economii, vol. II.

B.III.6. Conferințe privind întemeierea Comunității creștine (GA 342–346)

- GA 342** Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. I: Fundamente antroposofice pentru o lucrare creștin-religioasă reînnoită.
GA 343 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. II: Cunoaștere spirituală – simțire religioasă – acțiune cultică.

GA 344 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. III: Conferințe la întemeierea Comunității creștine.

GA 345 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. IV: Despre esența cuvântului activ.

GA 346 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. V: Apocalipsa și lucrarea preoțească.

B.III.7. Conferințe pentru muncitorii de la Goetheanum (GA 347–354)

GA 347 Cunoașterea ființei umane după trup, suflet și spirit. Despre stările de la începuturi ale Pământului, vol. I.

GA 348 Despre sănătate și boală. Bazele unei învățături spiritual-științifice a simțurilor, vol. II.

GA 349 Din viața omului și a Pământului. Despre esența creștinismului, vol. III.

GA 350 Ritmuri în cosmos și în ființa umană. Cum se ajunge la vederea lumii spirituale? Vol. IV.

GA 351 Omul și lumea. Lucrarea spiritului în natură. Despre natura albinelor, vol. V.

GA 352 Natură și om în contemplarea spiritual-științifică, vol. VI.

GA 353 Istoria omenirii și viziunile asupra lumii ale popoarelor civilizate, vol. VII.

GA 354 Crearea lumii și a omului. Viață pământească și acțiune stelară, vol. VIII.

C. OPERA ARTISTICĂ

Reproduceri și publicații, euritmie și desene la tablă · GA K

Sursă online: [deschide pagina acestei secțiuni în biblioteca SpiritualRS](#)

C.I. Reproduceri și publicații din opera artistică

GA K 1–10; 57 Lucrări de arhitectură I: Goetheanum și precursorii săi.

GA K 11 Lucrări plastice.

GA K 12 Ferestrele Goetheanumului. Limbajul luminii. Proiecte și studii.

GA K 13–16; 52–56 Lucrări de pictură.

GA K 14 Schițe pentru pictura cupolei mici a primului Goetheanum.

GA K 17–22; 25; 48 Desene. Caricaturi, costume și schițe fizionomice.

GA K 27–43 Lucrări de arhitectură II: clădiri rezidențiale și construcții utilitare în Dornach, Arlesheim și Stuttgart.

GA K 45 Lucrări grafice.

GA K 51 Arta bijuteriilor ca limbaj goethean al formelor.

GA K 54.0 O cale educațională picturală. Schițe pastel și acuarele.

GA K 54.1 Dispoziții ale naturii. Nouă schițe de studiu pentru pictori.

C.II. Euritmie

GA K 26 Schițe pentru figurile de euritmie.

GA K 26a Figurile euritmice de Rudolf Steiner, pictate de Annemarie Bäschlin.

GA K 26b Figurile euritmice de la momentul când au fost create.

GA K 23/1 Forme euritmice, vol. I: pentru poezii de Rudolf Steiner.

GA K 23/2 Forme euritmice, vol. II: pentru versurile aforistice săptămânale din Calendarul sufletesc antroposofic de Rudolf Steiner.

GA K 23/3 Forme euritmice, vol. III: pentru poezii de Johann Wolfgang von Goethe.

GA K 23/4 Forme euritmice, vol. IV: pentru poezii de Christian Morgenstern.

GA K 23/5 Forme euritmice, vol. V: pentru poeziile lui Albert Steffen.

GA K 23/6 Forme euritmice, vol. VI: pentru poezii în limba germană de Fercher von Steinwand, Hamerling, Hebbel, C.F. Meyer, Nietzsche și alții.

GA K 23/7 Forme euritmice, vol. VII: pentru poezia engleză.

GA K 23/8 Forme euritmice, vol. VIII: pentru poezii franceze și ruse.

GA K 24 Forme de euritmie, vol. IX: pentru euritmia sunetului.

C.III. Desene la tablă realizate în timpul conferințelor

GA K 58/1 Vol. I: 20 de table pentru conferințe publice din anii 1920–1924, cuprinse în GA 73a, 74, 76 și 84.

GA K 58/2 Vol. II: 38 de table din anul 1919, pentru GA 191 și GA 194.

GA K 58/3 Vol. III: 34 de table din anul 1920, pentru GA 196 și GA 198.

GA K 58/4 Vol. IV: 33 de table din anul 1920, pentru GA 199 și GA 200.

GA K 58/5 Vol. V: 31 de table din anul 1920, pentru GA 201.

GA K 58/6 Vol. VI: 46 de table din anii 1920–1921, pentru GA 202–204.

GA K 58/7 Vol. VII: 38 de table din anul 1921, pentru GA 205–206.

GA K 58/8 Vol. VIII: 42 de table din seria „Omul în legătura sa cu cosmosul”, pentru GA 207–209.

GA K 58/9 Vol. IX: 40 de table din anul 1922, pentru GA 210–212.

GA K 58/10 Vol. X: 35 de table din anul 1922, pentru GA 213–215.

GA K 58/11 Vol. XI: 41 de table din anii 1922–1923, pentru GA 216 și GA 218–220.

- GA K 58/12** Vol. XII: 37 de table din anul 1923, pentru GA 221–225.
- GA K 58/13** Vol. XIII: 38 de table din anul 1923, pentru GA 227–230.
- GA K 58/14** Vol. XIV: 36 de table din anul 1923, pentru GA 232–233.
- GA K 58/15** Vol. XV: 37 de table din anul 1924, pentru GA 233a, GA 234 și GA 243.
- GA K 58/16** Vol. XVI: 56 de table pentru conferințele despre karmă, GA 235–238 și GA 240.
- GA K 58/17** Vol. XVII: 21 de table despre istoria Societății Antroposofice, pentru GA 257, GA 258, GA 260 și GA 260a.
- GA K 58/18** Vol. XVIII: 33 de table despre artă, pentru GA 271, GA 276, GA 283 și GA 288–291.
- GA K 58/19** Vol. XIX: 41 de table despre euritmie, pentru GA 278, GA 279 și GA 315.
- GA K 58/20** Vol. XX: 27 de table despre modelarea vorbirii, pentru GA 281 și GA 282.
- GA K 58/21** Vol. XXI: 42 de table despre educație, pentru GA 296, GA 303, GA 304, GA 306 și GA 311.
- GA K 58/22** Vol. XXII: 46 de table despre medicină, pentru GA 312–315.
- GA K 58/23** Vol. XXIII: 48 de table din anul 1924, pentru GA 316–318.
- GA K 58/24** Vol. XXIV: 39 de table despre științele naturii și problemele sociale, pentru GA 322, GA 326, GA 327, GA 339 și GA 340.
- GA K 58/25** Vol. XXV: 33 de table pentru conferințele muncitorilor, GA 347–348.
- GA K 58/26** Vol. XXVI: 51 de table pentru GA 349–350.
- GA K 58/27** Vol. XXVII: 35 de table pentru GA 351–352.
- GA K 58/28** Vol. XXVIII: 42 de table pentru GA 353–354.
- GA K 58/29** Vol. XXIX: 43 de table despre lucrarea creștin-religioasă, pentru GA 342–344 și GA 346.
- GA K 58/30** Vol. XXX: 27 de table pentru GA 255b, GA 324a, GA 337b și GA 340, precum și materiale suplimentare.

Notă editorială

Acest document este un instrument de lucru în limba română. Pentru corecturi ulterioare, actualizări ale catalogului și acces la textele disponibile online, trebuie consultate paginile bibliotecii SpiritualRS indicate prin linkurile active din document.

17. Anexa 7 – Apostolul Pavel la Rudolf Steiner, model de cale individuală de urmare a lui Hristos. Aparițiile unor personaje steineriene în lucrările lui Arsenie Boca (Assisi, Ulfila, Sundar)

Capitol de documentare: Pavel, Francisc de Assisi, Sundar Singh, Ulfila și Ignațiu de Loyola

Notă metodologică. Secțiunea despre Rudolf Steiner sintetizează perspectiva antroposofică și indică lucrările GA folosite. Inventarele din cele două cărți redau fiecare apariție cu secțiunea, pagina și paragraful aferent. Numele cărții este indicat o singură dată la începutul fiecărei secțiuni, nu repetat la fiecare intrare. Textele citate păstrează forma fișierelor de lucru, inclusiv unele particularități tipografice.

17.1 Apostolul Pavel la Rudolf Steiner

17.1.1 Importanța lui Pavel și evenimentul Damascului

În opera lui Rudolf Steiner, Apostolul Pavel este important înainte de toate ca martor al lui Hristos înviat. Steiner insistă că relatările exterioare despre Iisus și evenimentele din Ierusalim nu au fost suficiente pentru a-l transforma pe Saul. Schimbarea s-a produs prin experiența de pe drumul Damascului, interpretată ca o revelație din lumea spirituală. Pavel nu primește doar o doctrină nouă, ci certitudinea că Cel răstignit trăiește și că Misteriul Golgotei este o realitate. Din această certitudine ia naștere misiunea sa. Pentru Steiner, Damasc este punctul în care cunoașterea despre Hristos devine cunoaștere existențială: întreaga biografie este reordonată în jurul întâlnirii cu Hristos (GA 116, 8 mai 1910).

Pavel este, în același timp, interpretul lui Hristos ca „nou Adam”. Steiner citește epistolele pauline ca pe o mărturie că Învierea introduce în evoluția omului o putere reală de înnoire. Urmarea lui Hristos nu este redusă la imitarea exterioară a unor fapte morale, ci înseamnă intrarea într-o relație vie cu Hristos cel înviat, relație care poate transforma eul și orientarea spirituală a persoanei. De aceea, Pavel nu este doar un teoretician al creștinismului, ci omul în care se vede trecerea de la vechiul mod de existență la o viață determinată de impulsul lui Hristos. În

expunerile sale, Steiner leagă această temă de raportul paulin dintre vechiul Adam și omul înnoit prin Hristos (GA 124; GA 131).

17.1.2 Pavel ca o cale individuală de urmare a lui Hristos

În acest sens, Pavel poate fi prezentat ca o cale individuală de urmare a lui Hristos. „Individuală” nu înseamnă arbitrară sau izolată, ci faptul că întâlnirea cu Hristos trebuie să devină o realitate lăuntrică proprie, verificată în conștiință și transpusă în voință și faptă. Steiner consideră experiența Damascului un prototip al unei posibilități care se deschide treptat oamenilor: Hristos poate fi recunoscut spiritual, nu numai acceptat pe baza documentelor istorice ori a unei autorități exterioare. Omul este chemat să dezvolte o cunoaștere interioară care îi schimbă viața, așa cum Saul a devenit Pavel. Steiner numește experiența sa o inițiere primită „prin har”, deoarece nu a rezultat din școlarizarea regulată a vechilor Misterii, ci din întâlnirea neașteptată cu Hristos cel înviat (GA 15; GA 142).

17.1.3 Individualitate, comunitate și universalitate

Totuși, această dimensiune personală nu trebuie confundată cu individualismul religios. Steiner afirmă că impulsul lui Hristos privește întreaga omenire. Fiecare persoană își păstrează individualitatea, iar Hristos poate lucra în fiecare fără ca oamenii să devină copii identice ale unui singur model. În același timp, darurile individuale trebuie să coopereze, după imaginea paulină a membrilor unui singur trup. Calea lui Pavel unește astfel întâlnirea personală cu responsabilitatea comunitară: Hristos devine centrul conștient al unei biografii concrete, iar transformarea persoanei trebuie să rodească în slujirea celorlalți. Pavel oferă prima formulare universală a impulsului creștin și îl vestește dincolo de origine, cultură sau apartenență religioasă (GA 142).

Importanța lui Pavel în perspectiva steineriană poate fi rezumată în patru funcții: martor spiritual al Învierii; interpret al lui Hristos ca nou Adam și principiu de înnoire a omului; model al transformării individuale prin întâlnirea cu Hristos; vestitor al caracterului universal și comunitar al impulsului creștin. Golgota rămâne, pentru Steiner, un eveniment obiectiv, cosmic și istoric, nu un produs al conștiinței individuale. Dar rodirea acestui eveniment în om cere o relație asumată personal. Pavel reprezintă punctul în care realitatea lui Hristos cel înviat devine certitudine lăuntrică, metamorfoză morală și misiune.

Referințe principale în opera lui Rudolf Steiner

- GA 116 - [Impulsul christic și dezvoltarea conștiinței Eului](#), conferința a VII-a, Berlin, 8 mai 1910.

- GA 15 - [Conducerea spirituală a omului și a omenirii](#), partea a III-a.
- GA 124 - [Fundaluri ale Evangheliei lui Marcu](#), conferința a VI-a, Berlin, 16 ianuarie 1911.
- GA 131 - [De la Iisus la Christos](#), conferințele a VI-a și a VII-a, Karlsruhe, 10-11 octombrie 1911.
- GA 142 - [Bhagavad-Gita și Epistolele lui Pavel](#), conferința a V-a, Köln, 1 ianuarie 1913.
- GA 211 - [Misteriul Soarelui și Misteriul Morții și al Învierii](#), conferințele a VII-a, a VIII-a și a X-a, 2, 13 și 15 aprilie 1922.

17.2 „Cărarea Împărăției” – inventarul aparițiilor

Ediția consultată: ediția a IV-a, Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, 2003.

Personaj	Apariții textuale	Paragrafe / intrări
Apostolul Pavel	34	28
Francisc de Assisi	0	0
Sundar Singh	1	1
Ulfila	0	0
Ignațiu de Loyola	0	0

Apostolul Pavel

Total: 34 apariții textuale, grupate în 28 paragrafe / intrări distincte.

1. Noe și Iisus — p. 16

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 16 (fragmentul se întinde pe p. 15-16) •

Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Se întâmplă însă ceva de neînțeles: că cei ce se chinuiesc în valuri, deși toți țin să trăiască, totuși nu toți vor să scape în corabie. Mai mult chiar, scuipe mâinile ce li se-ntind de la intrarea corăbiei. Iar mâinile sunt brațele părintești: brațele celor șapte Sfinte Taine ale lui Dumnezeu care izbăvesc pe oameni din potop, născându-i din trup în Duh², din amărâta viață la viața cerească. Aceștia, care nu vor să scape în corabia cârmuită de Iisus Hristos - Cel cu cruce - sunt fiii pierzări?, fiindcă n-au primit iubirea adevărului ca să se mântuiască. De aceea Dumnezeu îngăduie să vină asupra lor amăgiri puternice, ca să dea crezământ minciunii și să cadă sub osândă toți cei ce n-au crezut ade-vărul, ci au îndrăgit nedreptatea⁴. Astfel, după trecere de vreme, îngă-duind Dumnezeu, vrăjmașul mântuirii oamenilor s-a iscusit tot mai mult în rele: a scornit și el corăbii și cu ele dă târcoale peste apele potopului, ca să culeagă el pe cei ce-ntind mâinile să scape, dar scuipe Biserica. Pentru ei, pentru fiii pierzării, îngăduie Dumnezeu amăgirea nelegiuită a Satanei⁵, care li s-a făcut până acum în peste 800 de hristoși mincinoși⁶, care de fapt sunt diavoli. Căci până acum nelegiuitul a scornit peste 800 de secte⁷, luntri sau biserici mincinoase, în care pe mulți îi ia de minte și-i duce cu el. Înșelăciunea e ușor de prins: corăbierul vrăjmaș și hristoșii mincinoși nu au crucea pe catarg, iar înlăuntru nu au cele șapte Taine. Înșelăciunea e și mai vădită, întrucât oricare din hristoșii mincinoși, luat în parte, nu e fiul Tatălui; dovadă că nu-și lasă ucenicii să zică "Tatăl nostru", deși scrie: "Așa să vă rugați"⁸. Prin urmare hristoșii mincinoși își scot ucenicii dintre fiii Tatălui și-i fac fiii pierzării. Aceștia sunt cei nesiguri în adevăr, dar siguri în

înșelăciune. Apoi, oricare dintre hristoșii mincinoși, luat în parte, nu e fiul Sfintei Fecioare, dovadă că-și învață ucenicii să zică rău de Maica Domnului; și în sfârșit să ne gândim la întrebarea **Apostolului Pavel**: "Oare s-a împăcat Hristos ?"¹

2. Din păcătoși, sfinți — p. 18

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 18 (fragmentul se întinde pe p. 17-18) •

Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Iar Biserica din Ceruri se numește biruitoare, fiindcă e alcătuită din obștea bunilor biruitori mucenici, a sfinților slujitori și cuvioși și a tuturor sfinților purtători și mărturisitori de Dumnezeu⁴, unde sunt așteptați toți ucenicii Domnului care vor mai fi până la sfârșitul veacului¹. Unii s-au învrednicit încă de aici să petreacă nevăzut cu sfinții, să fie cercetați de Maica Domnului și de Puteri cerești și chiar pe Domnul să-L vadă. E cunoscută întoarcerea lui **Pavel** pe drumul Da-mascului² și răpirea lui în Rai³.

3. Cărarea Sfântului Pavel — p. 34

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 34 • Titlu de subcapitol; 1 apariție

CĂRAREA SFÂNTULUI PAVEL

4. Cărarea Sfântului Pavel — p. 34

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 34 • Paragraf din corpul lucrării; 5 apariții

Ajunși la acest loc al depănării cuvântului, e bine să mai lămurim câteva lucruri, dintre care cel dintâi e îndreptarea părerii greșite ce o au unii creștini despre "mântuirea în dar", pe care a câștigat-o Iisus Hristos pentru noi. Din aceste cuvinte nu urmează că noi trebuie doar să "credem" că "suntem" mântuiți și cu asta am făcut totul ce ar atârna de noi. Iată cum a înțeles **Sf. Pavel** pe Domnul și cum i-a urmat cărarea, după cuvintele Sf. Maxim: "**Pavel** așa se lupta împotriva dracilor, care lucrează în trup plăcerile, alungându-i prin neputința trupului său. El, **Pavel**, ne arată cu faptele și chipul biruinței împotriva vicelanului, care luptă să aducă pe credincioși la ură, stârnind împotriva lor (a Apostolilor) pe oamenii mai nebăgători de seamă, ca, ispitiți prin ei, să-i facă să calce porunca iubirii. Dar **Sf. Pavel** zice: «Ocărâți fiind, binecuvântăm; prigoniți, noi răbdăm, huliți, noi mângâiem; ca o lepădătură ne-am făcut, gunoiul tuturor până astăzi»¹. Dracii au pus la cale ocărarea, hulirea și prigonirea lui, ca să-l miște la ura celui ce-l ocărăște, îl hulește și-l prigonește. Ei aveau ca scop să-l facă să calce porunca iubirii. Iar Apostolul, cunoscând gândurile lor, binecuvânta pe cei ce-l ocărau, răbda pe cei ce-l prigoneau și mângâia pe cei ce-l huleau, ca să depărteze (din cale) pe dracii care lucrau acestea și să se unească cu bunul Dumnezeu. Deci pe protivnicii care lucrau acestea îi zădărnicea prin acest chip al luptei, biruind pururea răul prin bine, după asemănarea Mântuitorului. Așa a slobozit **Pavel** mulțime de lume de sub puterea viclenilor și a unit-o cu Dumnezeu, el și ceilalți

Apostoli, biruind prin «înfrângerile» lor pe cei ce nădăjduiau să-i învingă. Dacă deci și tu, frate, vei urmări acest scop, vei putea să iubești pe cei ce te urăsc. Iar de nu, e cu neputință."2 Darul mântuirii deci se dobândește chiar ca dar, cu mare luptă.

5. Cărarea Sfântului Pavel — p. 34

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 34 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Pilda Mântuitorului i-a prilejuit **Sf. Pavel** multe și adânci me-ditații.

6. Cărarea Sfântului Pavel — p. 35

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 35 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Iată de data aceasta un om păcătos, întru totul asemenea nouă, năzuind spre țintă¹, fără să se fi socotit că a ajuns², mărturisind abia la capătul alergării: "Calea am săvârșit, credința am păzit³... de acum aștept cununa,"⁴ - unirea desăvârșită cu Hristos. Deci nu mai avem motiv să spunem, scuzându-ne lenea, că Iisus a fost Dumnezeu și așa a biruit puterile protivnice și îndărătnicia firii, căci iată **Sf. Pavel** era om, cu păcate grele, ba și bolnăvicios, și iată-l, luptându-se după lege⁵ pentru legea care rezumă Scriptura și mântuirea, că s-a arătat mai presus de lunecușul plăcerii și ascuțișul durerii. A ieșit din cercul vicios al plăcerii și al durerii, în care de obicei se învâрте până la absurd viața omenească.

7. Cărarea Sfântului Pavel — p. 35

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 35 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Ca mărturii netrebnice îi știm dragostea cu care ne iubește El, dar nimic de pe pământ n-o poate spune. El umblă nevăzut de oamenii cu ochi de lut, căutând mereu pe frații Săi⁶, pândind și alergând după fiecare ins, "până-i va prinde pe toți cei ce se vor mântui, ca pe **Pavel**"⁷, și neavând odihnă până nu-i adună pe toți Acasă. Și aceasta o face mereu, în fiecare veac de oameni până la sfârșitul lumii. Asta nu se poate tăcea. Iar cine L-a și văzut pe Domnul și neasemănata-i Cruce, pe care încă o tot duce printre oamenii ce-L pălmuiesc cu ură de fiară până la sfârșitul veacului de-acum, unul ca acela sare ca ars din orice iubire conservatoare de sine și se roagă, strigând să aibă în lumea aceasta soarta lui Dumnezeu. Unul ca acesta trăiește ca un dezlegat de viață și nici o urgie a vremii nu-i poate face nimic, decât a-l desăvârși, lămurindu-l ca aurul.

8. Plata din urmă a neascultării — p. 76

Capitol principal: II. ÎNVĂȚĂMINTELE REGILOR • Pagina: 76 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Biserica e datoare să-și cruce fiili de ispita căderii între tâlharii cei de duh; de aceea oprește lucrul acesta și-și previne credincioșii cu sfatul **Sfântului Pavel**, dat Tesalonicenilor, iscoditori și ei de taine:

9. Ceasul primejdiei — p. 99

Capitol principal: III. CELE ȘAPTE SURLE • Pagina: 99 • Punct numerotat în corpul lucrării; 1 apariție

11. Cei ce se împărtășesc cu nevrednicie, furând Sfânta Împărtășanie, încă se fac vinovați de moarte. Despre ei zice **Sf. Pavel**: "Mulți dintre voi sunt slabi și bolnavi și o bună parte mor"¹¹.

10. Sfânta Liturghie mai ține lumea — p. 123

Capitol principal: III. CELE ȘAPTE SURLE • Pagina: 123 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Precum Taina pocăinței sau mărturisirea este judecata milostivă a lui Dumnezeu, ascunsă sub chip smerit, și iubitorii de smerenie dau de darul acesta, asemenea și Sfânta Jertfă a Mântuitorului, din Sfânta Liturghie, ascunde, iarăși sub chip smerit, o taină a ocârmuirii lumii. Cei vechi știau pricina pentru care nu se arată Antihrist în zilele lor, căci Sfântul **Pavel** vorbește despre taina aceasta în chip ascuns, dar n-o numește². E Sfânta Liturghie, sau Jertfa cea de-a pururi, despre care a grăit Domnul prin Daniil³ și apoi Însuși ne-a învățat. Ea este aceea care oprește să nu se arate Antihrist, sau omul nelegiuirii⁴ decât în vremea îngăduită lui de Dumnezeu. Căci pentru mulțimea fărădelegilor, demult ar fi trebuit Dumnezeu-Tatăl să sfârșească lume, însă Dumnezeu-Fiul, Cel ce este iubirea de oameni și de toată firea, mereu se aduce pe Sine Jertfă sfântă înaintea lui Dumnezeu-Tatăl, mijlocind milostivirea de la El.

11. Pustiirea firii omenești în Adam — p. 134

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 134 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Învrăjbirea aceasta ne urmărește ca o lege de pedeapsă dată firii; ea întunecă chipul nostru cel după Dumnezeu. Dar sufletul nu s-a întunecat de tot, căci a mai rămas conștiința, ca o stea ce nu s-a stins de pe cerul Raiului, și mereu ne aduce aminte de obârșia noastră dumnezeiască și ne îmbie o refacere. De la învrăjbirea aceasta vine toată tulburarea și războiul celor două legi, adică al legii cu fărădelegea, de care se plângea și **Sf. Pavel** că se oșteau într-însul.³ Așa se face că împătrit greșim: împotriva lui Dumnezeu, împotriva noastră înșine, împotriva aproapelui și împotriva firii întregi. Adică păcatul sau decăderea firii ne-a făcut să pierdem: pacea cu Dumnezeu, pacea dinlăuntrul nostru, pacea cu oamenii și pacea cu toată firea. Ne-am sălbătăcit în toate părțile, cât aproape "să se teamă" și Dumnezeu de noi. Iată de ce și fiarele fug de om.

12. Desăvârșirea - finalitate a omului — p. 149

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 149 • Citat inclus în corpul lucrării; 1 apariție

"Ca om știu că nu văd nimic din cele dumnezeiești și sunt cu totul despărțit de ele. Dar prin înfiere mă văd făcut Dumnezeu și sunt părtaș al celor neatinse. Ca om nu am nimic din cele înalte și dumnezeiești, dar, ca miluit de bunătatea Lui, am pe Hristos, binefăcătorul tuturor. Căci în lumina lui Hristos - Lumina Duhului - văd ce văd. Și cei ce văd, în această lumină văd pe Fiul. Pe care L-a văzut Ștefan, deschizându-i-se Cerurile și pe care L-a văzut **Pavel** mai pe urmă și a orbit (- încă nu credea, nu era botezat, ci era în drum să prigonească Biserica lui Hristos, deci spiri-tual era orb și această orbire s-a răsfrânt temporar și asupra trupului), stând întreg cu adevărat în mijlocul inimii mele."

13. Poruncile și libertatea — p. 159

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 159 (fragmentul se întinde pe p. 158-159) • Paragraf din corpul lucrării, continuat pe pagina următoare; 1 apariție

Căci neîmplinirea poruncilor vine din necredință. Iar necredința nu e un păcat străin, ci al celui care nu crede, făcându-se pe urmă mamă și începătură a oricărui păcat.¹ Iar "cei ce-au împlinit poruncile parțial, pe măsura aceasta vor intra în Împărăție. Dar cei ce vor să ajungă la desăvârșire sunt datori să îplinească toate poruncile în mod cuprin-zător. Iar porunca ce le cuprinde pe toate este lepădarea vieții proprii, care e moartea (se înțelege că pentru Hristos și Evanghelie). Și precum până când cineva mai trăiește în trupe în lipsă cu împlinirea acesteia, tot așa până la ieșirea din trup nu poate fi ferit de atacul gândului, pentru lipsa mai sus pomenită."² Reținem de aici că și moartea e o poruncă, ce ne izbăvește desăvârșit de nestatornicia firii. Cu gândul acesta ne apropiem de concepția Sf. Maxim Mărturisitorul. Talasie i-a adresat sfântului întrebarea: "Dacă, după Sf. Ioan: «Cel ce se naște din Dumnezeu nu face păcat, că sămânța Lui rămâne în el și nu poate păcătui»³, iar cel născut din apă și din Duh s-a născut din Dumnezeu, cum noi, cei născuți din Dumnezeu prin Botez, putem păcătui?" Sf. Maxim, printre altele îi răspunde că "avem Harul înfierii ca potență" și că "Duhul nu naște o aplecare a voii fără voie, ci pe una voită o preschimbă până la îndumnezeire"⁴. Iar în scolia a 3-a a aceluiași răspuns ne lămurește: "Sunt arătate două chipuri ale nașterii. Primul e cel după ființă, așa-zicând al omului întreg. Prin acesta se sădește în suflet desă-vârșirea înfierii, în potență. Al doilea (chip al nașterii) e cel după buna plăcere a voinței și după hotărâre. Prin acesta Duhul Sfânt însoțindu-se cu înclinarea voinței o preschimbă până la îndumnezeire, unind-o întreagă cu Dumnezeu. Primul chip al nașterii lasă puțință ca cei născuți să încline spre păcat, dacă nu vor să traducă în faptă potența înfierii sădită în ei, fiind împătimiți de cele trupești. Căci hotărârea voinței este aceea care întrebuițează un lucru. Potența înfierii e ca o

unealtă, care rămâne nefolosită, dacă voința nu se hotărăște să o întrebuițeze. După chipul acesta al nașterii e cu puțință, așadar, ca cei născuți să păcătuiască; după al doilea însă e cu neputință, odată ce înclinarea voinței și hotărârea sunt îndumnezeite."1 Încă demult **Sf. Pavel** scria Romanilor: "Firea întreagă suspină, așteptând cu nerăbdare descoperirea fiilor lui Dumnezeu, prin care să se izbăvească de stricăciune și să se bucure de libertatea mării fiilor lui Dumnezeu"2. Iar peste multe veacuri, în zilele noastre, Blondei scrie: "Aspirația noastră spirituală nu se ivește printr-un fel de generație spontană; ea are rădăcini în jos prin toată mișcarea universului și a vieții, care este deja un avans divin, făcut cu scopul de a pregăti venirea spiritelor; ea are rădăcini în sus prin pătrunderea (infuzia) transcendenței divine care luminează mintea și consimte să se facă căutată chiar prin insuficiențele ordinii imanente și contingente"3. Iată prin urmare că încercările și neliniștile vremii au și ele un rost: ne provoacă la găsirea sensului ce-l avem în Dumnezeu, ca ultimul reazim etern al liniștii, iar pe de altă parte ne conduc la găsirea de noi înșine, ca făpturi renăscute în Dumnezeu și ajunse la libertatea spiritului. Toată cărarea de la porunci la cunoaștere, de la ascetică la mistică, nici un pas n-o facem singuri. Cei ieșiți din "Cale" ar fi niște ieșiți din Cuvânt. "Viața pământească a lui Hristos e astfel o permanentă actualitate, repetându-se cu fiecare din noi, așa cum un dascăl însoțește fiecare copil pe care-l crește în toate stadiile sporirii lui în învățătură. Fiecare din noi poate fi, dacă vrea, contemporan cu toată viața lui Hristos, sau, mai bine-zis, El se face contemporan cu fiecare din noi, ba chiar mai mult decât contemporan: partaș intim la întreaga traiectorie a vieții noastre. Am spus că mai degrabă Hristos se face contemporan cu noi, întrucât viața fiecăruia din noi își are unicitatea ei, pe care nu și-o pierde. Iisus însă, participând la toate suferințele vieții noastre și ușurându-le, duce cu noi lupta cu ispitele și păcatele noastre, se străduiește împreună cu noi după virtute, iese la iveală în ființa noastră pe măsură ce iese la iveală adevărata noastră fire de sub petele păcatului."4 Sf. Maxim Mărturisitorul spune: "Până la sfârșitul lumii pătimește tainic pururea cu noi, pentru bunătatea Sa și după măsura suferinței aflătoare în fiecare"5.

14. Spre rugăciunea neîncetată — p. 169

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 169 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Minunea acestei adunări a puterilor sufletului, învrăjbite de fapta ucigașă a păcatului, nu e cu puțință decât în numele lui Dumnezeu. Rugăciunea neîncetată a fericitului nume: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul", după îndemnarea **Sf. Pavel**: "Neîntrerupt vă rugați"1, săvârșește minunea unirii în dragoste a celor învrăjbite întreolaltă de păcat.

15. Măsurile... — p. 194 și 195

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 194 și 195 (fragmentul se întinde pe p. 194-195) • Un singur paragraf, despărțit de schimbarea paginii; 2 apariții

Asta ne-o spune **Sf. Pavel**, care, deși a văzut lumina puternică din cer și a auzit glasul adevăratului Iisus Hristos, care l-a descoperit rostul sfintei Sale nevăzute arătări, totuși, spre asigurarea și învățarea smereniei, l-a trimis orb la sluga Sa în Damasc¹. Acesta, vestit și el de Mântuitorul², l-a primit, l-a lămurit și l-a înnoit cu Botezul. Același **Pavel**, după altă multă învățătură, trudă și propovăduire, după alte vedenii, semne și răpire în Rai, totuși s-a dus la Ierusalim, să se întâlnească cu ceilalți Apostoli și să le spună și lor Evanghelia pe care o vestea el, ca nu cumva să fie în înșelare și toată truda lui zadarnică³.

16. Vârstele iubirii - vârstele desăvârșirii — p. 205

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 205 (fragmentul se întinde pe p. 204-205) • Paragraf continuat de pe pagina precedentă; 1 apariție

Cei desăvârșiți fiind o încrucișare a lui Dumnezeu și a firii omenești, și, răsfrângându-se Dumnezeu cu limpezimea cea mai mare în firea omenească, iar firea omenească în Dumnezeu, pe ei îi dor durerile și păcatele oamenilor, la o măsură dumnezeiască nebanuită. De aceea vor să se jertfească pentru ei, vor să fie osândiți în locul acelora, ca oamenii, frații lor, să ia iertare. Așa a fost **Sf. Apostol Pavel**.

17. O mare pacoste cu descoperirea Americii — p. 252

Capitol principal: V. EREDITATE ȘI SPIRIT • Pagina: 252 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Organismul omenesc are de asemenea atitudine pasivă și față de acea anarhie celulară, numită cancer. De obicei, pătimesc de cancer cei ce nu postesc niciodată. Cancerul încă n-are leac și apare fără alte explicații, decât ca o frână pedepsitoare a desfrânării stomacului. Se vede că prin el se pedepsește lăcomia mâncărilor și obârșia desfrânării. Grele osânde au aceste trei iubiri nelegiuite: iubirea de sine, care străbate în suflet prin ultimele două: iubirea de trup și iubirea de mâncare. **Sf. Pavel** le zice: "Dumnezeul lor e stomacul"².

18. Pui de om în pui de cer — p. 271

Capitol principal: V. EREDITATE ȘI SPIRIT • Pagina: 271 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Într-o atare perspectivă ni se face pe deplin înțeles cuvântul **Sfântului Pavel**, care chiar condiționează mântuirea femeii de menirea ei de mamă.

19. Cuvinte hotărâtoare — p. 275

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 275 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Sfânta Scriptură, prin **Apostolul Pavel**, împarte oamenii în două cete: în trupești și duhovnicești. "Cei ce se țin de trup poftesc cele trupești, iar cei ce se țin de duh, cele duhovnicești. Ci pofta cărnii este moarte, deoarece este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, fiindcă nu se supune legii lui Dumnezeu și nici nu poate. De aceea cei ce sunt în carne, nu pot să placă lui Dumnezeu."1

20. Cuvinte hotărâtoare — p. 275

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 275 (fragmentul se întinde pe p. 275-276) • Un singur paragraf, continuat pe pagina următoare; 2 apariții

Pe vremea acestui mare iconom al tainelor lui Dumnezeu, **Pavel Apostolul**, sufla urgie mare peste creștini. De aceea mulți erau hotărâți pentru înfrânarea desăvârșită în căsătorie, ca să fie gata oricând de Sfânta Împărtășanie și de mărturisirea muceniei. **Sfântul Pavel** însă, socotind copiii mugurii căsătoriei, n-a îngăduit înfrânarea desăvârșită decât pentru vremile de post și rugăciune. Post era - și este - luni, miercuri și vineri, iar rugăciune și Sfânta Împărtășanie sâmbăta și duminica. Slăbănogindu-se creștinii, cu trecerea vremii, Sfinții Părinți au adăugat pe rând cele patru posturi mari, care sunt post în toate privințele. De atunci au băgat de seamă Părinții că omul fără înfrânare decade, iar fără post nu se poate înfrâna și, ca urmare, nu mai poate pricepe cele ale vieții duhovnicești. Ioil proorocul de mult cuvântase: "Gătiți postiri sfinte... Să iasă mirele din cămara lui și mireasa din iatacul ei!"1

21. Cuvinte hotărâtoare — p. 276

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 276 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Sf. Pavel, socotind însă și nevoia ceasului de față, urgia vremii de atunci, le dă sfatul acesta: "Bine e pentru oricine să fie așa cum se găsește. Legat ești cu femeie, nu căuta desfacere. Dezlegat ești de femeie, nu căuta femeie. Căci de-acum vremea s-a scurtat. Așa încât cei ce au femei să fie ca și cum nu ar avea; cei ce cumpără ca și cum n-ar stăpâni, și cei ce se folosesc de la lumea aceasta, ca și cum nu s-ar folosi de ea. Căci fața acestei lumi se trece."2 În zilele urgiei de pe urmă, la același sfat se va ajunge.

22. Cuvinte hotărâtoare — p. 276

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 276 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Până atunci, băgăm de seamă că preoții vremurilor noastre, cu aceeași datorie ca **Pavel**, nu mai urmăresc desfrânarea ca pe un păcat care dărmă alcătuirea

omenească, în întindere și în adâncime, ci o lasă să-și facă de cap. Ei nu mai au îndrăzneala să o măture afară din Taina căsătoriei creștine, de aceea se ajunge la sărăcirea și rătăcirea roadelor ei, copiii. Așa se întâmplă că: "lipsind preotului cunoștința legii și bătrânului sfatul", cum se tânguia Iezechii³, oamenii orbecăie în mulțimea neștiinței și a lipsei de sfat, care s-au întins ca o noapte de osândă peste bieții oameni. Acesta e un somn de primejdie, din amândouă părțile. Căci scrie: "Dormind oamenii, a venit vrăjmașul și a semănat neghină printre grâu și s-a dus",⁴.

23. Destinul talanților — p. 280

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 280 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Pavel învața pe creștini: "Supuneți-vă stăpânirii, căci nu este stăpânire, fără numai de la Dumnezeu; iar cele ce sunt: de Dumnezeu sunt rânduite"¹.

24. Judecata particulară a sufletului — p. 312

Capitol principal: VII. ÎMPĂRĂȚIILE IUBIRII • Pagina: 312 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Iată de ce ne spun Părinții nouă pământenilor, că de aceea ne târguim noi cu credința, fiindcă n-am văzut nici Raiul, nici Iadul. Parcă pricepem întrucâtva râvna propovăduirii lui **Pavel Apostolul**, care a fost răpit în Rai¹: cu asta avea evidența absolută a împărăției spiritului, de care era mai sigur decât de toată existența celor văzute²; acesta era zorul unei nemaîntâlnite apostolii.

25. Pentru o greșală vremelnică, o pedeapsă veșnică? — p. 325

Capitol principal: VII. ÎMPĂRĂȚIILE IUBIRII • Pagina: 325 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

"Se poate să nu cunoașteți că Hristos Iisus este în voi ? Afară numai dacă nu sunteți creștini netrebnici"¹, zice **Sf. Pavel**, asprindu-se către Corinteni.

26. Pentru o greșală vremelnică, o pedeapsă veșnică? — p. 326

Capitol principal: VII. ÎMPĂRĂȚIILE IUBIRII • Pagina: 326 • Introducere la un citat paulin; 1 apariție

Sfântul Pavel ne învață:

27. Preot Simion Todoran: Mărturisiri — p. 335

Capitol principal: MATERIALE FINALE • Pagina: 335 • Paragraf din mărturisirea finală; 1 apariție

Prea Cuviosul Părinte Arsenie a fost unul dintre cei mai mari teologi-duhovnici ai monahismului românesc din ultimii 50 de ani. Înzestrat de Dumnezeu cu multe daruri, "ce nu au fost puse sub obroc", a căutat "să se facă tuturor toate",

după îndemnul Sântului Apostol **Pavel**. Lumina intelectuală și spirituală care era în Sfinția Sa, dobândită prin studiu și meditații adânci, dar și prin școala suferințelor și a răbdărilor de tot felul, a luminat pe toți cei ce i-au ascultat și urmat sfaturile, fie la Mănăstirea Sâmbăta de Sus sau Mănăstirea Prislop (de lângă Hațeg), fie la Biserica din satul Drăgănescu (de lângă București) sau la Așezământul mănăstiresc de la Sinaia.

28. I. Cărarea — p. 355

Capitol principal: CUPRINS • Pagina: 355 • Intrare în cuprins; 1 apariție

Cărarea **Sfântului Pavel** - p. 34

Francisc de Assisi

Nu a fost identificată nicio apariție în ediția consultată.

Sundar Singh

Total: 1 apariție textuală într-un singur paragraf.

1. Notă asupra ediției I — p. 343

Capitol principal: MATERIALE FINALE • Pagina: 343 • Paragraf din nota editorială; 1 apariție

I s-a mai atribuit și așa-zisa scriere: **Sundar Singh** vorbește globului pământesc. Iată și caracterizarea făcută de Părintele asupra acestei scrieri:

Ulfila

Nu a fost identificată nicio apariție în ediția consultată.

Variante verificate: Ulfila, Ulfilas, Wulfila și Vulfila.

Ignațiu de Loyola

Nu a fost identificată nicio apariție în ediția consultată.

17.3 „Cuvinte vii” – inventarul aparițiilor

Ediția consultată: ediția a II-a revizuită, Deva, 2006.

Personaj	Apariții textuale	Paragrafe / intrări
Apostolul Pavel	32	30
Francisc de Assisi	1	1
Sundar Singh	3	3
Ulfila	0	0
Ignațiu de Loyola	2	1

Apostolul Pavel

Total: 32 apariții textuale, grupate în 30 paragrafe / intrări distincte.

1. Text introductiv: „Cazaniile” de la Prislop — p. 6

Pagina: 6 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie „a grăit, purtat fiind de Duhul Sfânt” (cf. II Petru 1,21), tâlcuind „Legea lui Hristos” (I Corinteni 9,21; Galateni 6,2), de aceea și cuvintele Sfinției Sale „dau har celor ce le ascultă” (Efeseni 4,29), purtând „roada Duhului” (Galateni 5,22), „roada luminii” (Efeseni 5,9) și „roada dreptății” (Filipeni 1,11) și desfășurându-se, în cuprinsul lor, între cele două pietre de hotar ale teologiei și teologhisirii: „Plinirea vremii” (Galateni 4,4) și „Iconomia plinirii vremurilor” (Efeseni 1,10). În ele găsim din belșug atât „lapte”, cât și „bucate tari”, după cuvintele **sfântului apostol Pavel** (I Corinteni 3,2; Evrei 5,12), de aceea putem mărturisi și adevări, că „am cunoscut un om în Hristos...” (cf. II Corinteni 12,2).

2. 4. Ziua Crucii — p. 16

Pagina: 16 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Deci până la răstignirea Domnului pe cruce, crucea era lemnul morții celei mai de ocară. Prin sfintele Sale patimi, Iisus a schimbat ocară în slavă, încât **Apostolul Pavel** nu găsea alt cuvânt în care să se laude decât în Crucea Domnului, muștrând pe cei ce sunt vrăjmașii crucii.

3. 5. Oameni care au lăsat totul — p. 19

Pagina: 19 • Forma întâlnită: Saul (1)

După înviere: Maria Magdalena, Petru; Luca și Cleopa spre Emaus. **Saul** pe drumul Damascului.

4. 11. Evanghelia Judecății — p. 39

Pagina: 39 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Deci fără această „mutare din moarte la viață” cădem sub judecată. Mulți se vor mântui și sub judecată „dar așa: ca prin foc”, - cum zice **sf. Pavel**. Cu acestea se lămurește o mare poruncă a lui Iisus, dată Apostolilor, - și nouă preoților, urmașii lor de peste veacuri, când ne-a spus: „înviați pe cei morți!”

5. 12. Lumina de pe munte — p. 43

Pagina: 43 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Postul ne ajută să înțelegem rosturile mai mari ale lui Dumnezeu cu omul. El e un toiag de drum prin viața aceasta cu trup pieritor spre veacul viitor, în care trebuie să ne deprindem de-aici. Dar să nu ținem postul într-un înțeles îngust. Căci sunt unii care cred că a nu mânca carne, și cele asemenea, ar fi tocmai de ajuns ca să se cheme că ai postit. Nu mănânci carne de porc, dar carne de om mănânci: clevetind, mușcând cu gura, osândind cu vorba și ucigând cu gândul. Postul nu e, mai ales în creștinism, numai un regim al stomacului. Avea și **sf. Pavel** de aceștia, înguști cu socoteala, cărora trebuia să le spună că: „nu stomacul sau mâncarea ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu”. A face din post numai o chestiune de stomac însemnează a îngusta rostul cu care a postit Iisus; - ceea ce ar fi o ocară. Deci iată și înțelesul mai larg, chiar înțelesul pe care i l-a dat Dumnezeu și ni l-a descoperit prin Isaia proorocul:

6. 13. Chemări la apostolie — p. 51

Pagina: 51 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Al doilea care a văzut cerurile deschizându-se (Faptele Apostolilor 7,56), a fost primul mucenic al creștinismului arhidiaconul Ștefan. Suflet curat, tânăr, plin de duh și adevăr - curajul întruchipat - primul mucenic, văzând Cerul deschizându-se, dă curaj și întărire coloanei de urmași a mucenicilor. N-o fi străbătând el toată calea ascezei, dar a luat-o de îndată pe calea cea mai scurtă, de care va scrie mai pe urmă și **Pavel**, a iubirii de oameni fără de margini. Căci întru așa măsură și-a însușit el pe Iisus, încât, murind legii firii, improșcat cu pietre, același cuvânt al legii Duhului grăiește: „Doamne iartă-le lor păcatul acesta !” Iar aceasta n-o putea face decât un om sfințit de iubire.

7. 13. Chemări la apostolie — p. 51

Pagina: 51 • Forma întâlnită: Saul (2); Pavel (1)

Al treilea, pe care: „o lumină din Cer l-a-nvăluit dintr-o dată, ca într-un fulger” (Faptele Apostolilor 9,3) a fost **Saul**, care păzea hainele celor ce se nevoiau cu uciderea lui Ștefan. El era râvna Legii vechi - o sinceritate de altfel - apreciată și convertită pe drumul Damascului, la râvna pentru Legea nouă, a lui Iisus.

Deschiderea aceasta a unui cer nou, cu o lumină năpraznică, a pricinuit moartea omului vechi, **Saul**, și renașterea **Apostolului Pavel**.

8. 16. Marele examen — p. 64

Pagina: 64 • Forma întâlnită: Pavel (1)

CRUCEA: podoaba Bisericii, lauda lui **Pavel**, semnul Fiului Omului, semnul sfintei cruci, suferința noastră cea de toate zilele, crucea suferinței, harul crucii, - iată atâtea nume în legătură cu crucea. Dar cea mai grea cruce e lepădarea de sine: nu poți fi liber fără aceasta. Libertatea cu atâta se plătește.

9. 20. Moartea care dobândește Învierea — p. 80

Pagina: 80 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Suntem în gândirea **sf. Pavel**, spunând că botezul nostru, prin care am intrat în creștinism, se desăvârșește cu botezul cu care s-a botezat Iisus; și că sfânta noastră împărtășanie se împlinește cu paharul pe care l-a băut Iisus.

10. 20. Moartea care dobândește Învierea — p. 81

Pagina: 81 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Cu stricarea împărăției morții, cu deschiderea împărăției Cerurilor, sensul morții s-a schimbat, dintr-o pedeapsă într-o binefacere. De acum moartea nu mai e o pedeapsă dată firii, ci o pedeapsă dată păcatului. - Iar la aceasta ne învoim din toate puterile. De aceea nu ne temem de moarte. Dacă viața noastră a fost o viață a lui Iisus, nici moartea noastră nu va fi deosebită. Căci zice **sfântul Pavel**: „Toți cei ce vor să trăiască viața în Hristos, prizonieri vor fi !”

11. 27. Proorocul de foc — p. 104

Pagina: 104 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Potrivnicii își dau seama de zădărnicia potrivniciei lor, și „rămășița din Israel” primește credința în Hristos - cum ne asigură **Sfântul Pavel** (Romani 11,25-26).

12. 31. Iisus pe mare — p. 114

Pagina: 114 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Marea e marea vieții acesteia, care, câteodată se înfurie de vânturi. **Sfântul Pavel** le spune: „Vânturile tuturor învățăturilor”. Marea înfuriată începe să fie o primejdie; iar pe deasupra o mai acopere și noaptea: „noaptea neștiinței și a uitării de Dumnezeu”, - cum îi zic Părinții.

13. 34. Viață și viață veșnică — p. 125

Pagina: 125 • Forma întâlnită: Pavel (1)

De ce este totuși moarte între oameni și după prădarea iadului ? - Fiindcă nu e acum definitivă biruință asupra morții, și în ce ne privește pe noi, oamenii. Într-

una din dezlegările morților se arată motivul: „Pentru ca răutatea să nu fie nemuritoare, ai poruncit ca această făptură să se dezlege: sufletul să se întoarcă la Dumnezeu care L-a dat, iar trupul să se întoarcă în pământul din care a fost luat...” până la învierea cea de obște, când îl vom primi transformat și nesticăcios, cum tânjea și **apostolul Pavel**. Aceasta e biruința Vieții asupra morții, biruința pe care o așteptăm.

14. 39. Cine e Iisus ? — p. 134

Pagina: 134 • Forma întâlnită: Saul (1)

Cine e Iisus pentru noi ? Pe contemporanii lui Iisus îi înțelegem că le era greu să-L creadă chiar Dumnezeu. Dar după dovada învierii Sale, dovada dumnezeirii, după arătarea Sa și intrarea mai presus de fire prin ușile încuiate, după petrecerea Sa cea nevăzută în preajma gândurilor omenești, după arătările Sale în drum spre Emaus, lui Luca și Cleopa, pe drumul Damascului, prigonitorului **Saul**, unui alt prigonitor al veacului nostru, indianului Sundar Singh, - cu aproape un nor de martori, noi nu mai putem fi fără răspuns.

15. 40. Două socoteli — p. 136

Pagina: 136 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Reușise Iisus să ridice la o înțelegere superioară pe o femeie - și aceea păcătoasă - la fântâna lui Iacov, vorbindu-i despre apa vie și despre adevărul că Dumnezeu e Duh și Adevăr și că e pretutindenea de față, nu numai în templul din Ierusalim - unde mai nu mai era. N-a reușit însă cu mulțimile. Mulțimile sunt grele. Mulțimile gândesc cu stomacul. Mulțimile înțeleg „viață veșnică” un stomac veșnic. La așa mentalitate se gândea **Sfântul Pavel** când zicea despre unii că „dumnezeul lor e pânțelele” (Filipeni 3,19).

16. 47. Vârstele libertății — p. 149

Pagina: 149 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Au urmat și vremi de uscăciune spirituală ca urmare a folosirii libertății în sens rău. Pentru aceste vremi Iisus a atras ucenicilor aminte: Băgați de seamă „Cine nu-i cu noi e împotriva noastră. Cine nu adună cu Mine, risipește” (Matei 12,30). E tocmai vremea, descoperită și lui **Pavel**, a lepădării de credință, a lepădării libertății spiritului, vremea pierderii libertății, noaptea întunecării spiritului. E cufundarea veacului în noaptea lucrurilor din afară. - Iar El va veni a doua oară la miezul acestei nopți.

17. 54. Sfântul mucenic Dimitrie — p. 164

Pagina: 164 • Forma întâlnită: Pavel (1)

A vorbi cum trebuie despre sfinții mucenici ai Creștinismului, înseamnă a avea curajul lor: de-a vorbi din punctul de vedere al „Adevărului care nu știe de

lanțuri” (II Timotei 2,9). - Și fiindcă nu-l am, mă mărginesc a vă mai citi o dată Evanghelia profetică a tuturor sfinților mucenici (Matei 10,16-22), iar ca tâlcuire a ei, vă citesc două locuri paralele de la sfântul apostol **Pavel** (II Timotei 3,1-5 și II Tesaloniceni 2,3-12).

18. 57. Rostul încercărilor — p. 168

Pagina: 168 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Pentru cei înclinați spre Dumnezeu, încercările au rostul lămuririi - uneori ca prin foc - a darurilor Duhului Sfânt, cum ne asigură tot **Sfântul Pavel**. „Cu ochii ațintiți asupra lui Iisus, începătorul și plinitorul credinței, care, pentru bucuria pusă înainte-I a suferit crucea, n-a ținut seamă de ocară ei. Luați bine aminte dar, la Cel ce a răbdat de la păcătoși o atât de mare împotrivire, ca să nu vă lăsați, slăbind în sufletele voastre. În lupta voastră cu păcatul nu v-ați împotrivit încă până la sânge, (până la răstignire pe o cruce). Și ați uitat îndemnul care vă grăiește ca unor fii: «Fiul meu, nu defăima certarea Domnului, nici nu-ți pierde cumpătul, când ești muștrat de El (prin oameni)». Căci pe cine-l iubește Domnul îl ceartă și pe tot fiul care-l primește îl bate. Răbdați spre înțeleptirea voastră. Dumnezeu vă ia pe voi ca pe niște fii. Și care este fiul pe care tatăl său nu-l pedepsește ?” (Evrei 12,2-7)

19. 58. Duhurile rele. Gadarenii și sufletul — p. 171

Pagina: 171 • Forma întâlnită: Pavel (1)

4.- Ca pedeapsă pentru răutăți. **Sfântul Pavel** a dat satanei pe trei inși. Pe doi, Imeneu și Alexandru, ca să se învețe să nu hulească; iar pe al treilea, „l-a dat Satanei spre pieirea trupului (- făcuse una mare -), ca sufletul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus” (I Timotei 1,20; I Corinteni 5,5).

20. 59. Semnul lui Iona — p. 174

Pagina: 174 • Forma întâlnită: Pavel (1)

„Iudeii cer minuni și elinii înțelepciune caută”. Așa-i caracterizează **Sfântul Pavel** pe iudei și pe elini.

21. 59. Semnul lui Iona — p. 174

Pagina: 174 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Atenienii, deși aveau pasiunea „de a ști ce mai e nou”, când au auzit pe **Sfântul Pavel** vorbind despre învierea din morți, aceasta li s-a părut o absurditate, și l-au întrerupt scurt: „despre aceasta te vom asculta altădată !” (Faptele Apostolilor 17,32).

22. 67. Crinii pustiei — p. 184*Pagina: 184 • Forma întâlnită: Pavel (1)*

Totuși, cu prilejul omului aceluia, Iisus destăinuiește un nou fel de viață: trăirea în Providență, trăirea în riscul credinței. Iisus n-a detestat munca, dar a arătat-o atârănătoare de binecuvântarea lui Dumnezeu. A zis chiar, prin **apostolul Pavel**: „Cine nu muncește, nici să nu mănânce !” (II Tesaloniceni 3,10). Dar numai că munca prin credință se binecuvintează, iar prin necredință ajunge o muncă zadarnică de Sisif.

23. 79. Respinși, chemați și trimiși — p. 203*Pagina: 203 • Forma întâlnită: Saul (1)*

În Iisus, cunoașterea omului era dublată de cunoașterea dumnezeiască. În temeiul cunoașterii divine Iisus vorbea de-a dreptul cu structura, cu destinul și cu tot sensul omului, care-i punea vreo întrebare, îi exprima vreo dorință, sau le avea, fără să le exprime, în preajma lui Iisus. Nimeni dintre oameni nu se cunoaște pe sine cum ne cunoaște Iisus (Ioan 2,25). Pe **Saul**, fariseul din Tars, l-a cunoscut și l-a destinat apostoliei neamurilor mai înainte de a se naște (Galateni 1,15); pe Ieremia proorocul la fel (Ieremia 1,5). În Iisus vorbea Providența cu oamenii.

24. 83. Nemărginita iubire — p. 212 (paragraful continuă la p. 213)*Pagina: 212 (paragraful continuă la p. 213) • Forma întâlnită: Saul (1)*

Scriptura ne spune: „Nimeni nu poate vedea pe Dumnezeu și să rămână viu” (Exod 33,20). Vederea lui Dumnezeu e judecată și transformarea omului. Convertirea lui **Saul** pe drumul Damascului e numai o icoană singuratică a acestei transformări cosmice. Dar deși ziua mănii se aseamănă foarte mult cu ziua în care a intrat Noe în corabie și a început potopul, și se aseamănă cu pieirea Sodomei, din care a ieșit Lot, totuși milostivirea n-a încetat cu totul. Ultima atitudine față de proprietatea lumii și față de propria ta viață în trup, încă mai poate mântui pe cei ce-au mai rămas cu gândul mântuirii. Cine va regreta că se duc, (lumea și viața sa n.n.), va păți ceea ce a pățit femeia lui Lot, privind catastrofa, pe care viața nu rezistă să o privească în față.

25. 98. Taina răbdării — p. 247*Pagina: 247 • Forma întâlnită: Pavel (1)*

În lumea aceasta, ostilă „celeilalte”, nu poți crede în Iisus fără să fii pedepsit. Scriptura a prevăzut demult cenzura împotrivirii zicând: „Fiule, când vrei să te apropii să slujești Domnului, gătește-ți sufletul tău de ispite !” (Sirah 2,1). Iar sfântul apostol **Pavel** ne previne: „Toți cei ce vor să trăiască cucernic în (stilul lui) Hristos Iisus, prigoniți vor fi !” (II Timotei 3,12).

26. 108. Taina lui Ilie și Ioan — p. 273*Pagina: 273 • Forma întâlnită: Pavel (1)*

Dar, fiindcă a venit Iisus și a pus cu adevărat problema mântuirii omului, reîncarnarea - „mântuirea” automată - nu are nici o bază în Revelație. Mai spune ceva și **Sfântul Pavel** - deci tot Revelația -: „... este rânduit oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata” (Evrei 9,27), deci nu e rânduit să fie vieți succesive întrerupte de moarte.

27. 110. Steaua Destinului — p. 277*Pagina: 277 • Forma întâlnită: Pavel (1)*

Sfântul Pavel definind credința și făcând un larg pomelnic de strămoși, care au ilustrat-o cu viața, la urmă dezleagă taina „norului de martori”: „Iisus e începătorul și plinitorul credinței”. (Evrei 11; 12,1-2).

28. 110. Steaua Destinului — p. 278*Pagina: 278 • Forma întâlnită: Pavel (1)*

Explicația profetică o dă **Sfântul Pavel** în scrisoarea către Romani: „Oare lepădat-a Dumnezeu poporul Său ? - Ferească Domnul ! Dumnezeu n-a lepădat poporul Său, pe care dinainte l-a cunoscut. Așadar întreb: S-a poticnit oare ca să se prăbușească ? - Ferească Domnul ! Ci, prin căderea lor, neamurilor le-a venit mântuirea, ca Israel să râvnească la ele. Deci dacă înlăturarea lor a adus împăcarea lumii, ce va fi primirea lor la loc, dacă nu o înviere din morți ?” (Romani 11,1-15).

29. 128. Un destin înțeleș — p. 320*Pagina: 320 • Forma întâlnită: Pavel (1)*

A fi gura Lui, a fi inima Lui, către orice necăjit al lumii, e a face din viața ta viața lui Iisus, așa cum și **Pavel** își interpreta destinul: „Mie a vieții este Hristos; iar a muri (pentru Acesta) dobândă”.

30. 133. În Dumineca Ortodoxiei — p. 333*Pagina: 333 • Forma întâlnită: Pavel (1)*

Cei ce-L așteaptă pe Iisus, aceștia se poartă în istorie ca El. Pentru scurtarea suferințelor lor - fiindcă nu poți fi în lume și să crezi în Dumnezeu fără să fii prigonit ca El - pentru aceia zice **Sfântul Pavel**, așa să vă purtați, răbdând cu credință și grăbind venirea Domnului. O trăire a vieții lui Iisus, a primejdiilor la câte te expune aceasta, grăbește sfârșitul.

Francisc de Assisi

Total: 1 apariție textuală într-un singur paragraf.

1. 37. Dincolo de chip — p. 130

Pagina: 130 • Forma întâlnită: Francisc de Assisi (1)

Ignatiu de Loyola era un militar ambițios; din ambiție a creat ordinul iezuit, numai ca să facă și el ceea ce făcuse **sfântul Francisc de Assisi**. Metoda duhovnicească a lui Ignatiu de Loyola se bazează pe imaginație.

Sundar Singh

Total: 3 apariții textuale, grupate în 3 paragrafe / intrări distincte.

1. 9. Vameșul și fariseul — p. 30

Pagina: 30 • Forma întâlnită: Sundar Singh (1)

Sundar Singh era nemulțumit de toate Scripturile religiilor. În revolta sa tulburată a ars Sfânta Scriptură, și, înainte de-a pleca să se arunce înaintea trenului, a mai căzut o dată în genunchi, rugându-se... nici unui Dumnezeu. Dar Dumnezeu era și i s-a arătat Iisus în glorie divină... „ - Și pentru tine M-am răstignit pe Cruce...” „Am murit Eu în locul tău; tu trăiește, și mai mult trăiește !...”

2. 9. Vameșul și fariseul — p. 30

Pagina: 30 • Forma întâlnită: Sundar Singh (1)

Sundar Singh s-a făcut „Shadou”, adică învățător sau apostol al lui Iisus Hristos, acum în veacul nostru, ca o mărturie a viului Dumnezeu Iisus, de peste veacuri. De unde fără Iisus era în pragul sinuciderii, după ce L-a cunoscut pe Iisus, și-a cunoscut sensul și idealul vieții sale.

3. 39. Cine e Iisus ? — p. 134

Pagina: 134 • Forma întâlnită: Sundar Singh (1)

Cine e Iisus pentru noi ? Pe contemporanii lui Iisus îi înțelegem că le era greu să-L creadă chiar Dumnezeu. Dar după dovada învierii Sale, dovada dumnezeirii, după arătarea Sa și intrarea mai presus de fire prin ușile încuiate, după petrecerea Sa cea nevăzută în preajma gândurilor omenești, după arătările Sale în drum spre Emaus, lui Luca și Cleopa, pe drumul Damascului, prigonitorului Saul, unui alt prigonitor al veacului nostru, indianului **Sundar Singh**, - cu aproape un nor de martori, noi nu mai putem fi fără răspuns.

Ulfila

Nu a fost identificată nicio apariție în ediția consultată.

Variante verificate: Ulfila, Ulfilas, Wulfila și Vulfila.

Ignațiu de Loyola

Total: 2 apariție textuală într-un singur paragraf.

1. 37. Dincolo de chip — p. 130

Pagina: 130 • Forma întâlnită: Ignatiu de Loyola (prima apariție din paragraf)

Ignatiu de Loyola era un militar ambițios; din ambiție a creat ordinul iezuit, numai ca să facă și el ceea ce făcuse sfântul Francisc de Assisi. Metoda duhovnicească a lui **Ignatiu de Loyola** se bazează pe imaginație.

2. 37. Dincolo de chip — p. 130

Pagina: 130 • Forma întâlnită: Ignatiu de Loyola (a doua apariție din paragraf)

Ignatiu de Loyola era un militar ambițios; din ambiție a creat ordinul iezuit, numai ca să facă și el ceea ce făcuse sfântul Francisc de Assisi. Metoda duhovnicească a lui **Ignatiu de Loyola** se bazează pe imaginație.

18. Anexa 8 – Apostolul Petru la Rudolf Steiner. Mărturisirea lui Petru și experiența conștiinței Eului superior

Notă: Discuția despre Ap. Petru este fundamentală pentru înțelegerea soteriologiei, a picturii Hristos pe Cruce, Misteriul de pe Golgota, pentru soteriologia antroposofică pictată la Drăgănescu, unde Ap. Petru apare într-o ipostază asociată direct temei, adică experiența conștiinței Eului superior, fiind marcată fruntea acestuia cu galben, semn al ridicării sale în conștiință.

RUDOLF STEINER ȘI APOSTOLUL PETRU

Mărturisirea lui Petru și experiența conștiinței Eului superior

18.1 Teza centrală: Petru este ridicat pentru o clipă la trăirea Eului superior

În interpretarea lui Rudolf Steiner, mărturisirea lui Petru – „Tu ești Christos, Fiul Dumnezeului celui viu” (Matei 16, 16) – nu este doar o concluzie teologică sau o recunoaștere intelectuală. Ea este un eveniment de conștiință. Petru rostește ceva care depășește capacitățile sale obișnuite și exprimă, pentru o clipă, o cunoaștere provenită dintr-un strat superior al ființei sale.

“Peter was for a time raised upward to an experience in his higher ‘I,’ and ... then fell back.”

GA 139, Conferința a VII-a, Basel, 21 septembrie 1912

Acesta este pasajul cel mai direct pentru ideea că Petru trăiește o conștiință superioară a Eului. Steiner nu descrie însă o stare dobândită definitiv. Formula „for a time” și continuarea „then fell back” arată o ridicare temporară: Petru este copleșit de experiență și revine la nivelul conștiinței sale cotidiene. Experiența este reală, dar încă nu este integrată stabil în personalitatea lui.

În aceeași conferință, Steiner spune că procesele sufletești ale lui Christos se reflectau în cei doisprezece apostoli ca o simfonie împărțită între douăsprezece instrumente. În Petru se reflectă o parte – „o douăsprezecime” – din trăirea sufletească a lui Christos. De aceea, mărturisirea lui Petru este legată nemijlocit de

prezența și acțiunea lui Christos, dar rămâne o receptare limitată, corespunzătoare treptei lui Petru.

Prin urmare, afirmația că Petru primește de la Christos o conștiință superioară a Eului este corectă dacă „primește” este înțeles ca **trezire, iluminare și ridicare prin forțele lui Christos**. Nu este vorba despre transferul unui Eu străin, ci despre activarea unei posibilități spirituale latente în Petru.

18.2 Christos, conștiința „Eu sunt” și puterile profunde din Petru

Fundalul acestei experiențe este concepția lui Steiner despre misiunea chistică. În vechile inițieri, omul pătrundea în lumea spirituală prin diminuarea sau suspendarea conștiinței obișnuite a Eului. Prin Impulsul lui Christos devine posibilă păstrarea conștiinței de sine și în raport cu lumile spirituale. Christos este, în acest sens, purtătorul forței care face posibilă conștiința deplină a lui „Eu sunt”.

“Christ Jesus is the representative ... of the power which imparts to mankind full consciousness of the ‘I am.’”

GA 123, Conferința a XI-a, Berna, 11 septembrie 1910

Steiner afirmă că forțele lui Christos se revărsau asupra ucenicilor ca forțe de instruire, iluminare și vivifiere. Petru nu ar fi putut ajunge prin intelectul său obișnuit la recunoașterea „Fiului Dumnezeuului celui viu”. Răspunsul său provine din puteri mai adânci decât conștiința curentă, puteri care aparțin viitorului evoluției omenеști și care urmează să devină cândva conștiente.

“The mysterious Higher Powers that at this moment spoke through Peter, Christ calls the ‘Father in Heaven.’”

GA 123, Conferința a XI-a – traducerea engleză din 1946

Aici apare o nuanță esențială: puterea superioară există deja în Petru, însă el nu este încă conștient de ea. Christos nu introduce din exterior o entitate străină, ci recunoaște și trezește „forța-Tată” aflată sub pragul conștiinței. Tocmai această dimensiune profundă, încă neatinsă de limitările intelectului cotidian, este numită „stânca” pe care poate fi întemeiată comunitatea legată de Impulsul lui Christos.

Contrastul imediat următor confirmă caracterul temporar al experienței. După mărturisire, când Christos vorbește despre suferință, moarte și Misteriul de pe Golgota, Petru reacționează din conștiința sa obișnuită și respinge această

perspectivă. Atunci Christos îl muștră: „Mergi înapoia Mea, Satano”. Pentru Steiner, nu este o contradicție: mai întâi vorbește natura profundă, supra-conștientă a lui Petru; apoi vorbește conștiința sa omenească încă limitată. Petru oscilează între revelația Eului superior și neînțelegerea Eului cotidian.

De aceea, la Steiner, Petru nu este prezentat ca un inițiat care posedă permanent cunoașterea superioară, ci ca primul apostol în care **noua formă de conștiință christică se manifestă exemplar, pentru o clipă**, înainte de a deveni o facultate stabilă.

18.3 „Stânca”, cheile și semnificația spirituală a lui Petru

Petru devine „stâncă” nu prin infailibilitatea personalității sale obișnuite, ci prin stratul divin-spiritual din el care a putut răspunde lui Christos. Fundamentul comunității creștine este, în lectura lui Steiner, această posibilitate omenească de a recunoaște liber Impulsul lui Christos din profunzimea Eului. Ceea ce este încă subconștient în Petru urmează să devină, în evoluția omenirii, o forță conștientă.

„Cheile Împărăției cerurilor” sunt legate de această ridicare la Eul superior. Petru a putut pătrunde, fie și momentan, la o cunoaștere care nu provenea din „carne și sânge”. De aici decurge capacitatea de a „lega” și „dezlega”: formarea unor raporturi morale și spirituale între oameni, nu doar a unor legături întemeiate pe sânge. Steiner leagă astfel experiența lui Petru de apariția comunităților în care Eul conștient poate crea legături de iubire și responsabilitate.

“Thus through the Christ-Impulse ... in his ego he had something of Divine substance and Divine nature.”

GA 116, Conferința a III-a, Berlin, 2 februarie 1910

Concluzia poate fi formulată precis astfel: în concepția lui Steiner, Christos trezește în Petru, pentru o clipă, experiența Eului superior și face posibil ca puterile divine aflate sub pragul conștienței să vorbească prin el. Această experiență nu este încă o posesie permanentă; Petru recade în conștiința obișnuită. Tocmai alternanța dintre revelație și cădere îl face reprezentativ pentru începutul unei noi evoluții a Eului.

Este utilă și o precizare terminologică: „higher I” din pasajul despre Petru nu trebuie identificat fără rest cu o dezvoltare completă și definitivă a Sinei spirituale (Manas). În context, expresia desemnează o trăire suprasensibilă și supraconștientă a identității, deschisă de relația cu Christos. În GA 123, Steiner leagă această trăire de puterile viitoare ale omului – Sinea spirituală, Spiritul vieții și Omul-spirit – care sunt prezente germinal, dar încă nu sunt stăpânite conștient de Petru.

Referințe principale

GA 139, Conferința a VII-a – pasajul explicit despre ridicarea temporară a lui Petru la experiența Eului superior. [SpiritualRS](#)

GA 123, Conferința a XI-a – mărturisirea lui Petru, „Tatăl din ceruri”, stânca și diferența dintre conștiința profundă și cea obișnuită. [SpiritualRS](#)

GA 139, Conferința a VI-a – mărturisirea lui Petru ca punct nodal și relația dintre Christos și cei doisprezece. [SpiritualRS](#)

GA 116, Conferința a III-a – Impulsul christic și nașterea conștiinței Eului. [SpiritualRS](#)

Notă asupra citatelor: Citatele sunt redată în engleză din edițiile engleze GA 123 și GA 139; trimiterile principale au fost păstrate către versiunea românească *SpiritualRS*, conform preferinței solicitate.

19. Anexa 9 – Lipsa unui raport instituțional Boca-Steiner

19.1 Rapoartele istorice legate de Boca-Steiner, Andreea Neacșu și Tatiana Niculescu nu au o analiză Boca-Steiner

Aici sunt de menționat documentele produse de doamna Andreea Neacșu (2016) dar și volumul publicat de doamna Tatiana Niculescu (tot 2016), lucrări care ambele au fost analizate într-un fel sau altul de proarseniști, care prin autocritică au ajuns la concluzia că au dreptate.

19.2 Profesorul de morală Vasile Vlad și referatul de analiză al lucrării doamnei Andreea Neacșu (2016)

19.2.1 Lucrarea publicată a pr. Vasile Vlad și un rezumat mai amplu

Am identificat forma publicată a referatului, însă nu o copie PDF integrală disponibilă legal online.

Textul publicat

Pr. prof. Vasile Vlad, „Referat-sinteză privind doctrina și spiritualitatea operei scrise a Părintelui Arsenie Boca”, în volumul *Cuviosul Părintele nostru Arsenie de la Sâmbăta de Sus și Prislop – contextele și formele unei sfîntenii*, Editura Andreiana, Sibiu, 2018, paginile 165–184. Studiul are aproximativ 20 de pagini.

Este foarte probabil ca acesta să fie referatul-sinteză final anunțat după ședința Comisiei de canonizare din 31 octombrie 2016. Fără compararea manuscriselor, nu se poate afirma însă că textul tipărit în 2018 este identic în toate detaliile cu referatul prezentat Comisiei.

CV academic Vasile Vlad:

<https://cdn.uav.ro/documente/Universitate/Academic/Doctorat/CV-Vasile-Vlad.pdf>

Rezumat reconstituit din sursele disponibile

1. Combaterea memoriului Andreei Neacșu

Prima parte analizează memoriul în care Andreea Neacșu formula critici la adresa lui Arsenie Boca și îl compara cu Inochentie de la Balta. Vasile Vlad consideră acuzațiile „**neîntemeiate și tendențioase**” și construiește un răspuns apologetic.

Prin urmare, lucrarea lui Vlad nu este o investigație neutră, ci un document redactat explicit în perspectiva susținerii canonizării.

Comunicarea despre întrunirea Comisiei de canonizare:

<https://doxologia.ro/manastirea-prislop-intrunirea-comisiei-de-canonizare-parintelui-arsenie-boca>

2. Comparația Arsenie Boca–Rudolf Steiner

A doua parte conține o analiză comparativă între Arsenie Boca și Rudolf Steiner. Sursa oficială confirmă existența acestei secțiuni, dar nu publică pasajele lui Steiner analizate, citatele din Boca puse în paralel, criteriile de comparație, bibliografia antroposofică folosită sau răspunsul precis la fiecare asemănare.

Din context și din scopul referatului rezultă că Vasile Vlad urmărea să argumenteze fie că asemănările sunt numai terminologice, fie că Boca prelua teme moderne fără să adopte doctrina antroposofică. Aceasta rămâne o inferență, deoarece **concluzia detaliată a secțiunii Boca–Steiner** nu este reprodușă în comunicatul Comisiei.

3. Apărarea ortodoxiei lucrării Cărarea Împărăției

Partea a treia analizează *Cărarea Împărăției*. Concluzia declarată de autor este că ortodoxia învățaturii lui Arsenie Boca ar rezulta „cu putere” din această carte. Referatul urma să concentreze argumentele doctrinare utilizabile în dosarul de canonizare.

4. Teza centrală a studiului

Într-o lucrare teologică ulterioară este citată concluzia de la pagina 184 a studiului. Vasile Vlad afirmă, în esență, că opera lui Boca aparține Spiritualității Ortodoxe și că antropologia acestuia, fără a părăsi cadrul conceptual patristic, prezintă problematica omului prin terminologia medicinei și geneticii moderne.

Aceasta pare să fie cheia întregii apărări construite de Vlad:

- conceptele despre ereditate, trup, psihic și spirit nu sunt interpretate drept antroposofie;
- vocabularul biologic și medical este considerat o adaptare modernă a antropologiei patristice;
- **formulările neobișnuite ale lui Boca trebuie citite în ansamblul operei și într-o cheie ortodoxă;**

- **asemănările cu Steiner nu ar dovedi automat dependență doctrinară.**

Doctoralia 2020 – citare a concluziei studiului:

<https://www.teologiearad.ro/wp-content/uploads/2017/02/Doctoralia-2020-web2.pdf>

Evaluare critică

Rezumatul oficial nu demonstrează că Vasile Vlad a cercetat riguros influența lui Steiner. El afirmă doar că „s-a realizat” o comparație. Nu aflăm ce lucrări ale lui Steiner a consultat, dacă a analizat notele și însemnările lui Boca, dacă a verificat traduceri antroposofice aflate în biblioteca acestuia, cum explică asemănările conceptuale concrete ori unde trasează limita dintre vocabular comun și preluare doctrinară.

Prin urmare, concluzia favorabilă a referatului nu este suficientă în sine. Pentru o evaluare serioasă trebuie citite efectiv paginile 165–184 și verificat dacă secțiunea Steiner răspunde punctual asemănărilor sau formulează doar o concluzie generală favorabilă.

Volumul poate fi solicitat de la Editura Andreiana; pentru o analiză completă sunt necesare paginile 165–184.

Editura Andreiana: <https://editura-andreiana.ro/>

19.2.2 Cine este pr. Vasile Vlad și de ce i s-a încredințat analiza?

Pr. prof. univ. dr. habil. Vasile Vlad este un **teolog important** din zona Deva–Hunedoara, nu un cercetător cunoscut în primul rând ca specialist în Rudolf Steiner sau în istoria antroposofiei.

Profil academic și bisericesc

Este preot din 1988 și profesor de Teologie Morală și Spiritualitate Ortodoxă la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad. Figurează și drept conducător de doctorate, cu domenii precum teologia morală și bioetica.

Legătura sa cu Episcopia Devei și Hunedoarei a fost apropiată:

- între 2009 și 2014 a fost consilier eparhial pentru sectorul administrativ-bisericesc;
- în 2014 a fost consilier eparhial pentru învățământ și tineret;
- a slujit în parohii din Protopopiatul Deva;
- între 1990 și 1994 a predat Teologie Morală, Dogmatică și limbi clasice la Seminarul Teologic de la Mănăstirea Prislop.

Așadar, era un om din interiorul mediului bisericesc hunedorean, apropiat instituțional de eparhia în care se află Mănăstirea Prislop.

CV Vasile Vlad – ULBS: <https://doctorate.ulbsibiu.ro/wp-content/uploads/CV-Prof-Vlad-Vasile-site.pdf>

De ce este posibil să fi fost ales

Nu am găsit un proces-verbal public care să explice explicit desemnarea sa. Alegerea poate fi explicată rezonabil prin următoarele elemente documentate:

Specializarea sa era apropiată de problema analizată

Memoriul Andreei Neacșu și problema influenței lui Steiner ridicau întrebări de antropologie creștină, spiritualitate, morală, raport între ereditate, trup, suflet și spirit și ortodoxia ideilor din *Cărarea Împărăției*. Vasile Vlad predă Teologie Morală și Spiritualitate Ortodoxă, iar lucrarea sa de licență se numea „**Ereditate și moralitate**”.

Cunoștea mediul Prislopului

Faptul că predase patru ani la Seminarul de la Prislop și activase în Episcopia Devei și Hunedoarei îl făcea un colaborator apropiat și de încredere pentru eparhia care pregătea dosarul.

Scrisese și vorbise deja despre Arsenie Boca

Înainte de ședința Comisiei din 2016, Vasile Vlad publicase studiul „Dificultatea de a vorbi despre Părintele Arsenie Boca” și susținuse, în decembrie 2014, conferința „Părintele Arsenie Boca – un sfânt al vremii noastre”. Titlul arată că ajunsese deja la o concluzie favorabilă sfințeniei lui Boca.

Comisia lucra în vederea propunerii de canonizare

Comisia specială teologică mitropolitană era constituită pentru întocmirea dosarului de propunere a canonizării. Comunicatul oficial arată că Vasile Vlad a respins acuzațiile Andreei Neacșu, a efectuat comparația Boca–Steiner, a argumentat ortodoxia lui Boca și urma să întocmească o sinteză cu argumentele utilizabile în vederea propunerii de canonizare.

CV Europass – Vasile Vlad:

<https://cdn.uav.ro/documente/Universitate/Academic/Doctorat/Sustinere/2022/Scan teieSuciu/CV-Europass-Vasile-Vlad.pdf>

Comunicarea Comisiei de canonizare: <https://doxologia.ro/manastirea-prislop-intrunirea-comisiei-de-canonizare-parintelui-arsenie-boca>

Problema metodologică

Vasile Vlad era calificat ca profesor de teologie morală și spiritualitate, dar în CV-ul său **nu apar studii anterioare consacrate lui Rudolf Steiner**, cercetări despre Societatea Antroposofică, cunoașterea documentată a corpusului antroposofic german sau publicații academice despre ocultism și mișcările ezoterice moderne.

În schimb, se exprimase deja public în favoarea sfințeniei lui Boca. Prin urmare, el nu pornea ca evaluator exterior, fără concluzie prealabilă, ci ca teolog local implicat într-un mediu favorabil canonizării.

Aceasta nu dovedește că analiza lui este automat falsă, dar înseamnă că trebuie citită ca o apărare teologică în cadrul dosarului de canonizare, nu ca o expertiză independentă asupra antroposofiei.

Concluzie

Probabil i s-a încredințat analiza deoarece:

1. era profesor de morală și spiritualitate;
2. avea legături vechi cu Prislopul;
3. fusese **consilier al Episcopiei Devei și Hunedoarei**;
4. era deja **implicat** în promovarea imaginii duhovnicești a lui Arsenie Boca;
5. beneficia de **încrederea structurii eparhiale** care pregătea dosarul.

Tocmai ultimii trei factori ridică întrebarea dacă era persoana potrivită pentru o examinare independentă și critică a relației Boca–Steiner. O evaluare mai convingătoare ar fi presupus și participarea unui specialist extern în opera lui Steiner și în istoria antroposofiei.

19.3 Raportul Boca-Steiner nu există în instituție

Considerând cele spuse mai sus, putem concluziona că analiza făcută nu are legătură reală cu o analiză care să verifice autentic pe Boca în Steiner. Acesta este motivul principal pentru care A. Boca a putut fi canonizat, pentru că nu există de fapt o analiză Boca-Steiner. Ce se spune mai sus dovedește exact acest lucru. Și s-a văzut doar vârful icebergului discuției, dar s-a decis că este inofensiv. Acum că începe să se vadă întreg icebergul, este interesant în ce direcție se va duce discuția.

20. Anexa 10 – Prozelitismul antroposofic și convertirea din interior a Bisericii. Rudolf Steiner și evanghelizarea „din interior” – GA 342-346

PREDICAREA „DIN INTERIORUL” BISERICILOR

Cursurile lui Rudolf Steiner pentru reînnoirea religioasă
(GA 342 și GA 343)

— STUDIU DOCUMENTAR —

Obiectul acestui studiu este ideea, prezentă în cursurile ținute de Rudolf Steiner pentru cercul de teologi din 1921, că o parte dintre viitorii lucrători religioși putea să înceapă activitatea în interiorul comunităților bisericești existente. Analiza urmărește formulările exacte, contextul în care au fost rostite și limitele interpretării lor.

Documentul se concentrează asupra GA 342, Fundamente antroposofice pentru o lucrare creștin-religioasă reînnoită, și GA 343, Cunoaștere spirituală - simțire religioasă - acțiune cultică. GA 344-346 sunt folosite numai pentru delimitarea perioadei ulterioare, când Comunitatea Creștinilor fusese deja întemeiată și problema principală nu mai era pătrunderea în structurile bisericești vechi, ci formarea și activitatea propriului corp sacerdotal.

Concluzie anticipată

Textele permit să vorbim despre o strategie discretă și uneori tranzitorie de lucru din interior: ocuparea sau păstrarea unei funcții de pastor ori predicator, folosirea impulsurilor antroposofice în predică, nepublicarea spontană a apartenenței la cercul de reînnoire și apropierea treptată de membrii comunității. Totuși, în GA 342 această cale este legată frecvent de formarea ulterioară a unor „comunități libere”; nu este prezentată ca program de reformare permanentă a Bisericilor istorice.

Citatele germane sunt redată după transcrierile din ediția Gesamtausgabe publicate online. Traducerile românești aparțin prezentului document. Acolo unde stenograma originală este lacunară, acest lucru este semnalat și nu se completează conjectural sensul.

Contextul istoric și terminologia corectă

În iunie 1921, când a fost ținut primul curs din GA 342, Comunitatea Creștinilor nu exista încă. Steiner se adresa unui grup restrâns de studenți la teologie, pastori și persoane interesate de o reînnoire a vieții creștine. Al doilea curs, GA 343, a avut loc între 26 septembrie și 10 octombrie 1921, pentru un cerc mult mai larg. Întemeierea instituțională s-a produs abia în septembrie 1922, la Dornach, prin grupul condus de Friedrich Rittelmeyer. Această cronologie este esențială: pasajele despre lucrul „din interior” aparțin fazei de pregătire și de căutare a unei tactici, nu unei doctrine misionare formulate după constituirea noii comunități.

Termenul „evangelizator” nu este termenul caracteristic al acestor cursuri. Steiner și participanții vorbesc despre teologi, candidați la predicare, pastori, preoți, predicatori și îngrijitori sufletești. De aceea, formula „evangelizatori care rămân în comunitățile lor” trebuie folosită cu precauție. Mai exact este să vorbim despre persoane aflate ori pregătite să intre în funcții bisericești, care urmăreau reînnoirea predicii, cultului și vieții comunitare prin impulsuri legate de antroposofie.

În discuții se conturează două căi. Prima era întemeierea directă a unor comunități libere: un predicator mergea într-o localitate, începea cu un cerc foarte mic și forma treptat o comunitate. A doua era folosirea unei poziții pastorale existente sau obținerea unei asemenea poziții, pentru a lucra cu oamenii deja reuniți într-o parohie. Cele două tactici nu erau văzute ca excluzându-se reciproc; în funcție de împrejurări, puteau funcționa în paralel.

„aus der Kirche selbst heraus zu arbeiten”

Traducere: „a lucra chiar din interiorul Bisericii”

GA 342, discuția din 13 iunie 1921, p. 64.

Această formulă nu indică simpla prezență personală a unui antroposof într-o biserică. Contextul este pastoral și instituțional: găsirea unei slujiri, constituirea unei relații reale cu membrii comunității și orientarea treptată a vieții religioase spre o formă nouă. În același timp, Steiner nu considera că toate regiunile sau toate instituțiile ofereau aceleași posibilități. Acolo unde lucrarea din interior devenea imposibilă, recomanda începerea directă a unor comunități independente.

Prin urmare, „predicarea din interior” trebuie înțeleasă în acest studiu în trei sensuri complementare: predicare într-o funcție bisericească existentă; transmiterea unor impulsuri antroposofice fără prezentarea lor permanentă sub eticheta antroposofiei; și folosirea comunității existente drept punct de pornire pentru o nouă formă de viață religioasă.

20.1 GA 342, 13 iunie 1921: folosirea funcției bisericești existente

Cel mai amplu nucleu textual se găsește în discuția din 13 iunie 1921. Steiner pornește de la situația practică a tinerilor teologi: cum puteau începe activitatea, unde puteau găsi oameni și dacă era preferabil să se așeze imediat în afara Bisericii. El observă că, în unele locuri, formele bisericești existente încă ofereau posibilități care nu trebuiau abandonate fără examinare.

Argumentul este în primul rând comunitar. Un predicator aflat în afara Bisericii ar fi trebuit să adune de la zero un grup de oameni. În schimb, un pastor care primea o funcție existentă intra deja într-o relație cu o comunitate, iar în anumite împrejurări putea să-i imprime treptat o altă direcție. Steiner spune că persoana ar putea căuta slujirea „din formele existente” și apoi conduce comunitatea, pas cu pas, în afara raporturilor ecleziale curente.

„Man kann innerhalb der Kirche bleiben, wenn man die Mitglieder ... allmählich herausführen kann.”

Traducere: „Se poate rămâne în interiorul Bisericii dacă membrii pot fi conduși treptat în afara comunităților bisericești actuale.”

GA 342, discuția din 13 iunie 1921, p. 83; transcrierea conține ulterior o lacună.

Afirmația arată atât acceptarea căii interne, cât și limita ei. Rămânerea este condiționată de posibilitatea unei transformări efective a comunității. Nu este justificată ca simplă adaptare individuală, nici ca fidelitate instituțională necondiționată. În același pasaj, Steiner afirmă că nu crede într-o regenerare a Bisericii ca structură și orientează discuția spre întemeierea unor comunități libere.

Într-o formulare anterioară din aceeași discuție, el descrie concret cum un teolog ar putea obține o funcție în formele existente și și-ar putea forma propria comunitate, conducând-o treptat „din raporturile bisericești de astăzi”. Motivul explicit este că membrii nu ar fi la fel de ușor adunați dacă predicatorul s-ar poziționa de la început în afara Bisericii.

Apare aici o logică de tranziție. Instituția veche oferă accesul la oameni, autoritatea socială și cadrul predicii; noul impuls urmărește însă o viață religioasă care, la un moment dat, nu mai depinde de aceeași structură. Steiner nu fixează un calendar și nu oferă o procedură uniformă. El cere evaluarea condițiilor locale: în anumite regiuni, desprinderea din interior era posibilă; în altele, trebuia început direct din afară.

Această flexibilitate explică de ce discuțiile ulterioare conțin și enunțuri mai moderate, despre colaborare armonioasă cu comunitățile existente. Cursurile nu prezintă un singur plan rigid, ci o perioadă de deliberare în care obiectivul, ritmul și raportul cu Bisericile erau încă negociate.

20.2 Discreția apartenenței și recrutarea pastorilor deja aflați în funcție

Tot la 13 iunie 1921 apare pasajul cel mai sensibil pentru tema discreției. Participanții discutau dacă noua mișcare trebuia să intre public în atenție și cum puteau fi protejate persoanele care urmăreau să obțină o funcție pastorală. Steiner separă publicitatea ideii de publicitatea numelor: proiectul putea fi prezentat, însă lista persoanelor implicate nu trebuia neapărat făcută cunoscută.

„kein Mensch zu wissen braucht ... daß Sie zu dieser Bewegung gehören”

Traducere: „nimeni nu trebuie neapărat să știe ... că aparțineți acestei mișcări”

GA 342, 13 iunie 1921, p. 76, despre o funcție de pastor sau predicator în interiorul Bisericii.

Steiner adaugă imediat o limită etică: apartenența nu trebuia negată. Ea putea fi comunicată atunci când persoana era întrebată, dar nu era necesar să fie anunțată din proprie inițiativă. Această distincție este importantă pentru interpretare. Textul susține discreția și evitarea expunerii premature; nu formulează explicit dreptul la o declarație falsă sau la negarea apartenenței.

„Selbstverständlich verleugnet niemand die Zugehörigkeit; man braucht es aber erst zu sagen, wenn man gefragt wird.”

Traducere: „Desigur, nimeni nu-și neagă apartenența; trebuie însă spusă numai atunci când este întrebat.”

GA 342, 13 iunie 1921, p. 76-77.

În continuare, Steiner întreabă dacă nu puteau fi atrași și pastori tineri care ocupau deja poziții bisericești. El nu cere ca fiecare colaborator să fie dinainte antroposof. Consideră necesar un nucleu de persoane energice și antroposofice, capabil să imprime caracterul mișcării, fără excluderea teologilor care nu acceptaseră încă toate învățăturile antroposofice.

Această observație lărgeste baza de recrutare. Nu era vorba numai despre trimiterea unor membri ai Societății Antroposofice în parohii, ci și despre apropierea de teologi și pastori existenți, nemulțumiți de starea religioasă a epocii. Transformarea lor putea fi graduală. Steiner îl invocă pe Rittelmeyer ca exemplu al unui teolog protestant luminat care ajunsese relativ repede la interpretarea suprasensibilă a lui Hristos și a Misteriului de pe Golgota.

Aceste pasaje permit termenul de „strategie discretă”, cu două precizări. Mai întâi, discreția avea o rațiune practică: protejarea accesului la funcția pastorală și evitarea excluderii înainte de începerea lucrării. În al doilea rând, scopul nu era

simplică conservare a unei prezențe invizibile, ci formarea unei activități religioase reale: predică, îngrijire sufletească, cult și comunitate.

De aceea, expresia „infiltrare secretă” ar depăși textul dacă ar fi folosită fără explicații. Există confidențialitate, nepublicarea numelor și apartenență nedeclarată spontan; nu există însă în aceste fragmente o instrucțiune de a minți. Formula documentară corectă este: activitate discretă în funcții bisericești, sub condiția nerecuzării apartenenței atunci când aceasta era solicitată direct.

20.3 GA 342, 15 iunie 1921: Geyer și Rittelmeyer ca modele diferite

Discuția din 15 iunie 1921 oferă exemple personale care arată cum funcționa, în practică, predicarea din interior. Participanții căutau o persoană potrivită pentru o conferință publică despre antroposofie și reînnoirea religiei. Steiner considera că mesajul ar avea mai multă greutate dacă ar veni de la cineva implicat efectiv în viața religioasă și, mai precis, de la „un om al Bisericii”.

„Es würde tatsächlich sehr gut sein, wenn ein Kirchenmann den Vortrag halten würde.”

Traducere: „Ar fi într-adevăr foarte bine **dacă un om al Bisericii ar ține conferința.**”

GA 342, discuția din 15 iunie 1921, p. 173.

Preferința pentru un vorbitor bisericesc arată valoarea strategică a autorității instituționale. Publicul putea respinge mai ușor un discurs al lui Steiner ca propagandă antroposofică generală; aceeași idee, prezentată de un pastor cunoscut drept reprezentant al protestantismului, putea fi primită ca inițiativă de reînnoire născută din interiorul vieții creștine.

Cazul pastorului Christian Geyer este și mai direct. Steiner spune că Geyer nu dorea să intre în conflict cu autoritățile bisericești. Cu toate acestea, el primise numeroase impulsuri religioase din antroposofie și, în mod neîndoielnic, impulsuri pentru predică. Delimitările sale publice față de antroposofie sunt explicate de Steiner prin pericolul excluderii din Biserică.

„zweifellos auch für die Predigt Impulse bekommen”

Traducere: „a primit, fără îndoială, și impulsuri pentru predică”

GA 342, 15 iunie 1921, p. 174, despre pastorul Christian Geyer.

Acesta este probabil cel mai clar exemplu de conținut antroposofic utilizat în predicarea unui pastor rămas în sistemul protestant. Steiner nu critică primirea

acestor impulsuri; dimpotrivă, o consideră reală și importantă. Critică însă situația instituțională care îl obliga pe Geyer să traseze public o linie de separație pentru a nu fi îndepărtat.

Rittelmeyer reprezintă o variantă mai publică și mai influentă. Steiner observă că era practic împins spre ieșirea din Biserică, dar rămânea încă înăuntru datorită popularității sale în comunitatea mare pe care o conducea. Tocmai poziția lui de reprezentant recunoscut al protestantismului putea da eficiență unei conferințe sau broșuri despre reînnoirea religioasă.

Cele două exemple nu sunt identice. Geyer ilustrează adaptarea discursului pentru păstrarea funcției și transmiterea unor impulsuri în predică. Rittelmeyer ilustrează folosirea prestigiului pastoral și a loialității comunității pentru a vorbi public dintr-o poziție eclezială. Împreună, ele confirmă că Steiner considera funcția bisericească un canal posibil și valoros pentru noul impuls, chiar dacă raportul cu instituția rămânea tensionat.

20.4 Predica drept mijloc de formare a comunității

Cursurile nu tratează predica doar ca transmitere de idei. Pentru Steiner, predicatorul trebuia să pregătească fiecare cuvântare printr-o interiorizare meditativă, astfel încât conținutul rostit să fie expresia unei experiențe sufletești. Această pregătire trebuia să producă nu doar înțelegere, ci forța prin care se formează o comunitate.

*„in diesem meditativen Einarbeiten zu jeder einzelnen Predigt ...
Gemeindebildung”*

Traducere: „în această aprofundare meditativă a fiecărei predici ... [se dobândește] puterea formării comunității”

GA 342, conferința din 16 iunie 1921, p. 201-202.

Prin această perspectivă, predicarea „din interior” nu se reduce la strecurarea unor concepte în discursul duminical. Predicatorul însuși trebuia format, iar cuvântul său trebuia să producă o legătură vie între oameni. Ideea comunității este criteriul prin care trebuie citite și pasajele tactice despre ocuparea unei funcții: accesul la amvon era important deoarece oferea contactul repetat, autoritatea și continuitatea necesare unei asemenea formări.

Steiner nu cerea o expunere imediată și completă a tuturor doctrinelor antroposofice. În discuția din 13 iunie, el spune că nu era necesar ca oamenii să fie obligați de la început să accepte reîncarnarea sau karma pentru a fi considerați creștini. Esențială era relația personală cu Hristos. Nucleul antroposofic al grupului urma să asigure orientarea generală, în timp ce apropierea celorlalți putea fi graduală.

Aceasta sugerează o predicare selectivă și etapizată. Predicatorul pornea de la nevoile religioase ale comunității, nu de la obligația de a prezenta sistematic doctrina. În alte părți ale GA 342, Steiner insistă asupra limbajului imaginativ, simbolului, cultului și capacității de a vorbi oamenilor simpli fără intelectualism abstract. Conținutul era astfel adaptat funcției religioase și nivelului de receptivitate al ascultătorilor.

Tot în discuția din 15 iunie, participanții propun conferințe locale care să nu fie reclamă directă, ci să creeze înțelegere pentru posibilitatea unei reînnoiri religioase din antroposofie. Formula este semnificativă: pregătirea mediului se putea realiza prin conferințe ținute „acolo unde suntem”, adică printr-o activitate locală, distribuită, desfășurată înaintea întemeierii oficiale.

În același timp, Steiner afirmă că nu sfătuiește oamenii să părăsească Biserica. Acest enunț nu echivalează cu o apărare a instituțiilor, pe care le critică sever, dar arată că simpla ieșire formală nu era condiția prealabilă a receptării antroposofiei. Membrii puteau rămâne juridic sau social în Bisericiile lor, iar lucrătorii religioși puteau acționa o vreme în aceleași cadre.

„Ich rate niemandem auszutreten aus der Kirche.”

Traducere: „Nu sfătuiesc pe nimeni să iasă din Biserică.”

GA 342, 15 iunie 1921, p. 178-179.

20.5 GA 343, 4 octombrie 1921: formularea programatică

În GA 343, tema nu mai apare numai sub forma unor sfaturi improvizate. La 4 octombrie 1921, participanții îi prezintă lui Steiner un proiect de declarație pentru colaborarea la reînnoirea religioasă. Punctul al doilea leagă explicit trei elemente: întemeierea comunităților libere, formele cultice și îndrumările pentru predică și instruire provenite din surse antroposofice, precum și posibilitatea conectării în interiorul Bisericii.

„Ein Anknüpfen innerhalb der Kirchen werde ich nur dort anstreben, wo ich gewiß bin, daß die Reinheit des Impulses dadurch nicht gefährdet wird.”

Traducere: „Voi căuta o legătură în interiorul Bisericilor numai acolo unde sunt sigur că puritatea impulsului nu este primejduită.”

GA 343, 4 octombrie 1921, forma corectată a declarației, p. 365.

Verbul „anknüpfen” poate însemna a se lega, a porni de la un punct existent, a stabili o conexiune. Formularea este mai prudentă decât ideea conducerii oamenilor „în afara” Bisericii din GA 342. Ea nu definește în sine rezultatul final, ci

condiția unei lucrări în interior: noul impuls să nu fie diluat, controlat sau compromis de structura existentă.

Christian Geyer întreabă dacă lucrarea de reînnoire poate continua în organizația bisericească după modelul lui Rittelmeyer. Steiner răspunde că tocmai punctul al doilea cuprinde această posibilitate. El explică: dacă persoana consideră că puritatea impulsului nu este pusă în pericol, este posibil să lucreze într-o asemenea comunitate „în interiorul Bisericii”.

„so ist es möglich, daß er in einer solchen Gemeinde innerhalb der Kirche wirkt”

Traducere: „este posibil ca el să lucreze într-o asemenea comunitate în interiorul Bisericii”

GA 343, discuția din 4 octombrie 1921, p. 360.

Acest răspuns este important pentru că elimină o interpretare prea rapidă conform căreia, în toamna lui 1921, orice colaborare instituțională ar fi încetat. Dimpotrivă, declarația acceptată păstrează explicit o asemenea cale. Totuși, ea o subordonează evaluării „purității impulsului”, iar documentul continuă să fixeze ca obiectiv pregătirea și întemeierea comunităților libere.

În aceeași declarație apar obligații de confidențialitate. Materialele comunicate oral, în scris sau tipărit, precum și numele persoanelor implicate, trebuiau tratate confidențial. Noii colaboratori puteau fi abordați și primi materialele numai în condiții organizate. Confidențialitatea nu privea exclusiv activitatea din Biserici, ci întreaga fază de pregătire, ritualurile nepublicate și coeziunea viitoarei mișcări.

Din punct de vedere documentar, GA 343 confirmă astfel patru elemente: utilizarea îndrumărilor antroposofice pentru predică; posibilitatea lucrării în Biserici; condiționarea acestora de necompromiterea impulsului; și organizarea confidențială a cercului de colaboratori.

20.6 GA 343, 6 octombrie 1921: teologul practic „aflat în funcție”

La 6 octombrie 1921, pastorul Hermann Fackler formulează întrebarea într-o manieră aproape identică temei acestui studiu. El întreabă cum trebuie să se comporte teologul practic aflat în funcție, care vrea să slujească mișcarea antroposofică și, în timp, să realizeze cultul antroposofic, fără ca forma actuală a Bisericii Evanghelice să fie „spartă cu forța”.

Steiner răspunde printr-o delimitare între mișcarea antroposofică și mișcarea religioasă. Antroposofia trebuia să cerceteze și să răspândească rezultate spirituale;

comunitățile religioase puteau primi din ea ceea ce erau capabile și dispuse să primească. Cele două mișcări erau distincte, dar puteau lua una de la alta ceea ce fiecare putea oferi.

„Ich kann mir vorstellen, daß absolut ein harmonisches Zusammenwirken möglich ist.”

Traducere: „Îmi pot imagina că este posibilă o colaborare absolut armonioasă.”

GA 343, răspunsul din 6 octombrie 1921, p. 442.

În această secțiune, tonul este mai puțin separatist. Steiner afirmă că „spargerea comunităților” nu ar trebui să pornească de la mișcarea antroposofică; aceasta urma să se comporte neutru. Dacă apărea o ruptură, ea putea rezulta din nemulțumirea teologilor și a comunităților față de vechea teologie, nu dintr-o acțiune distructivă a antroposofiei ca organizație.

„die anthroposophische Bewegung wird sich dazu neutral verhalten”

Traducere: „mișcarea antroposofică se va comporta neutru față de aceasta”

GA 343, 6 octombrie 1921, p. 442, referitor la dezmembrarea comunităților.

Pasajul trebuie pus în relație cu GA 342, nu folosit pentru a-l anula. În iunie, Steiner vorbea despre scoaterea treptată a membrilor și formarea unor comunități libere. În octombrie, când Fackler întreabă despre cooperare, el admite un proces armonios și susține că antroposofia nu trebuie să provoace instituțional ruptura. Diferența poate fi explicată prin nivelurile distincte ale discuției: inițiativa personală a lucrătorului religios, pe de o parte, și conduita oficială a mișcării antroposofice, pe de alta.

Teologul din interior putea deci primi și transmite ceea ce comunitatea era capabilă să primească. El nu trebuia să impună brusc întregul sistem, nici să transforme Societatea Antroposofică într-o autoritate eclezială. În schimb, putea lucra pastoral, putea permite o asimilare graduală și putea pregăti, în timp, forme cultice noi.

Acest răspuns întărește concluzia că lucrarea din interior nu era concepută într-o singură formă. Uneori avea orientare spre desprindere; alteori putea lua forma unei cooperări, a unei influențe treptate și a unei coexistențe. Criteriul comun rămânea păstrarea impulsului spiritual și eficiența religioasă în comunitate.

20.7 Sinteză critică: ce poate și ce nu poate fi afirmat

Coroborarea pasajelor permite formularea unei concluzii ferme: Steiner a acceptat și, în anumite situații, a recomandat lucrarea religioasă din interiorul structurilor bisericești existente. Aceasta includea ocuparea unei funcții de pastor sau predicator, atragerea unor clerici deja aflați în slujire, folosirea impulsurilor

antroposofice în predici și păstrarea confidențialității asupra cercului organizatoric.

Se poate afirma, de asemenea, că această strategie avea o componentă graduală. Nu toți colaboratorii și ascultătorii trebuiau să fie antroposofi deplin formați. Un nucleu trebuia să dea direcția, iar ceilalți puteau fi apropiați în timp. Predica, conferința publică, îngrijirea sufletească și cultul urmau să formeze comunitatea mai mult decât simpla propagare a unor teze doctrinare.

Textele susțin și existența unei discreții deliberate. Numele colaboratorilor nu trebuiau publicate, iar apartenența la mișcare putea să nu fie menționată dacă persoana nu era întrebată. Geyer este descris ca folosind impulsuri antroposofice pentru predică, în timp ce trasa public o delimitare pentru a nu fi exclus. Declarația din GA 343 impunea confidențialitate asupra materialelor și persoanelor.

Totuși, trei exagerări trebuie evitate. Prima ar fi să se spună că Steiner le-a cerut tuturor „evangelizatorilor” să rămână definitiv în Bisericele lor. El oferea mai multe căi, iar întemeierea comunităților libere rămânea obiectiv explicit. A doua ar fi să se identifice discreția cu minciuna: textul spune că apartenența nu trebuie negată atunci când persoana este întrebată. A treia ar fi să se atribue Societății Antroposofice un plan oficial de distrugere a comunităților: în GA 343, Steiner afirmă contrariul, cerând neutralitate instituțională.

Cea mai exactă reconstrucție este aceea a unei tactici cu două direcții. Unde exista acces la o funcție și o comunitate receptivă, lucrătorul putea începe din interior, transmite treptat impulsurile și, dacă era posibil, conduce comunitatea spre o formă liberă. Unde această cale era blocată ori compromitea impulsul, trebuia întemeiată direct o comunitate nouă, chiar pornind de la cinci, zece sau douăzeci de ascultători.

În planul comunicării, Steiner prefera uneori ca mesajul public să fie rostit de un pastor recunoscut, nu de el însuși. Această preferință arată conștientizarea diferenței de receptare: aceeași idee putea părea proiect antroposofic exterior sau reînnoire creștină autentică, în funcție de identitatea vorbitorului. Rittelmeyer era valoros tocmai pentru că vorbea ca reprezentant al protestantismului și avea o comunitate care îi acorda încredere.

Astfel, documentele nu descriu o evanghelizare creștină în sensul confesional obișnuit, ci un proces de reorientare religioasă inspirat de antroposofie. Termenii cei mai fideli sunt: lucrare pastorală din interior, influență antroposofică asupra predicii, pregătirea discretă a colaboratorilor și formarea treptată a unor comunități religioase noi.

20.8 Concluzii și referințe

În GA 342 și GA 343, Rudolf Steiner nu formulează o singură poruncă de tipul „rămâneți în comunitățile voastre și predicați acolo”. El discută însă repetat posibilitatea ca teologi, pastori și predicatori să lucreze din interiorul Bisericilor existente. Pasajele sunt suficient de clare pentru a identifica o strategie coerentă, dar condiționată de împrejurări.

- Funcția bisericească putea fi căutată sau păstrată deoarece oferea acces la o comunitate deja constituită.
- Apartenența la cercul de reînnoire nu trebuia anunțată spontan; ea nu trebuia însă negată dacă era solicitată direct.
- Pastorii existenți puteau primi impulsuri antroposofice pentru predică, așa cum Steiner afirmă explicit despre Christian Geyer.
- Friedrich Rittelmeyer era considerat eficient tocmai pentru că putea vorbi public ca reprezentant al protestantismului.
- GA 343 admite legătura „în interiorul Bisericilor”, cu condiția ca puritatea noului impuls să nu fie compromisă.
- Scopul putea fi fie o colaborare graduală, fie conducerea spre comunități libere; textele nu reduc strategia la una singură.

Formulare sintetică recomandată

„Ein Anknüpfen innerhalb der Kirchen ...”

Traducere: „În cursurile din 1921, **Steiner admite o lucrare pastorală discretă din interiorul Bisericilor:** predicatorii puteau folosi impulsuri antroposofice și forma treptat comunități, cu condiția ca noul impuls să nu fie compromis; în multe pasaje, **această cale pregătește întemeierea unor comunități libere.**”

Sinteză interpretativă bazată pe GA 342, p. 64-84 și 173-181; GA 343, p. 354-366 și 440-444.

Referințe online

- [1] [Rudolf Steiner, GA 342 - discuția din 13 iunie 1921, text german și traducere engleză](#)
- [2] [Rudolf Steiner, GA 342 - discuția din 15 iunie 1921, text german și traducere engleză](#)
- [3] [GA 342 - textul german integral, cu paginarea ediției Gesamtausgabe](#)
- [4] [GA 343 - textul german integral, inclusiv declarația din 4 octombrie și discuția din 6 octombrie 1921](#)

- [5] [GA 344 - conferințele de la întemeierea Comunității Creștinilor și nota editorială istorică](#)
- [6] [Spirituals - indexul românesc al volumelor GA 342-346](#)
- [7] [Comunitatea Creștinilor din Germania - istoria întemeierii din 1922](#)

Notă bibliografică: Paginile indicate în text corespund paginării afișate în reproducerile online ale edițiilor germane GA 342 și GA 343. Traducerile românești ale fragmentelor citate au fost realizate pentru acest document.

Bibliografie

1. Doru Nastasă, resursele publicate pe platforma Unitatea Ortodoxă, YouTube și site, <https://www.unitateaortodoxa.ro/de-ce-biserica-ortodoxa-nu-il-poate-canoniza-pe-arsenie-boca/>.
2. Doru Nastasă, *Arsenie Boca, antroposof. Drăgănescu, inițierea Bisericii în antroposofie*, <https://www.unitateaortodoxa.ro/arsenie-boca-antroposof-draganescu-initierea-bisericii-in-antroposofie/>
3. Doru Nastasă, *Memoriu către Sinodul Bisericii pentru oprirea cinstirii ca Sfânt a lui Arsenie Boca și pentru scoaterea acestuia din lista de Sfinți ai Bisericii*, <https://www.unitateaortodoxa.ro/memoriu-catre-sinodul-bisericii-pentru-oprirea-cinstirii-ca-sfant-a-lui-arsenie-boca-si-pentru-scoaterea-acestuia-din-lista-de-sfinti/>.